

หนังสือเจริญพระพุทธานต์ ฉบับบาลี

วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

อาณาเขตต์ โภภิสตสฬสจกกวาพปริยนต์ โหติ.
ยตุถ รตนปริตต์ เมตตปริตต์ ขนุธปริตต์ ธชคคปริตต์
อาภานาภियปริตต์ โมรปริตฺตุนติ อิมลํ ปริตฺตานํ อานุภาโว
ปวตฺตติ.

วินย. อ. ๑/๑๕๘

สถานที่ อานุภาพแห่งพระปริตรเหล่านี้ คือ รตนปริตร
เมตตาปริตร ขันธปริตร ธชัคคปริตร อาภานาภियปริตร
โมรปริตร เป็นไป ชื่อว่า อาณาเขต ซึ่งมีแสนโภภิจักรวาล
เป็นที่สุด.

หนังสือเจริญพระพุทธานต์ ฉบับบาลี

จัดพิมพ์โดย

วัดหลวงพ่อดิศรธรรมกายาราม

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

[๒]

หนังสือเจริญพระพุทธมนต์ ฉบับบาลี
วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
I S B N : 9 7 4 - 8 6 5 4 2 - 1 - 4

จัดพิมพ์โดย :

วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
โทร. ๐๙๐-๕๕๕๕๖๖๒

www.dhammakaya.org

www.dhammacenter.org

www.luangpa.org

www.mongkoldhamma.org

พิสูจน์อักษร :

พระมหาพิสิฐฐ์เอก เสฏฐธมฺโม ป.ธ.๙
พระมหาพิเชษฐ กนฺตเชฏฺโฐ ป.ธ.๙

จัดทำรูปเล่ม/เรียงพิมพ์ :

คุณณัฐภักดิ์ ธนทัตถนอมสิน
คุณภัคร เมืองนิล
วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

พิมพ์ที่ :

โรงพิมพ์ เมืองราชการพิมพ์

โทร. 085-1937279, 032-323777

[๓]

ประวัติวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

สถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย ก่อกำเนิดขึ้นโดยมีเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ) วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร เป็นประธาน ตั้งแต่ครั้งดำรงสมณศักดิ์เป็นที่ พระพรหมคุณาภรณ์ มีเจ้าประคุณสมเด็จพระมหา-
รชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญโญ) สมัยดำรงสมณศักดิ์เป็นที่พระธรรมธีรราชฆานูนิ
พระวิสุทธิวงศาจารย์ (วิเชียร โนนมคุโณ) สมัยดำรงสมณศักดิ์เป็นที่พระธรรมธีรราช
ฆานูนิ และพระราชพรหมเถร (วีระ คณุตตโม) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เป็นรองประธานฯ
ด้วยความสนับสนุนของโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ
และโครงการ/มูลนิธิพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย วัดสระเกศ มีศาสตราจารย์บัญญัติ
สุชีวะ เป็นประธานมูลนิธิ ตั้งแต่สมัยยังดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา และนายเสริมชัย
พลพัฒนาฤทธิ์ ผู้ซึ่งภายหลังได้บรรพชาอุปสมบท เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ เป็น
ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารและวิปัสสนา เริ่มเปิดอบรมพระกัมมัฏฐานแต่พระสงฆ์รุ่นแรกขึ้น
ระหว่างวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ถึง ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ ทั้งนี้ในขณะนั้นยังมิได้มีอาคาร
สิ่งก่อสร้างแต่อย่างใด กิจการของสถาบันแห่งนี้จึงได้เริ่มดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
นับตั้งแต่บัดนั้น และได้รับการอุปถัมภ์ และบริหารให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้

ต่อมาวันที่ ๒๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๔ วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม
ได้ก่อตั้งขึ้นภายในสถาบันแห่งนี้ โดยได้รับความเห็นชอบจากมหาเถรสมาคมและ
กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศตั้งเป็นวัดขึ้นในพระพุทธศาสนา เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม
๒๕๓๔ โดยมีพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล (พระเดชพระคุณ พระเทพญาณมงคล
ปัจจุบันท่านมรณภาพแล้ว) เป็นผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นปฐมเจ้าอาวาส เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม
ในปีเดียวกันนี้

สถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรม
ที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

[๔]

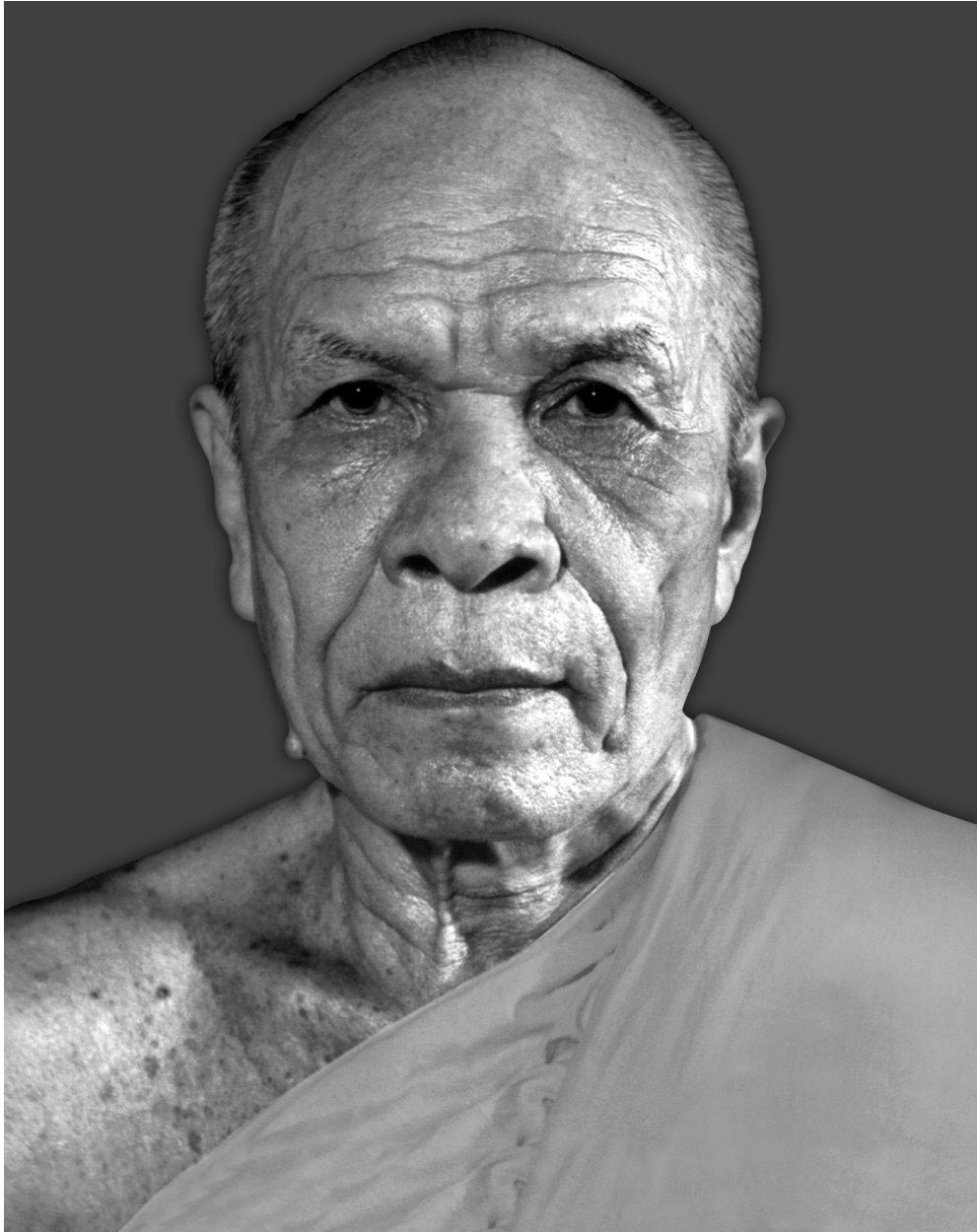
๑. เพื่อสร้างพระในใจตนเองและผู้อื่น เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของสาธุชน ให้กว้างขวางออกไป
๒. เพื่อสร้างพระวิปัสสนาจารย์ หรือวิทยากรให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และให้ดังาม พร้อมด้วยศิลาจารย์วัตร เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น เป็นที่พึ่งทางใจแก่สาธุชนได้อย่างแท้จริง ได้ช่วยกันสืบบรรพพระพุทธศาสนา ให้ยืนยาวยิ่งๆ ขึ้นไป
๓. เพื่อรักษา และสืบทอดธรรมปฏิบัติตามแนววิชาธรรมกายของ พระพุทธเจ้าให้ถูกต้องสมบูรณ์ ตามที่หลวงพ่อดาวพิกุล พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ได้สั่งสอนและถ่ายทอดเอาไว้

จึงได้จัดดำเนินการให้การศึกษาอบรมพระภิกษุและสามเณร ทั้งภาคพระปริยัติ-ธรรม (แผนกนักธรรมและบาลี) และทั้งภาคปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน เฉพาะภาคปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน ทางวัดได้ดำเนินกิจกรรมที่สำคัญต่างๆ มา ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ คือเปิดการอบรมสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน การเผยแพร่ธรรมทางสื่อมวลชนต่างๆ ภายในประเทศ การจัดหน่วยเผยแพร่เคลื่อนที่ไปอำนวยความสะดวกแก่การฝึกอบรมกัมมัฏฐานตามภาคต่างๆ ทั่วประเทศ และการเดินทางไปเผยแพร่ในต่างประเทศ เป็นต้น ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

[๕]

พระเดชพระคุณ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)
หลวงพ่อดาวดึงส์

[๖]

คติธรรม

ของ หลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

"เกิดมาว่าจะมาหาแก้ว พบแล้วไม่กำ จะเกิดมาทำอะไร สิ่งที่ยากก็หลอก สิ่งที่ยอกเขาก็ลวง ทำให้จิตเป็นห่วงใย เลิกอยาก ลาหยอก รีบออกจากกาม เดินตามขันธสามเรื่อยไป เสร็จกิจสิบหก ไม่ตกกันดาร เรียกว่า "นิพพาน" ก็ได้"

คำอธิบาย

"เมื่อได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ผู้พอจะมีปัญญาย่อมคิดแสวงหาธรรมอันประเสริฐ คือพระรัตนตรัย แต่ถ้าได้พบพระพุทธศาสนาแล้ว กลับยังไม่ปฏิบัติให้ได้เข้าถึงรู้-เห็น และเป็น พระรัตนตรัยด้วยตน ก็เสียชาติเกิด เพราะกิเลสกรรมและวัตถุกรรม อันเป็นมายาลวง ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีไช้ตนแท้ถาวรของใคร (อนัตตา) ฉะนั้นผู้มีปัญญาพึงละกิเลสกรรมและวัตถุกรรมเสีย โดยดำเนินการศึกษาอบรมในศีล สมาธิ ปัญญา อันมีนัยอยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ พิจารณาสภาวธรรมให้เห็นแจ้งแทงตลอด อริยสัจ ๔ ในกายมนุษย์ กายทิพย์ กายรูปพรหม และในกายอรูปพรหม (การพิจารณา อริยสัจ ๔ ในแต่ละกาย ๔ กาย ก็รวมเป็นกิจ ๑๖) เป็นทางให้ได้บรรลุมรรคผลนิพพาน ก้าวล่วงข้ามโคตรปฏิกุณ เป็นพระอริยบุคคลตามระดับภูมิธรรมที่ละสัญญาญชนได้ คือ พระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ การพิจารณาเห็นแจ้งแทงตลอดพระอริยสัจ ๔ ได้บรรลุมรรค ผล นิพพาน เป็นพระอริยบุคคลแต่ละระดับ ๔ ระดับ จึงรวมเป็นเสร็จกิจ ๑๖ ไม่ตกกันดาร ถึง "พระนิพพาน" ได้ ด้วยประการฉะนี้.

พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ชยมงคล ป.ธ.๖)

ปฐมเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

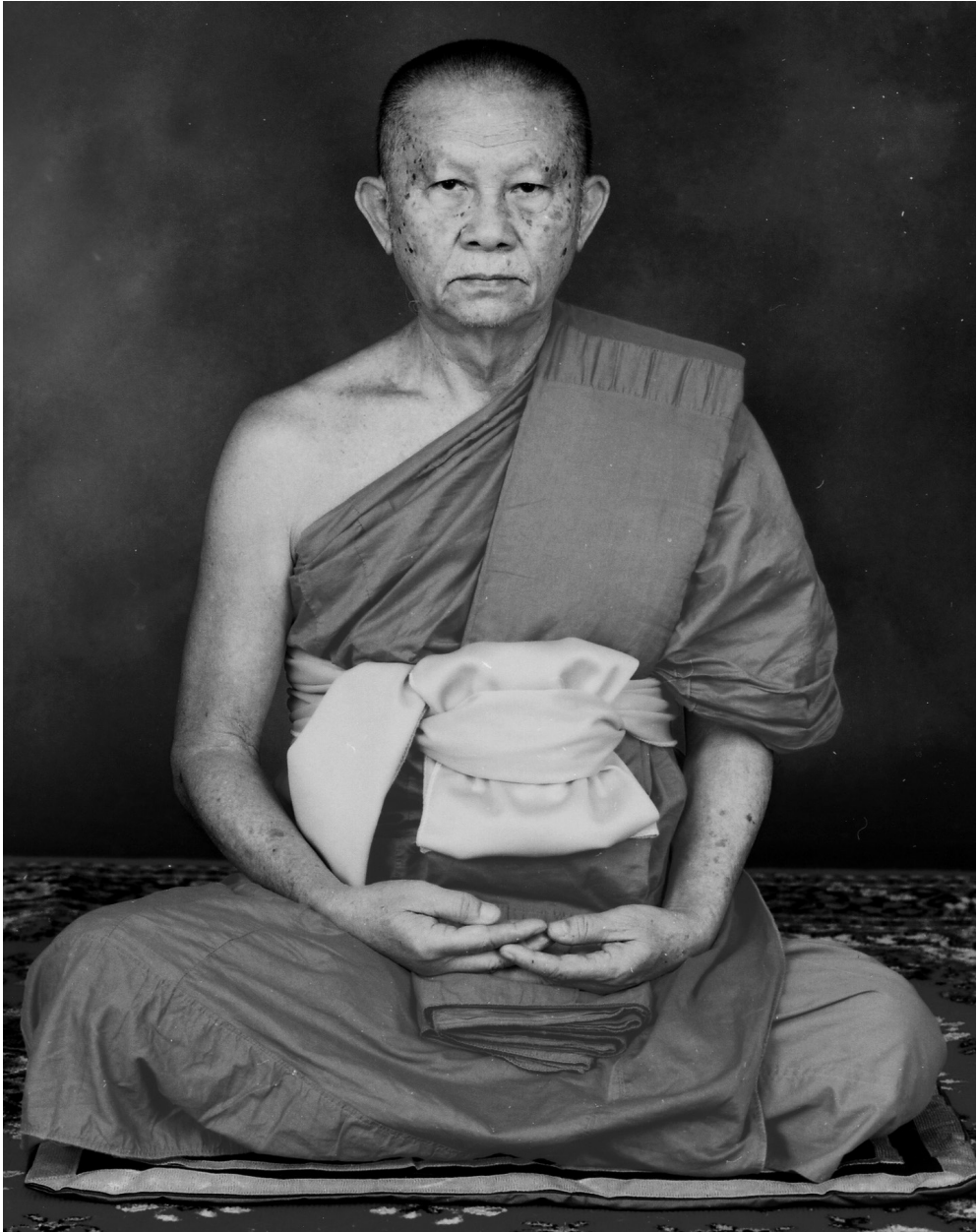
[๗]

พระราชพรหมเถร (วีระ คณุตตโม)
อดีตรองเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

[๘]

พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ชยมงคล)

ปฐมเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม

[๙]

พระปิฎกโกศล (ปราโมทย์ ปโมทิตโต)
เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม

[๑๐]

ประวัติโดยสังเขป

พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ชยมงคล) ป.ธ. ๖

ปฐมเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม

.....

ชื่อ พระเทพญาณมงคล วิ. (เสริมชัย ชยมงคล - พลพัฒนาฤทธิ์)

เกิด วันที่ ๖ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๒

มรณภาพ วันที่ ๗ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

วิทยฐานะ นักธรรมชั้นเอก, เปรียญธรรม ๖ ประโยค

พ.ศ. ๒๕๐๘ (๙ ธันวาคม) รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (เกียรตินิยม “ดี”)
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๑๒ Cert. Public Opinion Survey Research,
Institute of Social Research,
The University of Michigan, Ann Arbor,
ประเทศสหรัฐอเมริกา

พ.ศ. ๒๕๕๐ (๑๘ พฤษภาคม) พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (กิตติมศักดิ์)
สาขาการจัดการเชิงพุทธมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๕๒ ศาสตรดุษฎีบัณฑิต (กิตติมศักดิ์) สาขา
พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ รองศาสตราจารย์พิเศษ ในสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บรรพชาอุปสมบท

- ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ ณ พัทธสีมาวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ
กรุงเทพมหานคร โดยมี

[๑๑]

- เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธรมหาเถร ป.ธ.๙)
อดีตกรรมการมหาเถรสมาคม/เจ้าคณะใหญ่หนกลาง
อธิบดีสงฆ์วัดสามพระยา เป็น พระอุปัชฌาย์
- เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสณมหาเถร ป.ธ.๙)
เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์เป็นที่ พระพรหมคุณาภรณ์) ประธานคณะ
ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช กรรมการมหาเถรสมาคม
เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก อธิบดีสงฆ์วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร
เป็น พระกรรมวาจาจารย์
- เจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญฺญมหาเถร
ป.ธ.๙ เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์เป็นที่ พระธรรมธีรราชมหามุนี)
ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช กรรมการมหาเถรสมาคม
อธิบดีสงฆ์วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เป็น พระอนุสาวนาจารย์
- พระราชพรหมเถร (วีระ คณฺตุตมมหาเถร) รองเจ้าอาวาสและ
พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ
เป็น พระวิปัสสนาจารย์

ตำแหน่งหน้าที่ในพระพุทธศาสนา

- พ.ศ. ๒๕๓๔ (๙ กรกฎาคม) เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม ตำบล
แพ่งพวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
- พ.ศ. ๒๕๓๙ (๓๑ มกราคม) พระอุปัชฌาย์ (สามัญ)
- พ.ศ. ๒๕๔๒ (๒๐ ตุลาคม) ผู้จัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม (แผนกบาลี)
ประจำจังหวัดราชบุรี (แห่งที่ ๒)
โดยมติมหาเถรสมาคม รองประธานคณะ
กรรมการ อบรมบาลีก่อนสอบสนามหลวง
ของคณะสงฆ์ภาค ๑๕
- พ.ศ. ๒๕๔๔ (๓๐ มกราคม) เจ้าสำนักและอาจารย์ใหญ่สำนักปฏิบัติธรรม
ประจำจังหวัดราชบุรี (แห่งที่ ๑)
โดยมหาเถรสมาคม

[๑๒]

- พ.ศ. ๒๕๔๙ (พฤษภาคม) รองประธานคณะกรรมการบริหารหน่วยวิทยบริการ
คณะสังคมศาสตร์, มจร
ณ วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม
- พ.ศ. ๒๕๔๙ (๑๙ เมษายน) Director, Wat Luang Phor Sodh
Dhammakayaram Buddhist Meditation
Institute, an Affiliated Institution of
the World Buddhist University.
- พ.ศ. ๒๕๔๙ (๓๑ ตุลาคม) ประธานคณะกรรมการดำเนินงาน
หน่วยวิทยบริการ คณะสังคมศาสตร์, มจร
ณ วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม
- พ.ศ. ๒๕๔๙ (๑๗ พฤศจิกายน) รองประธานคณะกรรมการบริหาร หลักสูตร
ประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์
(ป.บส.) หน่วยวิทยบริการ คณะสังคมศาสตร์ มจร
ณ วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม
- พ.ศ. ๒๕๕๐ ประธานสหภูมิชาวบุรีรัมย์
- พ.ศ. ๒๕๕๑ รองประธานคณะกรรมการบริหารครูสอน
ศีลธรรมในโรงเรียน ของคณะสงฆ์ภาค ๑๕
- พ.ศ. ๒๕๕๑ (๒๑ เมษายน) – พ.ศ. ๒๕๕๗ (๒๑ เมษายน)
ประธานคณะกรรมการบริหาร “ศูนย์ประสานงาน
สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดแห่งประเทศไทย
(ศปท.)” (เป็นประธานคณะกรรมการบริหารฯ
๒ สมัย) โดยมติ มส. “รับทราบ”
- พ.ศ. ๒๕๕๒ (๑ เมษายน) ประธานคณะผู้ทำงาน “ศูนย์ส่งเสริมคุณธรรม
จริยธรรม และความมั่นคงแห่งสถาบันชาติ
พระศาสนา และพระมหากษัตริย์ ประจำศูนย์
วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม (ศสค.)”
- พ.ศ. ๒๕๕๗ (ตั้งแต่ ๓๑ มีนาคม-ปัจจุบัน) เป็นประธานมูลนิธิพุทธภาวนาวิชา
ธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

[๑๓]

- พ.ศ. ๒๕๕๗ (๒๒ เมษายน) รองประธาน (ฝ่ายอำนวยการ) คณะกรรมการบริหาร “ศูนย์ประสานงานสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดแห่งประเทศไทย (ศปท.)”
- พ.ศ. ๒๕๕๙ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
- พ.ศ. ๒๕๖๐ (๒๗ เมษายน) ประธานกรรมการบริหาร ศูนย์ประสานงานสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดแห่งประเทศไทย (ศปท.) (สมัยที่ ๓)

ตำแหน่งหน้าที่ก่อนอุปสมบท

(ลาออกจากราชการรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ก่อนเกษียณอายุ ๓ ปี เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๙)

- เป็นพนักงานสำนักข่าวสารอเมริกันตำแหน่ง Research Specialist (ผู้ชำนาญการวิจัย/หัวหน้าฝ่ายวิจัย) สำนักข่าวสารอเมริกัน กรุงเทพฯ
- เป็นกรรมการผู้อำนวยการ และอาจารย์ใหญ่ (ฝ่ายวิปัสสนา) สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
- เป็นผู้บรรยายพิเศษสาขาวิชาการระเบียบการวิจัย แก่นักศึกษาชั้นปริญญาตรี และปริญญาโท มหาวิทยาลัยกรุงเทพ คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และแก่นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัย และประเมินผลสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

[๑๔]

คำนำ

คณะสงฆ์วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ได้มีจิตศรัทธาจัดการรวบรวม และจัดพิมพ์บทเจริญพระพุทธมนต์ขึ้นเป็นเล่ม เพื่อไว้แจกแก่พระภิกษุสงฆ์ ผู้มาเข้ารับการอบรมภาวนาธรรมที่วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ในสถาบัน พุทธภาวนาวิชชาธรรมกายนี้ เป็นประจำทุกปี ปีละ ๒ รุ่น คือ รุ่นกลางปี (๑-๑๔ พฤษภาคม) และรุ่นปลายปี (๑-๑๔ ธันวาคม) และแจกแก่เจ้าสำนัก ปฏิบัติธรรมอื่นๆ ที่เข้าร่วมโครงการอบรมพระวิปัสสนาจารย์ ในศูนย์ประสานงาน สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดแห่งประเทศไทย (ศปท.) ด้วยความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือทางด้านวิชาการของวัดหลวงพ่อดฯ

นอกจากบทเจริญพระพุทธมนต์แล้ว ยังเพิ่มบทสวดอื่นๆ ที่สำคัญ เช่น “มหาสมยสูตร” “ทวตฺตีสถาการปาโจ” เป็นต้น

ในการจัดรวบรวมและจัดพิมพ์บทเจริญพระพุทธมนต์นี้ ได้รับความ อนุเคราะห์จาก พระมหาพิสิฐฐ์เอก เสนุจธมฺโม รองเจ้าอาวาสฯ และอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี และพระมหาพิเชษฐ กนตเชฎฺโฐ ผู้ช่วย เจ้าอาวาสฯ และรองอาจารย์ใหญ่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี

หนังสือเจริญพระพุทธมนต์ฉบับบาลีนี้ จึงสำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความ อุตสาหะวิริยะของคณะผู้จัดทำและผู้ร่วมเป็นเจ้าภาพจัดพิมพ์หนังสือนี้ ดังปรากฏ นามข้างท้ายนี้แล้ว

ข้าพเจ้าขอขอบคุณ อนุโมทนาในกุศลเจตนาของท่านทั้งหลายนี้ด้วยเป็น อย่างยิ่ง และขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยจงได้โปรดดลบันดาลอภิบาลคุ้มครอง ทุกท่าน ให้ปราศจากความทุกข์ โศก โรค ภัย ทั้งปวง และจงเจริญด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธนสารสมบัติ ประรณาสสิ่งทีชอบทีควร และไม่เหลือ วิสัย ขอจงสำเร็จทุกประการเทอญ.

พระปิณฑโกศล (ปราโมทย์ บิโมทิตโต)

เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม

[๑๕]

สารบัญ

ประวัติวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม	[๓]
คติธรรมของหลวงพ่อดปากน้ำ	[๖]
คำอธิบาย โดย พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ชยมงคล)	[๖]
ประวัติโดยสังเขป พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ชยมงคล)	[๑๐]
คำนำ	[๑๔]
วิธีอ่านบาลี	[๒๓]

ทำวัตรวันอุโบสถ

ทำวัตรก่อนสวดพระปาฏิโมกข์	๑
ทำวัตรหลังสวดพระปาฏิโมกข์	๕
สัพพัญญูเทสปาโจ	๕
ตายนคาถา	๕
บทวันทาใหญ่	๖
บทชดโอรพปาติโมกขาธิปาฐะ	๘
โอรพปาติโมกขาธิปาฐะ	๘

ทำวัตรเช้า

ทำวัตรเช้า	๑๒
รัตนตตยปณามคาถา	๑๔
สัพพัญญูเทสปาโจ	๑๕
ธาดุปฏิกูลปัจจุเวกขณปาฐะ	๑๗
ตงฺขณิกปัจจุเวกขณปาฐะ	๑๘
ปตฺติทานคาถา	๑๙
วิหารทานคาถา	๒๐

[๑๖]

ทำวัตรเย็น

ทำวัตรเย็น	๒๒
อดีตปัจจุเวกขณะปาโจ	๒๓
กรวดน้ำ "อิมินา" (ของเก่า)	๒๘

บทเจริญพระพุทธมนต์

ชุมนุมเทวดา	๓๒
นมการลิตธิคาถา	๓๓
สมพุทฺธะ	๓๔
นโมการอภูกัม	๓๕
บทชัตตำนาน	๓๖
บทชัตตมงคลสูตร	๓๖
มงคลสูตร	๓๗
บทชัตตรตนสูตร	๓๘
รตนสูตร	๓๙
บทชัตตกรณียเมตตสูตร	๔๓
กรณียเมตตสูตร	๔๓
บทชัตตขันธปริตร	๔๔
ขันธปริตตคาถา	๔๔
บทชัตตโมรปริตร	๔๕
โมรปริตต	๔๕
ฉทุทนต์ปริตต	๔๖
บทชัตตวัฏฏกปริตร	๔๗
วัฏฏกปริตต	๔๗
บทชัตตชัคคสูตร	๔๘

[๑๗]

ธชคคปริตต์.....	๔๘
บทชัฏอาณานาฎิยปริตฺร	๕๐
อาณานาฎิยปริตต์.....	๕๐
บทชัฏอังกุลิมาลปริตฺร	๕๔
อังกุลิมาลปริตต์.....	๕๔
โพชฌนคคปริตต์	๕๕
อภยปริตต์	๕๖
โส อตฺถลทฺโธ สุขิตฺโธ.....	๕๖
สกกุตฺวา พุทฺธรัตนํ	๕๗
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ.....	๕๗
ยงฺกิญฺจิ รตนํ โลเก.....	๕๗
เทวตาอุยฺโยชนคาคา	๕๘
ถวายพรพระ	๕๙
พาหุํ สหสฺสมณินิมฺมิตฺตสาธุชนํ.....	๕๙
ชยปริตต์ (มหาการุณโก นาโถ)	๖๑
รตนตฺตยปฺปภาวากิยาจนคาคา.....	๖๒
รตนตฺตยปฺปภาวลีหิตคาคา	๖๓
สุขาภิยาจนคาคา	๖๔
มจฺจลจกฺกรวาลใหญ่	๖๕

พระสูตรและปาฐะ

บทชัฏธัมมจักกัปปวัตตนสูตร	๖๘
ธมฺมจกฺกปฺปวตฺตนสูตร	๖๘
บทชัฏมหาสมยสูตร	๗๓
มหาสมยสูตร	๗๓
บทชัฏอนัตตลักขณสูตร	๘๒

[๑๘]

อนัตตลักษณะสูตร.....	๘๒
บทขัดอาทิตตปริยายสูตร.....	๘๖
อาทิตตปริยายสูตร.....	๘๖
ธมมสังคินีมาติกาปาโจ.....	๘๙
วิปัสสนาภูมิปาโจ.....	๙๐
ปฏิจจสมุปปาทปาโจ.....	๙๑
ปฏิจจมาติกาปาโจ.....	๙๒
ปพฺพโตปมคคา.....	๙๒
อริยธรรมา.....	๙๓
ติลกษณาทิคา.....	๙๓
พทุธธุทานคคา.....	๙๔
ภทฺเทกรตตคคา.....	๙๕
เมตตานิสสสูตรปาโจ.....	๙๕
เมตตานิสสคคาปาโจ.....	๙๖
มหากุสสปโพชฌงคสูตรปาโจ.....	๙๗
มหาโมคคัลลานโพชฌงคสูตรปาโจ.....	๙๘
มหาจุณฺทโพชฌงคสูตรปาโจ.....	๑๐๐
คิริमानนสูตร.....	๑๐๑
บทขัดธัมมนิยามสูตร.....	๑๐๕
ธัมมนิยามสูตร.....	๑๐๖
สุปฺพพณสูตร.....	๑๐๗
บทขัดสติปฏิจจนาปาโจ.....	๑๐๘
สติปฏิจจนาปาโจ.....	๑๐๘
บทขัดสราณียธัมมสูตร.....	๑๑๑
สราณียธัมมสูตร.....	๑๑๑

[๑๙]

บทขัดภิกขุอธิกขณวินัยมมสูตร	๑๑๓
ภิกขุอธิกขณวินัยมมสูตร	๑๑๓
บทขัดมคฺควิภังคสูตร	๑๑๕
มคฺควิภังคสูตร	๑๑๕
บทขัดอัคคัปปสาทสูตร	๑๑๘
อคคัปปสาทสูตร	๑๑๘
สุริยปริตตปาโจ	๑๒๐
คาถาสุราทพรต	๑๒๑
ติโลกวิษยราชปตฺติทานคาถา	๑๒๒
อุณฺหิสฺสวียคาถา	๑๒๓
ทวตฺตีสากการปาโจ	๑๒๔
อภิณหปัจจเวกขณะ ข้อที่พึงพิจารณาเนื่องๆ ๕ ประการ.....	๑๒๖

สวดแจ้ง

พระวินัย	๑๒๗
พระสูตร	๑๒๘
พระสังคินี	๑๒๘
พระวิภังค์	๑๒๙
พระธาตุกถา	๑๒๙
พระปุคฺคลบัญญัติ	๑๒๙
พระกถาวัตถุ	๑๓๐
พระยมก	๑๓๐
พระมหาปัญญา	๑๓๐

[๒๐]

บทสวดพิเศษ

พระคาถาบูชาพระพุทธเจ้า ๒,๐๔๘,๑๐๙ พระองค์	๑๓๒
มงคลเทวมนิบัติทานคาถา	๑๔๓
พระคาถาชินบัญชร	๑๔๔
จกัฏฐสมปรเมณมหาราชากฤตติคาถา	๑๔๖

อนุโมทนาวิธี

อนุโมทนาวิธี	๑๔๘
คาถาสวดต่อจาก "ยถา สัพพี" (รัตนตุดยานุภาเวน)	๑๔๙
มงคลจักรวาลน้อย	๑๔๙
โภชนทานานุโมทนาคาถา	๑๕๐
เกณียานุโมทนาคาถา	๑๕๑
กาลทานสูตรคาถา	๑๕๑
วิหารทานคาถา	๑๕๒
เวทตาสถสทกขิณานุโมทนาคาถา	๑๕๒
เวทตาสถสมมุตตนาคาถา	๑๕๓
อาทิสสูตรคาถา	๑๕๔
อาณานาฎิยปริตต์ (ย่อ)	๑๕๔
ติโรกฐทกณทปจฉิมภาโค	๑๕๕

ภาคผนวก ๑

คำนำถวายดอกไม้รูปเทียน เนื่องในวันมาฆบูชา	๑๕๘
คำนำถวายดอกไม้รูปเทียน เนื่องในวันวิสาขบูชา	๑๖๐
คำนำถวายดอกไม้รูปเทียน เนื่องในวันอาสาฬหบูชา	๑๖๓
คำกล่าวนำบูชาพระรัตนตรัยวันอัฐมีบูชา	๑๖๕
คำถวายสังฆทาน (ประเภทสามัญ)	๑๖๙
คำถวายสลากภัต	๑๖๙

[๒๑]

คำถวายข้าวสาร	๑๗๐
คำถวายเสนาสนะ กุฏิ วิหาร	๑๗๐
คำถวายผ้าวัสสิกสาฎก	๑๗๑
คำถวายผ้าป่า	๑๗๑
คำถวายผ้ากฐิน	๑๗๒
คำถวายพระพุทธรูป	๑๗๒
วิธีอาราธนาศีล, อาราธนาพระปริตร, อาราธนาธรรม	๑๗๓
อาราธนาศีล ๕	๑๗๔
อาราธนาศีล ๘	๑๗๔
คำให้ไตรสรณคมน์	๑๗๔
คำให้ศีล ๕	๑๗๕
คำให้ศีล ๘	๑๗๕
อาราธนาพระปริตร	๑๗๖
อาราธนาธรรม	๑๗๖

ภาคผนวก ๒

คำทำพินทุกับปะ	๑๗๘
คำอธิษฐานผ้า	๑๗๘
คำปัจจัยุทธธน์ (คำถอนอธิษฐาน)	๑๗๙
คำวิกัปป์ผ้า	๑๗๙
คำเสียสละผ้าครองแก่ภิกษุ	๑๘๐
คำให้คืน	๑๘๐
คำเสียสละอดิเรกจีวรแก่ภิกษุ	๑๘๐
คำขอขมา (หรือทำวัตร)	๑๘๑
คำบูชาข้าวพระ	๑๘๑

[๒๒]

คำลาข้าวพระ	๑๘๑
คำชักผ้าป่าที่เขาทอดทิ้งไว้	๑๘๒
คำชักผ้าป่าที่มีเจ้าของคอยรับพร	๑๘๒
คำอนุโมทนากฐิน	๑๘๒
คำบงสกุลคนตาย	๑๘๒
คำบงสกุลคนเป็น	๑๘๒
คำอธิษฐานเข้าพรรษา.....	๑๘๓
คำปวารณาออกพรรษา	๑๘๓
คำขอสัตตาทะ	๑๘๓
วิธีแสดงอาบติดอย่างโบราณ	๑๘๓
บทขัดลีกขาบท ๑๐	๑๘๔
ลีกขาบท ๑๐	๑๘๔
บทขัดนาสนั่งคะ	๑๘๖
นาสนั่งคะ ๑๐ ลีกขาบท	๑๘๖
บทขัดทันทกรรม.....	๑๘๗
ทันทกรรม ๕ ลีกขาบท	๑๘๗
หลักธรรมที่บรรพชิตควรพิจารณาเนื่องๆ ๑๐ ประการ	๑๘๘
กิจกรรมเผยแผ่ธรรมปฏิบัติ	๑๘๙

[๒๓]

วิธีอ่านบาลี

๑. พยัญชนะที่ไม่มีสระอาศัยอยู่ด้วย ให้อ่านออกเสียงสระ "อะ" เช่น

นโม	ออกเสียงว่า	นะโม
ปฏิบัติ	ออกเสียงว่า	ปะฏิปะทา
อนากุลา	ออกเสียงว่า	อะนาคุลา

๒. พยัญชนะที่ไม่มีสระอาศัยอยู่ แต่มีตัวสะกดอยู่หลัง มีพินทุ (.) อยู่ใต้ตัวสะกดนั้น พินทุนั้นเท่ากับไม้หันอากาศ เช่น

อคฺคโต	ออกเสียงว่า	อັคคะโต
ธมฺมทุสฺสโ	ออกเสียงว่า	ธัมมัทธะโ

๓. พยัญชนะที่มีสระอาศัยอยู่ มีตัวสะกดอยู่หลัง มีพินทุ (.) อยู่ใต้ตัวสะกดนั้น ให้อ่านออกเสียงเท่ากับตัวนั้น เป็นตัวสะกดเฉยๆ เช่น

ภิกฺขโว	ออกเสียงว่า	ภิกขะโว
ปุณฺณกฺเขตฺตํ	ออกเสียงว่า	ปุญญักเขตตัง
โมคฺคฺลลนํ	ออกเสียงว่า	โมคคัลลนัง

๔. ศัพท์ที่ลงด้วย ตฺวา ตฺวาน ปัจจยฺย ต้องออกเสียงตัว ตฺ สะกด และออกเสียงตัวของมันเองด้วย แต่เสียงนั้นสั้น เช่น

กตฺวา	ออกเสียงว่า	กัตฺวา
คเหตุวา	ออกเสียงว่า	คะเหตฺุวา
สุตฺวา	ออกเสียงว่า	สุตฺวา

โปรดสังเกตว่า ต้องมีพินทุ (.) อยู่ใต้ตัวสะกดด้วย ถ้าไม่มีพินทุ ให้อ่านออกเสียงตามตัวของมันเอง เช่น

สุตฺวา	อ่านว่า	สุตะวา
--------	---------	--------

[๒๔]

๕. มีคำอยู่ ๒-๓ คำ ซึ่งต้องอ่านออกเสียงทั้งเป็นตัวสะกด และตัวของมันเอง แต่ตัวของมันเองนั้นสั้นมาก เช่น

ภวตฺวณฺตราโย	ออกเสียงว่า	ภะวตฺวันตะราโย
สกุยฺปุโต	ออกเสียงว่า	สักระปุโต
ตฺถึ	ออกเสียงว่า	ตฺถึ
ภาคฺย	ออกเสียงว่า	ภาคฺย
ตสฺมา	ออกเสียงว่า	ตสฺหมา
ตสฺมิ	ออกเสียงว่า	ตสฺหมิง
ภทฺธานิ	ออกเสียงว่า	ภทฺธานิ

๖. ถ้ามีตัว "ร" อยู่ท้ายตัวสะกด ให้อ่านออกเสียงกลั้วกัน เช่น

ตตฺร	ออกเสียงว่า	ตตฺตระ
พฺรหฺมานํ	ออกเสียงว่า	พฺรหฺมานัง
พฺรหฺมณ	ออกเสียงว่า	พฺรหฺมมะณ
อินฺทฺรียานิ	ออกเสียงว่า	อินฺทฺรียานิ

(ไม่ใช่ อินฺชียานิ)

๗. พยัญชนะตัวใด ที่มีพินทุ (.) อยู่ใต้ตัวของมันเอง ให้อ่านออกเสียงตัวของมันเองเท่านั้น เช่น

ทฺวิ	ออกเสียงว่า	ทฺวิ
ทฺเว	ออกเสียงว่า	ทฺเว
กาเตว	ออกเสียงว่า	กาเตว
จกฺขฺวายตฺนํ	ออกเสียงว่า	จกฺขฺวายะตะนัง
จิตฺตเกฺลเสหิ	ออกเสียงว่า	จิตตักเกลเสหิ

[๒๕]

๘. พยัญชนะตัวใด มีนิคหิต (°) อยู่ข้างบน ไม่มีสระอยู่ด้วย นิคคหิตนั้น
เท่ากับ "อัง" เช่น

พุทฺธ	ออกเสียงว่า	พุทฺธัง
อกํสุ	ออกเสียงว่า	อะกํสุ
อุปาทาน	ออกเสียงว่า	อุปาทานัง

๙. พยัญชนะตัวใด ที่มีนิคหิต (°) อยู่ข้างบน และมีสระอยู่ด้วย นิคคหิตนั้น
เท่ากับ ตัว "ง" สะกด เช่น

ธมฺมจารี	ออกเสียงว่า	ธัมมะจารีง
กาตุ	ออกเสียงว่า	กาตุง

๑๐. คำใดมีสะกดด้วย เอยฺย ให้อ่านออกเสียงว่า ไอยยะ ลั่นๆ เช่น

ภาเสยฺย	ออกเสียงว่า	ภาไสยยะ
กเรยฺย	ออกเสียงว่า	กะไรยะ

๑๑. คำใดที่สะกดด้วย อียฺ ให้อ่าน "อี" โดยใช้ฟันล่างและฟันบนกดกัน แล้ว
ออกเสียง เช่น

นียฺยานิโก	ออกเสียงว่า	นียยานิโก
------------	-------------	-----------

๑๒. พยัญชนะตัว "ท" นางมณฑิ ในภาษาบาลี ให้ออกเสียงตัว "ด" เด็ก
หมด เช่น

ปณฺทิต	ออกเสียงว่า	ปันติโต
มณฺทน	ออกเสียงว่า	มันตะนะ

คำอื่นนอกนี้ ให้อ่านออกเสียงไปตามปกติ.

อานิสงส์พระปริตร

โบราณจารย์ได้รวบรวมอานิสงส์ของพระปริตร ดังนี้ คือ

๑. **กรณีเมตตปริตร** ทำให้หลับเป็นสุข ตื่นเป็นสุข ไม่ฝันร้าย เป็นที่รักของมนุษย์ทั้งหลาย เป็นที่รักของอมนุษย์ทั้งหลาย เทพพิทักษ์รักษา ไม่มีภัยอันตราย จิตเกิดสมาธิง่าย ใฝ่หน้าผ่องใส มีสิริมงคล ไม่หลงสติในเวลาเสียชีวิต และเกิดเป็นพรหมเมื่อบรรลุมุตตามหาน
๒. **ขันธปริตร** ป้องกันภัยจากอสรพิษและสัตว์ร้ายอื่นๆ
๓. **โมรปริตร** ป้องกันภัยจากผู้คิดร้าย
๔. **आणानาฎยปริตร** ป้องกันภัยจากอมนุษย์ มีสุขภาพดี และมีความสุข
๕. **โพชฌังคปริตร** ทำให้มีสุขภาพดี มีอายุยืน และพ้นจากอุปสรรคทั้งปวง
๖. **ชยปริตร** ทำให้ประสบชัยชนะ และมีความสุขสวัสดิ์
๗. **รตนปริตร** ทำให้ได้รับความสวัสดิ์ และพ้นจากอุปสรรคอันตราย
๘. **วิภูฏกปริตร** ทำให้พ้นจากอัคคีภัย
๙. **มังคลปริตร** ทำให้เกิดสิริมงคล และปราศจากอันตราย
๑๐. **ธชัคคปริตร** ทำให้พ้นจากอุปสรรคอันตราย และการตกจากที่สูง
๑๑. **อังคุลิมาลปริตร** ทำให้คลอดบุตรง่าย และป้องกันอุปสรรคอันตราย
๑๒. **อภยปริตร** ทำให้พ้นจากภัยพิบัติ ไม่ฝันร้าย.

จำนวนพระปริตร

โบราณจารย์ได้จำแนกพระปริตรออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. **จุลราชปริตร (๗ ตำนาน) มี ๗ พระปริตร** คือ
 ๑. มังคลปริตร
 ๒. รตนปริตร
 ๓. กรณีเมตตปริตร
 ๔. ขันธปริตร
 ๕. โมรปริตร
 ๖. ธชัคคปริตร
 ๗. आणानาฎยปริตร
๒. **มหाराชปริตร (๑๒ ตำนาน) มี ๑๒ พระปริตร** คือ
 ๑. มังคลปริตร
 ๒. รตนปริตร
 ๓. กรณีเมตตปริตร
 ๔. ขันธปริตร
 ๕. โมรปริตร
 ๖. วิภูฏกปริตร
 ๗. ธชัคคปริตร
 ๘. आणानาฎยปริตร
 ๙. อังคุลิมาลปริตร
 ๑๐. โพชฌังคปริตร
 ๑๑. อภยปริตร
 ๑๒. ชยปริตร

๑

ทำวัตรก่อนสวดพระปาฏิโมกข์

(นำ-ว่าตาม)

โย โส ภควา อรหํ สมมาสมพุทฺธะ, สวากุขาโต เยน ภควตา
ธมฺโม, สุปฏิปนฺโน ยสฺส ภควโต สวากสงฺโฆ, ตมมยํ ภควนฺตํ สธมฺมํ
สสงฺฆํ, อิมะหิ สกฺกาเรหิ ยถารหํ อาโรปิเตหิ อภิปุชยาม, สาธุ โน ภนฺเต
ภควา สุจิรปริณิพุทฺธิ, ปจฺจิมาชนตานุกมฺปมานสา, อิมะ สกฺกาเร
ทุกฺคตปณฺณการภูเต ปฏิกฺคณฺหาตุ, อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำนมัสการ

อรหํ สมมาสมพุทฺธะ ภควา, พุทฺธํ ภควนฺตํ อภิวาเทมิ.

(กราบ)

สวากุขาโต ภควตา ธมฺโม, ธมฺมํ นมสฺสามิ.

(กราบ)

สุปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ, สงฺฆํ นมามิ.

(กราบ)

(นำ) หนุท มยํ พุทฺธสฺส ภควโต ปุพฺพภาคนมการํ กโรมฺ เส.

ปุพฺพภาคนมการ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
 นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
 นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

ระลึถึงพระพุทฺธเจ้า

โย สนนฺนินฺโน วรโพนฺธุเล
 มารํ สเสนํ มหตี วิเชยฺย
 สมฺโพธิมากฺขนิ อนนฺตฉาโย
 โลกุตฺตโม ตํ ปณฺมามิ พุทฺธํ

เย จ พุทฺธา อตีตา จ เย จ พุทฺธา อนาคตา
 ปจฺจุปฺปนฺนา จ เย พุทฺธา อหํ วนฺทามิ สพฺพทา.

อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต
 โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ.
 พุทฺธํ ชีวิตํ ยาวนิพฺพานํ สรณํ คจฺฉามิ.

นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ	พุทฺโธ เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน	โหตุ เม ชยมฺงฺคลํ.
อุตฺตมมฺงฺเคน วนฺเทหํ	ปาทปัสฺสํ วรุตฺตมํ
พุทฺธเ ย โขลิตํ โทโส	พุทฺโธ ชมตุ ตํ มมํ.

(กราบ ๑ ครั้ง)

๓

ระลึกถึงพระธรรมเจ้า

อฏฺฐจฺจํโก อริยปโถ ชนํ
โมกฺขปฺปเวสํย อฺชฺช จ มคฺโค
ธมฺโม อโย สนฺตํโกโร ปณฺโฑ
นํยยานํโก ตํ ปณฺมามํ ธรรมํ

เย จ ธรรมมา อตีตา จ เย จ ธรรมมา อนาคตา
ปจฺจุปฺปนฺนา จ เย ธรรมมา อหํ วณฺทามํ สพฺพทา.

สวากฺขาโต ภคฺวตา ธรรมโม สนฺตํโกโร อกาลํโก เอหิปสฺสํโก
โอบนํโยโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูทํติ. ธรรมํ ชีวํตํ ยาวณํพพณํ
สรณํ คจฺฉามํ.

นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ	ธรรมโม เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน	โหตุ เม ชยมฺงคฺลํ.
อุตฺตมมฺงเคน วณฺเทหํ	ธรรมมญฺจ ทูวํธํ วรํ
ธรรมเม โย ชลํโต โทโส	ธรรมโม ชมตฺตํ ตํ มมํ.

(กราบ ๑ ครั้ง)

ระลึกถึงพระสงฆ์เจ้า

สงฺฆโม วิสฺสุทฺโธ วรทกฺขิณญโย
สนฺตํนทฺริโย สพฺพมลปฺปทํโน
คฺคณฺเหเนเกหิ สมนํทิปตฺโต
อนาสวํ ตํ ปณฺมามํ สงฺฆํ

เย จ สงฺฆา อตีตา จ เย จ สงฺฆา อนาคตา
ปจฺจุปฺปนฺนา จ เย สงฺฆา อหํ วณฺทามํ สพฺพทา.

สุปฏิปันโน ภควโต สาวกสงฆ์ อสุปฏิปันโน ภควโต สาวกสงฆ์
 ฌายปฏิปันโน ภควโต สาวกสงฆ์ สามเณรปฏิปันโน ภควโต สาวกสงฆ์
 ยทิท จตตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา เอส ภควโต สาวกสงฆ์
 อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณเณยฺโย อณฺชลิกรณฺเณยฺโย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ
 โลกสฺสชาติ. สงฺฆํ ชีวิตํ ยาวนิพฺพานํ สรณํ คจฺฉามิ.

นตฺถิ เม สรณํ อณฺธํ	สงฺฆํ เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน	โหตุ เม ชยมงฺคลํ.
อุตฺตมมฺเณ วนฺเทหํ	สงฺฆมณฺจ ทฺวิธฺตมํ
สงฺฆเณ โย ขลิโต โทโส	สงฺฆเณ ชมตฺตํ ตํ มมํ.

(กราบ ๑ ครั้ง)

๕

ทำวัตรหลังสวดพระปาฏิโมกข์

พุทฺธภาคนมการ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

สืลฺลทฺเทสปาโล

ภาสิตมิตฺถํ เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺธเณ
สมฺปนฺนสึลา ภิกฺขเว วิหฺรต สมฺปนฺนปาติโมกฺขา ปาติโมกฺขสํวรํจฺจุตา
วิหฺรต อาจารโคจรสมฺปนฺนา อณฺุมตฺเตสฺส วชฺเชสฺส ภยทสฺสาวิ สมาทาย
ลิกฺขณ ลิกฺขาปเทสฺสุติ. ตสฺมาติหฺมเหหิ ลิกฺขิตพฺพํ สมฺปนฺนสึลา
วิหฺริสฺสาม สมฺปนฺนปาติโมกฺขา ปาติโมกฺขสํวรํจฺจุตา วิหฺริสฺสาม
อาจารโคจรสมฺปนฺนา อณฺุมตฺเตสฺส วชฺเชสฺส ภยทสฺสาวิ สมาทาย
ลิกฺขิสฺสาม ลิกฺขาปเทสฺสุติ. เอวเมหิ โน ลิกฺขิตพฺพํ.

อุโปสถาวสาเน สขฺฌายิตพฺโไฟ.

ตายนคาถา

ฉินฺท โสโตํ ปรกกมฺม

นปฺปหฺยา มฺหิ กามะ

กยิรา เจ กยิราเถณํ

ลลิตฺโต หิ ปรีพฺพาไซ

กามะ ปณฺท พฺราหฺมณ

เนกตฺตมฺปปฺชฺชติ

ทพฺพเมณํ ปรกกม

ภยโย อากิริเต รชํ

อกตํ ทุกุกฺกํ เสยโย
 กตญจ สุกตํ เสยโย
 กุโส ยถา ทุกคฺคหิโต
 สามญญํ ทุปฺปรามตถํ
 ยงฺกิลฺลจฺจ ลิลลํ กมฺมํ
 สงฺกสฺสรํ พุรหฺมจริยํ
 หิริโอตตปฺปสมฺปนฺนา
 สมนฺโต สปปฺริสา โลเก

ปจฺจา ตปฺปติ ทุกุกฺกํ
 ยํ กตฺวา นานุตปฺปติ
 หตฺถเมวานุกฺกนฺตติ
 นิรยาณูปกทฺตติ
 สงฺกิลฺลจฺจ ยํ วตํ
 น ตํ โหติ มหปฺพลนฺติ. (หยุต)
 สุกฺกธมฺมสมาหิตา
 เทวธมฺมาติ วุจฺจเร.

บทวันทาใหญ่

วนฺทามิ เจติยํ สพฺพํ สพฺพภูจฺจาเน สุปฺติภูจฺจิตํ
 สารีริกธฺาตุมฺมหาโพธิ พุทฺธรูปํ สกลํ สทา

วนฺทามิ พุทฺธํ ภาวปารติณฺณํ

ติโลกเกตุํ ติภเวกนาถํ

โย โลกเสฏฺโฐ สกลํ กิลลํ

เจตฺวาน โพเธสิ ชนํ อนนฺตํ

ยํ นมฺมทาย นทียา ปฺลึเน จ ติเร

ยํ สจฺจพฺพนฺติริเก สุมฺนา จ ลคฺเค

ยํ ตตฺถ โยนกปฺุเร มุณีโน จ ปาท์

ตํ ปาทลยชนมฺหํ สิริสา นมามิ.

สฺวณฺณมาลิกะ สฺวณฺณปพฺพเต สฺมณญฺเฐ โยนกปฺุเร นมฺมทาย นทียา

ปญจ ปาทวรํ จานํ
 อหํ วนฺทามิ ธาตุโย
 สีลํ เม ปทุมํ กตฺวา
 วจสา ฐูปกาเรน

อหํ วนฺทามิ ทูรโต
 อหํ วนฺทามิ สัพฺพโส
 ที่ปญจ นยนทวยํ
 มนสา จ สุขนุชกา.

พุทฺธการวตา ฌมฺมการวตา สงฺฆการวตา ลิกฺขการวตา สมาริการวตา
 อปฺปมาทการวตา ปฏิสนฺถการวตา กลฺยาณมิตฺตตา โสวจสฺสตา.

อหํ ภาณเต พุทฺธรฺกฺขิโต
 อหํ ภาณเต ฌมฺมรฺกฺขิโต
 อหํ ภาณเต สงฺฆรฺกฺขิโต
 โย โทโส โมหจิตฺเตน
 ขมถ เม กตํ โทสํ
 โย โทโส โมหจิตฺเตน
 ขมถ เม กตํ โทสํ
 โย โทโส โมหจิตฺเตน
 ขมถ เม กตํ โทสํ

ยาวชีวํ พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ
 ยาวชีวํ ฌมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ
 ยาวชีวํ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ
 พุทฺธสฺมี ปกโต มยา
 สัพฺพปาปํ วินสฺสตุ.
 ฌมฺมสฺมี ปกโต มยา
 สัพฺพปาปํ วินสฺสตุ.
 สงฺฆสฺมี ปกโต มยา
 สัพฺพปาปํ วินสฺสตุ.

อิจฺเจวมจฺจนฺตณฺมสฺสเนยฺยํ
 นมสฺสมาโน รตนตฺตยํ ยํ
 ปุณฺณภาสิทนฺทํ วิปุลํ อลตฺถํ
 ตสฺसानุภาเวน หตฺนฺตราโย.

อามนฺตยา มิ ภิภฺชเว ปฏิวะทยา มิ ภิภฺชเว ขยวยธฺมมา
 สงฺขารรา อปฺปมาเทน สมฺปาเทถาติ.

บทขัดโถวาทปาติโมกขาธิปาฐะ

สตฺตุนัน ภควนฺตานัน	สมฺพุทฺธานัน มเหสินัน
โถวาทปาติโมกฺขสฺส	อุทฺทเทสฺสฺเตน ทสฺสฺลิตา
มหาปทานสฺตฺตุนฺเต	ติสฺโส คาถาติ โน สฺตํ
ตีหิ ลิกฺขาหิ สงฺขิตฺตํ	ยาสุ พุทฺธาน สาสนัน
ตาสมฺปกาสิกํ ฐมฺม-	ปริยายํ ภณาม เส.

โถวาทปาติโมกขาธิปาฐะ^๑

อุทฺทฺธิจฺจ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน
โถวาทปาติโมกฺขํ ตีหิ คาถาหิ

ชนฺตี ปรมํ ตโป ตีติกฺขา
นิพฺพานํ ปรมํ วทนฺติ พุทฺธา
น หิ ปพฺพชฺชิตो ปรูปฺมาตี
สมฺโณ โหติ ปรี วิหะยนฺโต

สพฺพปาปสฺส อกรรมํ	กุสฺลสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
สจิตฺตปริโยทปนํ	เอตํ พุทฺธาน สาสนัน.
อนฺุปวาโท อนฺุปมาโต	ปาติโมกฺเข จ สํวโร
มตฺตตฺถญฺจ จ ภาตฺตสฺมี	ปนฺตตฺถจ สยนาสนัน
อธิจิตฺเต จ อาโยโค	เอตํ พุทฺธาน สาสนนฺติ

อนेกปริยาเยน โข ปน เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา
อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน สีสํ สมฺมทกฺขาตํ สมาธิ สมฺมทกฺขาโต ปญฺญา
สมฺมทกฺขาตา.

^๑ พระราชานิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

กถญจ สีสํ สมฺมทกฺขาทํ ภควตา. เหฏฺฐิเมนปิ ปริยาเยน สีสํ
 สมฺมทกฺขาทํ ภควตา. อุปริเมนปิ ปริยาเยน สีสํ สมฺมทกฺขาทํ
 ภควตา. กถญจ เหฏฺฐิเมน ปริยาเยน สีสํ สมฺมทกฺขาทํ ภควตา.
 อิธ อริยสาวโก ปาณาติปาตา ปฏฺวิวิโรโต โหติ อทินฺนาทานา ปฏฺวิวิโรโต
 โหติ กาเมสุมิจฺจจารา ปฏฺวิวิโรโต โหติ มุสาวาทา ปฏฺวิวิโรโต โหติ
 สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺวิวิโรโต โหตฺติ. เอวํ โข เหฏฺฐิเมน
 ปริยาเยน สีสํ สมฺมทกฺขาทํ ภควตา. กถญจ อุปริเมน ปริยาเยน สีสํ
 สมฺมทกฺขาทํ ภควตา. อิธ ภิกฺขุ สีสฺวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรํสูโต วิหริติ
 อจฺจารโคจรสมฺปนฺโน อณฺุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภัยทสฺสาวี สฺมาทาย ลิกฺขติ
 ลิกฺขาปเทสุติ. เอวํ โข อุปริเมน ปริยาเยน สีสํ สมฺมทกฺขาทํ ภควตา.

กถญจ สฺมาธิ สมฺมทกฺขาโต ภควตา. เหฏฺฐิเมนปิ ปริยาเยน
 สฺมาธิ สมฺมทกฺขาโต ภควตา. อุปริเมนปิ ปริยาเยน สฺมาธิ สมฺมทกฺขาโต
 ภควตา. กถญจ เหฏฺฐิเมน ปริยาเยน สฺมาธิ สมฺมทกฺขาโต ภควตา.
 อิธ อริยสาวโก โวสุสคฺคการมฺมณํ กริตฺวา ลภติ สฺมาธิํ ลภติ
 จิตฺตสฺสเอกคฺคตฺนฺติ. เอวํ โข เหฏฺฐิเมน ปริยาเยน สฺมาธิ สมฺมทกฺขาโต
 ภควตา. กถญจ อุปริเมน ปริยาเยน สฺมาธิ สมฺมทกฺขาโต ภควตา.
 อิธ ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกฺุสเลหิ ฌมฺเมหิ สฺวิตกฺกํ สฺวิจาร์
 วิเวกขมฺปิติสุขํ ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ วิตกฺกวิจารานํ รูปสฺมา
 อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทณํ เจตโส เอโกทิกาวํ อวิตกฺกํ อวิจาร์ สฺมาธิขมฺปิติสุขํ
 ทฺติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ. ปิติยา จ วิราคา อุเปกฺขโก จ วิหริติ สโต
 จ สมฺปชาโน สุขญฺจ กาเยน ปฏฺฐิสฺสเวเทติ ยนฺตํ อริยา อจฺจิกฺขนฺติ
 อุเปกฺขโก สติมา สุขวิหริติ ตติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ. สุขสฺส จ
 ปหานา ทฺกฺขสฺส จ ปหานา ปุพฺพเพว โสมนสฺสโทมนสฺसानํ อตฺถงฺคมา
 อทฺกฺขมฺสุขํ อุเปกฺขาสติปาริสฺสฺสํ จตฺตถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตฺติ.
 เอวํ โข อุปริเมน ปริยาเยน สฺมาธิ สมฺมทกฺขาโต ภควตา.

๑๐

กถญจ ปญญา สมมทกฺขาตา ภควตา. เหฏฺฐิเมนปิ ปริยาเยน
 ปญญา สมมทกฺขาตา ภควตา. อุปริเมนปิ ปริยาเยน ปญญา สมมทกฺขาตา
 ภควตา. กถญจ เหฏฺฐิเมน ปริยาเยน ปญญา สมมทกฺขาตา ภควตา.
 อธิ อริยสาวโก ปญญวา โหติ อุทฺยตฺถคามินิยา ปญญาย สมนฺนาโคโต
 อริยาย นิพฺเพธิกาย สมฺมา ทุกฺขกฺขยคามินิยาติ. เอวํ โข เหฏฺฐิเมน
 ปริยาเยน ปญญา สมมทกฺขาตา ภควตา. กถญจ อุปริเมน ปริยาเยน
 ปญญา สมมทกฺขาตา ภควตา. อธิ ภิกฺขุ อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ
 ปชานาติ. อयํ ทุกฺขสมุทโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ. อयํ ทุกฺขนิโรธํ
 ยถาภูตํ ปชานาติ. อयํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺฐิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาตีติ.
 เอวํ โข อุปริเมน ปริยาเยน ปญญา สมมทกฺขาตา ภควตา. (หฺยุต)

สีลปริภาวิโต สมาธิ มหปฺพลโ หติ มหานิสฺสโ สมาธิปริภาวิตา
 ปญญา มหปฺพลา โหติ มหานิสฺสา ปญญาปริภาวิตํ จิตฺตํ สมฺมเทว
 อาสเวหิ วิมฺจุจติ. เสยฺยถิทํ กามาสวา ภวาสวา อวิชฺชาสวา. ภาสิตา
 โข ปน ภควตา ปรีนิพฺพานสมเย อयํ ปจฺฉิมวจา หนฺตทานิ ภิกฺขเว
 อามนฺตยามิ โว วยธฺมมา สงฺขารรา อปฺปมาเทน สมฺปาเทถาติ.
 ภาสิตตฺถจิทํ ภควตา เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ยานิ กานิจิ ชงฺกลานํ ปาณานํ
 ปทชาตานิ สพฺพานิ ตานิ หตฺถิปเท สโมธานํ คจฺจนฺติ หตฺถิปทํ เตสํ
 อคฺคฺมกฺขายติ ยทิทํ มหนฺตตฺเตน. เอวเมว โข ภิกฺขเว เย เกจิ กุสลา
 ธมฺมา สพฺเพ เต อปฺปมาทมูลกา อปฺปมาทสโมสฺรณา อปฺปมาโท เตสํ
 อคฺคฺมกฺขายตีติ. ตสฺมาติห อมฺเหหิ ลิกฺขิตพฺพํ ติพฺพาเปกฺขา ภวิสฺสาม
 อธิสีลลิกฺขาสมาทาเน อธิจิตฺตลิกฺขาสมาทาเน อธิปญฺญาลิกฺขาสมาทาเน
 อปฺปมาเทน สมฺปาเทสฺสามาติ. เอวณฺหิ โน ลิกฺขิตพฺพํ.

โอวาทปาติโมกฺขาธิปาโจ นิฏฺฐิโต.

ทำวัตรเช้า

๑๒

ขณะที่พระผู้เป็นประธานจุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัย

พระภิกษุสามเณรพึงนั่งคุกเข่าประนมมือพร้อมกัน

(นำ-ว่าตาม)

โย โส ภควา อรหํ สมมาสมพุทฺธะ, สุวากฺขาโต เยน ภควตา
ธมฺโม, สุปฏิปนฺโน ยสฺส ภควโต สวากสงฺโฆ, ตมฺมยํ ภควนฺตํ สธมฺมํ
สสงฺฆํ, อิมะหิ สกฺกาเรหิ ยถารหํ อาโรปีเตหิ อภิปุชฺชาม, สาธุ โน ภนฺเต
ภควา สุจิรปริณิพฺพุโตปิ, ปจฺจิมาชนตานุกมฺปมานสา, อิมะ สกฺกาเร
ทุกฺคตปณฺณการภูเต ปฏิกฺคณฺหาตุ, อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำนมัสการ

อรหํ สมมาสมพุทฺธะ ภควา, พุทฺธํ ภควนฺตํ อภิวาเทมิ.

(กราบ)

สุวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม, ธมฺมํ นมสฺสามิ.

(กราบ)

สุปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ, สงฺฆํ นมามิ.

(กราบ)

๑๓

(นำ) หนุท มยํ พุทฺธสฺส ภควโต ปุพฺพภาคนมการํ กโรมฺ เส.

ปุพฺพภาคนมการ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

(นำ) หนุท มยํ พุทฺธธาภิฤตํ กโรมฺ เส.

พุทฺธธาภิฤติ

โย โส ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุกฺโต
โลกวิทู, อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควา,
โย อิมํ โลกํ สเทวกํ สมารกํ สพรหมกํ, สสฺสมณพฺรหฺมณํ ปชํ
สเทวมนุสฺสํ สยํ อภิญฺเฐวา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทสิ, โย ธมฺมํ เทเสสิ
อาทิกุลฺยาณํ มชฺฌเมกกุลฺยาณํ ปริโยสานกุลฺยาณํ, สาทถํ สพฺพญชฺชนํ
เกวลปริปฺปณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจฺริยํ ปกาเสสิ, ตมหํ ภควนฺตํ อภิปุชฺยามิ
ตมหํ ภควนฺตํ สิริสา นมามิ.

(กราบ)

(นำ) หนุท มยํ ธมฺมาภิฤตํ กโรมฺ เส.

ธมฺมาภิฤติ

โย โส สุวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม, สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก,
โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิ, ตมหํ ธมฺมํ อภิปุชฺยามิ ตมหํ
ธมฺมํ สิริสา นมามิ.

(กราบ)

ทำวัตรเช้า

สงฺฆาภิถุติ

(กราฟ)

(นำ) หนุ่ มยํ รตนตฺตยปฺปณามคาคาโย เจว สํเวคปริกิตฺตนปาสญจ
ภณาม เส.

รัตนตตยปปณามคาถา

(สวดพร้อมกัน)

พุทฺโธ สุสฺส
โยจจนฺตสฺส
โลกสฺส ปาปฺปกิลเลสฺมาตโก,
วนฺทามิ พุทฺธํ อหฺมาทเรน ตํ.
ธมฺโม ปทีโป วีย ตสฺส สตฺถุโน,
โย มคฺคปากามตเภทภินฺนโก,

๑๕

โลกุตตโร โย จ ตตตถทีปโน,
 วนฺทามิ ธมฺมํ อหมาทเรน ตํ.
 สงฺโฆ สุเขตตภายติเขตตสณฺณิโต,
 โย ทิฏฺฐสนฺโต สุกตานุโพธโก,
 โลลปฺปทีโน อริโย สุเมธโส,
 วนฺทามิ สงฺฆํ อหมาทเรน ตํ.
 อิจฺเจวเมกนฺตภิปฺปชเนยฺยกํ,
 วตฺถุตฺตยํ วนฺททยตาสงฺขตํ,
 ปุณฺณํ มยา ยํ มม สพฺพุปฺพุทฺทา,
 มา โหนฺตุ เว ตสฺส ปภาวสิทฺธิยา.

สํเวคปริกิตตนปาจ

อิธ ตถาคโธ โลเก อุปฺปนฺโน อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, ธมฺโม จ
 เทสิโต นิยฺยานิโก อุปฺสมิโก ปรีนิพฺพานิโก สมโพธคามิ สุกตปฺปเวทิตो,
 มยฺนตํ ธมฺมํ สุตฺวา เอวํ ชานาม, ชาตีปิ ทุกฺขา ชราปิ ทุกฺขา มรณมฺปิ
 ทุกฺขํ, โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสापิ ทุกฺขา, อปฺปิเยหิ สมฺปโยโค
 ทุกฺโข ปิเยหิ วิปฺปโยโค ทุกฺโข, ยมฺปิจจํ น ลภติ ตมฺปิ ทุกฺขํ,
 สงฺขิตฺเตน ปญฺจุปาทานกฺขนฺธา ทุกฺขา. เสยฺยถิทํ, รุပ္ฺปาทานกฺขนฺโธ,
 เวทฺฐปาทานกฺขนฺโธ, สณฺณปาทานกฺขนฺโธ, สงฺขารุปาทานกฺขนฺโธ, วิญญา-
 ณฺฐปาทานกฺขนฺโธ, เยสํ ปริญฺญา, ธรรมานํ โส ภควา, เอวํ พหุลํ สวเก
 วิเนติ, เอวํ ภาคา จ ปนสฺส ภควโต สวเกสุ อนฺุสาสนี, พหุลา ปวตฺตติ.
 รุโป อนิจฺจํ, เวทนา อนิจฺจา, สณฺญา อนิจฺจา, สงฺขารา อนิจฺจา, วิญญาณํ

๑๖

อนิจจัง, รูป อนตตา, เวทนา อนตตา, สัญญา อนตตา, สงขาร
อนตตา, วิญญาณ อนตตา, สฬเพ สงขาร อนิจจา สฬเพ ฌมา
อนตตาทิ. เต มย, โอตินณามห ชาติยา ชรามรณน, โสเกหิ ปรีเทเวหิ
ทุกเขหิ โทมนสเสหิ อุปายาสหิ, ทุกโขติณณา ทุกขปเรตา, อปเป
นามิมสส เกลลสส ทุกขกขณสส อนตกิริยา ปณณายเถตติ.

จิรปริณิพุตมปิ ตํ ภควนตํ อุทิสส อรหนตํ สมมาสมพุทฺธ,
สทุธา อการสฺมา อนคาริยํ ปพพชิตา, ตสฺมี ภควติ พุทฺทมจริยํ จราม,
ภิกขุณํ ลิกฺขาสาชีวสมาปณฺนา^๑, ตํ โน พุทฺทมจริยํ อิมสส เกลลสส
ทุกขกขณสส อนตกิริยาย ลวตฺตตฺ.

สำหรับคฤหัสถ์สาวด

จิรปริณิพุตมปิ ตํ ภควนตํ สรณํ คตา, ฌมมญฺจ ภิกฺขุสงฺฆญฺจ,
ตสฺส ภควโต สาสนํ ยถาสตฺติ ยถาพลํ, มนสิโกโรม อนุปฺปฏิปชฺชาม, สฺวา สฺวา
โน ปฏิปตฺติ อิมสส เกลลสส ทุกขกขณสส อนตกิริยาย ลวตฺตตฺ.

^๑สามเณรสวด ฟังเว้นคำว่า ภิกขุณํ ลิกฺขาสาชีวสมาปณฺนา

๑๗

ธำตุปฏิกูลปจฺจเวกฺขนปาโจ

(นำ) หนฺท มยฺ ธำตุปฏิกูลปจฺจเวกฺขนปาโจ ภณาม เส.

ยถาปจฺยํ ปวตฺตมานํ ธำตุมตฺตเมเวตํ, ยทิตํ จีวรํ. ตทฺสปฏฺญชโก
จ ปุคฺคโล ธำตุมตฺตโก นิสฺสตฺโต นิชฺซีโว สฺสฺสฺส. สพฺพานิ ปน อิมานิ
จีวรานิ อชฺคฺจณีนยานิ, อิมํ ปุตฺติกาญํ ปตฺวา อติวีย ชฺคฺจณีนยานิ ชายนฺติ.

ยถาปจฺยํ ปวตฺตมานํ ธำตุมตฺตเมเวตํ, ยทิตํ ปิณฺหปาโต.
ตทฺสปฏฺญชโก จ ปุคฺคโล ธำตุมตฺตโก นิสฺสตฺโต นิชฺซีโว สฺสฺสฺส.
สพฺโพ ปนํ ปิณฺหปาโต อชฺคฺจณีนโย, อิมํ ปุตฺติกาญํ ปตฺวา อติวีย
ชฺคฺจณีนโย ชายติ.

ยถาปจฺยํ ปวตฺตมานํ ธำตุมตฺตเมเวตํ, ยทิตํ เสนาสนํ.
ตทฺสปฏฺญชโก จ ปุคฺคโล ธำตุมตฺตโก นิสฺสตฺโต นิชฺซีโว สฺสฺสฺส.
สพฺพานิ ปน อิมานิ เสนาสนานิ อชฺคฺจณีนยานิ, อิมํ ปุตฺติกาญํ ปตฺวา
อติวีย ชฺคฺจณีนยานิ ชายนฺติ.

ยถาปจฺยํ ปวตฺตมานํ ธำตุมตฺตเมเวตํ, ยทิตํ คิลานปจฺยเภสชฺช-
ปริกฺขารอ. ตทฺสปฏฺญชโก จ ปุคฺคโล ธำตุมตฺตโก นิสฺสตฺโต นิชฺซีโว
สฺสฺสฺส. สพฺโพ ปนํ คิลานปจฺยเภสชฺชปริกฺขารอ อชฺคฺจณีนโย, อิมํ
ปุตฺติกาญํ ปตฺวา อติวีย ชฺคฺจณีนโย ชายติ.

ธำตุปฏิกูลปจฺจเวกฺขนปาโจ นิฏฺฐิตอ.

๑๘

ตงฺขณิกปจฺจเวกฺขณปาโจ

(นำ) หนฺต มยฺ ตงฺขณิกปจฺจเวกฺขณปาโจ ภณาม เส.

ปฏิสงฺขา โยนิโส จีวรํ ปฏิสเวมิ, ยาวเทว สีสฺส ปฏิมาย, อุณฺหสฺส ปฏิมาย, ทํสมกสวาทาตปสิริสปสมฺผลฺสํ ปฏิมาย, ยาวเทว หิริโกปินปฏิจฺฉาทนตฺถ.

ปฏิสงฺขา โยนิโส ปิณฺทปาตํ ปฏิสเวมิ, เนว ทวาย น มทาย น มณฺทนาย น วิภูสฺสณาย, ยาวเทว อิมสฺส กายสฺส จิตฺตยา ยาปนาย วิหีสฺสปรตฺติยา พุรฺหมจฺริยานุคฺคทาย, อิติ ปุราณญจ เวทํ ปฏิมฺหขามิ นวญจ เวทํ น อุปฺปาเทสฺสามิ, ยาทฺรา จ เม ภวิสฺสติ อนวชฺชตา จ ฌาสฺวิหาโร จาติ.

ปฏิสงฺขา โยนิโส เสนาสนํ ปฏิสเวมิ, ยาวเทว สีสฺส ปฏิมาย, อุณฺหสฺส ปฏิมาย, ทํสมกสวาทาตปสิริสปสมฺผลฺสํ ปฏิมาย, ยาวเทว อุตฺตฺปฺริสฺสยวิโนทํ ปฏิสลฺลณารามตฺถ.

ปฏิสงฺขา โยนิโส คิลานปจฺจยเภสชฺชปฺริกฺขารํ ปฏิสเวมิ, ยาวเทว อุปฺปนฺนํ เวยฺยาพาธิกานํ เวทณํ ปฏิมาย, อพฺยาปชฺฌปรมตฺยาติ.

ตงฺขณิกปจฺจเวกฺขณปาโจ นิฏฺฐิต.

๑๙

ปตฺติทานคาถา^๑

(นำ) หนฺต มยํ ปตฺติทานคาถาโย ภณาม เส.

(สวดพร้อมกัน)

ยา เทวตา สนฺติ วิหารวาสินี

ธูปะ มเร โพธิมเร ตหิ ตหิ

ดา ธมฺมทาเนน ภวนตุ ปุชิตา

โสตถิ กโรนฺเตธ วิหารมณฺฑเล

เถรา จ มชฺฌา นวกา จ ภิกฺขโว

สํรามิกา ทานปตี อุปาสกา

คามา จ เทสา นิคมา จ อิสฺสรา

สปปาณญฺตา สุขิตา ภวนตุ เต

ชลาพุชา เยปิ จ อณฺทสมฺภวา

สํเสทชาตา อถโวปปาติกา

นียยานิกํ ธมฺมวํ ปฏิจฺจ เต

สพฺเพปิ ทฺวักขสฺส กโรนฺตุ สงฺขยํ

จาตุ จิรํ สตํ ธมฺโม

ธมฺมทฺธรา จ ปุคฺคลา

สงฺโฆ โหตุ สมคฺโค ว

อตฺถาย จ หิตาย จ

อมฺहे รกฺขตุ สทฺธมฺโม

สพฺเพปิ ธมฺมจารีโน

วฺชฺชตี สมฺปาปุณฺเญยฺยาม

ธมฺเม อริยปปเวทิตะ.

^๑พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๒๐

วิหารทานคาถา

สัตถ์ อุณห์ ปฏินันติ
 สิริสเป จ มกเส
 ตโต วาตาทโป โฆโร
 เลนตถญจ สุขตถญจ
 วิหารทานัง สงฺฆสฺส
 ตสฺมา หิ ปณฺธิโต โปโส
 วิหาเร การเย รรมเม
 เตสํ อนนญจ ปานญจ
 ทเทยฺย อชฺฐเตสฺ
 เต ตสฺส ธมฺมํ เทเสนฺติ
 ยํ โส ธมฺมมิตถญาย

ตโต วาฬมิกานิ จ
 สิริเร จาปิ วุณฺณจโย
 สญฺชาโต ปฏินนฺตติ
 ฌายิตฺถํ จ วิปสฺสิตฺถํ
 อคฺคํ พุทฺธเชหิ วณฺณิตํ
 สมปสฺสํ อตถมตฺตโน
 วาสเยตถ พหุสฺสฺสฺเต
 วตถเสนาสนานิ จ
 วิปฺปสนฺเนน เจตสา
 สพฺพทฺฐาปณฺฑนํ
 ปรีนิพฺพาตยนาสไวติ.

ทำวัตรเย็น

๒๒

ขณะที่พระผู้เป็นประธานจุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัย
พระภิกษุสามเณรพึงนั่งคุกเข่าประนมมือพร้อมกัน

(นำ-ว่าตาม)

โย โส ภควา อรหํ สมมาสมพุทฺธํ, สวากุขาโต เยน ภควตา
ธมฺโม, สุปฏิปนฺโน ยสฺส ภควโต สวากสงฺโฆ, ตมฺมยํ ภควนฺตํ สธมฺมํ
สสงฺฆํ, อิมํหิ สกฺกาเรหิ ยถารหํ อาโรปิเตหิ อภิปุชยาม, สาธุ โน
ภนฺเต ภควา สุจิรปริณิพพุตปิ, ปจฺจิมาชนตานุกมฺปมานสา, อิมํ สกฺกาเร
หุคฺคตปณฺณาการญฺเต ปฏิกุณฺหาตุ, อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำนมัสการ

อรหํ สมมาสมพุทฺธํ ภควา, พุทฺธํ ภควนฺตํ อภิวาเทมิ.

(กราบ)

สวากุขาโต ภควตา ธมฺโม, ธมฺมํ นมสฺสามิ.

(กราบ)

สุปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ, สงฺฆํ นมามิ.

(กราบ)

(นำ) ยมมฺห โข มยํ ภควนฺตํ สรณํ คตา, อรหนฺตํ สมมาสมพุทฺธํ,
ยํ ภควนฺตํ อุทฺทิสฺส ปพฺพชิตา, ยสฺมี ภควติ พุรหุญฺจริยํ จราม, ตมฺมยํ
ภควนฺตํ สธมฺมํ สสงฺฆํ, ยถารหํ อาโรปิเตหิ สกฺกาเรหิ อภิปุชยิตฺวา อภิวาทณํ
กริหมฺหา, หนฺตทานิ มยํ ตํ ภควนฺตํ วาจาเย อภิกายิตุํ, ปุพฺพภาคนมการญฺเจว
พุทฺธานุสฺสตินยญฺจ กโรมฺ เสา.

๒๓

ปฐพภาคนมการ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
 นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
 นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

พุทฺธานุสฺสตินย

ตํ โข ปน ภควนฺตํ เอวํ กลยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต, อิติปิ
 โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุกฺโต โลกวิทู,
 อนุตฺตรो ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ.

(นำ) หนฺท มยํ พุทฺธาภิกิฺติ กโรมฺ เส.

พุทฺธาภิกิฺติ

พุทฺธวาร์หนตฺวรตาทิกุณฺภยฺยุตฺโต,
 สุตฺธาภิธานกรุณฺหาหิ สมากตตฺโต,
 โพเธสิ โย สุชนตํ กมลํ สุโร,
 วนฺทามหํ ตมรณํ ลีรสา ชินนํ.

พุทฺโธ โย สพฺพปาณินํ	สรณํ เขมมุตฺตมํ,
ปจฺมานุสฺสติภูจฺฉนํ	วณฺทามิ ตํ ลีเรนฺหํ.
พุทฺธสฺสาหสมฺมิ ทาสฺส ว	พุทฺโธ เม สามิกิสฺสโร,
พุทฺโธ ทฺวักขสฺส ฆาตา จ	วิธาทา จ หิตสฺส เม.
พุทฺธสฺสํ นียยาเทมิ	สรีรณชิตฺตญฺจิตํ,
วณฺทนฺโตหํ จริสฺสามิ	พุทฺธสฺสเว สฺสโพธิตํ.

๒๔

นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ	พุทฺธํ เม สรณํ วรํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน	วทฺธเมยฺยํ สตฺถุ สาสเน.
พุทฺธํ เม วนฺตมาเนน	ยํ ปุญฺญํ ปสฺสํ อธิ,
สพฺเพปิ อนฺตรายา เม	มาเหสุํ ตสฺส เตชสา.

(หมอบกราบลงว่า)

กาเยน วาจา ย ว เจตสา วา,
 พุทฺธํ กุกฺกมฺมํ ปกตํ มยา ยํ,
 พุทฺธํ ปฏิคุคฺคหตุ อจฺยณฺตํ,
 กาลนฺตเร สํวริตุํ ว พุทฺธ.

(นำ) หนฺต มยํ ฅมฺมานุสฺสติณฺยํ กโรมฺ เส.

ฅมฺมานุสฺสติณฺย

สฺวากฺขาโต ภควตา ฅมฺโม, สนฺทิภูทิจฺโจ อกาลิโก เอหิปสฺสิโก,
 โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิติ.

(นำ) หนฺต มยํ ฅมฺมาภิกฺคิํ กโรมฺ เส.

ฅมฺมาภิกฺคิ

สฺวากฺขาตตาทิกฺคณฺโຍคฺวเสน เสยฺโย,
 โย มคฺคปากปฺริยตฺติวิโมกฺขเกโท,
 ฅมฺโม กุโลกปตฺนา ตทธาริธารี,
 วนฺตมทํ ตมทํ วรธมฺมเมตํ.

๒๕

ธมฺโม โย สพฺพปาณินํ	สรณํ เขมมุตฺตมํ,
ทุตฺติยานุสฺสติภูจฺจํ	วนฺทามิ ตํ ลีเรนฺหํ.
ธมฺมสฺสสาหสฺมิ ทาโส ว	ธมฺโม เม สามิกิสฺสโร,
ธมฺโม ทุกฺขสฺส ฆาตา จ	วิธาทา จ หิตสฺส เม.
ธมฺมสฺสสาหํ นิยุยาเทมิ	สรีรณชฺวีตญฺจิทํ,
วนฺทนฺโตหํ จริสฺสามิ	ธมฺมสฺสเสว สุธมฺมตํ.
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ	ธมฺโม เม สรณํ วรํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน	วทฺธเมยฺยํ สตฺถุ สาสเน.
ธมฺมํ เม วณฺทมาเนน	ยํ ปุญฺญํ ปสฺสํ อิท,
สพฺเพปิ อนฺตรายา เม	มาเหลฺสุ ตสฺส เตชสา.

(หมอบกราบลงว่า)

กาเยน วาจา ย ว เจตสา วา,
 ธมฺเม กุกฺกมฺมํ ปกตํ มยา ยํ,
 ธมฺโม ปฏฺฐิคฺคณฺหตุ อจฺจยณฺตํ,
 กาลนฺตเร สํวริตฺตํ ว ธมฺเม.

(นำ) หนฺนท มยฺยํ สงฺฆมานุสฺสติณฺยํ กโรมฺ เส.

สงฺฆมานุสฺสติณฺย

สุปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ, อุกฺกุฏปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ,
 ฌายปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ, สามิจิปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ,
 ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยฺกคานิ อญฺญํ ปุริสปุคฺคลา, เอส ภควโต สวากสงฺโฆ,
 อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณเณยฺโย อญฺชลีกรณฺเณยฺโย อนฺนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ
 โลกสฺสชาติ.

ทำวัตรเย็น

๒๖

(นำ) หนท มยํ สงฆาภิกัศิ กโรม เส.

สงฆาภิกัศิ

สทธมมไซ สุปปฏิปัตติคณาติยตุโต,
โยภุจพพิโต อริยบุคคลสงฆเสฏโฐ,
สีลาธิธมมปวรสาสยกายจิตโต,
วนุทามหํ ตมรียาน คณํ สุตุหุธ.

สงฺโฆ โย สพฺพปาณินํ	สรณํ เขมมุตฺตมํ,
ตติยานุสฺสติภูจํ	วนุทามิ ตํ ลีเรนหํ.
สงฆสฺสสาหสมิ ทาสฺว	สงฺโฆ เม สามิกิสฺสโร,
สงฺโฆ ทุกฺขสฺส ฆาตา จ	วิธาทา จ หิตสฺส เม.
สงฆสฺสสาหํ นิยุยาเทมิ	สรีรณชิวิตถจิทํ.
วนุทนฺโตหํ จริสฺสามิ	สงฆสฺสอปฺปฏิปนฺนํ.
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ	สงฺโฆ เม สรณํ วรํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน	วทฺธเมยฺยํ สตถุ สาสเน.
สงฺฆํ เม วณฺุทมาเนน	ยํ ปญฺญํ ปสฺสํ อธิ,
สพฺเพปิ อนฺตรายา เม	มาเหลฺสุ ตสฺส เตชสา.

(หมอบกราบลงว่า)

กาเยน วาจา ย ว เจตสา วา,
สงฺฆเ กุกมมํ ปกตํ มยา ยํ,
สงฺโฆ ปฏิกฺคณฺหตุ อจฺจยฺนตํ,
กาลนฺตเร สํวริตุํ ว สงฺฆเ.

จบทำวัตรเย็น

๒๗

อดีตปัจจุเวกชนปาโจ

(นำ) หนุท มยฺ อดีตปัจจุเวกชนปาโจ ภณาม เส.

อชฺช มยา อปัจจุเวกชิตฺวา ยํ จีวรํ ปริภุตํ, ตํ ยาวเทว สีสฺส
ปฏิมาย, อุณฺหสฺส ปฏิมาย, ทํสมกสวาทาตปสิริสปสมฺผลฺสานํ
ปฏิมาย, ยาวเทว หิริโกปินปฏิจฺฉาหนตฺถํ.

อชฺช มยา อปัจจุเวกชิตฺวา โย ปิณฺฑปาโต ปริภุตํ, โส เนว
ทวายน มทวายน มณฺฑนายน วิภูสณายน, ยาวเทว อิมสฺส กายสฺส
จิตฺติยา ยาปนายน วิหีสฺสปฺรติยา พุทฺทมจฺริยานุคฺคทาย, อิติ ปุราณญฺจ เวทฺนํ
ปฏิจฺฉามิ นวญฺจ เวทฺนํ น อุปฺปาเทสฺสามิ, ยาดฺรฺรา จ เม ภวิสฺสตี
อนวชฺชตา จ ฆาสฺวิหาโร จาติ.

อชฺช มยา อปัจจุเวกชิตฺวา ยํ เสนาสนํ ปริภุตํ, ตํ ยาวเทว
สีสฺส ปฏิมาย, อุณฺหสฺส ปฏิมาย, ทํสมกสวาทาตปสิริสปสมฺผลฺสานํ
ปฏิมาย, ยาวเทว อุตฺตฺรสิสฺสยวิโนทฺนํ ปฏิสลฺลณารามตฺถํ.

อชฺช มยา อปัจจุเวกชิตฺวา โย คิลานปจฺยเกสชฺชปฺริกฺขารो
ปริภุตํ, โส ยาวเทว อุปฺปนฺนํ เวยฺยาพาธิกานํ เวทฺนํ ปฏิมาย,
อพฺยาปชฺฌปรมตฺยาติ.

อดีตปัจจุเวกชนปาโจ นิฏฺฐิต.

กรวดน้ำ (ของเก่า)

(นำ) หนุท มยฺ อุตฺติสฺสนาธิฏฺฐาณคาคาโย ภณาม เส.

(สวดพร้อมกัน)

อิมิณา ปุณฺณกมฺเมน
 อาจริยฺูปการา จ
 (อาจริยฺูปการา จ
 สุริโย จนนฺติมา ราชา
 พุรฺหมมารา จ อินฺหา จ^๑
 ยโม มิตฺตา มนุสฺสา จ
 สพฺเพ สตฺตา สุขี โทหนฺตุ
 สุขํ จ ติวริํ เทนฺตุ
 อิมิณา ปุณฺณกมฺเมน
 ขิปฺปาหํ สุลฺลา เจว
 เย สนฺตานเณ หินา ธมฺมา
 นสฺสนฺตุ สพฺพทาเยว
 อฺุชฺจิตฺตํ สติปญฺญา
 มารา ลภนฺตุ โนกาสํ
 พุทฺธโร ทิปวโร^๒ นาโถ
 นาโถ ปจฺเจกพุทฺธโร จ
 เตโสตุตฺตมานุภาเวน

อุปชฌายา คุณุตฺตรา
 มาตา ปิตา จ ฌาตกา
 มาตา ปิตา) ปิยา มมํ
 คุณวฺนฺตา นราปี จ
 โลกปาลา จ เทวตา
 มชฺฌตฺตา เวริกาปี จ
 ปุณฺณานิ ปกฺตานิ เม
 ขิปฺปํ ปาเปถ โวมตํ.
 อิมิณา อุตฺติสฺเสน จ
 ตณฺหุปาทานเจทณํ
 ยาว นิพฺพานโต มมํ
 ยตฺถ ชาโต ภเว ภเว
 สลฺเลโข วิริยมฺหิณา
 กาทุญฺจ วิริเยสฺส เม
 ธมฺโม นาโถ วรุตฺตโม
 สงฺฆโม นาโถตฺตโร มมํ
 มาโรกาสํ ลภนฺตุ มา.

^๑บางแห่งว่า จตุ ^๒บางแห่งว่า พุทฺธาติปวโร

คำแปล

ด้วยผลบุญที่ข้าพเจ้ากระทำนี้ ขอพระอุปัชฌาย์ผู้มีพระคุณอันยิ่งใหญ่ไพศาล อีกทั้งอาจารย์ผู้ได้สั่งสอนข้าพเจ้ามา ทั้งมารดาบิดาและคณาญาติทั้งสิ้น ตลอดจน พระอาทิตย์ พระจันทร์ และพระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นใหญ่ในเอกเทศแห่งเมทนีดล และ นรชนผู้มีความงามความดีทั้งหลายทุกถิ่นฐาน อีกทั้งมหาพรหมกับหมู่มาร และท้าวมัณวาทเวรราช ทั้งเทพเจ้าผู้จกจักรรักษาโลกทั้งสี่ทิศและพระยายมราช อีกทั้งมณฑล สหาย ทั้งผู้ชวนชวาย วางตนเป็นกลาง และผู้เป็นศัตรูของข้าพเจ้าทุกๆ เหล่า จงมีความเกษมสุข นิราศภัย ขอบุญที่ข้าพเจ้ากระทำไว้ด้วยไตรทวารจงบันดาลให้สำเร็จ ไตรพิรุณสุข ถึงความเกษมปราศจากทุกข์ คือพระอมตมหานฤพาน โดยพลันอีกโสดหนึ่งนั้น

ด้วยบุญกรรมนี้และอุทิศเจตนานี้ ขอให้ข้าพเจ้าบรรลุนั่นที่ซึ่งการตัดขาดตัณหา อุปาทาน ธรรมอันชั่วในสันดานจงพินาศไปหมด จนตราบเท่าถึงนิพพาน สิ้นกาลทุกเมื่อเทียว แม้ว่าข้าพเจ้ายังจะท่องเที่ยวไปเกิดในภพใดๆ ก็ขอให้มิจิตชื้อตรง ดำรงสติ ปัญญาไวชาญฉลาด ให้มีความเพียรกล้าสามารถขัดเกลากิเลสให้สูญหาย ขอหมู่มาร เหล่าร้าย อย่าได้กล้ากรายสบโอกาส เพื่อทำให้ข้าพเจ้าพินาศคลายเพียรได้

อนึ่งไซ้ พระพุทธเจ้าผู้เป็นที่พึ่งอันยิ่งอย่างประเสริฐ พระธรรมเป็นที่พึ่งอันล้ำเลิศยิ่งประมาณ พระปัจเจกพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งอันไพศาล และพระสงฆ์เป็นที่พึ่งอันอุดมยิ่งประมาณของข้าพเจ้านี้ ด้วยอานุภาพอันอุดมดีพิเศษสูงสุดของพระรัตนตรัย ขออย่าให้หมู่มารได้โอกาสทุกเมื่อไปเทอญ.

นอกจากนี้ คำกรวดน้ำทั้ง ๓ แบบตามที่กล่าวมาแล้ว และยังมีคำกรวดน้ำอีกแบบหนึ่ง เป็นพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๔ เรียก **ปัตติทานคาถา** ดังนี้

บุญญสัทธานิ กตสฺส

ยานญฺยานิ กตานิ เม

เตสญฺจ ภาคีโน โหนตุ

สตุตตานนฺตาปฺปมาณกา

เย ปิยา คุณวณฺดา จ

มยฺหํ มาตาปิตาทโย

๓๐

ทิจฺจา เม จาปยทิจฺจา วา
 สตุตา ติจฺจนฺติ โลกสฺมี
 ปญฺเจกจตุโวการา
 ฌาตํ เย ปตฺติทานมฺเม
 เย จิมํ นปฺปชานนฺติ
 มยา ทินฺนาน ปุณฺณานํ
 สพฺเพ สตุตา สทา โหนฺตุ
 เขมปฺปทญฺจ ปปฺโปนฺตุ

อญฺเญ มชฺฌตฺตเวรีโน
 เต ภูมฺมา จตุโยนิกา
 สัสนฺตา ภาวภาเว
 อนฺนโมทนต์ฺ เต สยํ
 เทวา เตสํ นิเวทยุํ
 อนฺนโมทนเหตุนา
 อเวรา สุขชีวิโน
 เตสาสา ลีขณฺตํ สุภา.

คำแปล

สัตว์ทั้งหลายไม่มีที่สุด ไม่มีประมาณ จงเป็นผู้มีส่วนแห่งบุญอันข้าพเจ้าทำแล้ว
 ณ บัดนี้ ด้วยแห่งบุญทั้งหลายอื่นอันข้าพเจ้าทำแล้วด้วย เหล่าใดเป็นที่รักและมีคุณ มี
 มารดาและบิดาของข้าพเจ้าเป็นต้น เหล่าที่ข้าพเจ้าเห็นแล้ว หรือ แม้ข้าพเจ้าไม่ได้เห็น
 แล้ว เหล่าอื่นที่เป็นผู้มีอภัยเป็นปานกลางและเป็นผู้มีเวร สัตว์ทั้งหลายตั้งอยู่ในโลก
 เป็นไปในภุมิสสาม เป็นไปในกำเนิดสี่ มีขันธห้า มีขันธหนึ่ง มีขันธสี่ ท่องเที่ยวอยู่
 ในภพน้อย และภพใหญ่ ความให้ส่วนบุญของข้าพเจ้าอันสัตว์ทั้งหลายเหล่าใด
 รู้แล้ว สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้นจงอนุโมทนาเองเถิด ส่วนสัตว์ทั้งหลายเหล่าใดยังไม่รู้ซึ่ง
 ความให้ส่วนบุญของข้าพเจ้านี้ ขอเทพยดาทั้งหลายพึงบอกแก่สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้น
 ให้รู้ (และอนุโมทนา) เพราะเหตุคือ อนุโมทนาซึ่งบุญทั้งหลายอันข้าพเจ้าได้ให้แล้ว
 ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงจงเป็นผู้ไม่มีเวร เป็นผู้ดำรงชีพโดยสุขทุกเมื่อเถิด จงถึงซึ่งบพ
 อันเกษม คือพระนิพพาน ขอความปรารถนาที่ติงามของสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงเหล่านั้น
 จงสำเร็จเถิด.

บท

เจริญพระพุทธมนต์

๓๒

ขุมนุมเทวดา

(สรชข์ สเสน่ สพนุ์ นรินท์
ปรีตตานุกาโว สทา รกขตุติ)^๑

ผริตวาน เมตต์ สเมตตะ ภาทนต์,
อวิกขิตตจิตตะ ปรีตต์ ภาณนตุ.

(ถ้าจะสวดสืบสองตำนานใช้)

[สมนตะ จกุกวาเพสสุ อตฺตราคจณฺณตุ เทวตา
สทฺธมมํ มุนิราชสฺส สฺสณนตุ สคฺคโมกฺขทํ.]

สคฺเค กาเม จ รูปे คิริสิขรตณฺเณ จนฺตลิกฺเข วิมานे,
ทีเป รกฺขเญ จ คามे ตรวนคฺคหเน เคหฺวตฺถุมฺหิ เขตฺเต,
ภุมฺมา จายนฺตุ เทวา ชลธลวิสเม ยกฺขคณฺธพฺพนาคา,
ติฏฺฐจฺนตา สนฺติเก ยํ มุนิรวรจณฺ์. สาทโว เม สฺสณนตุ.

ธมฺมสฺสวณกาโล อยมภทนต์,

ธมฺมสฺสวณกาโล อยมภทนต์,

ธมฺมสฺสวณกาโล อยมภทนต์,

ปฺพุพฺพภาคนมการ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

^๑ ใช้เฉพาะในราชการ

๓๓

สรณคณปาจ

	พุทฺธ	สรณ	คจฺฉามิ
	ธมฺม	สรณ	คจฺฉามิ
	สงฺฆ	สรณ	คจฺฉามิ
ทฺติยมฺปิ	พุทฺธ	สรณ	คจฺฉามิ
ทฺติยมฺปิ	ธมฺม	สรณ	คจฺฉามิ
ทฺติยมฺปิ	สงฺฆ	สรณ	คจฺฉามิ
ตฺติยมฺปิ	พุทฺธ	สรณ	คจฺฉามิ
ตฺติยมฺปิ	ธมฺม	สรณ	คจฺฉามิ
ตฺติยมฺปิ	สงฺฆ	สรณ	คจฺฉามิ

นมการลิตฺติคาถา^๑

- (๑) โย จกฺขุมา โมหมลาปฏฺโง
 สามํ ว พุทฺโธ สุคโต วิมุตโต
 มารสฺส ปาสา วินิโมจยนฺโต
 ปาเปสฺสิ เขมํ ชนตํ วิเนยฺยํ.
- (๒) พุทฺธํ วรรณตํ ลีรสา นมามิ
 โลกสฺส นาถญฺจ วินายกญฺจ
 ตนฺเตชสา เต ชยลิตฺติ โหตุ
 สพฺพนฺตรายา จ วินาสเมนฺตุ.
- (๓) ธมฺโม ธฺชโย โย วีย ตสฺส สตฺถุ
 ทสฺเสสิ โลกสฺส วิสุทฺธิมคฺคํ
 นิยฺยานิโก ธมฺมธรสฺส ธารี
 สาทาวโห สนฺติกโร สจฺฉินฺโน.

^๑ พระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

๓๔

- (๔) ธมฺมํ วรรณํ สิริสา นมามิ
โมหปฺปทาลํ อุปสนฺตทาหํ
ตนฺเตชสา เต ชยสิทฺธิ โหตุ
สพฺพนฺตรายา จ วินาสเมนฺตุ.
- (๕) สทฺธมฺมเสนา สุคตานุโค โย
โลกสฺส ปาปูปกิเลสเชตา
สนฺโต สยํ สนฺตินิโยชโก จ
สฺวากุขาตธมฺมํ วิทิตํ กโรติ.
- (๖) สงฺฆํ วรรณํ สิริสา นมามิ
พฺพุธานุพฺพุทํ สมสิสฺสทิกฺขิ
ตนฺเตชสา เต ชยสิทฺธิ โหตุ
สพฺพนฺตรายา จ วินาสเมนฺตุ.

สมุพฺพุเต

(๑)	สมุพฺพุเต อญฺจวิสสญจ
ปญฺจสตสทสฺसानิ
เตสํ ธมฺมญจ สงฺฆญจ
นมการานุภาเวน
อนेกา อนฺตรายาปิ	ทฺวาทสญจ สทสฺสเก
นมามิ สิริสา อหํ
อาทเรน นมามิหํ
หนฺตฺวา สพฺเพ อุปทฺทเว
วินสฺสนฺตุ อสฺเสโต.
(๒)	สมุพฺพุเต ปญฺจปญฺญาสญจ
ทสสทสทสฺसानิ
เตสํ ธมฺมญจ สงฺฆญจ
นมการานุภาเวน
อนेกา อนฺตรายาปิ	จตุวิสตีสทสฺสเก
นมามิ สิริสา อหํ
อาทเรน นมามิหํ
หนฺตฺวา สพฺเพ อุปทฺทเว
วินสฺสนฺตุ อสฺเสโต.

๓๕

(๓)	สมพุทฺธ นวตฺตรสเด	อฏฺฐจตฺตافیสสทสฺสเก
	วิสตีสตสทสฺसानิ	นนามิ ลีรสา อหํ
	เตสํ ฐมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ	อาทเรน นนามิหํ
	นมการานุภาเวน	หนตฺวา สพุเพ อุปทฺทเว
	อนเภา อนตฺรยาปิ	วินสฺสนตฺ อเสสโต.

นโมการอฏฺฐกํ

นโม อรหโต สมมา-	สมพุทฺธสฺส มहेสิโน
นโม อุตฺตมธมฺมสฺส	สฺวากฺขาตสฺสเว เตนิธ
นโม มหาสงฺฆสฺสาปิ	วิสุทฺธสีลทิกฺขิโน
นโม โอมาทฺยารทฺธสฺส	รตนตฺตยสฺส สาธุกํ
นโม โอมกาตีสฺส	ตสฺส วตฺถตฺตยสฺสปิ
นโม การปฺปภาเวน	วิคฺฉนฺตฺ อุปทฺทวา
นโม การานุภาเวน	สฺวตฺถิ โทตฺถ สพุพทา
นโม การสฺส เตเชน	วิธิมฺหิ โหมิ เตชวา.

นโมการอฏฺฐกะ ๔ คาถานี้สวดในกาลสมัยที่ควร

๓๖

บทขัดตำนาน

เย สนฺตา สนฺตจิตฺตา ติสฺรณฺสรณฺา เอตฺถ โลกนฺตเร วา,
ภุมฺมาภุมฺมา จ เทวา คุณฺคณฺคณฺพยาวุฏฺา สพฺพกาลํ, เอเต อายนฺตุ
เทวา วรกนฺกมเย เมรฺรฺราเช วสนฺโต, สนฺโต สนฺโต สเหตุํ มุนิรฺวจณํ
โสตุมฺคํ สมฺคํ.

สพฺเพสุ จกฺกฺวาเพสุ
ยํ อมฺเหติ กตํ ปุณฺณํ
สพฺเพ ตํ อนฺโมทิตฺวา
ปมาทฺรหิตา โหนฺตุ
สาสนสฺส จ โลกสฺส
สาสนมฺปิ จ โลกญฺจ
สทฺธิ โหนฺตุ สฺฐี สพฺเพ
อนิฺมา สุมฺนา โหนฺตุ

ยกฺขา เทวา จ พฺรหฺมโน
สพฺพสมฺปตฺติสาธกํ
สมฺคฺคา สาสเน รตา
อารกฺขาสฺ วิเสสโต
วฺชฺฐี ภาวฺตุ สพฺพทา
เทวา รกฺขนฺตุ สพฺพทา
ปรีวาเรหิ อตฺตโน
สทฺ สพฺเพหิ ภาตฺติภิ.

บทขัดมงคลสูตร

ยญฺจ ทฺวาทส วสฺसानิ
จิรสฺสํ จินฺตยนฺตาปิ
จกฺกฺวาฬสทฺสเสสุ
กาลํ โกลาฬลํ ชาตํ
ยํ โลกนาโถ เทเสสิ
ยํ สุตฺวา สพฺพทฺกฺเขหิ
เอวมาทิกุญฺญเปตํ

จินฺตยีสฺสุ สทฺเวกา
เนว ชานีสฺสุ มงฺคลํ
ทสฺสุ เยเน ตตฺตกํ
ยาว พฺรหฺมณิเวสนา
สพฺพปาปวินาสนํ
มฺจุจฺจนฺตาสงฺฆิยา นรา
มงฺคลนฺตมฺภณาม เท.

๓๗

มงคลสูตร

เอวมเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา สวตถิยํ วิหริติ เชตวันเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. อถ โข อญฺญตรา เทวตา อภิกฺกนฺตาย
รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปิ เชตวันํ โอบาเสตฺวา เยน ภควา
เตนุปลงฺกมิ อุปลงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ.
เอกมนฺตํ จิตา โข सा เทวตา ภควนฺตํ คาถาย อชฺฌภาสิ. (หยุด)

พหู เทวา มนุสฺสา จ
อากงฺขมานา โสตถานํ

มงฺคลานิ อจินฺตยํ
พฺรหฺมิ มงฺคลมุตฺตมํ.

(สำหรับสวดย่อ) อเสวนา จ พาลานํ
ปฺปชา จ ปฺปชฌิยานํ
ปฏฺฐูปเทสวาโส จ
อตฺตสมฺมาปณฺธิ จ
พาหุสจฺจญฺจ ลิปฺปญฺจ
สุภาสิตา จ ยา วาจา
มาตาปิตุอุปฏฺฐานํ
อนากุลา จ กมฺมนฺตา
ทานญฺจ ฌมฺมจริยา จ
อนวชฺชานิ กมฺมานิ
อารตี วิรตี ปาปา
อปฺปมาโท จ ฌมฺเมสุ
คารโว จ นิวาโต จ
กาเลน ฌมฺมสฺสวณํ

ปณฺชิตานญฺจ เสวนา
เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
ปฺปพฺเพ จ กตปฺญฺญตา
เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
วินโย จ สุลิกฺขิตो
เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
ปฺปุตฺตทารสฺส สงฺคโห
เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
ฌาตกานญฺจ สงฺคโห
เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
มชฺชปานา จ สญฺญโม
เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
สนฺตุฏฺฐิ จ กตญฺญตา
เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.

๓๘

ชนฺตี จ โสวจสฺสตา	สมณานญจ ทสฺสนํ
กาเลน ธมฺมสากจฺจา	เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
ตโป จ พฺรหฺมจฺริยญฺจ	อริยสจฺจาน ทสฺสนํ
นิพฺพานสจฺฉิกิริยา จ	เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
ญฺญสฺส โลกธฺมเมหิ	จิตฺตํ ยสฺส น กมฺปติ
อโสภํ วิรชํ เขมํ	เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
เอตาทิสานิ กตฺวาน	สพฺพตฺถมปฺราชิตา
สพฺพตฺถ โสตฺถิ คจฺฉนฺติ	ตนฺเตสํ มงฺคลมุตฺตมนฺติ.

มงฺคลสฺสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

บทชัฏตรตนสูตร

ปณฺธิธานโต ปญฺจาย ตถาคตสฺส ทส ปารมฺมียํ ทส อูปปารมฺมียํ
ทส ปรมตฺถปารมฺมียํ ปญฺจ มหาปฺริจฺจาเค ติสฺโส จริยา ปจฺฉิมพฺภเว
คพฺภาวกุกนฺตี ชาตี อภินิภฺขมฺนํ ปธานจฺริยํ โพธิปฺลลฺลเก มารวิชยํ
สพฺพญฺญตฺตญาณปฺปฏิเวธํ นว โลกุตฺตรธฺมเมติ สพฺเพปิเม พุทฺธคฺเณ
อาวชฺชิตฺวา เวสาลิยา ตีสุ ปาการนฺตเรสุ ติยามรตฺตี ปฺริตฺตํ กโรนฺโต
อายสฺมา อานนฺตตฺเถโร วีย การุญฺญจิตฺตํ อูปญฺจเปตฺวา

โกฏฺฐิสตฺสทสฺเสสุ	จกฺกฺวาเพสุ เทวตา
ยสฺสญาณมฺปฏฺฐิคฺคณฺหนฺติ	ยญฺจ เวสาลิยมฺบุเร
โรคามนุสฺสทฺพุทฺธิกฺข-	สมฺภุตฺตนฺตวิธมฺภยํ
ชิปฺปมนฺตรธาเปลิ	ปฺริตฺตนฺตมฺภณาม เห.

๓๙

รัตนสูตร

ยานีธ ภูตานิ สมากตานิ
 ภูมฺมานิ วา ยานิ ว อนฺตลิกฺเข
 สพฺเพว ภูตา สฺมฺนา ภวนฺตุ
 อโถปิ สกฺกจฺจ สฺสณฺนฺตุ ภาสิตํ
 ตสฺมา หิ ภูตา นิสาเมถ สพฺเพ
 เมตฺตํ กโรถ มานุสฺสียา ปชาย
 ทิवा จ รตฺโต จ หรฺนฺติ เย พลี
 ตสฺมา หิ เน รกฺขถ อปฺปมตฺตา.

(สวดย่อเริ่มตงนี้) ยงฺกิลฺลิจิ วิตฺตํ อธิ วา หุริ วา
 สคฺเคสฺสุ วา ยํ รตฺนํ ปณฺตี
 น โน สมํ อตฺถิ ตถาคเตน
 อิทมฺปิ พุทฺเธ รตฺนํ ปณฺตี
 เอเตน สจฺเจน สฺวตฺถิ โหตุ.

 ขยํ วิรํคํ อมตํ ปณฺตี
 ยทชฺฌคฺคา สกฺยมนฺนี สมากิโต
 น เตน ฌมฺเมน สมตฺถิ กิลฺลิจิ
 อิทมฺปิ ฌมฺเม รตฺนํ ปณฺตี
 เอเตน สจฺเจน สฺวตฺถิ โหตุ.

 ยมฺพุทฺธเสฏฺโฐ ปรีวณฺณยิ สฺสจฺจิ
 สมากิमानนฺตริกิลฺลมาหุ
 สมากิณา เตน สโม น วิชฺชติ
 อิทมฺปิ ฌมฺเม รตฺนํ ปณฺตี
 เอเตน สจฺเจน สฺวตฺถิ โหตุ.

๔๐

เย ปุคฺคลา อฏฺฐสฺสํ ปสฺสตา
จตุตตาริ เอตานิ ยุกานิ โหนฺติ
เต ทกฺขิณฺเอยยา สุคตสฺส สาวกา
เอเตสุ ทินฺนานิ มหปฺพลานิ
อิทมฺปิ สงฺฆเ รตนํ ปณฺีตํ
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.

เย สุปฺปยุตฺตา มนสา ทพฺเพน
นิกฺกามิโน โคตมสาสนมฺหิ
เต ปตฺติปตฺตา อมตํ วิคยฺห
ลทฺธา มุธา นิพฺพุตี ภูณฺชมานา
อิทมฺปิ สงฺฆเ รตนํ ปณฺีตํ
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ. (สวดย่อข้ามไปหน้า ๔๒ ขึ้น ปุราณ...)

ยถินทฺธิโล ปจฺวี สิตฺโต ลียา
จตุพฺภิ วาเตภิ อสมฺปกมฺปิโย
ตถูปมํ สปฺปปริสํ วทามิ
โย อริยสจฺจานิ อเวจฺจ ปสฺสติ
อิทมฺปิ สงฺฆเ รตนํ ปณฺีตํ
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
เย อริยสจฺจานิ วิภาวยนฺติ
คมฺภีรปญฺเณน สุเทสิตานิ
กิญฺจาปิ เต โหนฺติ ภูสฺสปมตฺตา
น เต ภาวํ อฏฺฐมมาทียนฺติ
อิทมฺปิ สงฺฆเ รตนํ ปณฺีตํ
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.

๔๑

สหาสส ทสฺสนสมปทาย
ตยสฺส ฐมฺมา ชหิตา ภวนฺติ
สภฺกายทิกฺขจฺจิ วิจิกิจฺจิตถฺยจ
สึลพฺพตํ วาปี ยทตฺถิ กิณฺจ
จตุหปาเยหิ จ วิปฺปมฺตุโต
ฉ จาภิจานานิ อภพฺโพ กาทํ
อิทมฺปิ สงฺฆเ รตนํ ปณฺตี
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
กิณฺจาปี โส กมฺมํ กโรติ ปาปกํ
กาเยน วาจาเยท เจตสา วา
อภพฺโพ โส ตสฺส ปฏฺิจฺจทาย
อภพฺพตา ทิกฺขปทสฺส วุตฺตา
อิทมฺปิ สงฺฆเ รตนํ ปณฺตี
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
วนปฺปคฺคฺมเพ ยถา ผุสฺสิตคฺคเค
คิมฺหานมาเส ปจฺมสมฺมึ คิมฺเห
ตถูปมํ ฐมฺมวํ อเทสยิ
นิพฺพานคามิ ปรมํ หิตาย
อิทมฺปิ พุทฺธเ รตนํ ปณฺตี
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
วโร วรณฺณ วรโ ท วราหโร
อนุตฺตโร ฐมฺมวํ อเทสยิ
อิทมฺปิ พุทฺธเ รตนํ ปณฺตี
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.

๔๒

ชีณํ ปุราณํ นวํ นตฺถิ สมฺภาวํ

วิรตฺตจิตฺตตายติเก ภาวสฺมี

เต ชีณพีชา อวิรุฬฺหิฉนฺทา

นิพฺพนฺติ ธีรา ยถายมฺปทีโป

อิทฺมปิ สงฺฆเม รตนํ ปณฺีตํ

เอเตน สงฺเกจนํ สุวตฺถิ โหตุ. (หยุด) (สวดย่อจบตรงนี้)

ยานีธ ภูตานิ สมากตานิ

ภุมฺมานิ วา ยานิ ว อนฺตลิกฺเข

ตถาคตํ เทวมนุสฺสํปฺพิชิตํ

พฺพุทธํ นมสฺสาม สุวตฺถิ โหตุ.

ยานีธ ภูตานิ สมากตานิ

ภุมฺมานิ วา ยานิ ว อนฺตลิกฺเข

ตถาคตํ เทวมนุสฺสํปฺพิชิตํ

ธมฺมํ นมสฺสาม สุวตฺถิ โหตุ.

ยานีธ ภูตานิ สมากตานิ

ภุมฺมานิ วา ยานิ ว อนฺตลิกฺเข

ตถาคตํ เทวมนุสฺสํปฺพิชิตํ

สงฺฆํ นมสฺสาม สุวตฺถิ โหตุ.

รตนํสุตํ นินฺนิจิตํ.

๔๓

บทช้ดกรณียเมตตสูตร

ยสฺसानุภาวโต ยกฺขา
ยมฺหิ เจวานุยุญฺชนโต
สุขํ สุปฺติ สุตฺโต จ
เอวมาทิกุณฺเฑตํ

เนว ทสฺเสนฺติ ภีสนํ
รตฺตนิทฺวมนฺตนิทโต
ปาปํ กิณฺจิ น ปสฺสติ
ปริตฺตนตฺมภณฺนาม เห.

กรณียเมตตสูตรํ

กรณียมตฺถกุสเลน
สกโก อฺชฺช จ สฺหุชฺช จ
สนตฺสสโก จ สฺภาโร จ
สนตฺนิทฺริโย จ นิปโก จ
น จ ชุทฺทํ สมาจเร กิณฺจิ
สุชินฺ วา เขมิโน โหนฺตุ
เย เกจิ ปาณญตฺตติ
ทึฆา วา เย มหนฺตา วา
ทึฏฺฐา วา เย จ อทึฏฺฐา
ภูตา วา สมฺภเวสี วา
น ปโร ปรี นิกุพฺเพถ
พฺยาโรสนา ปฏฺฐิสสณฺหา
มาตา ยถา นิยํ ปุตุตํ
เอวมปิ สพฺพญฺเตสุ

ยนฺตํ สนฺตํ ปทํ อภิสเมจฺจ
สฺวโจ จสฺส มฺหุ อนฺติมานิ
อปฺปกิจฺโจ จ สลฺลหฺกฺวตฺติ
อปฺปคฺพโก กุเลสุ อนนฺคิทฺโธ
เยน วิญญฺ ปเร อฺปวเทยฺยํ
สพฺเพ สตฺตา ภวนฺตุ สฺขิตฺตฺตา
ตสา วา ถาวรา วา อนวเสสา
มชฺฌิมา รสฺสกา อณฺุกถฺลา
เย จ ทฺวเร วสนฺติ อวิทฺวเร
สพฺเพ สตฺตา ภวนฺตุ สฺขิตฺตฺตา
นาติมณฺเฑถ กตฺถจิ นํ กิณฺจิ
นาถณฺมณฺเฑสฺส ทฺกฺขมิจฺเจยฺย
อายุสา เอกปุตฺตมนฺรฺกฺเช
มานสมฺภาวเย อปริมาณํ

(สำหรับสวดย่อ) เมตฺตญฺจ สพฺพโลกสฺมี
อฺหุธํ อโธ จ ติริยญฺจ
ติฏฺฐญฺจจํ นิสินฺโน วา
เอตํ สตี อธิฏฺฐเจยฺย
ทึฏฺฐญฺจ อนฺุคมฺม สีสฺวา
กาเมสุ วิเนยฺย เคธํ

มานสมฺภาวเย อปริมาณํ
อสมฺพาทํ อเวรํ อสฺปตฺตํ
สยาโน วา ยาว ตสฺส วิคตมิทฺโธ
พฺรหฺมเมตํ วิหารํ อธิมาหุ
ทสฺสเนน สมฺปนฺโน
น ทิ ชาตุ คพฺภเสยฺยํ ปฺนเรตฺติ.

กรณียเมตตสูตรํ นิฏฺฐิตํ.

๔๔

บทช้ดขันธปริตร

สพฺพาสีวสชาตินั	ทิพฺพมนุตาคทํ วิย
ยณฺนาเสติ วิสํ โฆรํ	เสสญฺจาปิ ปริสุสยํ
อาณกฺเขตฺตมฺหิ สพฺพตถ	สพฺพทา สพฺพปาณินํ
สพฺพโสปี นิวาเรติ	ปริตฺตณฺตมภณาม เท.

ขนธปริตฺตคาถา

วิรูปกฺเขหิ เม เมตฺตํ	เมตฺตํ เอราปເເหิ เม
ฉพฺยาปฺตฺเตหิ เม เมตฺตํ	เมตฺตํ กณฺหาโคตฺมເເหิ จ
อปาทເເหิ เม เมตฺตํ	เมตฺตํ ทิปาทເເหิ เม
จตุปฺปເເหิ เม เมตฺตํ	เมตฺตํ พหุปฺปເເหิ เม
มา มํ อปาทโก หีลိ	มา มํ หีลိ ทิปาทโก
มา มํ จตุปฺปโท หีลိ	มา มํ หีลိ พหุปฺปโท
สพฺเพ สตฺตา สพฺเพ ปาณา	สพฺเพ ภูตา จ เภาลา
สพฺเพ ภทฺธานิ ปสฺสนตุ	มา กิณฺจิ ปาปมาคมา

(สำหรับสวดย่อ)

อปฺปมาโณ พุทฺโธ อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาโณ สงฺโฆ ปมาณวนฺตานิ
 ลีลิสฺปานิ อหิ วิจฺฉิกา สตปฺที อุณฺณนาภี สรพฺพ มุสิกา กตา เม รกฺขา
 กตา เม ปริตฺตา ปฏิกฺกมฺนตุ ภูตานิ โสทํ นโม ภควโต นโม สตฺตณฺนํ
 สมฺมาสมฺพุทฺธานํ.

ขนธปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๔๕

บทชัตโหมรปริตร

ปูเรนตมโพิธิสมาเร	นิพพตต์ โหมรโยนัย
เยน สวิหิตารกข	มหาสत्ตัม วเนจรา
จิรสส์ วายมนตาปี	เนว สกขีสุ คณะหิตุ
พฺรหฺมมนตฺนติ อกฺขาต	ปริตฺตฺนตฺมภณาม เท.

โหมรปริตต์

(สวดหลังทำวัตรเช้า) อุเทตยญฺจกฺขมา เอกราชา
 หริสฺสวณฺโณ ปจฺวิปฺภาโส
 ตํ ตํ นมสฺสามิ หริสฺสวณฺณํ ปจฺวิปฺภาสํ
 ตยฺชฺช คฺคฺคฺตา วิหเรมุ ทิวสํ
 เย พฺรหฺมณา เวทคฺ สุพฺพธฺมเม
 เต เม นโม เต จ มํ ปาลยนตุ
 นมตฺถ พุทฺธานํ นมตฺถ โพธิยา
 นโม วิมุตฺตานํ นโม วิมุตฺตียา
 อิมํ โส ปริตฺตํ กตฺวา โมโร จรติ เอสนา.

(สวดหลังทำวัตรเย็น) อเปตยญฺจกฺขมา เอกราชา
 หริสฺสวณฺโณ ปจฺวิปฺภาโส
 ตํ ตํ นมสฺสามิ หริสฺสวณฺณํ ปจฺวิปฺภาสํ
 ตยฺชฺช คฺคฺคฺตา วิหเรมุ รตฺตี

๔๖

เย พุราหมณา เวทคุ สพฺพธมฺเม
เต เม นโม เต จ มํ ปาลยนตุ
นมตฺถ พุทฺธานํ นมตฺถ โพธิยา
นโม วิมุตฺตานํ นโม วิมุตฺตียา
อิมํ โส ปริตฺตํ กตฺวา โมโร วาสมกปฺปยิตี.

โมรปริตฺตํ นิฉฺจจิตํ.

ฉทฺทนต์ปริตฺตํ

วธิสฺสเมนนฺติ ปรามสนฺโต
กาฬามทฺทกฺขิ ธชํ อีสํ
ทฺกฺเชน ญฺญจฺสสุทฺปาติ สญฺญา
อรทฺทชฺช สพฺภา อวชฺฌรูป
สละเลน วิทฺธํ พยฺถิโตปิ สนฺโต
กาฬาวตฺถมฺหิ มนํ น ทฺสสฺย
สเจ อิมํ นาควเรน สจฺจํ
มา มํ วเน พาลมิกา อคณฺณนฺติ.

ฉทฺทนต์ปริตฺตํ นิฉฺจจิตํ.

๔๗

บทชัฏวักกุปริตร

ปุเรนตมโฬิสมภาเร	นิพพตฺตํ วัณฺณชาติยํ
ยสฺส เตเชน ทาวคฺคิ	มหาสตฺตํ วิชฺชยิ
เถรสฺส สาริปฺพุตฺตสฺส	โลกนาถेณ ภาสิตํ
กปฺปญฺจายิ มหาเดชํ	ปริตฺตุนตฺตมภณาม เห.

วักกุปริตตํ

อตุถิ โลเก สิลฺลคุณ	สจฺจํ โสเจยฺยนุทฺทยา
เตน สจฺเจน กาทามิ	สจฺจกิริยมนุตฺตรํ
อาวชฺชิตฺวา ธมฺมพลํ	สริตฺวา ปุพฺพเก ชิน
สจฺจพฺลมาสฺสาय	สจฺจกิริยมกาสหํ
สนฺติ ปกฺขา อปตฺตนา	สนฺติ ปาทา อวณฺจนา
มาตา ปิตา จ นิคุชนฺตา	ชาติเวท ปฏิกุม
สทฺ สจฺเจ กเต มยฺหํ	มหาปชฺชลิโต ลีขี
วชฺเชลฺลิ โสฬส กรีสานิ	อุทกํ ปตฺวา ยถา ลีขี
สจฺเจน เม สโม นตฺถิ	เอสา เม สจฺจปารมีติ.

วักกุปริตตํ นิฏฺฐิตํ.

๔๘

บทชัถตถัคคสูตร

ยสฺसानุสฺสรณนาปี	อนตฺลิกฺเขปี ปาณินโน
ปติฏฺฐมธิกจฺจนฺติ	ภุมิยํ วีย สพฺพทา
สพฺพปทฺทวชาลฺมฺหา	ยฺกฺขโจราทิสฺมฺภา
คณฺนา น จ มุตฺตานํ	ปรีตฺตนตฺมภณฺนาม เท.

ธชคฺคปริตฺตํ ธชคฺคสุตฺตํ

เอวฺมุเม สุตฺตํ. เอกํ สมยํ ภควา สวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตฺวนเ
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามเ. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ.
ภทฺนเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสํ. ภควา เอตทโวจ. (หฺยุต)

ภูตฺพุพฺพํ ภิกฺขเว เทวสฺสรสฺงคาโม สมฺพุพฺพุโห อโหสิ. อถ โข
ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมินฺโท เทเว ตาวตฺสเ อามนฺเตสิ สเจ มาริสา
เทวานํ สงฺคามคตาณํ อุปฺปชฺเชยฺย ภยํ วา จมฺภิตตฺตํ วา โลมฺหฺโส วา
มเมว ตสฺมี สมเย ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ มมํ หิ โว ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ
ยมภวิสฺสติ ภยํ วา จมฺภิตตฺตํ วา โลมฺหฺโส วา โส ปหิยฺยิสฺสติ โน
เจ เม ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ อถ ปชาปติสฺส เทวราชสฺส ธชคฺคํ
อุลฺโลเกยฺยาถ ปชาปติสฺส หิ โว เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ
ยมภวิสฺสติ ภยํ วา จมฺภิตตฺตํ วา โลมฺหฺโส วา โส ปหิยฺยิสฺสติ โน เจ
ปชาปติสฺส เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ อถ วรฺณสฺส เทวราชสฺส
ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ วรฺณสฺส หิ โว เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ
ยมภวิสฺสติ ภยํ วา จมฺภิตตฺตํ วา โลมฺหฺโส วา โส ปหิยฺยิสฺสติ โน เจ
วรฺณสฺส เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ อถ อีสานสฺส เทวราชสฺส
ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ อีสานสฺส หิ โว เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ
ยมภวิสฺสติ ภยํ วา จมฺภิตตฺตํ วา โลมฺหฺโส วา โส ปหิยฺยิสฺสติ.

ตั โข ปน ภิกขเว สกุกสฺส วา เทวานมินฺทสฺส ฌชคฺคํ อุลฺโลกยตํ
 ปชาปติสฺส วา เทวราชสฺส ฌชคฺคํ อุลฺโลกยตํ วรฺณสฺส วา เทวราชสฺส
 ฌชคฺคํ อุลฺโลกยตํ อีสานสฺส วา เทวราชสฺส ฌชคฺคํ อุลฺโลกยตํ ยมภวิสฺสติ
 ภยํ วา จมฺภิตตตํ วา โลมทฺโส วา โส ปหิยฺเยถาปิ โนปิ ปหิยฺเยถ
 ตํ กิสฺส เหตุ สกโก หิ ภิกขเว เทวานมินฺโท อวิตฺราโค อวิตฺโทโส
 อวิตโมโห ภิรฺร จมฺภี อุตฺราสี ปลายีติ. อหฺนจฺ โข ภิกขเว เอวํ
 วทามิ สเจ ตุมหากํ ภิกขเว อรณฺณคตํ วา รุกฺขมฺูลคตํ วา
 สฺสญฺญาคารคตํ วา อูปฺปชฺเชยฺย ภยํ วา จมฺภิตตตํ วา โลมทฺโส วา
 มเมว ตสฺมี สมเย อนุสฺสเรยฺยาถ. (หฺยต) อิติปิ โส ภควา อรหํ
 สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจฺรณสมฺปนฺโน สฺสคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสํารถิ
 สตถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ มมํ หิ โว ภิกขเว อนุสฺสรตํ
 ยมภวิสฺสติ ภยํ วา จมฺภิตตตํ วา โลมทฺโส วา โส ปหิยฺยิสฺสติ โน เจ
 มํ อนุสฺสเรยฺยาถ อถ ฌมฺมํ อนุสฺสเรยฺยาถ สฺวากฺขาโต ภควตา ฌมฺโม
 สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิติ
 ฌมฺมํ หิ โว ภิกขเว อนุสฺสรตํ ยมภวิสฺสติ ภยํ วา จมฺภิตตตํ วา
 โลมทฺโส วา โส ปหิยฺยิสฺสติ โน เจ ฌมฺมํ อนุสฺสเรยฺยาถ อถ สงฺฆํ
 อนุสฺสเรยฺยาถ สฺสปฏิปนฺโน ภควโต สํวากสงฺโฆ อชฺชปฏิปนฺโน ภควโต
 สํวากสงฺโฆ ฌายปฏิปนฺโน ภควโต สํวากสงฺโฆ สามีจิปฏิปนฺโน ภควโต
 สํวากสงฺโฆ ยทิตํ จตฺตาริ ปุริสยฺศานิ อญฺ्ञ ปุริสปุคฺคลา เอส ภควโต
 สํวากสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺุชลิกรณฺเณยฺโย อนุตฺตรํ
 ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โลกสฺสาติ (หฺยต) สงฺฆํ หิ โว ภิกขเว อนุสฺสรตํ ยมภวิสฺสติ
 ภยํ วา จมฺภิตตตํ วา โลมทฺโส วา โส ปหิยฺยิสฺสติ ตํ กิสฺส เหตุ
 ตถาคโต หิ ภิกขเว อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิตฺราโค วิตฺโทโส วิตโมโห อภิรฺร
 อจฺจมฺภี อุตฺราสี อปลายีติ. อิทมวโจ ภควา อิทํ วตฺวาน สฺสคโต
 อถาปรี เอตทวโจ สตถา.

๕๐

อรณฺเณ รุกฺขมฺเณ วา
อนุสฺสเรถ สมนุพฺพุธํ
โน เจ พุทฺธํ สเรยฺยาถ
อถ ฌมฺมํ สเรยฺยาถ
โน เจ ฌมฺมํ สเรยฺยาถ
อถ สงฺฆํ สเรยฺยาถ
เอวมนุพฺพุธํ สรณฺตานํ
ภยํ วา จมฺภิตตฺตํ วา

สุญฺญาคาเร ว ภิกฺขโว
ภยํ ตุมฺหาก โน ลียา
โลกเชฏฺฐํ นราสภํ
นียฺยานิกํ สุเทสิตํ
นียฺยานิกํ สุเทสิตํ
ปฺญญกฺเขตฺตํ อนุตฺตรํ
ฌมฺมํ สงฺฆมฺเวย ภิกฺขโว
โลมฺหฺโส, น เหสฺสตีติ.

ธชคฺคปริตฺตํ ธชคฺคสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ. ๔ นิคมคาถา

บทขัดอาณานาฎิยปริตร

อปฺปสนฺเนหิ นาถสฺส
อมฺนุสฺเสหิ จณฺเทหิ
ปฺริสํณญจตฺสสนฺน-
ยณฺเทเสสิ มหาวีโร

สาสเน สาธุสมฺมเต
สทา กิพฺพิสการิกิ
มहींสาย จ คฺคตฺติยา
ปฺริตฺตนตฺมภณาม เท.

อาณานาฎิยปริตต์

วิปฺลฺลิสฺส นมตฺถ
ลฺลิสฺสปี นมตฺถ
เวสฺสภุสฺส นมตฺถ
นมตฺถ กกุสฺนธสฺส
โกนาคมฺนสฺส นมตฺถ
กสฺสปสฺส นมตฺถ
องฺคิรสฺส นมตฺถ
โย อิมํ ฌมฺมมเทเสสิ

จกฺขุมฺนตฺสส ลีริมโต
สพฺพภูตานุภมฺปิโน
นฺหตฺกสฺส ตปฺลฺลิสฺสโน
มารเสนปฺมทฺธิโน
พฺราหฺมณสฺส วุสฺสิมโต
วิปฺปมฺตฺตสฺส สพฺพธิ
สภฺยปฺตฺตสฺส ลีริมโต
สพฺพทฺฐาปฺนุทฺน

เย จาปี นิพพุตา โลเก
เต ชนา อปีสุณา
หิตํ เทวมนุสฺसानํ
วิชฺชาจรณสมบฺปนํ
(วิชฺชาจรณสมบฺปนํ

☸ นโม เม สพฺพพุทฺธานํ
ตณฺหํโกโร มหาวีโร
สรณํโกโร โลกหิตो
โกณฺฑกฺโข ชนปโมกฺโข
สุมโน สุมโน อีโร
โสภโธ คุณสมบฺปนโน
ปทุมโม โลกปชฺโชโต
ปทุมุตฺโตโร สตฺตสาโร
สุชาโต สพฺพโลกคฺโค
อตฺถทสฺสี การุณิกो
สิทฺถตฺโต อสโม โลเก
ปุสฺสโ จ วรโห พุทฺโธ
สิขี สพฺพหิตो สตฺถา
กกุสนฺโธ สตฺถวาโห
กสฺสโป สิริสมบฺปนโน

☸ เอเต จญฺเญ จ สมฺพุทฺธา
สพฺเพ พุทฺธา อสมสฺมา
สพฺเพ ทสพฺลุปฺเตตา

ยถาภูตํ วิปสฺสิสํ
มหนฺตา วิตสารถา
ยํ นมสฺสนฺติ โคตมํ
มหนฺตํ วิตสารถํ
พุทฺธํ วนฺทาม โคตมนฺติ) (สวดย่อ จบตรงนี้)

อุปฺปนฺนานํ มहेสินํ
เมธํโกโร มหายโส
ทีปํโกโร ชุตินฺธโร
มงฺคโล ปุริสาสโก
เรวโต รติวฑฺฒโน
อนมทสฺสี ชนุตฺตโม
นารโห วรสารถี
สุเมธो อปฺปปฏิปฺคฺคโล
ปิยทสฺสี นราสโก
ธมฺมทสฺสี ตโมนฺโท
ติสฺโส จ วรทํ วโร
วิปสฺสี จ อนฺูปโม
เวสสภู สุขทายโก
โกนาคมโน รณญฺชโห
โคตโม สกฺยปฺงฺคโว

อนนฺกสตโกฏฺเฏโย
สพฺเพ พุทฺธา มหิทฺธิกา
เวสารถฺเชหุปาคตา

สพเพ เต ปุจฉานนฺติ
 สีนํหา นนฺเตเต
 พรหมจกํ ปวตฺเตนฺติ
 อุเปตา พุทฺธมฺเมหิ
 ทวตฺติสลกฺขณฺเปตา
 พุยามปฺปาย สุปฺปาย
 พุทฺธา สพฺพญฺโน เอเต
 มหปฺปาย มหาเตชา
 มหการุณิกา อีรา
 ทิปา นาคา ปติฏฺฐา จ
 คตฺติ พนฺธุ มหสฺสาสา
 สเทวกสฺส โลกสฺส
 เตสํหํ สิริสา ปาเท
 วจสา มนสา เจว
 สยเน อาสเน จาเน
 สทา สุเขน รกฺขนตุ
 เตหิ ตุํ รกฺขิตฺโต สนฺโต
 สพฺพโรควินมุตฺโต
 สพฺพเวรมติกกนฺโต
 เตสํ สจฺเจน สีนฺ
 เตปิ ตุมฺहे อนฺรกฺขนตุ
 ปฺรตฺตมฺสมี ทิสภาเค
 เตปิ ตุมฺहे อนฺรกฺขนตุ
 ทกฺขินฺสมี ทิสภาเค

อาสภณฺจานมุตฺมํ
 ปริสาสุ วิสารทา
 โลเก อปฺปฏิวตฺติยํ
 อญฺจารสฺหิ นายกา
 สิตฺยานุพฺยณฺชนาธรา
 สพฺเพ เต มุณิณฺดรชา
 สพฺเพ ชีณาสวา ชินา
 มหาปญฺญา มหพฺพลา
 สพฺเพสํหํ สุขาวหา
 ตาณา เลณา จ ปาณินํ
 สรณา จ หิตฺสอินํ
 สพฺเพ เอเต ปฺรายนา
 วนฺทามิ ปฺริสฺตฺตเม
 วนฺทาเมเต ตถาคเต
 คมเน จาปิ สพฺพทา
 พุทฺธา สนฺติกรร ตุํ
 มุตฺโต สพฺพภเยน จ
 สพฺพสนฺตาปวชฺชิตฺโต
 นิพฺพุโต จ ตุํ ภว.
 ชนฺติเมตฺตทาพเลน จ
 อาโรคฺเยน สุเขน จ
 สนฺติ ภูตา มหิทฺธิกา
 อาโรคฺเยน สุเขน จ
 สนฺติ เทวา มหิทฺธิกา

เตปิ ตุมเห อนรุกขนตุ
 ปจฉิมสมี ทิสากาเค
 เตปิ ตุมเห อนรุกขนตุ
 อุตฺตรสมี ทิสากาเค
 เตปิ ตุมเห อนรุกขนตุ
 ปุริมทิสํ ฐตฺรภูโจ
 ปจฉิเมน วิรูปกโข
 จตฺตาริ เต มหาราชา
 เตปิ ตุมเห อนรุกขนตุ
 อาภาสฏฺฐา จ ภูมมฏฺฐา
 เตปิ ตุมเห อนรุกขนตุ

 นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ
 เอเตน สจฺจวชฺเชน
 นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ
 เอเตน สจฺจวชฺเชน
 นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ
 เอเตน สจฺจวชฺเชน

 ยงฺกิลฺลิจิ รตนํ โลเก
 รตนํ พุทฺธสฺมํ นตฺถิ
 ยงฺกิลฺลิจิ รตนํ โลเก
 รตนํ ฐมฺมสฺมํ นตฺถิ
 ยงฺกิลฺลิจิ รตนํ โลเก
 รตนํ สงฺฆสฺมํ นตฺถิ

อาโรคฺเยน สุเชน จ
 สนฺติ นาคา มหิทฺธิกา
 อาโรคฺเยน สุเชน จ
 สนฺติ ยกฺขา มหิทฺธิกา
 อาโรคฺเยน สุเชน จ
 ทกฺขิณฺน วิรุพฺพโก
 กุเวโร อุตฺตรํ ทิสํ
 โลกปาลา ยสฺสลิโน
 อาโรคฺเยน สุเชน จ
 เทวา นาคา มหิทฺธิกา
 อาโรคฺเยน สุเชน จ

พุทฺโธ เม สรณํ วรํ
 โหตุ เต ชยมงฺคลํ
 ฐมฺโม เม สรณํ วรํ
 โหตุ เต ชยมงฺคลํ.
 สงฺโฆ เม สรณํ วรํ
 โหตุ เต ชยมงฺคลํ.

วิชฺชาติ วิวิธํ ปุณฺ
 ตสฺมา โสตฺถิ ภาวนตุ เต
 วิชฺชาติ วิวิธํ ปุณฺ
 ตสฺมา โสตฺถิ ภาวนตุ เต
 วิชฺชาติ วิวิธํ ปุณฺ
 ตสฺมา โสตฺถิ ภาวนตุ เต.

สกกตฺวา พุทฺธรตนํ
 หิตํ เทวมนุสฺसानํ
 นสฺสนตฺตฺปทฺทฺวา สพฺเพ
 สกกตฺวา ฌมฺมรตนํ
 ปริฬาหุปสมนํ
 นสฺสนตฺตฺปทฺทฺวา สพฺเพ
 สกกตฺวา สงฺฆรตนํ
 อาหุเนยฺยํ ปาหุเนยฺยํ
 นสฺสนตฺตฺปทฺทฺวา สพฺเพ

โอสถํ อุตฺตมํ วรํ
 พุทฺธเตเชน โสตุถินา
 ทุกฺขา วุปฺสเมนฺตฺ เต
 โอสถํ อุตฺตมํ วรํ
 ฌมฺมเตเชน โสตุถินา
 ภยา วุปฺสเมนฺตฺ เต
 โอสถํ อุตฺตมํ วรํ
 สงฺฆเตเชน โสตุถินา
 โรคา วุปฺสเมนฺตฺ เต.

สพฺพิติโย วิวชฺชนตฺ
 มา เต ภาวตฺวนตฺราโย
 อภิวาทนสึลิสฺส
 จตฺตารโ ฌมฺมา วทฺธนฺติ

สพฺพโรโค วินสฺสตฺ
 สฺซี ทิฆายุกิ ภว
 นิจฺจํ วุทฺธมาปจายโน
 อายุ วณฺโณ สฺขํ พลํ.

आगानाग्नियप्रित्तं निगुजितं.

บทขัดอังกุลิมาลปริตร

ปริตฺตํ ยมฺภณนตฺสส
 อุกมปิ วินาเสติ
 โสตุถินา คพฺภวฺภูจฺจํ
 เถรสสงฺคุลิมาลสฺส
 กปฺปญฺจายิ มหาเตชํ

นิสินฺนญฺจจฺจโชนํ
 สพฺพเมว ปริสฺสยํ
 ยถฺจ สาเชติ ตํขณ
 โลกนาถน ภาสิตํ
 ปริตฺตนตฺตมฺภณาม เท.

อังกุลิมาลปริตต์

ยโตหํ ภคินี อริยาย ชาติยา ชาโต นาภิขานามิ สญฺจิจฺจ ปาณํ
 ชีวิตา โวรโรเปตา. เตน สจฺเจน โสตุถิ เต โหตุ โสตุถิ คพฺภสฺส.

โพชฌงคปริตต์

โพชฌงโค สติสงฆาโต
 วัริยมปิติปสสทธิ-
 สมาธูปะกขโพชฌงคา
 มุณินา สมมทกขาตา
 สัมมัตตติ อภิณเฑาย
 เอเตน สจฺจวชฺเชน
 เอกสฺมี สมเย นาโถ
 คิลานะ ทุกฺขิตะ ทิสฺวา
 เต จ ตํ อภินนฺทิตฺวา
 เอเตน สจฺจวชฺเชน
 เอกทา ธมฺมราชาปี
 จุนฺทตฺเตเรน ตณฺเฑว
 สมฺโมทิตฺวา จ อาพาธา
 เอเตน สจฺจวชฺเชน
 ปหีนา เต จ อาพาธา
 มคฺคาหตฺทิกิลสา ว
 เอเตน สจฺจวชฺเชน

ธมฺมานํ วิจโย ตถา
 โพชฌงคา จ ตถาปเร
 สตฺเตเต สพฺพทสฺสินา
 ภาวิตา พหุลิกตา
 นิพฺพานาย จ โพธิยา
 โสตฺถิ เต โหตุ สพฺพทา.
 โมคคฺคฺลลานญจ กสฺสปี
 โพชฌงเค สตฺต เทสฺยิ
 โรคา มุจฺจิสฺสุ ตํชเณ
 โสตฺถิ เต โหตุ สพฺพทา.
 เคลณฺเณนาภิปิพิตो
 ภณฺาเปตฺวาน สาทรํ
 ตมฺหา วุฏฺฐาสฺสิ จานโส
 โสตฺถิ เต โหตุ สพฺพทา.
 ตินฺณนฺนํมปิ มหฺลสินํ
 ปตฺตานุปฺปตฺติธมฺมตํ
 โสตฺถิ เต โหตุ สพฺพทา.

องฺคุลิมาลปริตฺตปฺพุพฺภํ โพชฌงคปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๕๖

อภยปริตต์

ยนฺตุนฺนิมิตฺตํ อวมงฺคฺลญจ
 โย จามนาโป สกฺุณฺสฺส สทฺโท
 ปาปคฺคฺโห ทฺุสฺสุปฺนํ อกนฺตํ
 พุทฺธานุภาเวน วินาสเมนฺตุ.
 ยนฺตุนฺนิมิตฺตํ อวมงฺคฺลญจ
 โย จามนาโป สกฺุณฺสฺส สทฺโท
 ปาปคฺคฺโห ทฺุสฺสุปฺนํ อกนฺตํ
 ฐมฺมานุภาเวน วินาสเมนฺตุ.
 ยนฺตุนฺนิมิตฺตํ อวมงฺคฺลญจ
 โย จามนาโป สกฺุณฺสฺส สทฺโท
 ปาปคฺคฺโห ทฺุสฺสุปฺนํ อกนฺตํ
 สงฺฆมานุภาเวน วินาสเมนฺตุ.

โส อตฺถลทฺโธ สฺุชิตฺโต
 อโรโค สฺุชิตฺโต โหหิ
 ลา อตฺถลทฺธา สฺุชิตฺตา
 อโรคา สฺุชิตฺตา โหหิ
 เต อตฺถลทฺธา สฺุชิตฺตา
 อโรคา สฺุชิตฺตา โหถ

วิรุฬฺโห พุทฺธสาสเน
 สห สพฺเพหิ ฅาตฺติภิ
 วิรุฬฺหา พุทฺธสาสเน
 สห สพฺเพหิ ฅาตฺติภิ
 วิรุฬฺหา พุทฺธสาสเน
 สห สพฺเพหิ ฅาตฺติภิ.

๕๗

🕯️ สกุกตวา พุทธรตน์
 หิตํ เทวมนุสฺसानํ
 นสฺสนตฺตปทฺทวา สพฺเพ
 สกุกตวา ฌมฺมรตน์
 ปริพาหุปสมนํ
 นสฺสนตฺตปทฺทวา สพฺเพ
 สกุกตวา สงฺฆรตน์
 อาหุเนยฺยํ ปาหุเนยฺยํ
 นสฺสนตฺตปทฺทวา สพฺเพ

🕯️ นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ
 เอเตน สจฺจวชฺเชน
 นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ
 เอเตน สจฺจวชฺเชน
 นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ
 เอเตน สจฺจวชฺเชน

🕯️ ยงฺกิญฺจิ รตน์ โลเก
 รตน์ พุทฺธสมํ นตฺถิ
 ยงฺกิญฺจิ รตน์ โลเก
 รตน์ ฌมฺมสมํ นตฺถิ
 ยงฺกิญฺจิ รตน์ โลเก
 รตน์ สงฺฆสมํ นตฺถิ

โอสถํ อุตฺตมํ วรํ
 พุทฺธเตเชน โสตฺถินา
 ทุกฺขา วุปฺสเมนฺตุ เต
 โอสถํ อุตฺตมํ วรํ
 ฌมฺมเตเชน โสตฺถินา
 ภยา วุปฺสเมนฺตุ เต
 โอสถํ อุตฺตมํ วรํ
 สงฺฆเตเชน โสตฺถินา
 โรคา วุปฺสเมนฺตุ เต.

พุทฺโธ เม สรณํ วรํ
 โหตุ เต ชยมฺงคฺลํ
 ฌมฺโม เม สรณํ วรํ
 โหตุ เต ชยมฺงคฺลํ.
 สงฺโฆ เม สรณํ วรํ
 โหตุ เต ชยมฺงคฺลํ.

วิชฺชติ วิวิธํ ปุณฺณํ
 ตสฺมา โสตฺถิ ภาวนฺตุ เต
 วิชฺชติ วิวิธํ ปุณฺณํ
 ตสฺมา โสตฺถิ ภาวนฺตุ เต
 วิชฺชติ วิวิธํ ปุณฺณํ
 ตสฺมา โสตฺถิ ภาวนฺตุ เต.

๕๘

เทวตาอุยโยชนคาถา

ทุกขปปตฺตา จ นิตฺทุกฺขา	ภยปปตฺตา จ นิตฺภยา
โสภปปตฺตา จ นิสฺโสกา	โหนตุ สพฺเพปิ ปาณินฺ
เอตฺตาวตฺตา จ อมฺเหติ	สมฺภตํ ปุณฺณสมฺปทํ
สพฺเพ เทวานํโมทนต์ุ	สพฺพสมฺปตฺตีสํหิตฺยา
ทานํ ททนต์ุ สทฺธาย	สีลํ รกฺขนต์ุ สพฺพทา
ภาวนาภีรตฺตา โหนตุ	คจฺฉนต์ุ เทวตาคตา. (หยุด)
สพฺเพ พุทฺธา พลปปตฺตา	ปจฺเจกานญฺจ ยํ พลํ
อรหนฺตานิยฺม เตเชน	รกฺขํ พนฺธามิ สพฺพโส.

๕๙

ถวายเป็นพระ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส. (๓ ทน)

อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชชาจรณสมฺปนฺโน สุกฺโต
โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ.
สวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม สन्นิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก
โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิติ.

สุปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ อสุปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ
ณายปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ สามิจิปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ
ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยฺคานิ อญฺจ ปุริสปุคฺคลา เอส ภควโต สวากสงฺโฆ
อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณเณยฺโย อณฺชลิกรณฺเณยฺโย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ
โลกสฺสาติ. (หยุด)

- (๑) พาหุํ สหสฺสมณินิมิตฺตสาธุชนํ
ครีเมชลํ อุทิตโฆรสเสนมารํ
ทานาธิธมฺมวินา ชิตวา มุนินฺโท
ตนฺเตชสา ภาวตุ เต ชยมงฺคลานิ.
- (๒) มาราดิเรกมภิชฺฌิตสพฺพรตฺตี
โฆรมปนาพวกมกฺขมถยฺยกุขํ
ชนฺตีสฺสทฺตวินา ชิตวา มุนินฺโท
ตนฺเตชสา ภาวตุ เต ชยมงฺคลานิ.
- (๓) นาฬาคีรี คชวํ อติมตฺตฏฺฏํ
ทาวคฺคิจกฺกมสนีว สุตารุณนํ
เมตฺตมฺพฺเสกวินา ชิตวา มุนินฺโท
ตนฺเตชสา ภาวตุ เต ชยมงฺคลานิ.

- (๔) อุกุชิตตชคคตติหตถสฺสทารุณนฺตํ
ธาวนฺติโยชนปถงฺคฺคฺลิมาลวนฺตํ
อิทฺธิภิสงฺขตมโน ชิตวา มุณินฺโท
ตนฺเตชสา ภาวตุ เต ชยมงฺคลานิ.
- (๕) กตฺวาน กญฺจมฺหุ อิว คพฺภินียา
จิตฺตจาย ทฺวญฺจจํ ชนกายมชฺฌ
สนฺเตน โสมวธินา ชิตวา มุณินฺโท
ตนฺเตชสา ภาวตุ เต ชยมงฺคลานิ.
- (๖) สจฺจํ วิหาย มตฺติสจฺจกฺวาทเกตุํ
วาทาภิโรปิตมนํ อติอนฺธภูตํ
ปถฺยวาทปทฺธิชฺลิโต ชิตวา มุณินฺโท
ตนฺเตชสา ภาวตุ เต ชยมงฺคลานิ.
- (๗) นนฺโทปนนฺทภุชคํ วิพฺพํ มหิทธิ
ปฺตฺเตน เถรภุชเคน ทมาปยฺนฺโต
อิทฺฐปเทสวธินา ชิตวา มุณินฺโท
ตนฺเตชสา ภาวตุ เต ชยมงฺคลานิ.
- (๘) ทคฺคาคทิกฺกุญฺจเคน สฺสทฺทฺทตฺถํ
พฺรหฺมํ วิสฺสทฺธิชฺตมิตฺธิพกาภิธานํ
ถาณาคเทน วิธินา ชิตวา มุณินฺโท
ตนฺเตชสา ภาวตุ เต ชยมงฺคลานิ.
- (๙) เอตาปิ พุทฺธชยมงฺคลอญฺจคาถา
โย วาจโน ทินทิเน สรเต มตฺนฺทํ
หิตฺวานเนกวิวิธานิ จฺปทฺทวานิ
โมกฺขํ สุขํ อธิคเมยฺย นโร สปถฺยโณ.

พุทธชัยมงคล ๘ คาถา อานิสงส์ ๑ คาถา

๖๑

ชยปริตตํ

มหาการุณโก นาโถ
 ปุเรตวา ปารมี สพฺพา
 เอเตน สจฺจวชฺเชน
 ชยฺนโต โพธิยา มุเล
 เอวํ ตวํ วิชโย โหหิ
 อปราชิตปลลฺงเก
 อภิสสเก สพฺพพุทฺธานํ
 สุนกฺขตตํ สุมงฺคลํ
 สุขโณ สุมุหุตโต จ
 ปทกฺขิณํ กายกมฺมํ
 ปทกฺขิณํ มโนกมฺมํ
 ปทกฺขิณานิ กตฺวาน

หิตาย สพฺพปาณินํ
 ปตฺโต สมนโพนฺธมุตฺตมํ
 โหตุ เต ชยมงฺคลํ.
 สกฺยานํ นนฺทิตวฑฺฒโน
 ชยสฺส ชยมงฺคเล
 สีสเส ปจฺวิโปกฺขเร
 อคฺคปตฺโต ปโมหติ.
 สุปภาตํ สุกฺกุจฺjitํ
 สุกฺกุจฺjitํ พุทฺธมาจาริสฺส
 วาจากมฺมํ ปทกฺขิณํ
 ปณฺธิ เต ปทกฺขิณา
 ลภนฺตตฺเถ ปทกฺขิณเ.

รตนตตยปุปภาวภิกขาจนคาถา

อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺธो
 มหาสงฺฆํ ปิโพเธสิ
 พุทฺธो ฌมฺโม สงฺโฆ จาติ
 อญฺญมญฺญาวิโยคาว
 พุทฺธो ฌมฺมสฺส โพเธตา
 สงฺโฆ จ สาวโก พุทฺธสฺส
 วิสุทฺธํ อุตฺตมํ เสฏฺฐํ
 สํวตฺตติ ปสนฺนํ
 สมฺมา ปฏิปชฺชนฺตานํ
 วิสุทฺธิ สพฺพเกฺลเสหิ
 นิพฺพานํ ปรมํ สฺสญฺญํ
 เอเตน สจฺจวชฺเชน
 รตนตตยानุภาเวน
 อฺปทฺทวณฺตรายา จ
 มา กทาจิ สมฺมุสฺสีสุ
 อาโรคฺยสฺสขญฺเจว
 ตพฺพตฺถนญฺจ สมฺปโตย
 ภวนฺตุ สมฺปวตฺตนฺตุ
 เต จ รฏฺฐญฺจ รกฺชนฺตุ
 สยามานํ รฏฺฐปาเลหิ
 สิทฺธมตฺถุ สิทฺธมตฺถุ
 เอตสฺมี รตนตตยสฺมี

อุตฺตมํ ฌมฺมมชฺฌคา
 อิจฺเจตํ รตนตตยํ
 นานาโหนตฺตมฺปิ วตฺถุโต
 เอกิฏฺฐตฺตมฺปนตฺถโต
 ฌมฺโม สงฺเฆน ธารีโต
 อิจฺเจกาพทฺธเมวิทํ
 โลกสฺมี รตนตตยํ
 อตฺตโน สฺสทฺธิกามินํ
 ปรมาย วิสุทฺธิยา
 โหติ ทฺวเกหิ นิพฺพุติ
 นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ
 สฺวตฺถิ โหตุ สพฺพทา.
 รตนตตยเตชสา
 อฺปสคฺคา จ สพฺพโส
 รฏฺฐํ สยามานเมวิทํ
 ตโต ทิมาญฺตาปิ จ
 สุขํ สพฺพตฺถ สโตถิ จ
 สยามานํ รฏฺฐปาณินํ
 สยามารฏฺฐิกเทวตา
 ฌมฺมามิเสหิ ปุชฺिता
 สิทฺธมตฺถุ อิหํ ผลํ
 สมฺปสาทฺนเจตโส.

รตนตฺตยปฺปภาวสีทฺธิกาถา

อรหํ สมฺมาสมพุทฺธโร
 เวเนยฺยานํ ปิโพธฺเตตา
 สุวากุขาโต อุตฺตโม ฐมฺโม
 นิยุยานิโก จ ทุกฺขสุมา
 สุปฺปิปนฺโน มหาสจฺจโม
 สีสทฺธิจฺฉิ สํสุทฺธโร
 อิจฺเจตํ รตนํ เสฏฺฐํ
 ปริกฺขกาน ธีรานํ
 ยสฺส โลกํ ปภาเสติ
 ทยฺยเทโส อิมาคมฺม
 สนฺติสฺสเช ปตฺติจฺจาติ
 อคฺคเมตํ ตีรตนํ
 ฐชํ กตฺวา ปเทสสฺส
 นีติปญฺญตฺตติการาย
 ฐมฺมนุญฺญํ ว รฏฺฐสฺส
 เอวํ สาสนกิจฺเจสุ
 ปลิขณนฺนติทํ พุทฺธ-
 เอวํ ปสาสนุปาเยน
 รตนตฺตยฺยานุภาเวน
 ทยฺยชาติ วิโรเจตุ
 อิทฺธี ปปฺโปตุ เวปุลฺลํ
 จิรํ ติฏฺฐตุ โลกสฺมี

โลกานํ อนุกมฺปิโก
 สนฺติมคฺคานุสาสโก
 โลกานํ ตมทาสโก
 ฐมฺมจารีनुปาลโก
 โลกานํ ปุญฺญมากโร
 สนฺติมคฺคินีโยชโก
 โลเก สรณมุตฺตมํ
 ฌาณสญฺจารณกฺขมํ
 อาตโปว ตโมนุโท
 เขมมคฺคปฺปไซฺชนํ
 อีสฺสโร สาทตํ จิตฺ
 ครุํ กตฺวาน รกฺขิตํ
 ทยฺยเทเสน อุตฺตํ
 สทฺธิจฺฉิยา ปกฺกพฺพน
 รฏฺฐจํ สิทฺธิทายกํ
 สงฺฆํ กตฺวานธิสฺสรํ
 สาสนสฺส ปสาสนํ
 ธีรํ ติฏฺฐติ สาสนํ
 รตนตฺตยเตชสา
 สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
 วิรุฬฺหิ จุตฺตริ สทา
 สมฺมาสมพุทฺธสาสนํ

ทสฺเสนตํ ภพฺพสตฺตานํ
 จิรณชฺวีตํ ทิมายุ
 วณฺณวา พลสมฺปนฺโน
 รฏฺฐสฺส ฌมฺมนุญฺญณฺจ
 รตนตฺตยปฺปภาเวน
 ทญฺยานํ รฏฺฐปาณินํ
 ชยมตฺถุ จ ทญฺยานํ
 ปวทฺธมตํ จ ภิกฺขุโยโส

อณฺชสํ วิสุทฺธิยา
 ทญฺยานํ ฌมฺมชตฺติโย
 นิรามโย จ นิพฺภโย
 จิรํ ติฏฺฐตฺถุ โสตฺถินา
 วุฑฺฒียาสา สมฺมิชฺฌตฺถุ
 สพฺพสัทฺธิ สทา ถิรํ
 วุฑฺฒิ สนฺติ นินฺตรํ
 ฌณฺฏจาเนน สมฺปทาติ.

สุขาภิยาจนคาถา^๑

ยํ ยํ เทวมนุสฺसानํ
 ตสฺส ตสฺसानุภาเวน
 เย เย อารกฺขกา เทวา
 อิมินา ฌมฺมทาเนน
 สทา ภทฺธานิ ปสฺสนตฺถุ
 อปฺปมตฺตา จ อมฺเหสุ
 ยญฺจ โน ภาสมานะหิ
 ตนฺโน เทวานุโมทนต์
 เย วา ชลาพฺพชณฺฑชา
 อเวรา โหนตฺถุ สพฺเพ เต
 ปสฺสนตฺถุ อนนฺวชฺชานิ
 จิรํ ติฏฺฐตฺถุ โลกสฺมี

มจฺจกตฺถาย ภาสิตํ
 โหตุ ราชกฺุเล สุขํ
 ตตฺถ ตตฺถาธิวาสินอ
 สพฺเพ อมฺเหหิ ปุชฺิตา
 สุชิตา โหนตฺถุ นิพฺภยา
 สพฺเพ รกฺขนตฺถุ โน สทา
 กุสลํ ปสฺสํ พหุํ
 จิรํ ติฏฺฐนตฺถุ สาทตํ
 สํเสทฺโขปปาติกา
 อนินฺมา นินฺรปทฺทวา
 มา จ สาวชฺชมาคฺมา
 สมฺมาสมพฺพุทฺธสาสนํ

^๑ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฉิม) วัดโมลีโลก ผู้แต่ง

ทสฺเสนํ สโตวณฺตํ
 ยาว พุทฺโธติ นามมปิ
 สมฺมาเทสิตธมฺมสฺส
 ปสนฺนา โหนตุ สพฺเพปิ
 สมฺมา ธารํ ปเวจฺจนฺโต
 วุฑฺฒิกาวาย สตฺตานํ
 มาตา ปิตา จ อตฺรชํ
 เอวํ ธมฺเมน ราชานํ

มคฺคํ สตฺตวิสุทฺธิยา
 โลกเชฏฺฐสฺส สตฺถุโน
 ปวตฺตติ มเหสิโน
 ปาณินํ พุทฺธสฺสเน
 กาลเ เทโว ปวสฺสตุ
 สมิทฺธํ เนตุ เมทนี
 นิจํ รกฺขณฺติ ปุตฺตํ
 ปชํ รกฺขณฺตุ สพฺพทา.

มงคลจักรวาลใหญ่

สิริธิตมิตเตโชชยสิทธิมหิทฺธิมหาคุณาปริมิตปญฺญาธิการสฺส สพฺพนุ-
 ตราชนิวารณสมตฺถสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมพุทฺธสฺส ทวตฺตีสมหาปรีส-
 ลกฺขณานุกาเวน อสํยธานุพยุชนานุกาเวน อฏฺฐตฺตรสทฺมกฺลานุกาเวน
 จพฺพญฺณรํสียานุกาเวน เกตุมालานุกาเวน ทสฺสปารมิตานุกาเวน
 ทสฺอุปารมิตานุกาเวน ทสฺปรมตฺถปารมิตานุกาเวน สีสสมาธิปญฺญานุกาเวน
 พุทฺธานุกาเวน ธมฺมานุกาเวน สงฺฆานุกาเวน เตชานุกาเวน อิทฺธานุกาเวน
 พลาณุกาเวน เภยฺยธมฺมานุกาเวน จตฺราสีตีสทฺสธมฺมกฺขนฺธานุกาเวน
 นวโลเกตฺตรธมฺมานุกาเวน อฏฺฐจกฺกิมคฺคานุกาเวน อฏฺฐสฺมาปตฺติยานุ-
 กาเวน จพฺภิญฺญานุกาเวน จตฺสจฺจญาณานุกาเวน ทสฺพลญาณานุกาเวน
 สพฺพญฺญุตญาณานุกาเวน เมตฺตากรุณามูทิตาอุเปกฺขานุกาเวน สพฺพ-
 ปรีตฺตานุกาเวน รตนตฺตยสรณานุกาเวน ตฺยหํ สพฺพโรคฺโสภุทฺทวทฺทุก-
 โทมนสฺสปายาสา วินสฺสนตุ สพฺพอนฺตรายาปิ วินสฺสนติ สพฺพสงฺกปฺปา
 ตฺยหํ สมิชฺชนตุ ทิฆายูตา ตฺยหํ โทตุ สทวสฺสซีเวน สมํคิโก โทตุ
 สพฺพทา อากาสปพฺพตฺวณฺณมิกงฺคามหาสมุทฺทา อารกฺชกา เทวตา สทา
 ตุมฺहे อนรฺกฺขนตุ.

๖๖

ภวตุ สัพพมङ्กลํ
 สัพพพุธานุภาเวน
 ภวตุ สัพพมङ्กลํ
 สัพพธมมานุภาเวน
 ภวตุ สัพพมङ्กลํ
 สัพพสงฆมานุภาเวน

นกุขตตยกขภูตานํ
 ปริตตสฺसानุภาเวน
 นกุขตตยกขภูตานํ
 ปริตตสฺसानุภาเวน
 นกุขตตยกขภูตานํ
 ปริตตสฺसानุภาเวน

รกฺขณฺตุ สัพพเทวตา
 สทา โสติถิ ภาวนฺตุ เต.
 รกฺขณฺตุ สัพพเทวตา
 สทา โสติถิ ภาวนฺตุ เต.
 รกฺขณฺตุ สัพพเทวตา
 สทา โสติถิ ภาวนฺตุ เต. (หยุด)

ปาปคฺคหฺนินวาร์ณา
 หนตฺวา เตสํ อุปทฺทเว.
 ปาปคฺคหฺนินวาร์ณา
 หนตฺวา เตสํ อุปทฺทเว.
 ปาปคฺคหฺนินวาร์ณา
 หนตฺวา เตสํ, อุปทฺทเว.

พระสูตรและปาฐะ

บทขัดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

อนุตฺตรํ อภิสมฺโพธิ	สมฺพชฺฌิตฺวา ตถาคโธ
ปจฺมํ ยํ อเทเสสิ	ธมฺมจกฺกํ อนุตฺตรํ
สมฺมเทว ปวตฺเตนฺโต	โลเก อปฺปฏิวตฺตียํ
ยตฺถากฺขาตา อุโป อนฺตา	ปฏฺธิปตฺติ จ มชฺฌิมา
จตุสฺวาริยสจฺเจสุ	วิสุทฺธํ ฅาณทสฺสนํ
เทสิตํ ธมฺมราเชน	สมฺมาสมฺโพธิกิตฺตนํ
นาเมน วิสฺสุตํ สุตฺตํ	ธมฺมจกฺกปฺปวตฺตนํ
เวยฺยากรณปาเจน	สงฺคีตฺนตฺตมภณฺนาม เส.

ธมฺมจกฺกปฺปวตฺตนสูตรํ

เอวเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา พาราณสียํ วิหริติ อธิปตฺเน
มคฺทาเย. ตตฺร โข ภควา ปญฺจวคฺคิเย ภิกฺขุ อามนฺเตสิ

เทวเม ภิกฺขเว อนฺตา ปพฺพชฺชิตฺน น เสวิตพฺพา โย จายํ กาเมสุ
กามสฺขลฺลิกานฺโยโค หิโน คมฺโม โปถุชฺชนิกो อนริโย อนตฺถสฺสยฺหิโต
โย จายํ อตฺตกิลฺมณานฺโยโค ทุกฺโข อนริโย อนตฺถสฺสยฺหิโต. เอเต เต
ภิกฺขเว อุโป อนฺเต อนุปคมฺม มชฺฌิมา ปฏฺธิปทา ตถาคเตน
อภิสมฺพุทฺธา จกฺขุกรณฺี ฅาณกรณฺี อุปสมาย อภิญฺจาย สมฺโพธาย
นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

กตมา จ สา ภิกฺขเว มชฺฌิมา ปฏฺธิปทา ตถาคเตน อภิสมฺพุทฺธา
จกฺขุกรณฺี ฅาณกรณฺี อุปสมาย อภิญฺจาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.
อยเมว อริโย อฏฺฐจฺงคฺโก มคฺโค. เสยฺยถิํ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสงฺกปฺโป
สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมฺนโต สมฺมาอาชีโว สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ

สมมาสมาธิ. อัย โข สา ภิกขเว มชฺฌิมา ปฏิปทา ตถาคเตน
อภิสมฺพุทฺธา จกฺขุกรณี ฌานกรณี อุปสมาย อภิญฺฌาย สมฺโพธาย
นิพพานาย สํวตฺตติ.

อิทํ โข ปน ภิกขเว ทุกฺขํ อริยสจฺจํ. ชาตีปิ ทุกฺขา ชราปิ ทุกฺขา
มรณมฺปิ ทุกฺขํ โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสापิ ทุกฺขา อปฺปิเยหิ
สมฺปโยโค ทุกฺโข ปิเยหิ วิปฺปโยโค ทุกฺโข ยมฺปิจฺฉํ น ลภติ ตมฺปิ
ทุกฺขํ สงฺขิตฺเตน ปณฺจูปาทานกฺขนฺธา ทุกฺขา. อิทํ โข ปน ภิกขเว
ทุกฺขสมฺภูตโย อริยสจฺจํ. ยายํ ตณฺหา โปโนพฺภวิกา นนฺทิราศสหคตา ตตร
ตตรภินนฺทินิ. เสยฺยถิทํ กามตณฺหา ภวตณฺหา วิภวตณฺหา. อิทํ โข ปน
ภิกขเว ทุกฺขนิรโธ อริยสจฺจํ. โย ตสฺสาเยว ตณฺหาเยว อเสสวिरาคนิรโธ
จาโค ปฏฺฐินิสฺสคฺโค มุตฺติ อนาลโย. อิทํ โข ปน ภิกขเว ทุกฺขนิรโธคามินิ
ปฏิปทา อริยสจฺจํ. อยเมว อริโย อฏฺฐจฺังคิโก มคฺโค. เสยฺยถิทํ สมฺมาทิฏฺฐิ
สมฺมาสงฺกปโป สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมโนโต สมฺมาอาชีโว สมฺมาวายาโม
สมฺมาสตี สมมาสมาธิ. (หยุด)

อิทํ ทุกฺขํ อริยสจฺจจฺนฺติ เม ภิกขเว ปุพฺเพ อนนฺตสฺสเทสฺส ธมฺเมสฺส
จกฺขุํ อุทฺปาติ ฌาณํ อุทฺปาติ ปณฺหา อุทฺปาติ วิชฺชา อุทฺปาติ อาโลโก
อุทฺปาติ. ตํ โข ปนิตํ ทุกฺขํ อริยสจฺจํ ปริณฺเวยยจฺนฺติ เม ภิกขเว ปุพฺเพ
อนนฺตสฺสเทสฺส ธมฺเมสฺส จกฺขุํ อุทฺปาติ ฌาณํ อุทฺปาติ ปณฺหา อุทฺปาติ
วิชฺชา อุทฺปาติ อาโลโก อุทฺปาติ. ตํ โข ปนิตํ ทุกฺขํ อริยสจฺจํ
ปริณฺเวยยจฺนฺติ เม ภิกขเว ปุพฺเพ อนนฺตสฺสเทสฺส ธมฺเมสฺส จกฺขุํ อุทฺปาติ
ฌาณํ อุทฺปาติ ปณฺหา อุทฺปาติ วิชฺชา อุทฺปาติ อาโลโก อุทฺปาติ.

อิทํ ทุกฺขสมฺภูตโย อริยสจฺจจฺนฺติ เม ภิกขเว ปุพฺเพ อนนฺตสฺสเทสฺส
ธมฺเมสฺส จกฺขุํ อุทฺปาติ ฌาณํ อุทฺปาติ ปณฺหา อุทฺปาติ วิชฺชา อุทฺปาติ
อาโลโก อุทฺปาติ. ตํ โข ปนิตํ ทุกฺขสมฺภูตโย อริยสจฺจํ ปหาตพฺพนฺติ

๓/๐

เม ภิกขเว ปุพฺเพ อนนุสฺสฺเตสฺส ธมฺเมสฺส จกฺขุํ อุทฺปาติ ฌาณํ อุทฺปาติ
ปญฺญา อุทฺปาติ วิชฺชา อุทฺปาติ อาโลโก อุทฺปาติ. ตํ โข ปณิทํ
ทุกฺขสมุทฺทโย อริยสจฺจํ ปทีนฺนติ เม ภิกขเว ปุพฺเพ อนนุสฺสฺเตสฺส ธมฺเมสฺส
จกฺขุํ อุทฺปาติ ฌาณํ อุทฺปาติ ปญฺญา อุทฺปาติ วิชฺชา อุทฺปาติ อาโลโก
อุทฺปาติ.

อิทํ ทุกฺขนิโรธํ อริยสจฺจนฺติ เม ภิกขเว ปุพฺเพ อนนุสฺสฺเตสฺส
ธมฺเมสฺส จกฺขุํ อุทฺปาติ ฌาณํ อุทฺปาติ ปญฺญา อุทฺปาติ วิชฺชา อุทฺปาติ
อาโลโก อุทฺปาติ. ตํ โข ปณิทํ ทุกฺขนิโรธํ อริยสจฺจํ สจฺจิกาตพฺพนฺติ
เม ภิกขเว ปุพฺเพ อนนุสฺสฺเตสฺส ธมฺเมสฺส จกฺขุํ อุทฺปาติ ฌาณํ อุทฺปาติ
ปญฺญา อุทฺปาติ วิชฺชา อุทฺปาติ อาโลโก อุทฺปาติ. ตํ โข ปณิทํ ทุกฺขนิโรธํ
อริยสจฺจํ สจฺจิกตฺนฺติ เม ภิกขเว ปุพฺเพ อนนุสฺสฺเตสฺส ธมฺเมสฺส จกฺขุํ
อุทฺปาติ ฌาณํ อุทฺปาติ ปญฺญา อุทฺปาติ วิชฺชา อุทฺปาติ อาโลโก
อุทฺปาติ.

อิทํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺิปปทา อริยสจฺจนฺติ เม ภิกขเว ปุพฺเพ
อนนุสฺสฺเตสฺส ธมฺเมสฺส จกฺขุํ อุทฺปาติ ฌาณํ อุทฺปาติ ปญฺญา อุทฺปาติ
วิชฺชา อุทฺปาติ อาโลโก อุทฺปาติ. ตํ โข ปณิทํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺิปปทา
อริยสจฺจํ ภาเวตพฺพนฺติ เม ภิกขเว ปุพฺเพ อนนุสฺสฺเตสฺส ธมฺเมสฺส จกฺขุํ
อุทฺปาติ ฌาณํ อุทฺปาติ ปญฺญา อุทฺปาติ วิชฺชา อุทฺปาติ อาโลโก
อุทฺปาติ. ตํ โข ปณิทํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺิปปทา อริยสจฺจํ ภาวิตฺนฺติ เม
ภิกขเว ปุพฺเพ อนนุสฺสฺเตสฺส ธมฺเมสฺส จกฺขุํ อุทฺปาติ ฌาณํ อุทฺปาติ
ปญฺญา อุทฺปาติ วิชฺชา อุทฺปาติ อาโลโก อุทฺปาติ.

ยวาทิวกฺกจ เม ภิกขเว อิมํ จตฺตํ อริยสจฺเจสฺส เอวํติปริวฏฺเฐ
ทวาทสาการํ ยถาภูตํ ฌาณทสฺสนํ น สุวิสุทฺธํ อโหสิ. เวน ตาวาทํ ภิกขเว
สทเวเก โลเก สมารเก สพฺรหมเก สสฺสมณพฺรหฺมณฺเญยา ปชาย

สเทวมนุสสสาย อนุตฺตรํ สมมาสมุโพธิ อภิสมฺพุทฺโธ ปจฺจณฺณาสี. ยโต จ
 โช เม ภิกฺขเว อิมेषฺ จตฺตสฺ อริยสจฺเจสฺ เวนฺนติปริวณฺณํ ทวาทสาการํ
 ยถาภูตํ ฌาณทสฺสนํ สุวิสุทฺธํ อโหสิ. อถาหํ ภิกฺขเว สเทวเก โลเก
 สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสมณพฺรหฺมณียา ปชาย สเทวมนุสสสาย อนุตฺตรํ
 สมมาสมุโพธิ อภิสมฺพุทฺโธ ปจฺจณฺณาสี. ฌาณณฺจ ปน เม ทสฺสนํ
 อุทฺปาติ อุกุปฺปา เม วิมุตฺติ อยมนฺติมา ชาติ นตฺถิทานิ ปุนพฺภโวติ.
 อิทมโวจ ภควา. อตฺตมฺนา ปณฺจวคฺคิยา ภิกฺขุ ภควโต ภาสิตํ อภินนฺหุ.
 อิมสฺมิณฺจ ปน เวยฺยาकरणสฺมี ภณฺณมาเน อายสฺมโต โกณฺฑณฺณสฺส วิรชํ
 วิตมลํ ฌมฺมจกฺขุ อุทฺปาติ ยงฺกิณฺจ สฺมฺหยธมฺมํ สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมนฺติ.

ปวตฺติเต จ ภควตา ฌมฺมจกฺเก ภูมฺมา เทวา สทฺทมฺนุสฺสาเวสฺสุ
 เอตมฺภควตา พาราณสียํ อิลิปตเน มิคทาเย อนุตฺตรํ ฌมฺมจกฺกํ ปวตฺติตํ
 อปฺปฏฺวิตฺติยํ สมณฺเน วา พฺรหฺมณฺเน วา เทเวเน วา มาเรเน วา
 พฺรหฺมฺนา วา เกนจิ วา โลกสฺมินฺติ. (หยุต)

ภูมฺมานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา จาตุมฺมหาราชิกา เทวา สทฺทมฺนุสฺสาเวสฺสุ.
 จาตุมฺมหาราชิกานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา ดาวตีสํ เทว สทฺทมฺนุสฺสาเวสฺสุ.
 ดาวตีสานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา ยามา เทวา สทฺทมฺนุสฺสาเวสฺสุ. ยามานํ
 เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา ตฺลิตา เทวา สทฺทมฺนุสฺสาเวสฺสุ. ตฺลิตานํ เทวานํ สทฺทํ
 สุตฺวา นิมฺมานรตี เทวา สทฺทมฺนุสฺสาเวสฺสุ. นิมฺมานรตินํ เทวานํ สทฺทํ
 สุตฺวา ปฺรนิมฺมิตวสวตฺตี เทวา สทฺทมฺนุสฺสาเวสฺสุ. ปฺรนิมฺมิตวสวตฺตินํ
 เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา พฺรหฺมกายิกา เทวา สทฺทมฺนุสฺสาเวสฺสุ เอตมฺภควตา
 พาราณสียํ อิลิปตเน มิคทาเย อนุตฺตรํ ฌมฺมจกฺกํ ปวตฺติตํ อปฺปวตฺติยํ
 สมณฺเน วา พฺรหฺมณฺเน วา เทเวเน วา มาเรเน วา พฺรหฺมฺนา วา เกนจิ
 วา โลกสฺมินฺติ. (หยุต)

๓๒

อิติห เตน ขณน เตน มุหุตเตน ยาว พุรหมโลกา สทโท
อพุคคจจิ. อยญจ ทสสทสสี โลกาธตฺตํ สงกมปิ สมปกมปิ สมปเวธิ.
อปปมาโณ จ โอฬาโร โอภาโส โลเก ปาตุโรหิ อติกกมเมว เทวานํ
เทวานุภาวํ.

อถ โข ภควา อุทานํ อุทานะสิ อญญาสิ วต โภ โกณฑลโณ
อญญาสิ วต โภ โกณฑลโณติ. อิติหิํ आयสมโต โกณฑลโณสสุ
อญญาโกณฑลโณเตว นามํ อโหสิตี.

ธมฺมจกฺกปฺปวตฺตณฺนํ นิจฺจํ.

ถ้าสวดพรหม ๑๖ ชั้น ให้สวด

ภุมมานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา จาตุหมหาราชิกา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ.
จาตุหมหาราชิกานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา ดาวตีสํ เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ.
ดาวตีสานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา ยามา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ. ยามานํ
เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา ตฺลิตฺตา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ. ตฺลิตฺตานํ เทวานํ สทฺทํ
สุตฺวา นิมมานรติ เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ. นิมมานรตินํ เทวานํ สทฺทํ
สุตฺวา ปรนิมมิตฺตวสฺสวตฺตี เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ. ปรนิมมิตฺตวสฺสวตฺตินํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา
พุรหมปาริสชฺชา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ.
พุรหมปาริสชฺชานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา พุรหมปุโรหิตา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ.
พุรหมปุโรหิตานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา มหาพุรหมมา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ.
มหาพุรหมานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา ปริตฺตภา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ.
ปริตฺตภาณํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา อปฺปมาณาภา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ.
อปฺปมาณาภานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา อาภสฺสรา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ.
อาภสฺสรานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา ปริตฺตสฺสกา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ.
ปริตฺตสฺสกาณํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา อปฺปมาณสฺสกา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ.
อปฺปมาณสฺสกาณํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา สุกฺกิณฺหกา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ.
สุกฺกิณฺหกาณํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา เวหปฺผลา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ.
เวหปฺผลานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา อวิหา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ.
อวิหานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา อตปฺปา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ.
อตปฺปานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา สุตฺสสา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ.
สุตฺสसानํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา สุตฺสสี เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ.
สุตฺสสินํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา อกฺนิภูจฺกา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสํ.
เอตมฺภควตา พาราณสียํ อสิปตฺเน มิคทาเย อนฺนุตฺตรํ ธมฺมจกฺกํ ปวตฺตติํ อปฺปวตฺตติยํ
สมณฺณ วา พุราหมณฺณ วา เทวเณ วา มาเรณ วา พุรหมฺนา วา เกณจิ วา โลกสมฺมิตฺติ.

๗๓

บทซัดมหาสมยสูตร

ทูลลภํ ทสสนํ ยสฺส	สมพุทฺธสฺส อภินฺทโร
โลกมฺหิ อนฺธภูตสฺมี	ทูลลภูปปาทสตฺถุโน
สกุเกสฺส กปิลวตฺถุสฺมี	วิหรนฺตํ มหาวเน
ตนฺทสฺสนาย สมพุทฺธํ	ภิกฺขุสงฺฆมฺภจ นิมนฺลํ
ทสฺสา สงฺคณฺเญยฺยาสุ	โลกธฺาตฺตฺส เทวตา
อนเภาอปฺปเมยฺยาว	โมทมานา สมากตา
ตาสํ ปิยํ มนาปญฺจ	จิตฺตสฺสโศทคฺคิยาวหํ
ยํ โส เทเสสิ สมพุทฺธโร	หาสยฺนโตติ เม สุตํ
เทวกายปฺปาทสตฺถํ	ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

มหาสมยสูตรํ

เอวเมวเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา สกุเกสฺส วิหรติ กปิลวตฺถุสฺมี
 มหาวเน มหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ สทฺธิ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสฺเตหิ สพุเพเหว
 อรหฺนเตหิ. ทสฺหิ จ โลกธฺาตฺตฺหิ เทวตา เยภฺยฺเยน สนนฺิปตฺติตา โหนฺติ
 ภควนฺตํ ทสฺสนาย ภิกฺขุสงฺฆมฺภจ. อถ โข จตฺตนํ สุตฺธาวาสกายิกานํ
 เทวานํ เอตทโหสิ อयํ โข ภควา สกุเกสฺส วิหรติ กปิลวตฺถุสฺมี มหาวเน
 มหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ สทฺธิ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสฺเตหิ สพุเพเหว อรหฺนเตหิ
 ทสฺหิ จ โลกธฺาตฺตฺหิ เทวตา เยภฺยฺเยน สนนฺิปตฺติตา โหนฺติ ภควนฺตํ
 ทสฺสนาย ภิกฺขุสงฺฆมฺภจ ยนฺนฺน มยฺมปิ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกเมยฺยาม
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควโต สนฺติเก ปจฺเจกคาคํ ภาเสยฺยามาติ. อถ โข ตา
 เทวตา เสยฺยถาปิ นาม พลฺวา ปุริโส สมฺมิถฺยชิตํ วา พาทํ ปสาเรยฺย ปสาริตํ
 วา พาทํ สมฺมิถฺยเชยฺย เอวเมว สุตฺธาวาสสฺส เทวสฺส อนฺตรหิตา ภควโต ปุโรโต

ปาตุรหังสุ. อถ โข ตา เทวตา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ
อฏฺฐังสุ. เอกมนฺตํ จิตา โข เอกา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ คาถํ อภาสิ

มหาสมโย ปวนสฺมี

เทวกายา สมากตา

อาคตมฺห อิมํ ฐมฺมสมยํ

ทกฺขิตาเยว อปฺราชิตสงฺฆนฺติ.

อถ โข อปฺรา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ คาถํ อภาสิ

ตตฺร ภิกฺขโว สมากทหังสุ

จิตฺตํ อตฺตโน อุกฺกมกํสุ

สารถิว เนตฺตานิ คเหตฺวา

อินฺทฺริยานิ รกฺขนฺติ ปณฺธิตาติ.

อถ โข อปฺรา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ คาถํ อภาสิ

เจตฺวา ขีลํ เจตฺวา ปลีขํ

อินฺทขีลํ โอบหจฺจมนฺชา

เต จรฺนฺติ สุทฺธา วิมลา

จกฺขุมตา สุทฺธตา สฺสฺสนาคาติ.

อถ โข อปฺรา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ คาถํ อภาสิ

เย เกจิ พุทฺธํ สรณํ คตา เส

น เต คมิสฺสนฺติ อปายญฺมี

ปหาย มานุสํ เทหํ

เทวกายํ ปริปฺปฺเรสฺสนฺตํติ.

อถ โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ เยภฺยฺเยน ภิกฺขเว ทสฺสุ โลกธาทูสฺสุ เทวตา

สนฺนิปติตา โทหนฺติ ตถาคตํ ทสฺสนาย ภิกฺขุสงฺฆมฺยจฺเยปิ เต ภิกฺขเว

อเหตุสฺสํ อตีตมทฺธานํ อรหฺนโต สมฺมาสมฺพุทฺธา เตสมฺปิ ภควนฺตานํ

เอตปรมาเยว เทวตา สนนิปติตา อहेลฺลํ เสยฺยถาปิ มยฺหํ เอตฺรหิ เยปิ
 เต ภิกฺขเว ภวิสฺสนฺติ อนาคตมตฺตํ อรหฺณโต สมฺมาสมฺพุทฺธา เตสมฺปิ
 ภควนฺตานํ เอตปรมาเยว เทวตา สนนิปติตา ภวิสฺสนฺติ เสยฺยถาปิ มยฺหํ
 เอตฺรหิ อาจิกฺขิสฺสามิ ภิกฺขเว เทวกายานํ นามานิ กิตฺตยิสฺสามิ ภิกฺขเว
 เทวกายานํ นามานิ เทสิสฺสามิ ภิกฺขเว เทวกายานํ นามานิ ตํ
 สฺถนาถ สาธุกํ มนสิโกโรถ ภาสิสฺสามีติ. เอวมนฺเตติ โข เต ภิกฺขุ ภควโต
 ปจฺจสฺสโสสุ. ภควา เอตทโวจ

ลีโลกมฺนุกฺสสามิ
 เย ลิตา คิริคพฺภรํ
 ปุณฺณ สีสาว สลลีนํ
 โธทตฺตมนสา สุทฺธา
 ภิกฺขุโย ปญฺจสฺส เต ธตฺวา
 ตโต อามนฺตยิ สตฺถา
 เทวกายา อภิกฺกนฺตา
 เต จ อาตปฺปมกรฺรํ
 เตสมฺปาตฺตฺรหุ ฌาณํ
 อปฺเปเก สตมตฺตทกฺขํ
 สตํ เอเก สหสฺสํ
 อปฺเปเกนฺนตมตฺตทกฺขํ
 ตถจ สพฺพํ อภิกฺกนฺตํ
 ตโต อามนฺตยิ สตฺถา
 เทวกายา อภิกฺกนฺตา
 เย โวหํ กิตฺตยิสฺสามิ
 สตฺตสหสฺสา ว ยกฺขา

ยตฺถ ภูมฺมา ตทลลิตา
 ปหิตตฺตา สมาหิตา.
 โลมฺหํสาภิสฺสมฺภุโน
 วิปฺปสนฺนมนาวิลา.
 วเน กาปิลวตฺถเว
 สวเก สาสเน รเต
 เต วิชานาถ ภิกฺขโว
 สุตฺวา พุทฺธสฺส สาสนํ.
 อมฺนุสฺसान ทสฺสนํ
 สหสฺสํ อถ สตฺตริ.
 อมฺนุสฺसानมตฺตลํ
 ทิสฺวา สพฺพา ฌุฏฺฐา อหํ.
 วกฺขิตฺวาน จกฺขฺมา
 สวเก สาสเน รเต
 เต วิชานาถ ภิกฺขโว
 คิราหิ อนุปฺพุทฺโธ.
 ภูมฺมา กาปิลวตฺถวา

๓๖

อิทธิมนุโต ชุตินุโต
 โมทมานา อภิกกามุ
 ฉสทสสา เหมวตา
 อิทธิมนุโต ชุตินุโต
 โมทมานา อภิกกามุ
 สาทาคิรา ติสทสสา
 อิทธิมนุโต ชุตินุโต
 โมทมานา อภิกกามุ
 อิจเจเต โสฬสทสสา
 อิทธิมนุโต ชุตินุโต
 โมทมานา อภิกกามุ
 เวสสามิตตา ปญจสตา
 อิทธิมนุโต ชุตินุโต
 โมทมานา อภิกกามุ
 กุมภีโร ราชคหโก
 ภยโย น สตสทสส
 กุมภีโร ราชคหโก
 ปุริมญจ ทิส ราชา
 คนธพพาน อธิปติ
 ปุตตาปี ตสส พทโว
 อิทธิมนุโต ชุตินุโต
 โมทมานา อภิกกามุ
 ทกขินญจ ทิส ราชา
 กุมภณทนาน อธิปติ

วณณวนุโต ยสสสิโน
 ภิกขุณ สมิตี วณ.
 ยกขา นานตตวณณโน
 วณณวนุโต ยสสสิโน
 ภิกขุณ สมิตี วณ.
 ยกขา นานตตวณณโน
 วณณวนุโต ยสสสิโน
 ภิกขุณ สมิตี วณ.
 ยกขา นานตตวณณโน
 วณณวนุโต ยสสสิโน
 ภิกขุณ สมิตี วณ.
 ยกขา นานตตวณณโน
 วณณวนุโต ยสสสิโน
 ภิกขุณ สมิตี วณ.
 เวปุลลสส นิเวสน
 ยกขาน ปยรูปาสติ.
 โสปาก สมิตี วณ.
 ฐตรญโจ ปาสติ
 มหาราชา ยสสสิ โส.
 อินทนามา มหพพลา
 วณณวนุโต ยสสสิโน
 ภิกขุณ สมิตี วณ.
 วิรุฬโห ตปปาสติ
 มหาราชา ยสสสิ โส.

๗๗

ปุตฺตาปี ตสฺส พหโว
 อิทฺธิมนฺโต ชุตฺติมนฺโต
 โมทมานา อภิกฺกามุํ
 ปจฺฉิมญฺจ ทิสํ ราชา
 นาคานํ อาธิปติ
 ปุตฺตาปี ตสฺส พหโว
 อิทฺธิมนฺโต ชุตฺติมนฺโต
 โมทมานา อภิกฺกามุํ
 อุตฺตรญฺจ ทิสํ ราชา
 ยกุขานํ อาธิปติ
 ปุตฺตาปี ตสฺส พหโว
 อิทฺธิมนฺโต ชุตฺติมนฺโต
 โมทมานา อภิกฺกามุํ
 ปุริมทิสํ ฐตฺรญฺโจ
 ปจฺฉิเมเน วิรูปกฺโข
 จตฺตาริ เต มหาราชา
 ททฺทลฺลมานา
 เตสํ มายาวิโน ทาสา
 มายา กุญฺเณฏฺฏ เวญฺเณฏฺฏ
 จนฺทโน กามเสฏฺฐโจ จ
 ปนาโท โอปมญฺโย จ
 จิตฺตเสโน จ คนฺธพฺโพ
 อาคฺค ปณฺจลฺลิโข เจว
 เอเต จญฺเณ จ ราชาโน

อินฺทนามา มหพฺพลา
 วณฺณวนฺโต ยสฺสลิโน
 ภิกฺขุณฺํ สมิตี วนํ.
 วิรูปกฺโข ปสาสติ
 มหาราชา ยสฺสลิ โส.
 อินฺทนามา มหพฺพลา
 วณฺณวนฺโต ยสฺสลิโน
 ภิกฺขุณฺํ สมิตี วนํ.
 กุเวโร ตปฺปสาสติ
 มหาราชา ยสฺสลิ โส.
 อินฺทนามา มหพฺพลา
 วณฺณวนฺโต ยสฺสลิโน
 ภิกฺขุณฺํ สมิตี วนํ.
 ทกฺขิเณเน วิรูปฺพโก
 กุเวโร อุตฺตรํ ทิสํ
 สมนฺตา จตฺตโร ทิสา
 อญฺจํสฺส วเน กาปิลวตฺถเว.
 อาคฺค วณฺจนิกา สจฺา
 วิญฺญ จ วิญฺญโณ สห
 กิณฺณุฆณฺณฏฺฏ นิฆณฺณฏฺฏ จ.
 เทวสุโต จ มาตลิ
 นโฬราชา ชโนสโก
 ติมฺพฐุ สุริยวจฺจสา.
 คนฺธพฺพา สห ราชฺฐภิ

โมทมานา อภิกกามุ	ภิกขุณฺ สมิตี วนํ.
อถาคู นามสา นาคา	เวสาลา สห ตจฺจนกา
กมฺพลสฺสตรวา อาคฺ	ปายาคา สห ฌาติภิ
ยามุนา ฐตรฏฺฐา จ	อาคฺ นาคา ยสสฺสลิโน
เอรราวโณ มหานาโค	โสปาก สมิตี วนํ.

เย นาคฺราเช สหสา หฺรณฺติ

ทิพฺพา ทิชา ปกฺขิ วิสฺสุทฺธจกฺขุ
 เวหายสา เต วนมชฺฌปตฺตา
 จิตฺรา สุปณฺณา อิติ เตส นามํ
 อภยนฺตทา นาคฺราชาณมาสี
 สุปณฺณโต เขมมกาลี พุทฺโธ
 สณฺหาหิ วาจาหิ อุปวฺหยนฺตา
 นาคา สุปณฺณา สรณมกํสุ พุทฺธํ.

ชิตา วชิรหตฺเถน	สมุทฺทํ อสุรา ลิตา
ภาตโร วาสวสฺเสเต	อิทฺธิมนฺโต ยสสฺสลิโน.
กาลกญฺชา มหาภิสฺมา	อสุรา ทานเวมสา
เวปจิตฺติ สฺวจิตฺติ จ	ปหาราโท นมฺจี สห.
สตนฺจ พลิปฺตฺตานํ	สพฺเพ เวโรจนามกา
สนฺนยฺหิตฺวา พลี เสนํ	ราหุภทฺทมุปากมฺ
สมโยทานิ ภทฺทนฺเต	ภิกฺขุณฺ สมิตี วนํ.
อาโป จ เทวา ปจฺวี จ	เตโช วาโย ตทาคนฺ
วรุณา วารุณา เทวา	โสโม จ ยสสา สห.
เมตฺตากรุณากายิกา	อาคฺ เทวา ยสสฺสลิโน
ทเสเต ทสฺสา กายา	สพฺเพ นานตฺตวณฺณโน

๓๙

อิทธิมนโต ชุตินโต
 โมทมานา อภิกกามุ
 เวณชฺ จ เทวา สหสิ จ
 จนฺทสฺสฺสนิสา เทวา
 สฺริยสฺสฺสนิสา เทวา
 นกฺขตฺตานิ ปฺรกฺขิตฺวา
 วสฺสํ วสฺสํ เสฏฺโฐ
 ทเสเต ทสฺสา กายา
 อิทธิมนโต ชุตินโต
 โมทมานา อภิกกามุ
 อถาคฺค สหฺญ เทวา
 อธิฏฺฐกา จ โรชา จ
 วรฺธนา สหฺธมฺมา จ
 สฺสฺสฺสฺยจฺจฺจฺรา อถาคฺค
 ทเสเต ทสฺสา กายา
 อิทธิมนโต ชุตินโต
 โมทมานา อภิกกามุ
 สมานา มหาสมานา
 ชิตฺทปาปฺทูลิกา อถาคฺค
 อถาคฺค หริโย เทวา
 ปารคา มหาปารคา
 ทเสเต ทสฺสา กายา
 อิทธิมนโต ชุตินโต
 โมทมานา อภิกกามุ

วณฺณวนโต ยสฺสฺสฺสิน
 ภิกฺขุณฺํ สมิตี วนํ.
 อสฺมา จ ทฺเว ยมา
 จนฺทมาคฺค ปฺรกฺขิตา.
 สฺริยมาคฺค ปฺรกฺขิตา
 อถาคฺค มนฺทวลาหกา
 สกฺโกปาค ปฺรินฺทโท.
 สพฺเพ นานตฺตวณฺณิน
 วณฺณวนโต ยสฺสฺสฺสิน
 ภิกฺขุณฺํ สมิตี วนํ.
 ชลฺมคฺคิสิขาริ
 อุมฺมาปฺปณฺนิภาสิโน
 อจฺจุตา จ อนฺชกา
 อถาคฺค วาสวเนสิโน.
 สพฺเพ นานตฺตวณฺณิน
 วณฺณวนโต ยสฺสฺสฺสิน
 ภิกฺขุณฺํ สมิตี วนํ.
 มานุสา มานุสฺสฺตฺตมา
 อถาคฺค มโนปฺทูลิกา
 เย จ โลหิตวาลิโน
 อถาคฺค เทวา ยสฺสฺสฺสิน.
 สพฺเพ นานตฺตวณฺณิน
 วณฺณวนโต ยสฺสฺสฺสิน
 ภิกฺขุณฺํ สมิตี วนํ.

สุกกา กรุมหา อรุณา
 โอทาคคยหา ปาโมกฺชา
 สทามตฺตา หารคชา
 ถนยํ อาคา ปชฺชนโน
 ทเสเต ทสธา กายา
 อิทธิมนฺโต ชุติมนฺโต
 โมทมานา อภิกฺกามุํ
 เขมียา ตฺลิตา ยามา
 ลมฺพิตกา ลามเสฏฺฐา
 นิมฺมานรติโน อาคฺ
 ทเสเต ทสธา กายา
 อิทธิมนฺโต ชุติมนฺโต
 โมทมานา อภิกฺกามุํ
 สฏฺฐเจเต เทวนิกายา
 นามนฺวเณน อาคณฺจํ
 ปวฺตถชาติมกฺขีลํ
 ทกฺเข โมฆตรํ นาคํ
 สุพฺรหฺมา ปรมตฺโต จ
 สนงฺกุมาริ ติสฺโส จ
 สหสฺสพฺรหฺมโลกานํ
 อุปปन्नโน ชุติมนฺโต
 ทเสตถ อิสฺสรา อาคฺ
 เตสยจ มชฺฌโต อาคา
 เต จ สพฺเพ อภิกฺกนฺเต

อาคฺ เวณสา สห.
 อาคฺ เทวา วิจกฺขณา
 มิสฺสกา จ ยสฺสสิโน
 โย ทิสฺา อภิวสฺสติ.
 สพฺเพ นานตฺตวณฺณโน
 วณฺณวนฺโต ยสฺสสิโน
 ภิกฺขุณํ สมิตี วนํ.
 กฏฺฐกา จ ยสฺสสิโน
 โชตินามา จ อาสวา
 อถาคฺ ปรนนิมิตา.
 สพฺเพ นานตฺตวณฺณโน
 วณฺณวนฺโต ยสฺสสิโน
 ภิกฺขุณํ สมิตี วนํ.
 สพฺเพ นานตฺตวณฺณโน
 เย จณฺเณ สทิสฺา สห
 โอมติณฺณมนาสวํ
 จนฺทวํ อลิตาติตํ.
 ปฺตฺตา อิทธิมโต สห
 โสปาก สมิตี วนํ.
 มหาพฺรหฺมาภิติฏฺฐติ
 ภิสฺมากาโย ยสฺสสิ โส.
 ปจฺเจกวสวตฺติโน
 หาริตฺ ปริวาริตฺ.
 สินฺเท เทเว สพฺรหฺมเก

๘๑

मारसेना อภิกกามิ
เอถ คณฺหถ พนฺธถ
สมนฺตา ปริวารถ
อิติ ตตฺถ มหาเสโน
ปาณินา ตลมาหจ
ยถา ปาวุสฺสโก เมโฆ
ตทา โส ปจฺจุทาวตฺติ
ตถจ สพฺพํ อภิณฺเวย
ตโต อามนฺตยิ สตฺถา
मारसेนา อภิกฺกนฺตา
เต จ อาตปฺปมกรฺ
วितฺตราเคหิ ปกฺกามุ
สพฺเพ วิชิตสงฺคามา
โมหนฺติ สห ภูเตหิ

ปสฺส กณฺหสฺส มนฺทียํ.
ราเคน พนฺธมตฺถ โว
มา โว มุญฺจิตฺถ โกจิ นํ.
กณฺหเสนํ อเปสยิ
สรํ กตฺวาน เภรวํ.
ถนยนฺโต สวิขฺชฺโก
สงฺกฺทฺโร อสยํเส.
ววกฺขิตฺวาน จกฺขฺมา
สาวเก สาสเน รเต
เต วิชานาถ ภิกฺขโว
สุตฺวา พุทฺธสฺส สาสนํ.
เนลํ โลมมฺปิ อธิษฺยุ
ภยาตีตา ยสฺสลิโน
สาวกา เต ชเนสุตาติ.

มหาสมยสูตรํ นิฏฺฐิตํ.

๘๒

บทชัฏตอนัตตลักขณสูตร

ยณฺตํ สตฺเตหิ ทุกฺเคน	เญยฺยํ อนตฺตลกฺขณํ
อตฺตวาทาตฺตสญฺญานํ	สมฺมเทว วิโมจนํ
สมฺพุทฺโธ ตํ ปกาเสสิ	ทิกฺขสจฺจาน โยคินํ
อตุตฺตริ ปฏฺวิเวชย	ภาเวตุํ ญาณมุตฺตมํ
ยณฺเตสํ ทิกฺขจฺจมฺมานํ	ญาณนุปปริกฺขตํ
สพฺพาสเวหิ จิตฺตานิ	วิมฺจุจฺสิ อสเสโต
ตถา ญาณานุสาเรน	สาสนํ กาทุมิจฺฉตํ
สาธุนํ อตฺถลสิทฺตถํ	ตํ สุตฺตนํ ภาณาม เส.

อนตฺตลกฺขณสูตรํ

เอวมเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา พาราณสียํ วิหริติ อิลิปตเน
มิกทาเย. ตตร โข ภควา ปญฺจวคฺคิเย ภิกฺขุ อามนฺเตสิ

รูปํ ภิกฺขเว อนตฺตา. รูปญฺจ หิ ทั ภิกฺขเว อตฺตา อภวิสฺส นยิทํ
รูปํ อาพาธาย ลํวตฺเตยฺย ลพฺเภถ จ รูปเ อวํ เม รูปํ โทตุ อวํ เม
รูปํ มา อโหสิตี. ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว รูปํ อนตฺตา ตสฺมา รูปํ อาพาธาย
ลํวตฺตติ, น จ ลพฺภติ รูปเ อวํ เม รูปํ โทตุ อวํ เม รูปํ มา อโหสิตี.
เวทนา อนตฺตา. เวทนา จ หิ ทั ภิกฺขเว อตฺตา อภวิสฺส นยิทํ เวทนา
อาพาธาย ลํวตฺเตยฺย ลพฺเภถ จ เวทนาย อวํ เม เวทนา โทตุ อวํ เม
เวทนา มา อโหสิตี. ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว เวทนา อนตฺตา ตสฺมา เวทนา
อาพาธาย ลํวตฺตติ, น จ ลพฺภติ เวทนาย อวํ เม เวทนา โทตุ อวํ
เม เวทนา มา อโหสิตี. สญฺญา อนตฺตา. สญฺญา จ หิ ทั ภิกฺขเว อตฺตา

อภวิสฺส นยิทํ สญฺญา อาพาธาย สํวตฺเตยฺย ลพฺภเก จ สญฺญาย เอวํ
 เม สญฺญา โหตุ เอวํ เม สญฺญา มา อโหสิตี. ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว
 สญฺญา อนตฺตา ตสฺมา สญฺญา อาพาธาย สํวตฺตติ, น จ ลพฺภติ สญฺญาย
 เอวํ เม สญฺญา โหตุ เอวํ เม สญฺญา มา อโหสิตี. สงฺขารํ อนตฺตา.
 สงฺขารํ จ หิทํ ภิกฺขเว อตฺตา อภวิสฺสํ. นยิทํ สงฺขารํ อาพาธาย
 สํวตฺเตยฺย, ลพฺภเก จ สงฺขารํ เอวํ เม สงฺขารํ โหนตุ เอวํ เม
 สงฺขารํ มา อเหสนฺติ. ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว สงฺขารํ อนตฺตา
 ตสฺมา สงฺขารํ อาพาธาย สํวตฺตติ, น จ ลพฺภติ สงฺขารํ เอวํ เม
 สงฺขารํ โหนตุ เอวํ เม สงฺขารํ มา อเหสนฺติ. วิญฺญาณํ อนตฺตา.
 วิญฺญาณญจ หิทํ ภิกฺขเว อตฺตา อภวิสฺสํ นยิทํ วิญฺญาณํ อาพาธาย
 สํวตฺเตยฺย ลพฺภเก จ วิญฺญาณํ เอวํ เม วิญฺญาณํ โหตุ เอวํ เม
 วิญฺญาณํ มา อโหสิตี. ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว วิญฺญาณํ อนตฺตา ตสฺมา
 วิญฺญาณํ อาพาธาย สํวตฺตติ, น จ ลพฺภติ วิญฺญาณํ เอวํ เม วิญฺญาณํ
 โหตุ เอวํ เม วิญฺญาณํ มา อโหสิตี. (หยฺด)

ตํ ก็ มนุญฺถ ภิกฺขเว รูปี นิจุจํ วา อนิจฺจุจํ วาติ. อนิจฺจุจํ
 ภาเน. ยมฺปนาณิจฺจุจํ ทุกฺขํ วา ตํ สุขํ วาติ. ทุกฺขํ ภาเน. ยมฺปนาณิจฺจุจํ
 ทุกฺขํ วิปริณามธมฺมํ กลลํ นุ ตํ สมนุสฺสลิตุํ. เอตํ มม เอโสหฺมสฺมิ
 เอโส เม อตฺตาติ. โน เหนฺตํ ภาเน. ตํ ก็ มนุญฺถ ภิกฺขเว เวทนา
 นิจุจา วา อนิจฺจุจา วาติ. อนิจฺจุจา ภาเน. ยมฺปนาณิจฺจุจํ ทุกฺขํ วา ตํ สุขํ
 วาติ. ทุกฺขํ ภาเน. ยมฺปนาณิจฺจุจํ ทุกฺขํ วิปริณามธมฺมํ กลลํ นุ ตํ
 สมนุสฺสลิตุํ. เอตํ มม เอโสหฺมสฺมิ เอโส เม อตฺตาติ. โน เหนฺตํ ภาเน.
 ตํ ก็ มนุญฺถ ภิกฺขเว สญฺญา นิจุจา วา อนิจฺจุจา วาติ. อนิจฺจุจา ภาเน.

ยมนปานิจจํ ทุกขํ วา ตํ สุขํ วาติ. ทุกขํ ภาณเต. ยมนปานิจจํ ทุกขํ
 วิปริณามธมมํ กลลํ นุ ตํ สมนุปลสฺสิตุํ. เอตํ มม เอโสหฺมสฺมิ เอโส เม
 อตฺตาคฺติ. โน เหนฺตํ ภาณเต. ตํ ก็ มญฺญถ ภิกฺขเว สงฺขารํ นิจฺจา วา
 อนิจฺจา วาติ. อนิจฺจา ภาณเต. ยมนปานิจจํ ทุกขํ วา ตํ สุขํ วาติ. ทุกขํ
 ภาณเต. ยมนปานิจจํ ทุกขํ วิปริณามธมมํ กลลํ นุ ตํ สมนุปลสฺสิตุํ. เอตํ
 มม เอโสหฺมสฺมิ เอโส เม อตฺตาคฺติ. โน เหนฺตํ ภาณเต. ตํ ก็ มญฺญถ
 ภิกฺขเว วิญฺญาณํ นิจฺจํ วา อนิจฺจํ วาติ. อนิจฺจํ ภาณเต. ยมนปานิจจํ ทุกขํ
 วา ตํ สุขํ วาติ. ทุกขํ ภาณเต. ยมนปานิจจํ ทุกขํ วิปริณามธมมํ กลลํ
 นุ ตํ สมนุปลสฺสิตุํ. เอตํ มม เอโสหฺมสฺมิ เอโส เม อตฺตาคฺติ. โน เหนฺตํ ภาณเต.

ตสฺมาติห ภิกฺขเว ยงฺกิลฺลิจิ รูปํ อตีตํ นาคตปจฺจุปปนฺนํ อชฺฌตฺตํ
 วา พหิทฺธา วา โธฬาริกํ วา สุขุมํ วา หีนํ วา ปณฺธิตํ วา ยนฺทฺหฺเร สนฺติเก
 วา สพฺพํ รูปํ เนตํ มม เนโสหฺมสฺมิ น เม โส อตฺตาคฺติ. เอวเมตํ ยถาภูตํ
 สมฺมปฺปญฺญาย ทฏฺฐพฺพํ. ยถา กาลิ เวทนา อตีตํ นาคตปจฺจุปปนฺนา
 อชฺฌตฺตา วา พหิทฺธา วา โธฬาริกา วา สุขุมา วา หีนา วา ปณฺธิตา
 วา ยถา ทฺหฺเร สนฺติเก วา สพฺพา เวทนา เนตํ มม เนโสหฺมสฺมิ น เม
 โส อตฺตาคฺติ. เอวเมตํ ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญาย ทฏฺฐพฺพํ. ยถา กาลิ
 สญฺญา อตีตํ นาคตปจฺจุปปนฺนา อชฺฌตฺตา วา พหิทฺธา วา โธฬาริกา
 วา สุขุมา วา หีนา วา ปณฺธิตา วา ยถา ทฺหฺเร สนฺติเก วา สพฺพา
 สญฺญา เนตํ มม เนโสหฺมสฺมิ น เม โส อตฺตาคฺติ. เอวเมตํ ยถาภูตํ
 สมฺมปฺปญฺญาย ทฏฺฐพฺพํ. ยถา กาลิ สงฺขารํ อตีตํ นาคตปจฺจุปปนฺนา
 อชฺฌตฺตา วา พหิทฺธา วา โธฬาริกา วา สุขุมา วา หีนา วา ปณฺธิตา
 วา ยถา ทฺหฺเร สนฺติเก วา สพฺเพ สงฺขารํ เนตํ มม เนโสหฺมสฺมิ น เม
 โส อตฺตาคฺติ. เอวเมตํ ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญาย ทฏฺฐพฺพํ. ยงฺกิลฺลิจิ

วิญญานํ อตฺตึตานาคตปจฺจุปปนํ อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา โธฬาริกํ
 วา สุขุมํ วา หีนํ วา ปณฺธิํ วา ยนฺทฺหุเร สนฺติเก วา สพฺพํ วิญญานํ เนตํ
 มม เนโสทมสมิ น เม โส อตฺตาคติ. เอวเมตํ ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญาย
 ทญฺจพฺพ. (หยุต)

เอวํ ปสฺสํ ภิกฺขเว สุตฺวา อริยสาวโก รูปสฺมีปิ นิพฺพินฺทติ
 เวทนายปิ นิพฺพินฺทติ, สญฺญายปิ นิพฺพินฺทติ, สงฺขารेषูปิ นิพฺพินฺทติ,
 วิญญานสฺมีปิ นิพฺพินฺทติ, นิพฺพินฺทํ วิรชฺชติ, วิราคา วิมฺจุจติ, วิมุตฺตสฺมี
 วิมุตฺตมิตฺติ ฌานํ โหติ, ชีณา ชาติ วุสฺสิตํ พุรฺหมจฺริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ
 อิตฺถตฺตยาติ ปชานาตฺติ. อิทมวโจ ภควา. อตฺตมฺนา ปญฺจวคฺคิยา ภิกฺขุ
 ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทํ. อิมสฺมิญฺจ ปน เวยฺยาकरणสฺมี ภญฺญมาเน
 ปญฺจวคฺคิยานํ ภิกฺขูนํ อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตานิ วิมฺจุจฺจุสฺสิติ.

อนตฺตลฺกฺขณสฺสฺตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๘๖

บทคัดอาทิตตปริยายสูตร

เวเนยฺยทมโนปาเย	สพฺพโส ปารมี คโต
อโมฆวโจน พุทฺโธ	อภิณฺณายานุสาสโก
จิณฺณานุรูปโต จาปิ	ธมฺเมเน วินยํ ปชํ
จิณฺณาคคิปาริจรียานํ	สมฺโพชฌมารหโยคินํ
ยมาทิตตปริยายํ	เทสยฺนโต มโนหรั
เต โสตาโร วิโมเจสิ	อเสกฺขาย วิมุตฺติยา
ตเถโวปปริกฺขาย	วิญญฺนํ โสตุมิจจตํ
ทุกฺขตาลกฺขโณปายํ	ตํ สุตฺตุนตํ ภณาม เส.

อาทิตตปริยายสูตร

เอวเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา คยายํ วิหริติ คยาสิสเส สหุธิ
ภิกฺขุสหสฺเสน. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ.

สพฺพํ ภิกฺขเว อาทิตตํ. กิณฺจ ภิกฺขเว สพฺพํ อาทิตตํ. จกฺขุํ ภิกฺขเว
อาทิตตํ. รุปา อาทิตตา. จกฺขุวิญญานํ อาทิตตํ. จกฺขุสมฺผสฺโส อาทิตโต.
ยมฺปิทํ จกฺขุสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ สุขํ वा ทุกฺขํ वा
อทุกฺขมสุขํ वा ตมฺปิ อาทิตตํ. เกณ อาทิตตํ. อาทิตตํ ราคคฺคินา
โทสคฺคินา โมหคฺคินา อาทิตตํ ชาตียา ชรามรณเณ โสเกหิ ปริเทเวหิ
ทุกฺখেหิ โทมนสฺสเอหิ อุปายาเสหิ อาทิตฺตุนฺติ วทามิ. โสตํ อาทิตตํ.
สทฺทา อาทิตตา. โสตวิญญานํ อาทิตตํ. โสตสมฺผสฺโส อาทิตโต. ยมฺปิทํ
โสตสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ สุขํ वा ทุกฺขํ वा อทุกฺขมสุขํ वा
ตมฺปิ อาทิตตํ. เกณ อาทิตตํ. อาทิตตํ ราคคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา
อาทิตตํ ชาตียา ชรามรณเณ โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺখেหิ โทมนสฺสเอหิ

อุปายาสเหติ อาทิตฺตฺนฺติ วทามิ. ฆานํ อาทิตฺตํ. คนฺธา อาทิตฺตา
 ฆานวิญญานํ อาทิตฺตํ. ฆานสมฺมผลฺโส อาทิตฺโต. ยมฺปิทํ ฆานสมฺมผลฺสปลฺจฺยา
 อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมฺมสุขํ วา ตมฺปิ อาทิตฺตํ. เกน
 อาทิตฺตํ. อาทิตฺตํ รากคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา อาทิตฺตํ ชาตียา
 ชรามรณฺน โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺสเหติ อุปายาสเหติ อาทิตฺตฺนฺติ
 วทามิ. ชิวฺหา อาทิตฺตา. รสา อาทิตฺตา. ชิวฺหาวิญญานํ อาทิตฺตํ.
 ชิวฺหาสมฺมผลฺโส อาทิตฺโต. ยมฺปิทํ ชิวฺหาสมฺมผลฺสปลฺจฺยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ
 สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมฺมสุขํ วา ตมฺปิ อาทิตฺตํ. เกน อาทิตฺตํ. อาทิตฺตํ
 รากคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา อาทิตฺตํ ชาตียา ชรามรณฺน โสเกหิ
 ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺสเหติ อุปายาสเหติ อาทิตฺตฺนฺติ วทามิ. กาโย
 อาทิตฺโต โผฏฺฐพฺพา อาทิตฺตา. กายวิญญานํ อาทิตฺตํ กายสมฺมผลฺโส
 อาทิตฺโต. ยมฺปิทํ กายสมฺมผลฺสปลฺจฺยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ สุขํ วา ทุกฺขํ วา
 อทุกฺขมฺมสุขํ วา ตมฺปิ อาทิตฺตํ. เกน อาทิตฺตํ. อาทิตฺตํ รากคฺคินา
 โทสคฺคินา โมหคฺคินา อาทิตฺตํ ชาตียา ชรามรณฺน โสเกหิ ปริเทเวหิ
 ทุกฺเขหิ โทมนสฺสเหติ อุปายาสเหติ อาทิตฺตฺนฺติ วทามิ. มโน อาทิตฺโต
 ธมฺมา อาทิตฺตา มโนวิญญานํ อาทิตฺตํ มโนสมฺมผลฺโส อาทิตฺโต ยมฺปิทํ
 มโนสมฺมผลฺสปลฺจฺยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมฺมสุขํ วา
 ตมฺปิ อาทิตฺตํ. เกน อาทิตฺตํ. อาทิตฺตํ รากคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา
 อาทิตฺตํ ชาตียา ชรามรณฺน โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺสเหติ
 อุปายาสเหติ อาทิตฺตฺนฺติ วทามิ. (หยุด)

เอวํ ปสฺสํ ภิกฺขเว สุตฺวา อริยสาวโก จกฺขุสฺมึปิ นิพฺพินฺนฺติ.
 รุเปสฺสึปิ นิพฺพินฺนฺติ. จกฺขุวิญญานेषิ นิพฺพินฺนฺติ. จกฺขุสมฺมผลฺสึปิ นิพฺพินฺนฺติ.
 ยมฺปิทํ จกฺขุสมฺมผลฺสปลฺจฺยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมฺมสุขํ

วา ตสฺมีปิ นิพฺพินฺหติ. โสตสฺมีปิ นิพฺพินฺหติ. สทฺเทสุปิ นิพฺพินฺหติ.
 โสตวิญญาณปิ นิพฺพินฺหติ. โสตสมฺผลฺเสปิ นิพฺพินฺหติ. ยมฺปิทํ โสตสม-
 ผลฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ สุขํ वा ทุกฺขํ वा อทุกฺขมฺสุขํ वा ตสฺมีปิ
 นิพฺพินฺหติ. ฆานสฺมีปิ นิพฺพินฺหติ. คนฺธฺเสสุปิ นิพฺพินฺหติ. ฆานวิญญาณปิ
 นิพฺพินฺหติ. ฆานสมฺผลฺเสปิ นิพฺพินฺหติ. ยมฺปิทํ ฆานสมฺผลฺสปจฺจยา
 อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ สุขํ वा ทุกฺขํ वा อทุกฺขมฺสุขํ वा ตสฺมีปิ นิพฺพินฺหติ.
 ชิวฺหายปิ นิพฺพินฺหติ. รเสสุปิ นิพฺพินฺหติ. ชิวฺหาวิญญาณปิ นิพฺพินฺหติ.
 ชิวฺหาสมฺผลฺเสปิ นิพฺพินฺหติ. ยมฺปิทํ ชิวฺหาสมฺผลฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ
 สุขํ वा ทุกฺขํ वा อทุกฺขมฺสุขํ वा ตสฺมีปิ นิพฺพินฺหติ. กายสฺมีปิ นิพฺพินฺหติ.
 ใญฺญพฺเพสุปิ นิพฺพินฺหติ. กายวิญญาณปิ นิพฺพินฺหติ. กายสมฺผลฺเสปิ
 นิพฺพินฺหติ. ยมฺปิทํ กายสมฺผลฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ สุขํ वा ทุกฺขํ
 वा อทุกฺขมฺสุขํ वा ตสฺมีปิ นิพฺพินฺหติ. มนสฺมีปิ นิพฺพินฺหติ. ธมฺเมสุปิ
 นิพฺพินฺหติ. มโนวิญญาณปิ นิพฺพินฺหติ. มโนสมฺผลฺเสปิ นิพฺพินฺหติ.
 ยมฺปิทํ มโนสมฺผลฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ สุขํ वा ทุกฺขํ वा
 อทุกฺขมฺสุขํ वा ตสฺมีปิ นิพฺพินฺหติ. นิพฺพินฺทํ วิรชฺชติ. วิราคา วิมูจฺจติ.
 วิมุตตสฺมี วิมุตตมิตฺติ ฌาณํ โหติ. ขีณา ชาติ วุสิตํ พุทฺทมจฺริยํ กตํ กรณียํ
 นาปรํ อิตถตฺตยาติ ปชานาตีติ. อิทมโวจ ภควา. อตฺตมฺนา เต ภิกฺขุ
 ภควโต ภาสิตํ อภินนฺหุ. อิมสฺมิณฺจ ปน เวยยากรณสฺมี ภณฺณมาเน
 ตสฺส ภิกฺขุสทฺสสฺส อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตานิ วิมูจฺจิสฺสุติ.

อาทิตฺตปริยายสฺสุตํ นิฏฺฐิตํ.

๘๙

ธมฺมสงฺคิณีมาติกาปาโจ

กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา อพฺยากตา ธมฺมา.

สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ธมฺมา ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา
ธมฺมา อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ธมฺมา.

วิปากา ธมฺมา วิปากธมฺมธมฺมา เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมา.

อนุปาตินฺนุปาทานิยา ธมฺมา อนุอนุปาตินฺนุปาทานิยา ธมฺมา อนุอนุปาตินฺนา-
นุปาทานิยา ธมฺมา.

สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิลิสิกา ธมฺมา อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิลิสิกา ธมฺมา
อสงฺกิลิฏฺฐาสงฺกิลิสิกา ธมฺมา

สวิตกฺกสฺวิจารธา ธมฺมา อวิตกฺกสฺวิจารมตฺตา ธมฺมา อวิตกฺกาวิจารา
ธมฺมา.

ปีติสทฺคตา ธมฺมา สุขสทฺคตา ธมฺมา อุเปกฺขาสทฺคตา ธมฺมา.

ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพา ธมฺมา
เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพา ธมฺมา.

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา
ธมฺมา เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ธมฺมา.

อจฺยคามิโน ธมฺมา อปจฺยคามิโน ธมฺมา เนวอจฺยคามิโน
นาปจฺยคามิโน ธมฺมา.

เสกฺขธา ธมฺมา อเสกฺขธา ธมฺมา เนว เสกฺขธา นาเสกฺขธา ธมฺมา.

ปริตฺตา ธมฺมา มหคฺคตา ธมฺมา อปฺปมาณา ธมฺมา.

ปริตฺตารมฺมณา ธมฺมา มหคฺคตารมฺมณา ธมฺมา อปฺปมาณารมฺมณา
ธมฺมา.

หีนธา ธมฺมา มชฺฌิมา ธมฺมา ปณฺธิตา ธมฺมา.

๙๐

มิจตตนิยตา ธมฺมา สมมตตนิยตา ธมฺมา อนิยตา ธมฺมา.
มคฺการมฺมณา ธมฺมา มคฺคเหตุกา ธมฺมา มคฺคาธิปติโน ธมฺมา.
อุปปนฺนา ธมฺมา อนุปฺปนฺนา ธมฺมา อุปปาติโน ธมฺมา.
อตีตา ธมฺมา อนาคตา ธมฺมา ปจฺจุปปนฺนา ธมฺมา.
อตีตารมฺมณา ธมฺมา อนาคตารมฺมณา ธมฺมา ปจฺจุปปนฺนารมฺมณา
ธมฺมา.

อชฺฌตฺตา ธมฺมา พหิทฺธา ธมฺมา อชฺฌตฺตพหิทฺธา ธมฺมา.
อชฺฌตฺตารมฺมณา ธมฺมา พหิทฺธารมฺมณา ธมฺมา อชฺฌตฺต-
พหิทฺธารมฺมณา ธมฺมา.

สนิทฺสสนสปปฎฺฐิมา ธมฺมา อนิทฺสสนสปปฎฺฐิมา ธมฺมา อนิทฺส-
นาปปฎฺฐิมา ธมฺมา.

วิปัสสนาภูมิปาโจ

ปญฺจกฺขนธฺา รุปกฺขนธฺา เวทนากฺขนธฺา สญฺญากฺขนธฺา สงฺขารกฺขนธฺา
วิญฺญาณกฺขนธฺา.

ทฺวาทสยตฺตานิ จกฺขฺวายตฺนํ รุปายตฺนํ โสตฺายตฺนํ สทฺทายตฺนํ
ฆานายตฺนํ คนฺธายตฺนํ ชิวฺหฺายตฺนํ รสายตฺนํ กายายตฺนํ โผฏฺฐพฺพายตฺนํ
มฺนายตฺนํ ธมฺมายตฺนํ.

อภฺจารส ธาตุโย จกฺขฺฐาตุ รุปธาตุ จกฺขฺวิญฺญาณธาตุ โสตฺธาตุ
สทฺทธาตุ โสตฺวิญฺญาณธาตุ ฆานธาตุ คนฺธธาตุ ฆานวิญฺญาณธาตุ
ชิวฺหาธาตุ รสธาตุ ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุ กายธาตุ โผฏฺฐพฺพธาตุ
กายวิญฺญาณธาตุ มโนธาตุ ธมฺมธาตุ มโนวิญฺญาณธาตุ.

พาวิสฺตินฺทฺริยานิ จกฺขฺนฺทฺริยํ โสตฺินฺทฺริยํ ฆานินฺทฺริยํ ชิวฺหฺินฺทฺริยํ
กายินฺทฺริยํ มนินฺทฺริยํ อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตฺินฺทฺริยํ สฺขินฺทฺริยํ

๙๑

ทุกขินุทริยํ โสมนสฺสสินุทริยํ โทมนสฺสสินุทริยํ อุเปกฺขินุทริยํ สทฺธิณุทริยํ
วิริยินุทริยํ สติณุทริยํ สมาธิณุทริยํ ปญฺณินุทริยํ อนนฺตญตญญสฺสสามิตินุทริยํ
อณฺณินุทริยํ อญฺญาตาวินุทริยํ

จตฺตาริ อริยสจฺจานิ ทุกฺขํ อริยสจฺจํ ทุกฺขสมุทโย อริยสจฺจํ
ทุกฺขนิโรธอริยสจฺจํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺิปปทา อริยสจฺจํ.

ปฏิจฺจสมุပ္ปาทปาโง

อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺจยา
นามรูปํ นามรูปปจฺจยา สฬายตนํ สฬายตนปจฺจยา ผลสฺโส ผลสฺสปจฺจยา
เวทนา เวทนาปจฺจยา ตณฺหา ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ อุปาทานปจฺจยา
ภวो ภวปจฺจยา ชาติ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ โสภปริเทวทุกฺข-
โทมนสฺสสุปายาสา สมฺภวณฺติ. เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส
สมุทโย โหติ.

อวิชฺชายเตวฺว อสฺสวรัคคฺคิโรธํ สงฺขารนิโรธํ สงฺขารนิโรธํ
วิญฺญาณนิโรธํ วิญฺญาณนิโรธํ นามรูปนิโรธํ นามรูปนิโรธํ
สฬายตนนิโรธํ สฬายตนนิโรธํ ผลสฺสนิโรธํ ผลสฺสนิโรธํ เวทนานิโรธํ
เวทนานิโรธํ ตณฺหานิโรธํ ตณฺหานิโรธํ อุปาทานนิโรธํ อุปาทานนิโรธํ
ภวนิโรธํ ภวนิโรธํ ชาตินิโรธํ ชาตินิโรธํ ชรามรณํ โสภปริเทว-
ทุกฺขโทมนสฺสสุปายาสา นินฺรุชฺฌณฺติ. เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส
นิโรธํ โหติ.

๙๒

ปฏิจจทานมัตติกาปาโจ

เหตุปัจจัย อารมมณปัจจัย อธิปตปัจจัย อนนตรปัจจัย
สมนนตรปัจจัย สหชาตปัจจัย อณณมณณปัจจัย นิสสยปัจจัย
อุปนิสสยปัจจัย ปุเรชาตปัจจัย ปจฺจชาตปัจจัย อาเสวนปัจจัย
กมฺมปัจจัย วิปากปัจจัย อาหารปัจจัย อินฺทฺรียปัจจัย ฌานปัจจัย
มคฺคปัจจัย สมฺปยุตฺตปัจจัย วิปฺปยุตฺตปัจจัย อตฺถิปัจจัย นตฺถิปัจจัย
วิคตปัจจัย อวิคตปัจจัย.

ปพฺพโตปมคาคา

ยถาปี เสลา วิปฺลา
สมนฺตา อนฺุปรียะยฺ
เอวํ ชรา จ มจฺจุ จ
ขตฺติเย พฺราหฺมณ เวสฺส
น กิณฺจิ ปริวชฺเชติ
น ตตฺถ หตฺถิํ ภูมि
น จาปี มนฺตยฺทุเชน
ตสฺมา หิ ปณฺธิโต โปโส
พฺพุธ ฌมฺเม จ สงฺฆะ จ
โย ฌมฺมจาริ กายะน
อิธะว นํ ปสฺสนฺติ

นภํ อาหจฺจ ปพฺพตา
นิปฺโปถะนฺตา จตฺตฺทิสฺสา
อธิตฺตุนฺติ ปาณิโน
สุทฺเท จณฺฑาลปุกฺกุเส
สพฺพเมวาภิมทฺทติ
น รถานํ น ปตฺติยา
สกฺกา เชตฺถํ ฌเนน วา
สมฺปสฺสํ อตฺถมตฺตโน
ธโร สทฺธํ นิเวสเย
วาจาย อุตฺถ เจตฺสา
เปจฺจ สคฺเค ปโมทติ.

๙๓

อริยธรรมา

ยสฺส สทฺธา ตถาคเต
 สึลฺลยฺ จ ยสฺส กุลฺยาณํ
 สงฺฆเ ปสาโท ยสฺส ตถิ
 อทฺธิทฺโทติ ตํ อาหุ
 ตสฺมา สทฺธยฺ จ สึลฺลยฺ จ
 อนุยฺยเชถ เมธาวี

อจลา สุปติภูจिता
 อริยกนฺตํ ปลฺลิตํ
 อชฺชภูตยฺ จ ทสฺสนํ
 อโมฆนตสฺส ชีวิตํ
 ปสาทํ ฌมฺมทสฺสนํ
 สรํ พุทฺธาน สาสนนฺติ.

ติลกขณาทิคาถา

สพฺเพ สงฺขารํ อนิจฺจาติ
 อถ นิพฺพินฺนํ ทฺวํ
 สพฺเพ สงฺขารํ ทฺวํ
 อถ นิพฺพินฺนํ ทฺวํ
 สพฺเพ ฌมฺมา อนตฺตาติ
 อถ นิพฺพินฺนํ ทฺวํ
 อปฺปกา เต มนุสฺสเสสุ
 อถายํ อิตฺรา ปชา
 เย จ โข สมฺมทกฺขาเต
 เต ชนา ปารเมสฺสนฺติ
 กณฺห์ ฌมฺมํ วิปฺปทาย
 โอภา อโนกมาคมฺม
 ตตฺตารกิริตฺติมิจฺเจย
 ปรีโยทเปยฺย อตฺตานํ
 เยสํ สมฺโพธิยงฺเคสุ
 อาทานปฏินิสฺสคฺเค
 ชีณาสวา ชุตฺติมนฺโต

ยทา ปญฺญา ย ปสฺสตี
 เอส มคฺโค วิสฺสุตฺติยา
 ยทา ปญฺญา ย ปสฺสตี
 เอส มคฺโค วิสฺสุตฺติยา
 ยทา ปญฺญา ย ปสฺสตี
 เอส มคฺโค วิสฺสุตฺติยา
 เย ชนา ปารคามิโน
 ตีรเมวานุชาวตี
 ฌมฺเม ฌมฺมานวตฺติโน
 มจฺจุเชยฺยํ สุตฺตตรํ
 สุกกํ ภาเวถ ปญฺตีโต
 วิเวเก ยตฺถ ทูรมํ
 หิตฺวา กาเม อภิณฺจโน
 จิตฺตเกลฺเลหิ ปญฺตีโต
 สมฺมา จิตฺตํ สุภาวิตํ
 อนุปาทาย เย รตา
 เต โลเก ปรีนิพฺพุตฺตาติ.

๙๔

พุทธอุทานคาถา

ยथा หเว ปาตุภวันติ ธมฺมา
อาตปิโน ฉายโต พฺราหฺมณสฺส
อถสฺส กงฺขา วปยฺนติ สพฺพา
ยโต ปชานาติ สเหตุธมฺมํ.

ยथा หเว ปาตุภวันติ ธมฺมา
อาตปิโน ฉายโต พฺราหฺมณสฺส
อถสฺส กงฺขา วปยฺนติ สพฺพา
ยโต ขยํ ปจฺจยํ อเวทิต.

ยथा หเว ปาตุภวันติ ธมฺมา
อาตปิโน ฉายโต พฺราหฺมณสฺส
วิธูปยํ ติฏฺฐติ มารเสนํ
สุโรว โสภาสยมนตฺลิขณติ.

๙๕

ภทฺเทกรตฺตคาถา

อดีตํ นานวาคเมยฺย	นปปฏิกังเข อนาคตํ
ยทตฺตมปหฺนินฺตํ	อปปตฺตตณฺจ อนาคตํ
ปจฺจุปปนฺนญฺจ โย ฌมมํ	ตตฺถ ตตฺถ วิปสฺสติ
อสิหิรํ อสงฺกุปปํ	ตํ วิทฺธา มนุพฺรุหเย
อชฺเชว กิจฺจมาตปฺปํ	โก ชญฺญา มรณํ สุเว
น หิ โน สงฺครนฺเตน	มหาเสเนน มจฺจุณา
เอวํ วิหาริมาทาปี	อโหฺรตฺตมตฺตนฺทิตํ
ตํ เว ภทฺเทกรตฺโตติ	สนฺโต อาจิกฺขเต มุนีติ.

เมตฺตานิสํสสุตฺตปาโล

เอวมเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ.
ภทฺเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสํ. ภควา เอตทโวจ. (หฺยุต)

เมตฺตาย ภิกฺขเว เจโตวิมุตฺติยา อาเลวิตาย ภาวิตาย พหุสฺสิกตายนํ
ยานิกตายนํ วตฺถุกตายนํ อนุญฺจิตาย ปริจิตาย สฺสมารทฺธาย เอกาทสานิํสํสา
ปาฎิกังขา. กตเม เอกาทส. สุขํ สุขํ. สุขํ ปฏฺวิพฺพชฺชติ. น ปาปกํ สุขํ
ปสฺสติ. มนุสฺसानํ ปิโย โหติ. อมฺนุสฺसानํ ปิโย โหติ. เทวตา รกฺขณฺติ.
นาสฺส อคฺคิ วา วิสํ วา สตฺถํ วา กมฺติ. ตฺวํ จิตฺตํ สมายิตฺติ.
มุขวณฺโณ วิปฺปสฺสติ. อสมฺมุพฺโห กาลํ กโรติ. อุตฺตริ อปฺปฏฺวิพฺพชฺชติ
พฺรหฺมโลกูปโค โหติ. เมตฺตาย ภิกฺขเว เจโตวิมุตฺติยา อาเลวิตาย ภาวิตาย
พหุสฺสิกตายนํ ยานิกตายนํ วตฺถุกตายนํ อนุญฺจิตาย ปริจิตาย สฺสมารทฺธาย
อิเม เอกาทสานิํสํสา ปาฎิกังขาติ. อิทมโวจ ภควา. อตฺตมฺนา เต ภิกฺขุ
ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทฺนฺติ.

เมตฺตานิสํสสุตฺตปาโล นิฏฺฐิต.

๙๖

เมตตานิสสคาถาปาโจ

พหุตพฺภกฺโข ภวติ
พหุ นํ อุปชีวนติ
ยํ ยํ ชนปทํ ยาทิ
สพฺพตฺถ ปุชฺชิตो โหติ
นาสฺส โจรา ปสฺสหนฺติ
สพฺเพ อมิตฺเต ตรติ
อกุทฺโธ สขมํ เอติ
ฌาตึนํ อุตฺตโม โหติ
สกุทฺตวา สกุทฺโต โหติ
วณฺณกิตฺติโกโต โหติ
ปฺปชฺโก ลภเต ปฺปชํ
ยโส กิตฺติยจฺจ ปปโปติ
อคฺคิ ยถา ปชฺชลติ
สิริยา อชฺชหิตो โหติ
คาโว ตสฺส ปชายนฺติ
วุตฺตานํ ผลมฺสนาติ
ทริโต ปพฺพตาโต วา
จฺจโต ปติฏฺฐํ ลภติ
วิรุฬฺหมฺลสนฺตานํ
อมิตฺตา นปฺปสฺสหนฺติ

วิปฺปวุตฺโต สกํ ขร่า
โย มิตฺตานํ น ทพฺภกฺติ.
นิคเม ราชธานิโย
โย มิตฺตานํ น ทพฺภกฺติ.
นาติมณฺเฑติ ชตฺติโย
โย มิตฺตานํ น ทพฺภกฺติ.
สภาย ปฏินนฺหิตो
โย มิตฺตานํ น ทพฺภกฺติ.
ครุ โหติ สคารโว
โย มิตฺตานํ น ทพฺภกฺติ.
วนฺทโก ปฏินนฺทํ
โย มิตฺตานํ น ทพฺภกฺติ.
เทวตาว วิโรจติ
โย มิตฺตานํ น ทพฺภกฺติ.
เขตฺเต วุตฺตํ วิรุฬฺหิต.
โย มิตฺตานํ น ทพฺภกฺติ.
รฺกฺชโต ปติโต นโร
โย มิตฺตานํ น ทพฺภกฺติ.
นิโครธมिव มาลฺลโต
โย มิตฺตานํ น ทพฺภกฺติ.

เมตตานิสสคาถาปาโจ นิฎฺฐิตะ.

๙๗

มหากุสสปโพชฌงค์สูตรปาโจ

เอวมเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหริติ เวฬุเน
กลนทกนิวาเป. เตเน โข ปน สมเยเน อายสฺมา มหากุสสโป
ปิปลลิตุหํ วิหริติ อาพาธโก ทุกฺขิตो พาฬุคฺคิลาโน. อถ โข ภควา
สายนุหสมยํ ปฏิสลฺลانا วุญฺจิติ เยนายสฺมา มหากุสสโป เตनुปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสฺสีติ. นิสฺซชฺช โข ภควา อายสฺมนตํ
มหากุสสปํ เอตทโวจ (หฺยุต) กจฺจิ เต กุสสโป ชมนิยํ กจฺจิ ยาปนิยํ
กจฺจิ ทุกฺขา เวทนา ปฏิกฺกมนฺติ โน อภิกฺกมนฺติ, ปฏิกฺกโมสํ
ปญฺญาติ โน อภิกฺกโมติ. น เม ภนฺเต ชมนิยํ น ยาปนิยํ พาฬุหา
เม ทุกฺขา เวทนา อภิกฺกมนฺติ โน ปฏิกฺกมนฺติ, อภิกฺกโมสํ
ปญฺญาติ โน ปฏิกฺกโมติ.

สตฺติเม กุสสโป โพชฌงค์า มยา สมฺมทฺกฺขาตา ภาวิตา พหุลีกตา
อภิญฺญา สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ. กตเม สตฺต.

สตฺติสมฺโพชฌงค์ो โข กุสสโป มยา สมฺมทฺกฺขาโต ภาวีโต พหุลีกโต
อภิญฺญา สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

ธมฺมวิจยสมฺโพชฌงค์ो โข กุสสโป มยา สมฺมทฺกฺขาโต ภาวีโต
พหุลีกโต อภิญฺญา สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

วิริยสมฺโพชฌงค์ो โข กุสสโป มยา สมฺมทฺกฺขาโต ภาวีโต
พหุลีกโต อภิญฺญา สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

ปีติสมฺโพชฌงค์ो โข กุสสโป มยา สมฺมทฺกฺขาโต ภาวีโต
พหุลีกโต อภิญฺญา สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

ปสฺสทฺธิสมฺโพชฌงค์ो โข กุสสโป มยา สมฺมทฺกฺขาโต ภาวีโต
พหุลีกโต อภิญฺญา สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

๙๘

สมาธิสมโพชฌงโค โข กสฺสป มยา สมฺมทกฺขาโต ภาวีโต
พหุulikโต อภิณฺณาย สมโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

อุเปกฺขาสมโพชฌงโค โข กสฺสป มยา สมฺมทกฺขาโต ภาวีโต
พหุulikโต อภิณฺณาย สมโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

อิเม โข กสฺสป สตฺต โพชฌงฺกา มยา สมฺมทกฺขาทา ภาวิตา
พหุulikตา อภิณฺณาย สมโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตตฺตติ.

ตคฺช ภาควา โพชฌงฺกา ตคฺช สุตฺต โพชฌงฺกาคิ.

อิทมวโจ ภาควา. อตฺตมโน อายสฺมา มหากสฺสโป ภควโต ภาสิตํ
อภินฺนํ. วุฏฺฐิ จายสฺมา มหากสฺสโป ตมฺหา อาพาธา ตถาปทีโน
จายสฺมโต มหากสฺสปสฺส โส อาพาธอ, อโหสิติ.

มหากสฺสโปชฌงฺกสฺสุตฺตปาโจ นิฏฺฐิโต.

มหาโมคคฺคฺลฺลฺนโพชฌงฺกสฺสุตฺตปาโจ

เอวมเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภาควา ราชคฺเห วิหริติ เวฬุเน
กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา มหาโมคคฺคฺลฺลฺน
คิขฺฌกฺกุญฺเฏ ปพฺพเต วิหริติ อาพาธโก ทุกฺขิโต พาฬฺหคิลาโน. อถ โข
ภาควา สายนฺทสมยํ ปฏิสลฺลฺลฺนา วุฏฺฐิโต เยนํายสฺมา มหาโมคคฺคฺลฺลฺน
เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺยตฺเต อาสเน นิสิธิ. นิสชฺช โข ภาควา
อายสฺมนตํ มหาโมคคฺคฺลฺลฺนํ เอตทวโจ. (หฺยุต) กจฺจิ เต โมคคฺคฺลฺลฺน
ขมณียํ กจฺจิ ยาปณียํ กจฺจิ ทุกฺขา เวทนา ปฏิกฺกมณฺติ โน อภิกฺกมณฺติ,
ปฏิกฺกโมสํ นํ ปณฺยายติ โน อภิกฺกโมติ. น เม ภาเนต ขมณียํ น
ยาปณียํ พาฬฺหา เม ทุกฺขา เวทนา อภิกฺกมณฺติ โน ปฏิกฺกมณฺติ,
อภิกฺกโมสํ นํ ปณฺยายติ โน ปฏิกฺกโมติ.

๙๙

สตุติเม โมคฺคฺลฺลํ พุชฺฌํคํ มยา สมฺมทกฺขาตา ภาวิตา
พหุลิกตา อภิญญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตํ. กตเม สตุต.

สตุติสมฺโพชฺฌํโค โข โมคฺคฺลฺลํ มยา สมฺมทกฺขาโต ภาวิตो
พหุลิกโต อภิญญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌํโค โข โมคฺคฺลฺลํ มยา สมฺมทกฺขาโต ภาวิตो
พหุลิกโต อภิญญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

วิริยสมฺโพชฺฌํโค โข โมคฺคฺลฺลํ มยา สมฺมทกฺขาโต ภาวิตอ
พหุลิกโต อภิญญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

ปีติสมฺโพชฺฌํโค โข โมคฺคฺลฺลํ มยา สมฺมทกฺขาโต ภาวิตอ
พหุลิกโต อภิญญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

ปสฺสสทฺธิสมฺโพชฺฌํโค โข โมคฺคฺลฺลํ มยา สมฺมทกฺขาโต ภาวิตอ
พหุลิกโต อภิญญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

สมาธิสมฺโพชฺฌํโค โข โมคฺคฺลฺลํ มยา สมฺมทกฺขาโต ภาวิตอ
พหุลิกโต อภิญญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

อุเปกฺขาสมฺโพชฺฌํโค โข โมคฺคฺลฺลํ มยา สมฺมทกฺขาโต ภาวิตอ
พหุลิกโต อภิญญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

อิเม โข โมคฺคฺลฺลํ สตุต พุชฺฌํคํ มยา สมฺมทกฺขาตา ภาวิตา
พหุลิกตา อภิญญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตํ.

ตคฺชม ภควา พุชฺฌํคํ ตคฺชม สุต พุชฺฌํคาติ.

อิทมวโจ ภควา. อตฺตมโน อายสฺมา มหาโมคฺคฺลฺลํโน ภควโต
ภาสิตํ อภินนฺทิต. วุฏฺฐทิต จายสฺมา มหาโมคฺคฺลฺลํโน ตมฺหา อาพาธา
ตถาปหีนํ จายสฺมโต มหาโมคฺคฺลฺลํโน สส โส อาพาโธ, อโหสํ.

มหาโมคฺคฺลฺลํโนพุชฺฌํคํสตุตปาโจ นิฏฺฐิต.

๑๐๐

มหาจุณฑโพชฌงค์สูตรปาโจ

เอวมเม สุตฺ. เอกํ สมยํ ภควา ราชคเเท วิหริติ เวฬุเน
กลนฺทกนิวาเป. เตन โข ปน สมเยน ภควา อาพาธโก โหติ ทุกฺขิตो
พาฬุหคิลานो. อถ โข อายสฺมา มหาจุณฑो สายนฺทสมยํ ปฏิสฺสลาณา
วุฏฺฐิตอ ยেন ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
เอกมนฺตํ นิสิตฺติ. เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อายสฺมนฺตํ มหาจุณฑํ ภควา
เอตทโวจ. (หฺยต) ปฏิภานตุ ตํ จุนฺท โพชฌงฺกาคติ.

สตฺติเม ฆนฺเต โพชฌงฺกา ภควตา สมฺมทกฺขาตา ภาวิตา
พหุulikตา อภิณฺเวยาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตตฺติ. กตเม สตฺต.

สตฺติสมฺโพชฌงฺโก โข ฆนฺเต ภควตา สมฺมทกฺขาโต ภาวितอ พหุulikโต
อภิณฺเวยาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตตฺติ.

ธมฺมวิจยสมฺโพชฌงฺโก โข ฆนฺเต ภควตา สมฺมทกฺขาโต ภาวितอ
พหุulikโต อภิณฺเวยาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตตฺติ.

วิริยสมฺโพชฌงฺโก โข ฆนฺเต ภควตา สมฺมทกฺขาโต ภาวितอ พหุulikโต
อภิณฺเวยาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตตฺติ.

ปีติสมฺโพชฌงฺโก โข ฆนฺเต ภควตา สมฺมทกฺขาโต ภาวितอ พหุulikโต
อภิณฺเวยาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตตฺติ.

ปสฺสทฺธิสมฺโพชฌงฺโก โข ฆนฺเต ภควตา สมฺมทกฺขาโต ภาวितอ
พหุulikโต อภิณฺเวยาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตตฺติ.

สมาธิสมฺโพชฌงฺโก โข ฆนฺเต ภควตา สมฺมทกฺขาโต ภาวितอ
พหุulikโต อภิณฺเวยาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตตฺติ.

อุเปกฺขาสมฺโพชฌงฺโก โข ฆนฺเต ภควตา สมฺมทกฺขาโต ภาวितอ
พหุulikโต อภิณฺเวยาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตตฺติ.

๑๐๑

อิเม โข ภนฺเต สตฺต โพชฌงฺกา ภควตา สมฺมทกฺขาตา ภาวิตา
พหุฬิกตา อภิญญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตนตฺติ.

ตคฺฆ จฺนฺท โพชฌงฺกา ตคฺฆ จฺนฺท โพชฌงฺกาคฺติ.

อิทมวโจยสฺมา มหาจฺนฺโท. สมฺนุญฺโธ สตฺถา อโหสิ. วุฏฺฐหิ จ
ภควา ตมฺหา อาพาธา ตถาปทฺติโน จ ภควโต โส อาพาธो อโหสีติ.

มหาจฺนฺทโพชฌงฺกสฺสตฺตปาโจ นิฏฺฐิตो.

คิริमानนทสฺสตฺ

เอวมฺเม สฺตํ. เอกํ สมยํ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา คิริमानนฺโท
อาพาธโก โหติ ทฺวักขิตฺวา พาสฺสทคฺคิลาโน. อถ โข อายสฺมา อานนฺโท
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ
นีสิติ. เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ.

อายสฺมา ภนฺเต คิริमानนฺโท อาพาธโก โหติ ทฺวักขิตฺวา พาสฺสทคฺคิลาโน สาธุ
ภนฺเต ภควา เยนอายสฺมา คิริमानนฺโท เตนฺอุปสงฺกมตฺถ อนุกมฺปํ อุปาทายาติ.
สเจ โข ตวํ อานนฺท คิริमानนฺทสฺส ภิกฺขุโน อุปสงฺกมิตฺวา ทสฺส สญฺญา
ภาเสยฺยาสิ, จานํ โข ปเนตํ วิชฺชติ, ยํ คิริमानนฺทสฺส ภิกฺขุโน ทสฺส
สญฺญา สุตฺวา โส อาพาธो จานโส ปฏฺฐิปสฺสสมฺภะยฺย. กตมา ทสฺ.
อนิจฺจสญฺญา อนตฺตสญฺญา อสฺสภสญฺญา อาทินวสญฺญา ปหานสญฺญา
วิราคสญฺญา นิโรธสญฺญา สพฺพโลเก อนภิตสญฺญา สพฺพสงฺขารेषु
อนิจฺจสญฺญา อานาปานสฺสติ.

๑๐๒

กตมา จานนุท อนิจฺจสยยา. อิธานนุท ภิกฺขุ อรณฺณคโต วา
รุกฺขมฺมูลคโต วา สยฺยาคารคโต วา อิติ ปฏฺฐิสยฺยจิกฺขติ. รูปํ อนิจฺจํ
เวทนา อนิจฺจา สยฺยา อนิจฺจา สงฺขารว อนิจฺจา วิญฺญาณํ อนิจฺจนฺติ
อิติ อิเมสุ ปญฺจสุ อุปาทานกฺขนฺธेषु อนิจฺจานุปสฺสี วิหริติ. อयํ
วุจฺจตานนุท อนิจฺจสยยา.

กตมา จานนุท อนตฺตสยยา. อิธานนุท ภิกฺขุ อรณฺณคโต วา
รุกฺขมฺมูลคโต วา สยฺยาคารคโต วา อิติ ปฏฺฐิสยฺยจิกฺขติ. จกฺขุํ อนตฺตา
รูปา อนตฺตา โสถํ อนตฺตา สทฺธา อนตฺตา ฆานํ อนตฺตา คนฺธา
อนตฺตา ชิวฺหา อนตฺตา รสา อนตฺตา กาโย อนตฺตา ฌเฏฐพฺพา อนตฺตา
มโน อนตฺตา ฌมฺมา อนตฺตาติ. อิติ อิเมสุ ฌสุ อชฺฌตฺตติกพาหิเรสุ
อายตเนสุ อนตฺตานุปสฺสี วิหริติ. อयํ วุจฺจตานนุท อนตฺตสยยา.

กตมา จานนุท อสุภสยยา. อิธานนุท ภิกฺขุ อิมเมว กายํ อุทฺธํ
ปาทตลา อโธ เกสมตฺถกา ตจฺปริญนํ ปุรณฺณนปฺปการสฺส อสุจโน
ปจฺจเวกฺขติ. อตฺถิ อิมสฺมี กาเย เกสา โลมา นขา ทนฺตา ตโจ มํลํ
นหารู อฏฺฐิ อฏฺฐิมิลฺลํ วกฺกํ ทฬฺยํ ยกนํ กิโถมกํ ปิฬกํ ปปฺผาสํ อนฺตํ
อนตฺตคฺคณํ อุทฺธิยํ กรีสํ. ปิตตํ เสมฺหํ ปุพฺโพ โลหิตํ เสโท เมโท อสฺสุ วสา
เชโฬ สิํฆาณิกา ลลิกา มุตฺตนฺติ. อิติ อิมสฺมี กาเย อสุภานุปสฺสี วิหริติ.
อยํ วุจฺจตานนุท อสุภสยยา.

กตมา จานนุท อาทินวสยยา. อิธานนุท ภิกฺขุ อรณฺณคโต วา
รุกฺขมฺมูลคโต วา สยฺยาคารคโต วา อิติ ปฏฺฐิสยฺยจิกฺขติ. พหุทฺกฺโข โช
อโย กายो พหุอาทินโวติ. อิติ อิมสฺมี กาเย วิวิธา อาพาธา อุปฺปชฺชนฺติ.
เสยฺยถิทํ. จกฺขุโรโค โสถโรโค ฆานโรโค ชิวฺหาโรโค กายโรโค สีสโรโค
กณฺณโรโค มฺขโรโค ทนฺตโรโค กาโส สาส ปินาส ทโห ชโร กุจฺฉโรโค

๑๐๓

มัจฉา ปกขนุทิกา สุลลา วิสสุจิกา กุฏฐัง คณโฑ กิลาสโล สโล อปมาโร
ททท กณท กจจุ รชสา วิตัจฉิกา โลหิตํ ปิตตํ มธฺเมโห อํสา
ปีฬกา ภคฺชนฺทลา ปิตตสมุฏฺจํ อาพาธา เสมฺหสมุฏฺจํ อาพาธา
วตสมุฏฺจํ อาพาธา สมนิปาติกา อาพาธา อุตฺตปริณามชา อาพาธา
วิสมปรีหารชา อาพาธา โอปกุกมิกา อาพาธา กมฺมวิปากชา อาพาธา สิตํ
อุณ्हํ ชิมฺจฉา ปีปาสา อุจฺจโร ปลฺลวโติ. อิติ อิมสฺมี กาเย อาทินวานุปลฺล
วิหริติ. อयํ วุจฺจตํนํท อาทินวสฺสณฺณ.

กตมา จานนํท ปหานสฺสณฺณ. อิทํนํท ภิกฺขุ อุปฺปन्नํ กามวิตกฺกํ
นาธิวาสติ ปชหติ วิโนเทติ พฺยณฺตีกโรติ อนภาวํ คเมติ อุปฺปन्नํ
พฺยาปาทวิตกฺกํ นาธิวาสติ ปชหติ วิโนเทติ พฺยณฺตีกโรติ อนภาวํ คเมติ
อุปฺปन्नํ วิหีสาวิตกฺกํ นาธิวาสติ ปชหติ วิโนเทติ พฺยณฺตีกโรติ อนภาวํ
คเมติ อุปฺปन्नํปฺปเน ปาปเก อกฺุสเล ธมฺเม นาธิวาสติ ปชหติ
วิโนเทติ พฺยณฺตีกโรติ อนภาวํ คเมติ. อยํ วุจฺจตํนํท ปหานสฺสณฺณ.

กตมา จานนํท วิราคสฺสณฺณ. อิทํนํท ภิกฺขุ อรณฺณคโตะ วา
รฺกขมฺมุลคโตะ วา สฺสณฺณการคโตะ วา อิติ ปฏฺฐิสฺสณฺณจิกฺขติ. เอตํ สนฺตํ เอตํ
ปณฺตีตํ ยทิตํ สพฺพสงฺขารสมฺภโว สพฺพูปธิปฏฺฐินิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค
นิพฺพานนฺติ. อยํ วุจฺจตํนํท วิราคสฺสณฺณ.

กตมา จานนํท นิโรธสฺสณฺณ. อิทํนํท ภิกฺขุ อรณฺณคโตะ วา
รฺกขมฺมุลคโตะ วา สฺสณฺณการคโตะ วา อิติ ปฏฺฐิสฺสณฺณจิกฺขติ. เอตํ สนฺตํ
เอตํ ปณฺตีตํ ยทิตํ สพฺพสงฺขารสมฺภโว สพฺพูปธิปฏฺฐินิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย
นิโรโธ นิพฺพานนฺติ. อยํ วุจฺจตํนํท นิโรธสฺสณฺณ.

กตมา จานนํท สพฺพโลเก อนภิตสฺสณฺณ. อิทํนํท ภิกฺขุ เย
โลเก อุปายุปาทานา เจตโส อธิฏฺฐจํนาภินิเวसानุสฺสา เต ปชฺชนฺโต

วิรมติ น อุปาทยินฺโต. อัย วุจฺจตานนฺท สพฺพโลเก อนภิตสญฺญา.

กตมา จานนฺท สพฺพสงฺขาเรสุ อนิจฺจสญฺญา. อิธานนฺท ภิกฺขุ
 สพฺพสงฺขาเรหิ อญฺญิยติ หรายติ ชิกฺขุจฺจติ. อัย วุจฺจตานนฺท สพฺพสงฺขาเรสุ
 อนิจฺจสญฺญา.

กตมา จานนฺท อานาปานสฺสติ อิธานนฺท ภิกฺขุ อรญฺญคฺโต วา
 รุกฺขมฺมูลคฺโต วา สญฺญาคารคฺโต วา นิสิตฺติ ปลฺลงฺกํ อากฺขิตฺวา อุชฺฐํ กายํ
 ปณิธาย ปริมุขํ สติ อฺปปุจฺเจตฺวา โส สโตว อสฺสสฺสติ สโต ปลฺลสฺสติ. ทิฆํ
 วา อสฺสสนฺโต ทิฆํ อสฺสสํมิตฺติ ปชานาติ ทิฆํ วา ปลฺลสฺสนฺโต ทิฆํ
 ปลฺลสสํมิตฺติ ปชานาติ รสฺสํ วา อสฺสสนฺโต รสฺสํ อสฺสสํมิตฺติ ปชานาติ
 รสฺสํ วา ปลฺลสฺสนฺโต รสฺสํ ปลฺลสสํมิตฺติ ปชานาติ สพฺพกายปฏฺฐิสงฺเวหิ
 อสฺสสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ สพฺพกายปฏฺฐิสงฺเวหิ ปลฺลสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ ปลฺลสมฺภยํ
 กายสงฺขารํ อสฺสสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ ปลฺลสมฺภยํ กายสงฺขารํ ปลฺลสฺสสํมิตฺติ
 ลิกฺขติ ปิตฺติปฏฺฐิสงฺเวหิ อสฺสสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ ปิตฺติปฏฺฐิสงฺเวหิ ปลฺลสฺสสํมิตฺติ
 ลิกฺขติ สุขปฏฺฐิสงฺเวหิ อสฺสสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ สุขปฏฺฐิสงฺเวหิ ปลฺลสฺสสํมิตฺติ
 ลิกฺขติ จิตฺตสงฺขารปฏฺฐิสงฺเวหิ อสฺสสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ จิตฺตสงฺขารปฏฺฐิสงฺเวหิ
 ปลฺลสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ ปลฺลสมฺภยํ จิตฺตสงฺขารํ อสฺสสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ
 ปลฺลสมฺภยํ จิตฺตสงฺขารํ ปลฺลสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ จิตฺตปฏฺฐิสงฺเวหิ อสฺสสฺสสํมิตฺติ
 ลิกฺขติ จิตฺตปฏฺฐิสงฺเวหิ ปลฺลสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ อภิปปโมทยํ จิตฺตํ
 อสฺสสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ อภิปปโมทยํ จิตฺตํ ปลฺลสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ สมาทหํ
 จิตฺตํ อสฺสสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ สมาทหํ จิตฺตํ ปลฺลสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ
 วิโมจยํ จิตฺตํ อสฺสสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ วิโมจยํ จิตฺตํ ปลฺลสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ
 อนิจฺจานุปลฺลสี อสฺสสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ อนิจฺจานุปลฺลสี ปลฺลสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ
 วิราคานุปลฺลสี อสฺสสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ วิราคานุปลฺลสี ปลฺลสฺสสํมิตฺติ ลิกฺขติ

๑๐๕

นิโรธานุปสฺสึ อสฺสสิสฺสามีติ ลิกฺขติ นิโรธานุปสฺสึ ปสฺสสิสฺสามีติ ลิกฺขติ.
ปฏินิสฺสัคคานุปสฺสึ อสฺสสิสฺสามีติ ลิกฺขติ ปฏินิสฺสัคคานุปสฺสึ ปสฺสสิสฺสามีติ
ลิกฺขติ. อयํ วุจฺจตานุท อานาปานสฺสติ.

สเจ โข ตวํ อานนฺท คิริमानนฺทสฺส ภิกฺขุโน อุปสงฺกมิตฺวา อีมา
ทสฺส สยฺเยว ภาเสยฺยาสิ. จานํ โข ปเนตํ วิชฺชติ ยํ คิริमानนฺทสฺส
ภิกฺขุโน อีมา ทสฺส สยฺเยว สุตฺวา โส อาพาโธ จานโส ปฏิปฺปสฺสมเษยฺยาติ.

อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต สนฺติเก อีมา ทสฺส สยฺเยว
อุคฺคเหตฺวา เยนายสฺมา คิริमानนฺโท เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมโต
คิริमानนฺทสฺส อีมา ทสฺส สยฺเยว อภาสิ. อถ โข อายสฺมโต คิริमानนฺทสฺส อีมา
ทสฺส สยฺเยว สุตฺวา โส อาพาโธ จานโส ปฏิปฺปสฺสมภิ. วุจฺจติ จายสฺมา-
คิริमानนฺโท ตมฺหา อาพาธา ตถาปทีโน จ ปนายสฺมโต คิริमानนฺทสฺส
โส อาพาโธ อโหสีติ.

คิริमानนฺทสฺสุตํ นิฏฺฐิตํ.

บทชัถธัมมนิยามสูตร

ยํ เว นิพฺพานญาณสฺส	ญาณํ ปุพฺเพ ปวตฺตเต
ตสฺสเสว วิสยํภูตา	ยายํ ธมฺมนิยามตา
อนิจฺจตา ทุกฺขตา จ	สพฺเพสํ จ อนตฺตตา
ตสฺสา ปกาสกํ สุตํ	ยํ สมฺพุทฺธเณ ภาสีตํ
สาธุนํ ญาณจาเรน	ยถา พุทฺธเณ เทลิตํ
โยนิโส ปฏิปตฺยตฺถํ	ตํ สุตฺตนฺตํ ภาณาม เส.

๑๐๖

ธมฺมนิยามสุตฺตํ

เอวมเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา สาวตถียํ วิหริติ เชตวันเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ.
ภทฺทเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสโสสุ. ภควา เอตทโวจ. (หยุต) อุปฺปาทา
วา ภิกฺขเว ตถาคตानํ อนุปฺปาทา วา ตถาคตानํ จิตาว สา ธาตุ
ธมฺมภูจิตตา ธมฺมนิยามตา สพฺเพ สงฺขารธา อนิจฺจาติ. ตํ ตถาคโต
อภิสมฺพุชฺฌติ อภิสเมติ อภิสมฺพุชฺฌิตฺวา อภิสเมตฺวา อาจิกฺขติ เทเสติ
ปญฺญเปติ ปญฺญเปติ วิวรติ วิภชติ อุตฺตานิกรโรติ สพฺเพ สงฺขารธา
อนิจฺจาติ. อุปฺปาทา วา ภิกฺขเว ตถาคตानํ อนุปฺปาทา วา ตถาคตानํ
จิตาว สา ธาตุ ธมฺมภูจิตตา ธมฺมนิยามตา สพฺเพ สงฺขารธา ทุกฺขาติ.
ตํ ตถาคโต อภิสมฺพุชฺฌติ อภิสเมติ อภิสมฺพุชฺฌิตฺวา อภิสเมตฺวา
อาจิกฺขติ เทเสติ ปญฺญเปติ ปญฺญเปติ วิวรติ วิภชติ อุตฺตานิกรโรติ
สพฺเพ สงฺขารธา ทุกฺขาติ. อุปฺปาทา วา ภิกฺขเว ตถาคตानํ อนุปฺปาทา
วา ตถาคตานํ จิตาว สา ธาตุ ธมฺมภูจิตตา ธมฺมนิยามตา สพฺเพ
ธมฺมา อนตฺตาติ. ตํ ตถาคโต อภิสมฺพุชฺฌติ อภิสเมติ อภิสมฺพุชฺฌิตฺวา
อภิสเมตฺวา อาจิกฺขติ เทเสติ. ปญฺญเปติ^๑ ปญฺญเปติ วิวรติ วิภชติ
อุตฺตานิกรโรติ สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ. อิทมโวจ ภควา. อตฺตมนา เต
ภิกฺขุ ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทุนฺติ.

ธมฺมนิยามสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ ที่ ปญฺญเปติ นั้นเป็น ปญฺญาเปติ บ้าง

๑๐๗

สุปฺพพณฺหสฺสตุตฺ

เอวมเม สุตฺ. เอกํ สมยํ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ.
ภทฺทเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสโสสุํ. ภควา เอตทโวจ (หฺยุต)
เย ภิกฺขเว สตฺตา ปุพฺพพณฺหสมยํ กาเยน สฺจจริตํ จรณฺติ วาจาเย สฺจจริตํ
จรณฺติ มนสา สฺจจริตํ จรณฺติ. สุปฺพพณฺโห ภิกฺขเว เตสํ สตฺตานํ. เย
ภิกฺขเว สตฺตา มชฺฌนฺตีกสมยํ กาเยน สฺจจริตํ จรณฺติ วาจาเย สฺจจริตํ จรณฺติ
มนสา สฺจจริตํ จรณฺติ. สุมชฺฌนฺตีกเก ภิกฺขเว เตสํ สตฺตานํ. เย ภิกฺขเว สตฺตา
สายนฺหสมยํ กาเยน สฺจจริตํ จรณฺติ วาจาเย สฺจจริตํ จรณฺติ มนสา สฺจจริตํ
จรณฺติ. สฺสายนฺโห ภิกฺขเว เตสํ สตฺตานนฺติ. อิทมโวจ ภควา อิทํ วตฺวาน
สฺสโต อถาปรํ เอตทโวจ สตฺถา

สุนกฺขตฺตํ สุมงฺคลํ
สฺขโณ สุมฺหุตฺโต จ
ปทกฺขิณํ กายกมฺมํ
ปทกฺขิณํ มโนกมฺมํ
ปทกฺขิณานิ กตฺวาน
เต อตฺถลทฺธา สฺชิตา
อโรคา สฺชิตา โทถ

สุปฺภาตํ สฺสญฺจิตํ^๑
สฺยิญฺจํ พฺรหฺมจาริสฺส
วาจากมฺมํ ปทกฺขิณํ
ปณฺธิ เต ปทกฺขิณา
ลภนฺตตฺเถ ปทกฺขิเณ
วิรุพฺพา พุทฺธสาสเน
สทฺ สพฺเพหิ ฅาติภีติ.

สุปฺพพณฺหสฺสตุตฺ นิฏฺฐิตํ

^๑ ที่ สฺสญฺจิตํ นั้นเป็น สฺสญฺจิตํ บ้าง

๑๐๘

บทช้ดสติปฏฐานปาฐะ

สมพุทโธ ทิปทํ เสฏโโจ	มหาการุณโก มุนิ
เอกายนํ มคคํ นาม	เวเนยยานํ อเทสยิ
กิลิฏฐจิตตสตุตถานํ	จิตตเกลลวิสุทฺธิยา
โสแกนํ ปริเทวานํ	อติกกมมาย สพุทโธ
ทุกุขานํ โทมนสฺสํ	อตถกมมาย อฏฺฐจิตํ
ณายสฺสเอวาทิคมมาย	นิพฺพานสฺสาภิปตฺติยา
สติปฏฐานนาเมน	วิสสุตํ วิธ สาสเน
จิตตเกลลวิสุทฺธตถํ	ตํ มคคณฺตํ ภณาม เส.

สติปฏฐานปาโจ

อตฺถิ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมพุทฺธเธน
เอกายโน อยํ มคฺโค สมฺมทกฺขาโต สตุตถานํ วิสุทฺธิยา โสกปริเทวานํ
สมตฺติกกมมาย ทุกุขโทมนสฺสํ อตถกมมาย ณายสฺส อติคมาย นิพฺพานสฺส
สจฺฉิกิริยา. ยทิตํ จตฺตาโร สติปฏฐานา. กตเม จตฺตาโร.

อิธ ภิกฺขุ กาเย กายานุปสฺสี วิหริติ. อาตปปี สมฺปชาโน สติมา
วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ. เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี วิหริติ. อาตปปี
สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ. จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี
วิหริติ. อาตปปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ.
ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหริติ. อาตปปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก
อภิชฺฌาโทมนสฺสํ.

(๑) กถณฺจ ภิกฺขุ กาเย กายานุปสฺสี วิหริติ. อิธ ภิกฺขุ อชฺฌตฺตํ
วา กาเย กายานุปสฺสี วิหริติ. พหิทฺธา วา กาเย กายานุปสฺสี วิหริติ.

อชฺฌตฺตพหิทฺธา วา กาเย กายานุปลฺลํ วิหริติ. สมุทฺยธมฺมานุปลฺลํ วา
 กายสํมํ วิหริติ. วยธมฺมานุปลฺลํ วา กายสํมํ วิหริติ. สมุทฺยวยธมฺมานุปลฺลํ
 วา กายสํมํ วิหริติ. อตฺถิ กาโยติ วา ปนสฺส สติ ปจฺจุปฺภุจิตา โหติ.
 ยาวเทว ฅาณมตฺตตาย ปติสฺสติมตฺตตาย. อนิสฺสํโต จ วิหริติ น จ กิณฺณจ
 โลเก อุปาทียติ. เอวํ โข ภิกฺขุ กาเย กายานุปลฺลํ วิหริติ.

(๒) กถญฺจ ภิกฺขุ เวทนาสุ เวทนานุปลฺลํ วิหริติ. อิทฺ ภิกฺขุ
 อชฺฌตฺตํ วา เวทนาสุ เวทนานุปลฺลํ วิหริติ. พหิทฺธา วา เวทนาสุ
 เวทนานุปลฺลํ วิหริติ. อชฺฌตฺตพหิทฺธา วา เวทนาสุ เวทนานุปลฺลํ วิหริติ.
 สมุทฺยธมฺมานุปลฺลํ วา เวทนาสุ วิหริติ. วยธมฺมานุปลฺลํ วา เวทนาสุ
 วิหริติ. สมุทฺยวยธมฺมานุปลฺลํ วา เวทนาสุ วิหริติ. อตฺถิ เวทนาติ วา
 ปนสฺส สติ ปจฺจุปฺภุจิตา โหติ. ยาวเทว ฅาณมตฺตตาย ปติสฺสติมตฺตตาย.
 อนิสฺสํโต จ วิหริติ น จ กิณฺณจ โลเก อุปาทียติ. เอวํ โข ภิกฺขุ เวทนาสุ
 เวทนานุปลฺลํ วิหริติ.

(๓) กถญฺจ ภิกฺขุ จิตฺเต จิตฺตานุปลฺลํ วิหริติ. อิทฺ ภิกฺขุ อชฺฌตฺตํ
 วา จิตฺเต จิตฺตานุปลฺลํ วิหริติ. พหิทฺธา วา จิตฺเต จิตฺตานุปลฺลํ วิหริติ.
 อชฺฌตฺตพหิทฺธา วา จิตฺเต จิตฺตานุปลฺลํ วิหริติ. สมุทฺยธมฺมานุปลฺลํ วา
 จิตฺตสํมํ วิหริติ. วยธมฺมานุปลฺลํ วา จิตฺตสํมํ วิหริติ. สมุทฺยวยธมฺมานุปลฺลํ
 วา จิตฺตสํมํ วิหริติ. อตฺถิ จิตฺตณฺติ วา ปนสฺส สติ ปจฺจุปฺภุจิตา โหติ
 ยาวเทว ฅาณมตฺตตาย ปติสฺสติมตฺตตาย. อนิสฺสํโต จ วิหริติ น จ กิณฺณจ
 โลเก อุปาทียติ. เอวํ โข ภิกฺขุ จิตฺเต จิตฺตานุปลฺลํ วิหริติ.

(๔) กถญฺจ ภิกฺขุ ธมฺเมสุ ธมฺมานุปลฺลํ วิหริติ. อิทฺ ภิกฺขุ อชฺฌตฺตํ
 วา ธมฺเมสุ ธมฺมานุปลฺลํ วิหริติ. พหิทฺธา วา ธมฺเมสุ ธมฺมานุปลฺลํ วิหริติ.
 อชฺฌตฺตพหิทฺธา วา ธมฺเมสุ ธมฺมานุปลฺลํ วิหริติ. สมุทฺยธมฺมานุปลฺลํ วา

๑๑๐

ธมฺเมสุ วิหฺรติ. วยธมฺมานุปสฺสี วา ธมฺเมสุ วิหฺรติ. สมุททวยธมฺมานุปสฺสี
วา ธมฺเมสุ วิหฺรติ. อตฺถิ ธมฺมาติ วา ปนสฺส สติ ปจฺจุปฺภุจฺจิตา โหติ.
ยาวเทว ฅาณมตฺตตาย ปติสฺสติมตฺตตาย. อนิสฺสีโต จ วิหฺรติ น จ กิณฺณ
โลเก อุปาทียติ. เอวํ โข ภิกฺขุ ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหฺรติ.

อัยํ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมุพฺพุเทน
เอกายโน มคฺโค สมฺมทกฺขาโต สตฺตานํ วิสุทฺธิยา โสภปริเทวานํ
สมตฺติกุกมาย ทุกฺขโทมนสฺसानํ อตฺถงฺคมาย ฅายสฺส อธิคมาย นิพฺพานสฺส
สจฺฉิกิริยาย. ยทฺธิ จตฺตาโร สติปฺภุจฺจนาติ.

เอกายนํ ชาติชยฺนตทสฺสี
มคฺคํ ปชานาติ หิตานุกมฺปี.
เอเตน มคฺเคน ตริสฺส ปุพฺเพ
ตริสฺสเร เจว ตรนฺติ โจชนฺติ.

สติปฺภุจฺจนาปาโจ นิฏฺฐิโต.

๑๑๑

บทสวดสาราณียัมมสูตร

สมคฺคกรโณ พุทฺโธ	สามคฺคิยํ นิโยชโก
สมคฺคกรณ ธมฺเม	สาราณียะ อเทสยิ
อญฺญมญฺญํ ปิยตาย	สาธโน คารวสฺส จ
สงฺคหยาวิวาทาย	สามคฺคิเยกตาย จ
สํวตฺตนฺเตว ภิกฺขุณฺ	ธมฺเมน ปฏฺิปปชฺชตํ
เตสฺมปกาสกํ สุตฺตํ	ยํ สมฺพุทฺเธน ภาสิตํ
สุตฺวานานุกรณน	ยถา พุทฺเธน เทลิตํ
สาธุนํ อตฺถลิตฺทตฺถํ	ตํ สุตฺตนตํ ภณาม เส.

สาราณียัมมสูตร

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ.
ภทฺนฺเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสโสสุ. ภควา เอตทโวจ. (หฺยุต)
ฉยิเม ภิกฺขเว ธมฺมา สาราณียา ปิยกรณา ครุกรณา สงฺคหยา อวิวาทาย
สามคฺคิยา เอกึภาวาย สํวตฺตนฺติ. กตเม ฉ.

(๑) อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เมตฺตํ กายกมฺมํ ปจฺจุปฺภุจิตํ โหติ
สพฺรหฺมจาริสฺสุ อาวิ เจว รโห จ. อยมฺปิ ธมฺโม สาราณียะ ปิยกรโณ
ครุกรโณ สงฺคหยา อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกึภาวาย สํวตฺตติ.

(๒) ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เมตฺตํ วจิกมฺมํ ปจฺจุปฺภุจิตํ โหติ
สพฺรหฺมจาริสฺสุ อาวิ เจว รโห จ. อยมฺปิ ธมฺโม สาราณียะ ปิยกรโณ
ครุกรโณ สงฺคหยา อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกึภาวาย สํวตฺตติ.

(๓) ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เมตฺตํ มโนกมฺมํ ปจฺจุปฺภุจิตํ
โหติ สฺพหฺมจารีสุ อวิ เจว รโห จ. อยมฺปิ ฐมฺโม สาราณียํ ปิยกรโณ
ครุกรโณ สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกัภาวาย สํวตฺตติ.

(๔) ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เย เต ลาภา ฐมฺมิกา ฐมฺมลหฺวธา
อนฺตมโส ปตฺตปฺริยาปนฺนมตฺตมฺปิ ตถารูเปหิ ลาเภหิ อปฺปฏฺวิภตฺตโกคิ
โหติ สีสฺวณฺเตหิ สฺพหฺมจารีหิ สาธารณโกคิ. อยมฺปิ ฐมฺโม สาราณียํ
ปิยกรโณ ครุกรโณ สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกัภาวาย สํวตฺตติ.

(๕) ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยานิ ตานิ สีสฺวานิ อชณฺทานิ
อฉิทฺทานิ อสพฺลानิ อกมฺมาसानิ ภูษิสฺसानิ วิญญฺปสฺตถานิ อปฺรามตฺถานิ
สมาธิสํวตฺตนิกานิ ตถารูเปสุ สีสฺเสสุ สีสฺสามณฺวคฺโคโต วิหฺรติ สฺพหฺมจารีหิ
อวิ เจว รโห จ. อยมฺปิ ฐมฺโม สาราณียํ ปิยกรโณ ครุกรโณ สงฺคหาย
อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกัภาวาย สํวตฺตติ.

(๖) ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยายํ ทิฏฺฐิจิ อริยา นิยฺยานิกา
นียฺยาติ ตกฺกรสฺส สมฺมาทฺกฺชกฺชยาย ตถารูปาย ทิฏฺฐิจิยา ทิฏฺฐิจิสามณฺวคฺโคโต
วิหฺรติ สฺพหฺมจารีหิ อวิ เจว รโห จ. อยมฺปิ ฐมฺโม สาราณียํ ปิยกรโณ
ครุกรโณ สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกัภาวาย สํวตฺตติ.

อิเม โข ภิกฺขเว จ ฐมฺมา สาราณียา ปิยกรณา ครุกรณา สงฺคหาย
อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกัภาวาย สํวตฺตนฺตติ. อิทมฺโวจ ภควา. อตฺตมฺนา
เต ภิกฺขุ ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทฺนติ.

สํวตฺตนิยฺยฐมฺมสฺสจฺจํ นิฏฺฐิจิตํ.

๑๑๓

บทขัดภิกขุอธิกขณนิกายมมสูตร

มหาการุณโก พุทฺโธ

สาวกานํ ทิเตสโก

วุฑฺฒิ อากงฺขมาโน ว

ธมฺเม สมฺพุทฺธเทสิเต

ภิกฺขุณํ สมฺมทกฺขาสิ

ธมฺเม อปริหานิเย

สุตฺวานุปฏิบัติยตฺถํ

ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

ภิกขุอธิกขณนิกายมมสูตร

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหริติ คิชาณภูมฺเ
ปพฺพเต. ตตร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ สุตฺต วอ ภิกฺขเว อปริหานิเย ธมฺเม
เทเสสฺสามิ ตํ สุณฺณถ สาธุกํ มนสิโกโรถ ภาสิสฺสามิตี. เอวมฺภนฺเตติ โข
เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสอสุํ. ภควา เอตทโวจ (หยุต) กตเม จ ภิกฺขเว สุตฺต
อปริหานิยา ธมฺมา.

(๑) ยาวกัฏเฐจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อภินุหสนฺนิปาตา ภวิสฺสนฺติ
สนฺนิปาตพฺพลา วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขุณํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ.

(๒) ยาวกัฏเฐจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมคฺคา สนฺนิปติสฺสนฺติ สมคฺคา
วุฑฺฒิสฺสนฺติ สมคฺคา สงฺฆกรณียานิ กริสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขุณํ
ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ.

(๓) ยาวกัฏเฐจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อปฺยยตฺตํ น ปฺยยเปสฺสนฺติ ปฺยยตฺตํ
น สมฺจุฉินฺทิสฺสนฺติ ยถาปฺยยตฺเตสฺส ลิกฺขาปเทสฺส สมายาย วตฺติสฺสนฺติ
วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขุณํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ.

๑๑๔

(๔) ยาวกัณฐะ ภิกขเว ภิกขุ เย เต ภิกขุ เถรา รตตณฺณ
จิรปพฺพชิตา สงฺฆปิตโร สงฺฆปริณายกา เต สกฺกริสฺสนฺติ ครุฑริสฺสนฺติ
มานะสฺสนฺติ ปุเชสฺสนฺติ เตสญฺจ โสตพฺพํ มณฺณิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกขเว
ภิกขุํ ปาฏิกฺกชา โน ปริหานิ.

(๕) ยาวกัณฐะ ภิกขเว ภิกขุ อุปนฺนายน ตณฺหาย โปโนพฺภิกาย โน
วสํ คจฺฉิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกขเว ภิกขุํ ปาฏิกฺกชา โน ปริหานิ.

(๖) ยาวกัณฐะ ภิกขเว ภิกขุ อารณฺณเกสุ เสนาสเนสุ สาเปกฺขา
ภวิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกขเว ภิกขุํ ปาฏิกฺกชา โน ปริหานิ.

(๗) ยาวกัณฐะ ภิกขเว ภิกขุ ปจฺจตฺตณฺณเวย สตี อุปฏฺฐาเปสฺสนฺติ
กินฺติ อนาคตา จ เปสฺสา สพฺรหฺมจารี อากฺขเจยฺยํ อาคตา จ เปสฺสา
สพฺรหฺมจารี ฌาลุํ วิหเรยฺยุนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกขเว ภิกขุํ ปาฏิกฺกชา โน ปริหานิ.

ยาวกัณฐะ ภิกขเว อิมะ สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา ภิกขุสุ จสฺสนฺติ อิมะสุ
จ สตฺตสุ อปริหานิเยสุ ธมฺเมสุ ภิกขุ สนฺทิสฺสิสฺสนฺติ วุฑฺฒิเยว ภิกขเว ภิกขุํ
ปาฏิกฺกชา โน ปริหานิตฺติ.

อิทมวโจ ภควา. อตฺตมฺนา เต ภิกขุ ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทุนฺติ.

ภิกขุอปริหานิยธมฺมสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๑๑๕

บทซัดมคฺควิภังคสูตร

สเทวโก อัย โลโก	สมารโก สพรหมโก
ยมมคฺคํ อปฺปชานนโต	สพฺพทุกฺขา น มุจฺจติ
มคฺคกฺขายีนมคฺโค โส	ภควา มคฺคโกวิโท
ตํ เว มคฺคํ อภิญฺเญย	ทุกฺขสงฺขยคามินํ
สยํ เตเนว คนฺตฺวาน	ปตฺโต โปธิมนฺตฺรํ
สมมานุปฏิบัติยตฺถํ	สตฺตานํ โปธิคามินํ
นानาวิธेषูปาเยภิ	ปเวเทสิ ทิเตสโก
ตมฺมคฺคทีปํ สุตฺตํ	ยํ สมฺพุทฺธเณ ภาสิตํ
วตฺถุตฺตเย ปสนฺนํ	สาธฺนํ ฐมฺมกามินํ
ภิชฺโช ปสาทูปาเทน	ทิกฺขโฆรฺรณเณ จ
สฺวตฺติสาธนตฺถปิ	ตํ สุตฺตนตํ ภณาม เส.

มคฺควิภังคสูตรํ

เอวเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตฺวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. ตตร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ.
ภทฺนเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสํ. ภควา เอตทโวจ. (หฺยุต) อริยํ
โว ภิกฺขเว อฏฺฐจฺงคิกํ มคฺคํ เทสิสฺสามิ วิภชิสฺสามิ. ตํ สฺฐนาถ สาธุกํ
มนสิกรโธ ภาสิสฺสามิ. เอวมฺภทฺเตติ โข เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสํ.
ภควา เอตทโวจ. กตโม จ ภิกฺขเว อริโย อฏฺฐจฺงคิกโก มคฺโค. เสยฺยถิทํ.
สมฺมาทิกฺขุจि สมฺมาสงฺกปโป สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมนฺโต สมฺมาอาชีโว
สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ.

๑๑๖

(๑) กตมา จ ภิกฺขเว สมมาทิกฺขจิ. ยัม โข ภิกฺขเว ทุกฺখে ฌาณํ
ทุกฺขสมุทเย ฌาณํ ทุกฺขนิโรธเ ฌาณํ ทุกฺขนิโรธคามินิยา ปฏิปทาย
ฌาณํ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สมมาทิกฺขจิ.

(๒) กตโม จ ภิกฺขเว สมมาสงฺกปโป. โย โข ภิกฺขเว
เนกขมฺมสงฺกปโป อพฺยาปาทสงฺกปโป อวิหีสาสงฺกปโป. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
สมมาสงฺกปโป.

(๓) กตมา จ ภิกฺขเว สมมาวาจา. ยา โข ภิกฺขเว มุสาวาทา
เวรมณิ. ปิสุณาย วาจาเย เวรมณิ. ผรุสฺสาย วาจา เวรมณิ. สมฺมปฺปลาปา
เวรมณิ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สมมาวาจา.

(๔) กตโม จ ภิกฺขเว สมมากมฺมฺนโต. ยา โข ภิกฺขเว ปาณาติปาตา
เวรมณิ. อทินฺนาทนา เวรมณิ. อพฺรหฺมจริยา เวรมณิ. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
สมมากมฺมฺนโต.

(๕) กตโม จ ภิกฺขเว สมมาอาชีโว. อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก
มิจฺฉาอาชีโว ปทาย สมมาอาชีเวน ชีวิกํ กปฺเปติ. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
สมมาอาชีโว.

(๖) กตโม จ ภิกฺขเว สมมาวายาโม. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนุปฺปนฺนํ
ปาปกาณํ อกุสลํ ฐมฺมานํ อนุปฺปาทาย จนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ
อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ. อนุปฺปนฺนํ ปาปกาณํ อกุสลํ
ฐมฺมานํ ปหานาย จนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ
ปทหติ อนุปฺปนฺนํ กุสลํ ฐมฺมานํ อนุปฺปาทาย จนฺทํ ชเนติ วายมติ
วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ. อนุปฺปนฺนํ กุสลํ ฐมฺมานํ
จิตฺติยา อสมฺโมสาย ภิชฺโยภาวาย เวปุลฺลํ ภาวนาย ปาริปุริยา จนฺทํ
ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
สมมาวายาโม.

๑๑๗

(๗) กตมา จ ภิกฺขเว สมมาสติ. อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเย
 กายานุปัสสี วิหริติ อาตาปี สมปชาโน สติมา วินะยย โลเก อภิชฌาโทมนสฺส.
 เวทนาสุ เวทนานุปัสสี วิหริติ. อาตาปี สมปชาโน สติมา วินะยย โลเก
 อภิชฌาโทมนสฺส. จิตฺเต จิตฺตานุปัสสี วิหริติ. อาตาปี สมปชาโน สติมา
 วินะยย โลเก อภิชฌาโทมนสฺส. ฌมฺเมสุ ฌมฺมานุปัสสี วิหริติ. อาตาปี
 สมปชาโน สติมา วินะยย โลเก อภิชฌาโทมนสฺส. อโย วุจฺจติ ภิกฺขเว
 สมมาสติ.

(๘) กตโม จ ภิกฺขเว สมมาสมาธิ. อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว
 กาเมหิ วิวิจฺจ อภุสฺสเลหิ ฌมฺเมหิ สวิตกุกํ สวิจาร์ วิเวกขมปีติสุขํ ปจฺม
 ฌานํ อุปสมปชฺช วิหริติ. วิตกุกวิจารานํ รูปสมา อหฺมตฺตํ สมปสาหนํ
 เจตโส เอโกทิภาวํ อวิตกุกํ อวิจาร์ สมาธิขมปีติสุขํ ทุตติยํ ฌานํ
 อุปสมปชฺช วิหริติ ปีติยา จ วิราคา อุเปกฺขโก จ วิหริติ สโต จ
 สมปชาโน สุขญฺจ กาเยน ปภฺอิสฺสเวเทติ ยนฺตํ อริยา อาจิภฺชนติ
 อุเปกฺขโก สติมา สุขวิหารีติ ตุตติยํ ฌานํ อุปสมปชฺช วิหริติ. สุขสฺส จ
 ปหานา ทุกฺขสฺส จ ปหานา ปุพฺพเพว โสมนสฺสโทมนสฺसानํ อตฺถงฺคมา
 อทุกฺขมสุขํ อุเปกฺขาสติปาริสฺสทธิ จตฺตถํ ฌานํ อุปสมปชฺช วิหริติ. อโย
 วุจฺจติ ภิกฺขเว สมมาสมาธิติ. อิทมโวจ ภควา. อตฺตมณา เต ภิกฺขุ
 ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทุนฺติ.

มคฺควิภงฺคสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๑๑๘

บทชัต์อัคคัปปสาทสูตร

ยานิ ยานยัคคภูตานิ	สมมตานิ ตถา ตถา
เตสํ เตสํ हि सपुपेसं	อคุคณจุตตมโกฏฐิยา
อคุคโต ตปฺปสนฺนํ	สตุตํ อคุคตาวหํ
พุทฺธो ธมฺโม จ สงฺโฆ จ	อิจฺเจตํ รตนตฺตยํ
อิम्मตฺถํ ปเวเทนฺตา	สาธฺนํ อคุคกามินํ
อคุเคเยว ปสาทตฺถํ	ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

อคุคปฺปสาทสุตฺตํ

เอวมเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. ตตร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ.
ภทฺเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสสํ. ภควา เอตทโวจ. (หฺยุต)
จตุตาโรเม ภิกฺขเว อคุคปฺปสาทา. กตเม จตุตาโร.

(๑) ยาวตา ภิกฺขเว สตุตา อปทา วา ทฺวิปทา วา จตุปฺปทา วา
พหุปฺปทา วา รุปีโน วา อรูปโน วา สญฺญีโน วา อสญฺญีโน วา
เนวสญฺญีนาสญฺญีโน วา ตถาคโต เตสํ อคุคมกฺขายติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺธो
เย ภิกฺขเว พุทฺธะ ปสนฺนา อคุเค เต ปสนฺนา. อคุเค โข ปน ปสนฺนํ
อคุโค วิปาโก โหติ.

(๒) ยาวตา ภิกฺขเว ธมฺมา สงฺขตา วา อสงฺขตา วา วิราโค เตสํ
อคุคมกฺขายติ. ยทิทํ มทฺธิมฺมทโน ปิปาสนฺนํ อาลยสมฺมุคฺชาโต วฏฺฐุปจฺเจโท
ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรธो นิพฺพานํ เย ภิกฺขเว วิราคธมฺเม ปสนฺนา
อคุเค เต ปสนฺนา. อคุเค โข ปน ปสนฺนํ อคุโค วิปาโก โหติ.

๑๑๙

(๓) ยาวตา ภิกฺขเว ฐมา สงฺขตา อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค เตสํ
อคฺคมกฺขายติ. เสยฺยถิทํ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสงฺกปโป สมฺมาวาจา
สมฺมากมฺมนโต สมฺมาอาชีโว สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ เย
ภิกฺขเว อริยมคฺคธมฺเม ปสนฺนา อคฺเค เต ปสนฺนา. อคฺเค โข ปน
ปสนฺนํ อคฺโค วิปาโก โหติ.

(๔) ยาวตา ภิกฺขเว สงฺฆา วา คณา วา ตถาคตสาวกสงฺโฆ เตสํ
อคฺคมกฺขายติ. ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยฺศานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา ये ภิกฺขเว
สงฺฆे ปสนฺนา อคฺเค เต ปสนฺนา. อคฺเค โข ปน ปสนฺนํ อคฺโค
วิปาโก โหติ.

อิเม โข ภิกฺขเว จตฺตาริ อคฺคปฺปสาทาติ. อิทมวโจ ภควา อิห
วตฺวาน สฺวโต อถาปรํ เอตทวโจ สตฺถา

อคฺคโต เว ปสนฺนํ	อคฺคํ ฐมํ วิชานตํ
อคฺเค พุทฺธํ ปสนฺนํ	ทกฺขิณฺเวยฺย อนุตฺตเร
อคฺเค ฐมฺเม ปสนฺนํ	วิราคุปสเม สุขเ
อคฺเค สงฺฆเ ปสนฺนํ	ปุณฺณกฺเขตฺเต อนุตฺตเร
อคฺคสฺมี ทานํ ทตํ	อคฺคํ ปุณฺณํ ปวทฺตติ
อคฺคํ อายุ จ วณฺโณ จ	ยโส กิตฺติ สุขํ พลํ
อคฺคสฺส ทาตา เมธวี	อคฺคธมฺมสมาหิโต
เทวภูโต มนุสฺสโ ส วา	อคฺคปตฺโต ปโมทตีติ.

อคฺคปฺปสาทสฺสตุตํ นิฏฺฐิตํ.

๑๒๐

สุริยปริตตะปาโจ

เอวมเม สุตัง. เอกัง สมยํ ภควา สาวตถิยํ วิหริติ เชตวันเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตเน โข ปน สมเยเน สุริโย เทวปุตฺโต
ราหุณา อสุรินฺเทน คหิโต โหติ. อถ โข สุริโย เทวปุตฺโต ภควนฺตํ
อนุสฺสรวมาโน ตายํ เวลายํ อิมํ คาถํ อภาสิ

นโม เต พุทฺธวীরตฺถุ วิปฺปมุตฺโตสิ สพฺพธิ
สมฺพาธปฏิปนฺโนสมิ ตสฺส เม สรณํ ภาวติ.

อถ โข ภควา สุริยํ เทวปุตฺตํ อารพฺภ ราหุํ อสุรินฺทํ คากาย อชฺฌณภาสิ

ตถาคตํ อรหนตํ สุริโย สรณํ คโต

ราหุ สุริยํ ปมฺฤจสฺส พุทฺธา โลกานุกมฺปกา

โย อนนฺธกาเร ตมสี ปภงฺกโร

เวโรจโน มณฺฑลํ อุกฺคเตโช

มา ราหุ คิลิ จรมนฺตลิกฺเข

ปชํ มม ราหุ ปมฺฤจ สุริยนฺติ.

อถ โข ราหุ อสุรินฺโท สุริยํ เทวปุตฺตํ มฺฤจิตฺวา ตรมานรฺูปเ เยน เวปจิตฺติ
อสุรินฺโท เตนุปลสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ลวฺคโค โลมหญฺจชาโต เอกมนฺตํ
อฏฺฐจาลิ. เอกมนฺตํ จิตํ โข ราหุํ อสุรินฺทํ เวปจิตฺติ อสุรินฺโท คากาย
อชฺฌณภาสิ

กิณฺณุ สนฺตรมานาว

ราหุ สุริยํ ปมฺฤจสิ

ลวฺคครฺูปเ อากมฺม

กิณฺณุ ภีโต ว ติฏฺฐสฺสีติ

สตุตฺธา เม ผลเ มุทฺธา

ชีวนฺโต น สุขํ ลเภ

พุทฺธคาถาภิกิโตมฺหิ

โน เจ มฺฤเจยฺย สุริยนฺติ.

๑๒๑

คาถาศราทธพรต^๑

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

ภาสิตา โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺธเณ
อยํ ปจฺฉิมา วาจา หนฺนททานิ ภิกฺขเว อามนฺตยา มิ วั วยธฺมมา สงฺขารา
อปฺปมาเทน สมปาเทถาติ

สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ

อถ นิพฺพินฺนํ ทุคฺเค

สพฺเพ สงฺขารา ทุคฺคาติ

อถ นิพฺพินฺนํ ทุคฺเค

สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ

อถ นิพฺพินฺนํ ทุคฺเค

วิสุทฺธิ สพฺพเกสฺส

เจตฺส โหติ สํ สนฺติ

เย จ โข สมฺมทกฺขาเต

เต ชนา ปารเมสฺสนํ

อปฺปมาโท อมตํ ปทํ

อปฺปมตฺตา น มียนฺติ

อปฺปมตฺโต อุกฺโก อตฺถ

ยถา ปญฺญา ย ปสฺสติ

เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา

ยถา ปญฺญา ย ปสฺสติ

เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา

ยถา ปญฺญา ย ปสฺสติ

เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา

โหติ ทุคฺเค นิพฺพุติ

นิพฺพานมิตฺติ วุจฺจติ

ธมฺเม ธมฺมานวตฺติโน

มจฺจุเชยฺยํ สุตฺตํ

ปมาโท มจฺจุโน ปทํ

เย ปมตฺตา ยถา มตา

อธิคณฺหาติ ปณฺทิต

^๑ใช้สวดรับเทคนในงานพระราชพิธีเผาศพ

๑๒๒

ทิฏฐเจ ฐมเม จ โย อตฺถ	โย จตฺถ สมนฺปรายโก
อตฺถาภิสมยา ธีโร	ปณฺธิโตติ ปวฺจติ
เอตฺตกานมฺปิ ปาจํ	อตฺถํ อญฺญาย สาธุกํ
ปฏฺฐิพฺพเชต เมธาวิ	อโมหํ ชีวิตํ ยถาติ.

ติโลกวิษยราชปตฺติทานคาถา

ยงฺกิญฺจิ กุสลํ กมฺมํ	กตฺตพฺพํ กิริยํ มม
กาเยน วาจา मनฺสา	ติทฺเส สุกตํ กตํ
เย สตฺตา สญฺญโน อตฺถิ	เย จ สตฺตา อสญฺญโน
กตํ ปุญฺญผลํ มยฺหํ	สพฺเพ ภาคิ ภาวนตุ เต
เย ตํ กตํ สุวิทิตํ	ทินฺนํ ปุญฺญผลํ มया
เย จ ตตฺถ น ชานนฺติ	เทวา คนฺตฺวา นิเวทยุํ
สพฺเพ โลกมฺหิ เย สตฺตา	ชีวนฺตาหารเหตุกา
มนุญฺญํ โกชนํ สพฺเพ	ลภนตุ มม เจตสาติ.

๑๒๓

อุณฺหิสฺสวิชยคาถา

อตุถิ อุณฺหิสฺส วิชโย
สพฺพสत्ตหิตตฺตถาย
ปรีวชฺเช ราชทณฺฑเท
พฺยคฺเช นาคเ วิเส ภูเต
สพฺพสฺมา มรณา มุตฺโต
ตสฺสเว อานุกาเวน
สฺสทฺธลํ สมากาย
ตสฺสเว อานุกาเวน
ลิกฺขิตํ จินฺติตํ ปุชฺ
ปเรสํ เทสนํ สุตฺวา

ธมฺโม โลเก อนุตฺตโร
ตํ ตวํ คณฺหาหิ เทวเต
อมฺนุสฺเสหิ ปาวเก
อกาลมรณฺน วา
จเปตฺวา กาลมาริตัง
โหตุ เทโว สฺสึ สทา
ธมฺมํ สฺจจริตํ จเร
โหตุ เทโว สฺสึ สทา
ธารณํ วาจนํ ครุ
ตสฺส อายุ ปวทุตฺตติ.

๑๒๔

ทวตติสการปาโจ

(นำ) หนท มยํ ทวตติสการปาโจ ภณาม เส.

(รับ)	อโย โข เม กาโย,	กายของเราแน่,
	อุทฺธํ ปาทตลา,	ข้างบน แต่พื้นเท้าขึ้นไป,
	อโธ เกสมตฺถกา,	ข้างล่าง แต่ปลายผมลงมา,
	ตจฺปรียนฺโต,	มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุตรอบ,
	บุโร นานปฺปการสฺส อสฺสจฺฉโน	เต็มไปด้วยของไม่สะอาดมี
		ประการต่างๆ,
	อตุถิ อิมสฺมี กาเย,	มีอยู่ในกายนี้,
	เกสา	ผม,
	โลมา	ขน,
	นขา	เล็บ,
	ทนต์	ฟัน,
	ตโจ	หนัง,
	มลํ	เนื้อ,
	นหารู	เอ็น,
	อฏฺฐิ	กระดูก,
	อฏฺฐิมิถขํ	เยื่อในกระดูก
	วฏกํ	ม้าม
	หทยํ	หัวใจ,
	ยกนํ	ตับ,
	กิโถมกํ	พังผืด,
	ปิหกํ	ไต,

๑๒๕

ปปผาส์	ปอด,
อนต์	ไส้ใหญ่,
อนตุคุณ์	ไส้น้อย
อุทริย์	อาหารใหม่,
กรีส	อาหารเก่า,
ปิตต์	น้ำดี,
เสมห	น้ำเสลด,
ปุพโพ	น้ำเหลือง,
โลหิต	น้ำเลือด,
เสโท	น้ำเหงื่อ,
เมโท	น้ำมันชั้น,
อสุสุ	น้ำตา,
วสา	น้ำมันเหลว
เชโพ	น้ำลาย,
สิงฆาณิกา	น้ำมูก,
ลลิกา	น้ำมันไขข้อ,
มุตต์	น้ำมูตร,
มตถเก มตถลุงค์	สมองศีรษะ,
เวมยัม เม กาโย	กายของเรานี้ อย่างนี้,
อุทฺธ ปาทตลา,	ข้างบนแต่พื้นเท้าขึ้นไป,
อโร เกสมตถกา,	ข้างล่างแต่ปลายผมลงมา,
ตจปริยนโต,	มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุตรอบ,
บุโร นานุปการสส อสุจิโน.	เต็มไปด้วยของไม่สะอาด
	มีประการต่างๆ อย่างนี้แล.

๑๒๖

อภิณหปัจจเวกชน์ ข้อที่พึงพิจารณาเนืองๆ ๕ ประการ

ชราธมฺโมมฺหิ ชรํ อนตฺตโต	เรามีความแก่เป็นธรรมดา จะล่วงพ้นความแก่ไปไม่ได้
พยาธิธมฺโมมฺหิ พยาธึ อนตฺตโต	เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา จะล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปไม่ได้
มรณธมฺโมมฺหิ มรณํ อนตฺตโต	เรามีความตายเป็นธรรมดา จะล่วงพ้นความตายไปไม่ได้
สพฺเพหิ เม ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโว	เราจะต้องพลัดพรากจากของ ที่รัก ของชอบใจทั้งสิ้น
กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาโท	เรามีกรรมเป็นของๆ ตน เป็นทายาทแห่งกรรม
กมฺมโยนิ กมฺมพณฺธุ	มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์
กมฺมปฏิสรณ	มีกรรมเป็นที่พึ่ง
ยํ กมฺมํ กริสฺสามิ	เราทำกรรมอันใดไว้
กลฺยาณํ वा ปาปกํ वा	ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม
ตสฺส ทายาโท ภวิสฺสามิ	เราจักต้องเป็นผู้รับผลแห่ง กรรมนั้น
เอวํ อมฺเหหิ อภิณหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ.	เราทั้งหลายพึงพิจารณาเนืองๆ อย่างนี้แล.

๑๒๗

สวดแจ้ง

แต่นี้จะแสดงปาฐะ พระวินัย พระสูตร พระอภิธรรม (พระปรมาัตถ์) โดยสังเขป
ที่ท่านคัดมารวมไว้ให้พระสงฆ์ท่องบ่นจำทรงไว้ สวดในสังคีติเทศนานั้นตามลำดับ.

พระวินัย

ยนฺเตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมพุทฺธเณ ปจฺมํ
ปาราชิกํ กตฺถ ปญฺญตฺตฺนติ. เวสาลียํ ปญฺญตฺตฺนติ. กํ อารพฺภาติ.
สุทฺธินํ กลนฺทปฺตฺตํ อารพฺภาติ. กิสมิ วตฺถุสฺมินฺติ. สุทฺธิโน กลนฺทปฺตฺโต
ปฺราณทุติยิกาย เมณฺฑํ ฐมฺมํ ปฏฺิเสวิ. ตสฺมิ วตฺถุสฺมินฺติ.

เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา เวรญฺชาเย วิหฺรติ นเพรฺฐุจิมฺนฺทฺมฺล
มฺหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ สทฺธิ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสฺเตหิ. อสฺสโลสิ โข
เวรญฺโช พฺราหฺมเณ สมเณ ชลฺ ภโก โคตโม สกฺยปฺตฺโต สกฺยกุล
ปพฺพชิตฺโต เวรญฺชาเย วิหฺรติ นเพรฺฐุจิมฺนฺทฺมฺล มฺหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ
สทฺธิ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสฺเตหิ. ตํ โข ปน ภาวนตํ โคตมํ เอวํ
กลฺยาเณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมพุทฺโธ
วิชฺชาจฺรณสมฺปนฺโน สุคฺโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา
เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ. โส อิมํ โลกํ สเทวํ สมารํ สพฺรหฺมํ
สสฺสมณพฺราหฺมณิ ปชํ สเทวมนุสฺสํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทติ.
โส ฐมฺมํ เทเสติ อาทิกถฺยาณํ มชฺฌกถฺยาณํ ปรีโยสานกถฺยาณํ สาทุถํ
สพฺยณฺชนํ เกวลปรีปฺญณํ ปรีสุทฺธํ พฺรหฺมจฺริยํ ปกาเสติ. สาธุ โข ปน
ตถารูปานํ อรหตํ ทสฺสนํ โหตฺติติ.

พระวินัยจบ

๑๒๘

พระสูตร

เอวมเม สุตฺ. เอกํ สมยํ ภควา อนุตฺรา จ ราชคหํ อนุตฺรา จ
นาลนทํ อทฺธานมคฺคปฏฺฐินโน โหติ มหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ สทฺธิ
ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสฺสเทหิ. สุปฺปิโยปิ โข ปริพฺพาชโก อนุตฺรา จ ราชคหํ
อนุตฺรา จ นาลนทํ อทฺธานมคฺคปฏฺฐินโน โหติ สทฺธิ อนุตฺวาสิณา
พฺรหฺมทตฺเตน มาณเวน. ตตฺร สทฺธิ สุปฺปิโย ปริพฺพาชโก อเนกปริยาเยน
พฺพุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ.
สุปฺปิยสฺส ปน ปริพฺพาชกสฺส อนุตฺวาสิ พฺรหฺมทตฺโต มาณโว อเนกปริยาเยน
พฺพุทฺธสฺส วณฺณํ ภาสติ ธมฺมสฺส วณฺณํ ภาสติ สงฺฆสฺส วณฺณํ ภาสติ.
อิติห เต อุโก อาจริยนฺตฺวาสิ อญฺญมญฺญสฺส อุชฺฐิปปจฺจนิกฺวาทา ภควนฺตํ
ปิฏฺฐิตํ ปิฏฺฐิตํ อนุปฺนฺธา โหนฺติ ภิกฺขุสงฺฆมฺหจ.

พระสูตรจบ

พระสังคินี

กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา อพฺยากตา ธมฺมา. กตเม ธมฺมา
กุสลา. ยสฺมี สมเย กามาวจรํ กุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนํ โหติ โสมนสฺสสหคํ
ฌาณสมฺปยุตฺตํ รุปารมฺมณํ वा สทฺทการมฺมณํ वा คนฺธารมฺมณํ वा
รสารมฺมณํ वा ฌเญจพฺพารมฺมณํ वा ธมฺมารมฺมณํ वा ยํ ยํ वा ปนารพฺภ
ตสฺมี สมเย ผลโส โหติ อวิกฺเขโป โหติ เย वा ปน ตสฺมี สมเย
อญฺญเอปิ อตฺถิ ปฏฺฐิจฺจสมฺบุตฺตนา อรูปิโน ธมฺมา อิเม ธมฺมา กุสลา.

พระสังคินีจบ

๑๒๙

พระวิภังค์

ปณจกฺขนฺธา รุปกฺขนฺโธ เวทนากฺขนฺโธ สณฺณากฺขนฺโธ
สงฺขารกฺขนฺโธ วิญญานกฺขนฺโธ. ตตฺถ กตฺโม รุปกฺขนฺโธ. ยงฺกิลฺลิจิ
รูปํ อตีตนาถตปฺปจฺจปฺพนํ อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา โสฬาริกํ วา
สุขมํ วา หีนํ วา ปณฺธิตํ วา ยํ พุเร วา สนฺติเก วา ตเทกชฺฌํ อภิสณฺณหิตฺวา
อภิสงฺขิปิตฺวา อयํ วุจฺจติ รุปกฺขนฺโธ.

พระวิภังค์จบ

พระธาตุกถา

สงฺคโห อสงฺคโห. สงฺคหิตฺเตน อสงฺคหิตํ อสงฺคหิตฺเตน สงฺคหิตํ
สงฺคหิตฺเตน สงฺคหิตํ อสงฺคหิตฺเตน อสงฺคหิตํ. สมฺปโยโค วิปฺปโยโค.
สมฺปยุตฺเตน วิปฺปยุตฺตํ วิปฺปยุตฺเตน สมฺปยุตฺตํ อสงฺคหิตํ.

พระธาตุกถาจบ

พระปุคฺคลปัณฺณุตติ

จ ปณฺณตฺตติโย ชนฺธปณฺณตฺตติ อายตฺนปณฺณตฺตติ ธาตฺตปณฺณตฺตติ
สจฺจปณฺณตฺตติ อินฺทริยปณฺณตฺตติ ปุคฺคลปณฺณตฺตติ. กิตฺตาวตฺตา ปุคฺคลนํ
ปุคฺคลปณฺณตฺตติ. สมยวิมฺุตโต อสมยวิมฺุตโต กุปฺปธฺมโม อกุปฺปธฺมโม
ปริหานธฺมโม อปริหานธฺมโม เจตนาภพฺโพ อนุรฺกขนาภพฺโพ ปุณฺณชฺชน
โคตรภู ภูยฺปรโต อภยฺปรโต ภพฺพาคมฺโน อภพฺพาคมฺโน นียโต อนียโต
ปฏฺธิปนฺนโก ผลฺล จีโต อรฺหา อรฺหตฺตาย ปฏฺธิปนฺโน.

พระปุคฺคลปัณฺณุตติจบ

๑๓๐

พระกถาวัตถุ

ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกตฺถปรมตฺเถนาติ. อามนฺตา. โย
สจฺฉิกตฺถ ปรมตฺถ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกตฺถปรมตฺเถนาติ.
น เหวํ วตฺตพฺเพ. อาชานาหิ นิคฺคหํ หนฺจึ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ
สจฺฉิกตฺถปรมตฺเถน เตน วต เร วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกตฺถ ปรมตฺถ
ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกตฺถปรมตฺเถนาติ. มิจฺฉา.

พระกถาวัตถุจบ

พระยมก

เย เกจิ กุสลา ฌมฺมา สพฺเพ เต กุสลมฺมฺลา. เย วา ปน กุสลมฺมฺลา
สพฺเพ เต ฌมฺมา กุสลา. เย เกจิ กุสลา ฌมฺมา สพฺเพ เต กุสลมฺมฺเลน
เอกมฺมฺลา. เย วา ปน กุสลมฺมฺเลน เอกมฺมฺลา สพฺเพ เต ฌมฺมา กุสลา.

พระยมกจบ

พระมหาปฏฺฐาน

เหตุปจฺจโย อารมฺมณปจฺจโย อธิปติปจฺจโย อนนฺตรปจฺจโย
สมนฺนตรปจฺจโย สหชาตปจฺจโย อญฺญมณฺณปจฺจโย นิสฺสยปจฺจโย
อุปนินิสฺสยปจฺจโย ปุเรชาตปจฺจโย ปจฺฉาชาตปจฺจโย อาเสวนปจฺจโย
กมฺมปจฺจโย วิปากปจฺจโย อาหารปจฺจโย อินฺทฺรียปจฺจโย ฌานปจฺจโย
มคฺคปจฺจโย สมฺปยุตฺตปจฺจโย วิปฺปยุตฺตปจฺจโย อตฺถิปจฺจโย นตฺถิปจฺจโย
วิคตปจฺจโย อวิคตปจฺจโย.

พระมหาปฏฺฐานจบ

จบสวดแจ้ง

บทสวดพิเศษ

๑๓๒

พระคาถาบูชาพระพุทธเจ้า ๒,๐๔๘,๑๐๙ พระองค์*
จากคัมภีร์มูลภาษา ที่อาจารย์พระมหาแสวง โชติปาโล
วัดศรีประวัติ บางกรวย นนทบุรี ได้นำมาจากประเทศพม่า

ปณามคาถา

นโม สมมาสมพุทธานํ ปรมตถสฺสํ สีสาทิคุณปารมิปฺปตฺตานํ. (๓ จบ)

พุทฺธมฺ สรณํ คจฺฉามิ.

ธมฺมมฺ สรณํ คจฺฉามิ.

สงฺฆมฺ สรณํ คจฺฉามิ.

ทุติยมฺปิ พุทฺธมฺ สรณํ คจฺฉามิ.

ทุติยมฺปิ ธมฺมมฺ สรณํ คจฺฉามิ.

ทุติยมฺปิ สงฺฆมฺ สรณํ คจฺฉามิ.

ตติยมฺปิ พุทฺธมฺ สรณํ คจฺฉามิ.

ตติยมฺปิ ธมฺมมฺ สรณํ คจฺฉามิ.

ตติยมฺปิ สงฺฆมฺ สรณํ คจฺฉามิ.

อธิษฐานศีลคาถา

(อธิษฐานศีล ๕ สำหรับญาติโยม สำหรับพระไม่ต้องอธิษฐานนี้)

อิมานิ ปญฺจสิกฺขาปทานิ อธิญฺจามิ.

*พระคาถาอันศักดิ์สิทธิ์ บูชาพระพุทธเจ้าผู้วิริยดิग्กะ (ยิ่งด้วยความเพียร) ๒,๐๔๘,๑๐๙ พระองค์ ขอ
ท่านทั้งหลายจงตั้งใจสวดสาธยายสรรเสริญพระพุทธเจ้าทั้งหลายของเรานี้ ถ้าใครได้สวดสาธยายทุก
เช้า-ค่ำ จะได้รับสิริมงคลด้วยลาภ ลักการะ เกียรติยศ สรรเสริญ ของเหล่ามนุษย์และเทวดาทั้งหลาย
ทั้งยังปกป้องอันตรายและภัยทั้งหลายจากอาวุธนานาชนิด แม้จะเป็นลูกระเบิดก็ไม่ต้องไปกลัวแล.

๑๓๓

ทุติยมุปี อิมานิ ปญจสิกขาปทานิ อธิฏฐามิ.
 ตติยมุปี อิมานิ ปญจสิกขาปทานิ อธิฏฐามิ.
 ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปทํ อธิฏฐามิ.
 อทินนาทานา เวรมณี สิกขาปทํ อธิฏฐามิ.
 กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี สิกขาปทํ อธิฏฐามิ.
 มุสาวาทา เวรมณี สิกขาปทํ อธิฏฐามิ.
 สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี สิกขาปทํ อธิฏฐามิ.

(พุทธคุณ ๙)

(๑) อรหันเต นวุตฺตรสฺเต	อภฺยจตฺตาลีสสทสฺสเก
วิสฺตีสตสทสฺसानิ	นมามิ สิริสา อหํ.
อปฺปกา วาลูกา คงฺคา.	อนนฺตา นิพฺพุตา ชินา.
เตสํ ฌมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ	อาทเรน นมามิหํ.
นมการานุกาเวน	หิตฺวา สพฺเพ อุปทฺทเว.
อเนกา อนฺตรายาปิ	วินสฺสนนฺตุ อสฺเสสโต.
(๒) สมฺมาสมฺพุทฺเธ นวุตฺตรสฺเต	อภฺยจตฺตาลีสสทสฺสเก
วิสฺตีสตสทสฺसानิ	นมามิ สิริสา อหํ.
อปฺปกา วาลูกา คงฺคา.	อนนฺตา นิพฺพุตา ชินา.
เตสํ ฌมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ	อาทเรน นมามิหํ.
นมการานุกาเวน	หิตฺวา สพฺเพ อุปทฺทเว.
อเนกา อนฺตรายาปิ	วินสฺสนนฺตุ อสฺเสสโต.
(๓) วิชฺชาจรณสมฺปนฺเน นวุตฺตรสฺเต	อภฺยจตฺตาลีสสทสฺสเก
วิสฺตีสตสทสฺसानิ	นมามิ สิริสา อหํ.

<p> อปฺปกา วาลูกา คงฺคา.
 เตลฺลํ ฐมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ
 นมการานุภาเวน
 อเนกา อนุตฺตรายาปิ
 (๔) สุกฺเต นวตฺตฺรสฺเต
 วิสฺตีสฺตสฺสทฺธานิ
 อปฺปกา วาลูกา คงฺคา.
 เตลฺลํ ฐมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ
 นมการานุภาเวน
 อเนกา อนุตฺตรายาปิ
 (๕) โลกวิทุเก นวตฺตฺรสฺเต
 วิสฺตีสฺตสฺสทฺธานิ
 อปฺปกา วาลูกา คงฺคา.
 เตลฺลํ ฐมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ
 นมการานุภาเวน
 อเนกา อนุตฺตรายาปิ
 (๖) อนุตฺตเร ปุริสทมฺมสารถิเก นวตฺตฺรสฺเต
 วิสฺตีสฺตสฺสทฺธานิ
 อปฺปกา วาลูกา คงฺคา.
 เตลฺลํ ฐมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ
 นมการานุภาเวน
 อเนกา อนุตฺตรายาปิ </p> | <p> อนนฺตา นิพฺพุตา ชินา.
 อาทเรน นมามิหํ.
 หิตฺวา สพฺเพ อุปฺทฺทเว.
 วินสฺสนตุ อสฺเสโต.
 อญฺจจตฺตาลีสฺสทฺสเก
 นมามิ สิริสา อหํ.
 อนนฺตา นิพฺพุตา ชินา.
 อาทเรน นมามิหํ.
 หิตฺวา สพฺเพ อุปฺทฺทเว.
 วินสฺสนตุ อสฺเสโต.
 อญฺจจตฺตาลีสฺสทฺสเก
 นมามิ สิริสา อหํ.
 อนนฺตา นิพฺพุตา ชินา.
 อาทเรน นมามิหํ.
 หิตฺวา สพฺเพ อุปฺทฺทเว.
 วินสฺสนตุ อสฺเสโต.
 อญฺจจตฺตาลีสฺสทฺสเก
 นมามิ สิริสา อหํ.
 อนนฺตา นิพฺพุตา ชินา.
 อาทเรน นมามิหํ.
 หิตฺวา สพฺเพ อุปฺทฺทเว.
 วินสฺสนตุ อสฺเสโต. </p> |
|---|---|

(๗) สติภาเทวมนุสเส นวุตฺตรสฺเต

วิสฺตีสฺตสฺสทฺธานิ

อปฺปกา วาลูกา คฺงฺคา.

เตสํ ฅมฺมญฺจ สํขมฺมญฺจ

นมการานุภาเวน

อเนกา อนฺตรายาปิ

(๘) พุทฺเธ นวุตฺตรสฺเต

วิสฺตีสฺตสฺสทฺธานิ

อปฺปกา วาลูกา คฺงฺคา.

เตสํ ฅมฺมญฺจ สํขมฺมญฺจ

นมการานุภาเวน

อเนกา อนฺตรายาปิ

(๙) ภควนฺเต นวุตฺตรสฺเต

วิสฺตีสฺตสฺสทฺธานิ

อปฺปกา วาลูกา คฺงฺคา.

เตสํ ฅมฺมญฺจ สํขมฺมญฺจ

นมการานุภาเวน

อเนกา อนฺตรายาปิ

อรหฺนฺดาทินวฺหิ คฺุณฺเหหิ สมฺปนฺเน

วิสฺตีสฺตสฺสทฺธานิ

อปฺปกา วาลูกา คฺงฺคา.

เตสํ ฅมฺมญฺจ สํขมฺมญฺจ

อญฺจจตฺตาลีสฺสทฺสเสเก

นมามิ ลีรสา อหํ.

อนนฺตา นิพฺพุตา ชินา.

อาทเรณ นมามิหํ.

หิตฺวา สพฺเพ อุปฺทฺทเว.

วินสฺสนฺตุ อเสสฺโต.

อญฺจจตฺตาลีสฺสทฺสเสเก

นมามิ ลีรสา อหํ.

อนนฺตา นิพฺพุตา ชินา.

อาทเรณ นมามิหํ.

หิตฺวา สพฺเพ อุปฺทฺทเว.

วินสฺสนฺตุ อเสสฺโต.

อญฺจจตฺตาลีสฺสทฺสเสเก

นมามิ ลีรสา อหํ.

อนนฺตา นิพฺพุตา ชินา.

อาทเรณ นมามิหํ.

หิตฺวา สพฺเพ อุปฺทฺทเว.

วินสฺสนฺตุ อเสสฺโต.

นวุตฺตรสฺเต อญฺจจตฺตาลีสฺสทฺสเสเก

นมามิ ลีรสา อหํ.

อนนฺตา นิพฺพุตา ชินา.

อาทเรณ นมามิหํ.

๑๓๖

นมการานุภาเวน

อนเภา อนฺตรายาปิ

นโม เต พุทฺธวীরตฺถ.

สมุพาสปฏิปนโนสุมิ.

ตถาคตํ อรหนตํ

ราหุ จนฺทํ ปมฺฤจฺสสุ.

ตถาคตํ อรหนตํ

ราหุ สุริยํ ปมฺฤจฺสสุ.

นาถยตฺร โพชฅงฺกา ตปสา

นาถยตฺร สพฺพนิสฺสคฺคา

อติตํ พุทฺธรตนํ

มม สีเส จเปตฺวา

พุทฺธเ อเม รกฺขตฺถ นิจฺจํ.

พุทฺธเ อเม รกฺขตฺถ ทิเน.

ธมฺโม อเม รกฺขตฺถ นิจฺจํ.

ธมฺโม อเม รกฺขตฺถ ทิเน.

สงฺโฆ อเม รกฺขตฺถ นิจฺจํ.

สงฺโฆ อเม รกฺขตฺถ ทิเน.

มาราพวกนาฬาคีรี

นนฺโทปนนฺทพฺรหฺมณฺจ

คจฺจนฺเต วา สยเน วา

มิจฺจาเทวา ปกฺกมณฺตุ

พุทฺธเ อเม สีเส ติฏฺฐจตุ.

หิตฺวา สพฺเพ อุปทฺทเว.

วินสฺสนตฺถ อเสสโต.

วิปฺปมฺตฺโตลฺลิสฺส สพฺพธิ.

ตสฺส เม สรณํ ภว.

จนฺทิมหา สรณํ คโต.

พุทฺธา โลกานุกมฺปกา.

สุริโย สรณํ คโต.

พุทฺธา โลกานุกมฺปกา.

นาถยตฺรินฺทริยสํวรา

โสตถิ ปสฺสามิ ปาณินํ.

พุทฺธวํสํ อนาคตํ

ยาวชีวํ นมตฺถ เม.

พุทฺธเ อเม รกฺขตฺถ สทา.

อายุ ทิฆํ สุขํ ภเว.

ธมฺโม อเม รกฺขตฺถ สทา.

อายุ ทิฆํ สุขํ ภเว.

สงฺโฆ อเม รกฺขตฺถ สทา.

อายุ ทิฆํ สุขํ ภเว.

องฺคฺลิสฺส จิณฺจสจฺจกํ

เชตฺถ โหตฺถ ตโต ปรี.

สพฺพสฺมิ อิริยาปเถ

สมฺมาเทวา อุเปนฺตุ เม

พุทฺธเ อเม หตฺถเย ติฏฺฐจตุ.

๑๓๗

พุทฺธो เม อํเส ติฏฺฐตุ.
 ฌมฺโม เม สีสํเส ติฏฺฐตุ.
 ฌมฺโม เม อํเส ติฏฺฐตุ.
 สจฺจํเม เม สีสํเส ติฏฺฐตุ.
 สจฺจํเม เม อํเส ติฏฺฐตุ.

อายุ ทิฆํ สุขํ ภเว.
 ฌมฺโม เม ททเย ติฏฺฐตุ.
 อายุ ทิฆํ สุขํ ภเว.
 สจฺจํเม เม ททเย ติฏฺฐตุ.
 อายุ ทิฆํ สุขํ ภเว.

- (๑) ตณฺหงฺกโร พุทฺธो ภควา
 อนนฺตปฺภโว อนนฺตคฺโคณ
 อนนฺตอิทฺธิ อนนฺตชฺชติ
- (๒) เมธงฺกโร พุทฺธो ภควา
 อนนฺตปฺภโว อนนฺตคฺโคณ
 อนนฺตอิทฺธิ อนนฺตชฺชติ
- (๓) สรณงฺกโร พุทฺธो ภควา
 อนนฺตปฺภโว อนนฺตคฺโคณ
 อนนฺตอิทฺธิ อนนฺตชฺชติ
- (๔) ทิปปงฺกโร พุทฺธो ภควา
 อนนฺตปฺภโว อนนฺตคฺโคณ
 อนนฺตอิทฺธิ อนนฺตชฺชติ
- (๕) โกณฺทญฺโญ พุทฺธो ภควา
 อนนฺตปฺภโว อนนฺตคฺโคณ
 อนนฺตอิทฺธิ อนนฺตชฺชติ
- (๖) สุมงฺคโล พุทฺธो ภควา
 อนนฺตปฺภโว อนนฺตคฺโคณ
 อนนฺตอิทฺธิ อนนฺตชฺชติ

อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺธो
 อนนฺตญาโณ อนนฺตเตโช
 อายุ ทิฆํ สุขํ ภเว.
 อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺธो
 อนนฺตญาโณ อนนฺตเตโช
 อายุ ทิฆํ สุขํ ภเว.
 อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺธो
 อนนฺตญาโณ อนนฺตเตโช
 อายุ ทิฆํ สุขํ ภเว.
 อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺธो
 อนนฺตญาโณ อนนฺตเตโช
 อายุ ทิฆํ สุขํ ภเว.
 อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺธो
 อนนฺตญาโณ อนนฺตเตโช
 อายุ ทิฆํ สุขํ ภเว.
 อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺธो
 อนนฺตญาโณ อนนฺตเตโช
 อายุ ทิฆํ สุขํ ภเว.

(๗) สุมโน พุทฺโธ ภควา
อนนตปุณฺณโณ อนนตคุณฺโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ	อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาณโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขัม ภเว.
(๘) เรวโต พุทฺโธ ภควา
อนนตปุณฺณโณ อนนตคุณฺโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ	อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาณโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขัม ภเว.
(๙) โสภิตो พุทฺโธ ภควา
อนนตปุณฺณโณ อนนตคุณฺโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ	อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาณโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขัม ภเว.
(๑๐) อโนมทสฺสี พุทฺโธ ภควา
อนนตปุณฺณโณ อนนตคุณฺโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ	อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาณโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขัม ภเว.
(๑๑) ปทุมโ พุทฺโธ ภควา
อนนตปุณฺณโณ อนนตคุณฺโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ	อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาณโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขัม ภเว.
(๑๒) นารโท พุทฺโธ ภควา
อนนตปุณฺณโณ อนนตคุณฺโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ	อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาณโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขัม ภเว.
(๑๓) ปทุมุตฺตโร พุทฺโธ ภควา
อนนตปุณฺณโณ อนนตคุณฺโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ	อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาณโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขัม ภเว.
(๑๔) สุเมโธ พุทฺโธ ภควา
อนนตปุณฺณโณ อนนตคุณฺโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ	อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาณโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขัม ภเว.

๑๓๙

<p>(๑๕) สุชาโต พุทฺโธ ภควา
อนนตปุณฺณโณ อนนตคุณฺโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ</p>	<p>อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาณโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขํ ภเว.</p>
<p>(๑๖) ปิยทสฺสี พุทฺโธ ภควา
อนนตปุณฺณโณ อนนตคุณฺโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ</p>	<p>อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาณโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขํ ภเว.</p>
<p>(๑๗) อตถทสฺสี พุทฺโธ ภควา
อนนตปุณฺณโณ อนนตคุณฺโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ</p>	<p>อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาณโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขํ ภเว.</p>
<p>(๑๘) ธมฺมทสฺสี พุทฺโธ ภควา
อนนตปุณฺณโณ อนนตคุณฺโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ</p>	<p>อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาณโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขํ ภเว.</p>
<p>(๑๙) ลีทตฺตโถ พุทฺโธ ภควา
อนนตปุณฺณโณ อนนตคุณฺโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ</p>	<p>อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาณโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขํ ภเว.</p>
<p>(๒๐) ติสฺโส พุทฺโธ ภควา
อนนตปุณฺณโณ อนนตคุณฺโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ</p>	<p>อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาณโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขํ ภเว.</p>
<p>(๒๑) ผุสฺโส พุทฺโธ ภควา
อนนตปุณฺณโณ อนนตคุณฺโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ</p>	<p>อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาณโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขํ ภเว.</p>
<p>(๒๒) วิปสฺสี พุทฺโธ ภควา
อนนตปุณฺณโณ อนนตคุณฺโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ</p>	<p>อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาณโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขํ ภเว.</p>

- (๒๓) ลีชี พุทฺโธ ภควา
อนนตปฺภโว อนนตคุโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ
อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขัม ภเว.
- (๒๔) เวสสภู พุทฺโธ ภควา
อนนตปฺภโว อนนตคุโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ
อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขัม ภเว.
- (๒๕) กกุสนฺโธ พุทฺโธ ภควา
อนนตปฺภโว อนนตคุโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ
อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขัม ภเว.
- (๒๖) โภณาคมนฺโธ พุทฺโธ ภควา
อนนตปฺภโว อนนตคุโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ
อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขัม ภเว.
- (๒๗) กสฺสโป พุทฺโธ ภควา
อนนตปฺภโว อนนตคุโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ
อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขัม ภเว.
- (๒๘) โคตโม พุทฺโธ ภควา
อนนตปฺภโว อนนตคุโณ
อนนตอิทธิ อนนตชุตติ
อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อนนตภาโณ อนนตเตโช
อายุ ทิฆัม สุขัม ภเว.
- อภูจวีสตีเม พุทฺธา ภควนฺโต อรหฺนโต สมฺมาสมฺพุทฺธา
อนนตปฺภวตา อนนตคุณา อนนตถาณา อนนตเตชา
อนนตอิทธิมนฺตา อนนตชุตติมนฺตา อายุ ทิฆัม สุขัม ภเว.
นโม เตสํ อภูจวีสตียา พุทฺธานํ ภควนฺตานํ
อรหฺนฺตานํ สมฺมาสมฺพุทฺธานํ อายุ ทิฆัม สุขัม ภเว.

๑๔๑

อนนตปุณฺณตา อฏฺฐวีสตีเม พุทฺธา

สมฺมาสมฺพุทฺธา อนนฺเตหิ

อนนตคฺคณา อฏฺฐวีสตีเม พุทฺธา

สมฺมาสมฺพุทฺธา อนนฺเตหิ

อนนตญาณตา อฏฺฐวีสตีเม พุทฺธา

สมฺมาสมฺพุทฺธา อนนฺเตหิ

อนนตเตชา อฏฺฐวีสตีเม พุทฺธา

สมฺมาสมฺพุทฺธา อนนฺเตหิ

อนนตอิทฺธิมนฺตา อฏฺฐวีสตีเม พุทฺธา

สมฺมาสมฺพุทฺธา อนนฺเตหิ

อนนตชุตฺติมนฺตา อฏฺฐวีสตีเม พุทฺธา

สมฺมาสมฺพุทฺธา อนนฺเตหิ

ทิวา ตปติ อาทิจฺโจ.

สนฺนทฺโธ ชตฺติโย ตปติ.

อถ สพฺพมโหรรตฺตี

ตาทิสํ เตชสมฺปนฺนํ

ทิวา ตปติ อาทิจฺโจ.

สนฺนทฺโธ ชตฺติโย ตปติ.

อถ สพฺพมโหรรตฺตี

ตาทิสํ เตชสมฺปนฺนํ

ทิวา ตปติ อาทิจฺโจ.

สนฺนทฺโธ ชตฺติโย ตปติ.

อถ สพฺพมโหรรตฺตี

ตาทิสํ เตชสมฺปนฺนํ

ภควนฺโต อรหฺนโต

ปุณฺณจกฺเกหิ มํ รกฺขนฺตุ.

ภควนฺโต อรหฺนโต

คฺคณจกฺเกหิ มํ รกฺขนฺตุ.

ภควนฺโต อรหฺนโต

ญาณจกฺเกหิ มํ รกฺขนฺตุ.

ภควนฺโต อรหฺนโต

เตชจกฺเกหิ มํ รกฺขนฺตุ.

ภควนฺโต อรหฺนโต

อิทฺธิมนฺตจกฺเกหิ มํ รกฺขนฺตุ.

ภควนฺโต อรหฺนโต

ชุตฺติมนฺตจกฺเกหิ มํ รกฺขนฺตุ.

รตฺติมาภาติ จนฺทิมหา.

ฌายี ตปติ พุราหฺมโณ.

พุทฺโธ ตปติ เตชสา.

พุทฺธํ วนฺทามิ อาทริ.

รตฺติมาภาติ จนฺทิมหา.

ฌายี ตปติ พุราหฺมโณ.

ธมฺโม ตปติ เตชสา.

ธมฺมํ วนฺทามิ อาทริ.

รตฺติมาภาติ จนฺทิมหา.

ฌายี ตปติ พุราหฺมโณ.

สจฺจโม ตปติ เตชสา.

สจฺจํ วนฺทามิ อาทริ.

๑๔๒

แผ่เมตตาให้ตนเอง

อหํ สุขีโต โหมิ. อหํ อเวโร โหมิ. อหํ อพฺยาปชฺฌโหมิ.
อหํ อนินฺโห โหมิ. อหํ สุขี อุตฺตํ ปรีหามิ.

แผ่เมตตาให้สรรพสัตว์

สพฺเพ สตฺตา อเวรา โหนตุ. สพฺเพ สตฺตา อพฺยาปชฺฌา โหนตุ.
สพฺเพ สตฺตา อนินฺหา โหนตุ. สพฺเพ สตฺตา สุขี อุตฺตํ ปรีหนฺตุ.
อิทํ เม ปุณฺณํ ปุพฺพการีณญจ เวรีณญจ อารกฺขเทวานญจ
ฌาตกานญจ ทกฺขปฺปตฺตานญจ โหตุ. นิพฺพานสฺส จ ปจฺจโย โหตุ
ปจฺจุปปนฺเน กาเล.

๑๔๓

มงคลเทวมนิปตฺติทานคาถา^๑

โย โส จนฺทลโร เถโร	สปปญฺโธ กรุณายโก
ราชทินฺนาภิธานน	มงคลเทวมนิวิหโย
ชนานํ อิธ สพฺเพสํ	อิสฺสโร ปรีหารโก
วินยสฺส จ ธมฺมสฺส	ธมฺมกายสฺส โกวิโท
ธมฺเมสฺส ครุโก ธีโร	สีเลสฺส สฺสมาหิโต
สิสฺसानํ ภิกฺขุอาทินํ	ปิตุญฺจानะ ปติญฺจิตะ
อาหาราทีหิ วตฺถุหิ	เอเตสํ อนุกมฺปโก
พหุณฺนํ กุลปฺตฺตานํ	อุปชฺฌาโย วิจกฺขโณ
โสทานิ กาลมกาสี ^๒	กลฺยาณกิตฺติ ติญฺจติ
ตมฺมยํ ยติกา เถรา	มชฺฌิมา นวกา จิธ
นิจํ อนุสฺสรวณฺดาว	ตสฺส คุณฺเนน โจทิตา
ปฺญญนตสฺส กริตฺวาน	เทม ปตฺตี อสฺสโต
ยํ ยํ เตน กตํ ปุญฺญํ	ยํ ยํ อมฺเหติ สญฺจิตํ
ตสฺส ตสฺसानุภาเวน	ตสฺส ตสฺสเว เตชสา
สพฺพธมฺมญฺจิติกาโม โส	สุขีโต โหตุ สพฺพทา
สเจ ยตฺถ ปติญฺจาย	น ลเภยย อิมํ วรํ
ตตฺถ สพฺเพ มहेสฺสกา	เทวา คนฺตฺวา นิเวทฺยํ
อนุโมทตุ โส ปุญฺญํ	ปตฺตี ลเภตุ สพฺพโสติ.

^๑พระธรรมวรนายก (ทองหล่อ สุวณฺณรํสี) แต่ง

^๒บาทนี้ควรเป็น โสปี กาลกโตทานิ (พระมหามนตรี ขนฺติสาโร ป.ธ. ๙)

๑๔๔

พระคาถาชินบัญชร

ของ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร

(๑)	ชยาสนาคตา พุฑธา	เซตวา มารัง สวาหนั
	จตุสจุจาสภัง รลั	เย ปวีสุ นราสกา
(๒)	ตณฺหกราทโย พุฑธา	อญฺจุวิสติ นายกา
	สพฺเพ ปตฺถิจิตา มยฺหั	มตฺถเก เต มุณิสฺสรา
(๓)	สีเส ปตฺถิจิตโต มยฺหั	พุทฺธโร ฌมฺโม ทฺวิโลจเน
	สงฺฆโม ปตฺถิจิตโต มยฺหั	อุเร สพฺพคุณากโร
(๔)	หทยเย เม อนนฺตรุทฺธโร	สารีปฺตโต จ ทกฺขิณเ
	โกณฺทญฺโย ปญฺจิกาคสมิ	โมคฺคผลลาโน จ วามเก
(๕)	ทกฺขิณเ สวเน มยฺหั	อาลํ อานนฺตฺราหุลา ^๑
	กสฺสโป จ มหานาโม	อุภาลํ วามโสตเก
(๖)	เกสโต ^๒ ปญฺจิกาคสมิ	สุริโย ว ปภงฺกโร
	นิสินฺโน สิริสมฺปนฺโน	โสภิตो มุณิปฺจคฺโว
(๗)	กุมารกสฺสโป เถโร	มเหสี จิตฺตวาทโก
	โส มยฺหั วทเน นิจจํ	ปตฺถิจาลิ คุณากโร
(๘)	ปุณฺโณ องฺคุลิมาโล จ	อุปาลิ นนฺทสวลิ
	เถรา ปญฺจ อิมเ ชาตา	นลาญฺเ ติลกา มม
(๙) ^๓	เสสาสีติ มหาเถรา	วิชิตา ชินสาวกา
	เอเตสีติ มหาเถรา	ชิตวนฺโต ชินฺรสา
	ชลนฺตา สีลเตเชน	องฺคมงฺเกสฺส สณฺจิตา

^๑ บางตำรับใช้ ราหูโล ก็มี ^๒ บางตำรับใช้ เกสนฺเต, เกเสนเต ก็มี ^๓ ฉบับสิ่งหลงไม่มีวรรคนี

๑๔๕

(๑๐)	รตนํ ปุโรโต อาสิ	ทกฺขิณเณ เมตฺตสฺสํ
	ธชคฺคํ ปจฺจโต อาสิ	วาเม อํกุลิมาลกํ
(๑๑)	ชนฺธโมรปริตฺตญจ	อาณานาณียสฺสํ
	อาภาเส ฉนฺทํ อาสิ	เสสา ปาการสณฺจิตา
(๑๒)	ชินานาวรลฺยํ	สํตฺตปฺปการลํกตา
	วาทปิตฺตาทิสญฺชาตา ^๑	พาหิรชฺฌตฺตูปทฺทวา
(๑๓)	อเสสา วินยํ ยนฺตุ	อนนฺตชินฺเตชสา
	วลโต เม สกฺิจฺเจน	สทา สมฺพุทฺธปญฺชเร
(๑๔)	ชินปญฺชรมชฺฌมฺหิ	วิหรนฺตํ มหิตฺเล
	สทา ปาเลนฺตุ มํ สพฺเพ	เต มหาปฺริสาสกา
(๑๕)	อิจฺเจวมนฺโต สฺสคฺคโต สฺสรกฺโข	
	ชินานุภาเวน ชิตฺตูปทฺทโว ^๒	
	ธมฺมานุภาเวน ชิตฺตาริสํโฆ	
	สงฺฆานุภาเวน ชิตฺตุนฺตราโย	
	สทฺธมฺมานุภาวปาลิโต จรามิ ชินปญฺชเรติ	

^๑ บางทีใช้ วาลมิกาทิสญฺชาตา ^๒ บางทีใช้ ชิตฺตูปทฺทโว

๑๔๖

จกัภิวัสทสมปรเมนุทมหาราชาภิกุติคาถา

มหาวชิราลงกรโณ
 มหาเตชานุภาโว จ
 ทพหํ กตญญูตาจายี
 ทยามานสสมุปนโน
 สงคหานุปปทาเนน
 สพเพสํ สมณานมปิ
 สพพกิจจานิ กาเรติ
 มหาราชสส องเคหิ
 สรรุจวุฑฒิสนธานเ
 ตสุมาทานิ นรินโทยํ
 วรสส จกัภิวัสส
 รตนตฺยานุภาเวน
 ปรเมนุทมหาราชา
 วณฺณวา พลสมุปนโน
 รฏฺฐาภิपालโนปายํ
 รชขํ ฐมฺเมน กาเรตุ
 สมพุทฺธสํสํ สเฏจํ
 ปปโปตุ สพพโสตุถิยฺจ
 จิรํ รชเช ปติฏฺฐาตุ
 สพพนฺตรายโมกฺขาย

ทญฺยานํ ปิยชตฺติโย
 พหุสตุถวิจฺกฺขโณ
 พุทฺธาติติพฺพคารโว
 สทา การณโกวิโท
 ฐมฺมิกการกฺขคฺคฺติยา
 สพเพสํ รฏฺฐวาสินํ
 สารตฺติกาณิ สพพโส
 อเนเกหิ สมปปีโต
 ธิรจิตฺโต อนินฺทียो
 สมปฺญณฺณปฺญณฺปารมฺมี
 ทสโม โหติ ชตฺติโย
 ราชนํ ปุณฺณเตชสา
 ทิฆมายูโก นิรามโย
 สุขีโต โหตุ สพพทา
 วิจารยํ ว โยนิสโส
 ราชนมฺมํ อโกปยํ
 อูปตฺถมฺภตฺ จานโส
 สพพญจ ชยมงฺคลํ
 สทา ภทฺธานิ ปสฺสตุ
 เทวา รกฺขนฺตุ นํ สทาติ ฯ

อนุโมทนาวิธี

๑๔๘

อนุโมทนาวิธี

(องค์ประธานเริ่มนำ)

ยถา วาริวหา ปุรา
เอวเมว อิโต ทินนํ
อิจฺฉิตํ ปตฺถิตํ ตุมหํ
สพฺเพ ปุเรนฺตุ สงฺกปฺปา
(สพฺเพ ปุเรนฺตุ สงฺกปฺปา)

สพฺพิติโย^๑ วิวชฺชนฺตุ^๒
มา เต ภาวตฺวันตฺราโย

สพฺพิติโย วิวชฺชนฺตุ
มา เต ภาวตฺวันตฺราโย

สพฺพิติโย วิวชฺชนฺตุ
มา เต ภาวตฺวันตฺราโย

อภิวาทนลลิสฺส
จตฺตาริ ธมฺมา วฑฺฒนฺติ

ปริปุเรนฺติ สาครํ
เปตานํ อุปกปฺปติ
ชิปฺปเมว สมฺมิชฺฌตฺ
จณฺโท ปณฺณรโส ยถา
มณฺนิ โชติรโส ยถา.

สพฺพโรโค วินสฺสตฺ
สุขี ทิฆายโก ภว

สพฺพโรโค วินสฺสตฺ
สุขี ทิฆายโก ภว

สพฺพโรโค วินสฺสตฺ
สุขี ทิฆายโก ภว

นิจฺจํ วุฑฺฒาปจายโน
อายุ วณฺโณ สุขํ พลํ.

^๑องค์รองรับ สพพิติโย

^๒รับพร้อมกัน วิวชชนฺตุ สพพโรโค วินสฺสตฺ ฯ เปฯ

๑๔๙

คาถาสวดต่อจาก "ยถา สัพพี" ที่ใช้ในราชการ

รัตนตตยานุภาเวน

ทุกขโรคภยา เวรา

อนเภา อนนฺตรายาปิ

ชยสิทธิ ธนํ ลาภํ

สิริ อายุ จ วณฺเณ จ

สทวสฺสา จ อายุ จ

ภวตุ สพฺพมङฺคลํ

สพฺพพุทธานุภาเวน

ภวตุ สพฺพมङฺคลํ

สพฺพธมฺมานุภาเวน

ภวตุ สพฺพมङฺคลํ

สพฺพสงฺฆานุภาเวน

รัตนตตยเตชสา

โสกา สตฺตุ จุปทฺทวา

วินสฺสนตุ อสฺสโต

โสตฺถิ ภาคฺยํ สุขํ พลํ

โภคํ วุฑฺฒิ จ ยสฺวา

ชีวสิทธิ ภาวนตุ เต.

รกฺขณตุ สพฺพเทวตา

สทา โสตฺถิ ภาวนตุ เต.

รกฺขณตุ สพฺพเทวตา

สทา โสตฺถิ ภาวนตุ เต.

รกฺขณตุ สพฺพเทวตา

สทา โสตฺถิ ภาวนตุ เต.

มงคลจักรวาลน้อย

สพฺพพุทธานุภาเวน สพฺพธมฺมานุภาเวน สพฺพสงฺฆานุภาเวน
 พุทฺธรัตนํ ธมฺมรัตนํ สงฺฆรัตนํ ตินฺถนํ รตนานํ อานุภาเวน
 จตุราสีติสทสฺสธมฺมกฺขนธานุภาเวน ปิฎกตตยานุภาเวน ชินสวากานุภาเวน
 สพฺเพ เต โรคา สพฺเพ เต ภยา สพฺเพ เต อนนฺตรายา สพฺเพ เต
 อูปทฺทวา สพฺเพ เต ทุณฺนิमितฺตา สพฺเพ เต อวมङฺกลา วินสฺสนตุ
 อายุวฑฺฒโก ธนวฑฺฒโก สิริวฑฺฒโก ยสวฑฺฒโก พลวฑฺฒโก วณฺณวฑฺฒโก
 สุขวฑฺฒโก โหตุ สพฺพทา.

๑๕๐

ทุกขโรคภยา เวรา
อนเภา อนตรายาปี
ขยลิตฺธิ ธนํ ลาภํ
ลิริ อายุ จ วณฺโณ จ
สทวสุสา จ อายุ จ
ภวตุ สพฺพมङฺคลํ
สพฺพพุทธานุภาเวน
ภวตุ สพฺพมङฺคลํ
สพฺพธมฺมานุภาเวน
ภวตุ สพฺพมङฺคลํ
สพฺพสงฺฆานุภาเวน

โสกา สตฺต จุปฺทฺทวา
วินสฺสนตุ จ เตชสา
โสตฺถิ ภากฺยํ สุขํ พลํ
โมคฺคํ วุฑฺฒิ จ ยสฺวา
ชีวลิตฺธิ ภวนฺตุ เต.
รกฺขณฺตุ สพฺพเทวตา
สทา โสตฺถิ ภวนฺตุ เต.
รกฺขณฺตุ สพฺพเทวตา
สทา โสตฺถิ ภวนฺตุ เต.
รกฺขณฺตุ สพฺพเทวตา
สทา โสตฺถิ ภวนฺตุ เต.

โกชนทานานุโมทนาคาถา

อายุโท พลโท อีโร
สุขสุส ทาตา เมธาวิ
อายุํ ทตฺวา พลํ วณฺณํ
ทิมายุ ยสฺวา โหติ

วณฺณโท ปฏิภาณโท
สุขํ โส อธิคจฺจติ
สุขญจ ปฏิภาณโท
ยตฺถ ยตฺถูปปชฺชตฺติ.

๑๕๑

เกณียานุโมทนาคาถา

อคคิหุตตัม มุชา ยถุณา	สาวิตติ ฉนทโส มุขัม
ราชา มุขัม มนุสฺसानัม	นทินัม สาคโร มุขัม
นภขตฺตานัม มุขัม จนุโท	อาทิจฺโจ ตปตัม มุขัม
ปฺญญมาภยฆมานานัม	สงฺโฆ เว ยชตัม มุขัม.
ภณิสฺสาม มยฺ คาถา	กาลทานปฺปทีปิกา
เอตา สฺถนฺนตฺถ สกฺกจฺจัม	ทายกา ปฺญญกามินิ.

แบบนี้ นำ กาลทานสูตรคาถา ถ้านำ วิหารทานคาถา เปลี่ยนเป็น
วิหารทานปฺปทีปิกา ฉะนี้.

กาลทานสูตรคาถา

กาเล ททนต์ติ สปญฺญา	วทญฺญู วิตมจฺจรา
กาเลน ทินฺนํ อริเยสฺสุ	อุชฺฌเตสฺสุ ตาทิสฺสุ
วิปฺปสนฺนมนนา ตสฺส	วิปฺปลา โหติ ทกฺขิณา
เย ตตฺถ อนฺนโมทนต์ติ	เวยฺยาวจฺจํ กโรณฺติ วา
น เตน ทกฺขิณา โอนา	เตปิ ปฺญญสฺส ภาคินิ
ตสฺมา ทเท อปฺปฏฺวิจฺจิตฺโต	ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺพลัม
ปฺญญานิ ปฺรโลกสฺมี	ปติฏฺฐา โหนติ ปาณินฺนติ.

๑๕๒

วิหารทานคาถา

สืต อุนท์ ปฎิหนฺติ	ตโต วาฬมิกานิ จ
สิริสเป จ มกเส	สิริเร จาปิ วุญฺจโย
ตโต วาตาทโป โฆโร	สยฺชาโต ปฎิหฺนฺตติ
เลนฺตถญฺจ สุขตถญฺจ	ฌายิตุํ จ วิปฺสฺสิตุํ
วิหารทานํ สงฺฆสฺส	อคฺคํ พุทฺธเหติ วณฺณิตํ
ตสฺมา हि ปณฺตฺติโต โปโส	สมฺปสฺสํ อตฺถมตฺตโน
วิหาเร การเย รมฺเม	วาสเยตถ พหุสฺสฺสฺเต
เตสํ อนฺนญฺจ ปาณญฺจ	วตฺถเสนาสนานิ จ
ทเทยฺย อชฺชฎเตสฺ	วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา
เต ตสฺส ธมฺมํ เทเสนฺติ	สพฺพทฺฐาปณฺทนํ
ยํ โส ธมฺมมิธญฺญาย	ปรินิพฺพาตฺยนาสไวติ.

เทวตาทิสฺสทกฺขิณานุโมทนาคาถา

ยสฺมี ปเทเส กปฺเปติ	วสํ ปณฺติตฺตชาติโย
สิลวนฺเตตถ โภเชตฺวา	สยฺมเต พฺรหฺมจารีโน
ยา ตตถ เทวตา อาสุํ	ตาสํ ทกฺขิณมาทิสเ
ตา ปุชิตา ปุชยนฺติ	มานิตา มานยนฺติ นํ
ตโต นํ อนุกมฺปนฺติ	มาตา ปุตฺตวํ โอรสํ
เทวตานุกมฺปิโต โปโส	สทา ภทฺรานิ ปสฺสติ.

๑๕๓

เทวตาทิสมมนฺตนคาถา

ยานีธ ภูตานิ สมากตานิ
 ภูมฺมานิ วา ยานิ ว อนฺตลิกฺเข
 สพฺเพว ภูตา สุมฺนา ภวนฺตุ
 อโถปิ สกุกฺจจ สฺถนฺนฺตุ ภาสิตํ
 สฺภาสิตํ กิณฺจิปิ โว ภณฺมุ
 ปุณฺณเณ สตฺตฺปปาทกรํ อปาปิ
 ฐมฺมุปเทสํ อนุการกานํ
 ตสฺมา หิ ภูตานิ สเมนฺตุ สพฺเพ
 เมตฺตํ กโรถ มานุสฺสียา ปชาย
 ภูเตสฺส พาสฺสํ กตฺตฺตฺติกาย
 ทิวา จ รตฺโต จ หรฺนฺติ เย พลี
 ปจฺโจปการํ อภิกงฺขมานา
 เต โข มนุสฺสสา ตนฺถกานฺถาวา
 ภูตา วิเสเสน มหิตฺธิกา จ
 อทิสฺสมานา มนุเชหิ ฌาตา
 ตสฺมา หิ เน รกฺขถ อปฺปมตฺตา.

๑๕๔

อาทิสุตตะคาถา

ภุตตะโกโกภา ภตา ภจจา	วิติณณา อาปทาสู เม
อุทฺธคฺคา ทกฺขิณา ทินฺนา	อโธ ปณฺจ พลฺล กตา
อุปฏฺฐิตา สีสวนฺโต	สณฺณตา พุรฺหมจารีโน
ยทตฺถํ โภคมิจฺเจยฺย	ปณฺชิโต ชรมาวสํ
โส เม อตฺถโธ อนุปฺปตฺโต	กตํ อนนฺตปิยํ
เอตํ อนุสฺสรั มจฺโจ	อริยธฺมเม จีโต นโร
อิธเว นํ ปสฺสนติ	เปจฺจ สคฺเค ปโมทตฺติ.

อนุโมทนาในการทำบุญปี ตามที่เคยทำมา.

อาฏานาฎิยปริตต์ (ย่อ)

สพฺพโรควินมุตฺโต	สพฺพสนฺตปาปวชฺชิโต
สพฺพเวรมตฺติกฺกนฺโต	นิพฺพุโต จ ตฺวํ ภว.
สพฺพพีติโย วิวชฺชนฺตุ	สพฺพโรโค วินสฺสตุ
มา เต ภวตฺวันตรายो	สุขี ทิฆายุกฺโก ภว
อภิวาทนสึลิสฺส	นิจฺจํ วุฑฺฒาปจายีโน
จตฺตารโธ ธมฺมา วุฑฺฒนฺติ	อายุ วณฺโณ สุขํ พลํ.

อาฏานาฎิยปริตต์ นิฎฺฐิตํ.

๑๕๕

ติโรกฺขทกณฺขปจฺฉิมภาโค

อทาสี เม อกาสี เม	ฅาติมิตฺตา สขา จ เม
เปตานํ ทกฺขิณํ ทชฺชา	ปฺพุเพ กตมนุสฺสรํ
น หิ รุณฺณํ วา โสโก วา	ยา วณฺณา ปริเทวนา
น ตํ เปตานมตฺถาย	เอวํ ติฏฺฐจฺนติ ฅาตโย
อยญฺจ โช ทกฺขิณา ทินฺนา	สงฺฆมฺหิ สฺสปติฏฺฐิจิตา
ทิมฺรตฺตํ หิตายสฺส	จानโส อฺปปกปฺปติ.

โส ฅาติธมฺโม จ อโย นิสฺสลิโต
 เปตาน ปุชา จ กตา อุฬารา
 พลญฺจ ภิกฺขุณฺนมฺนุปฺปทินนํ
 ตุมฺहेหิ ปุณฺณํ ปสฺสํ อนปฺปกนฺติ.

ภาคผนวก ๑

๑๕๘

คำนำถวายดอกไม้ธูปเทียน เนื่องในวันมาฆบูชา

อชชยาย มาฆปุณณมี สมปตฺตา, มาฆนกฺขตฺเตน ปุณฺณจฺนฺโท
ยุตฺโต, ยตถ ตถาคโธ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ จาตุรงฺคิเก สวากฺสนฺนิปาเต
โสภาทปาทิโมกฺขํ อุทฺทิสฺส, อทฺธมฺเตรสาณิ ภิกฺขุสฺตานิ สพฺเพสฺสเยว ชีณาสวานํ,
สพฺเพเต เอหิภิกฺขูกา, สพฺเพปิ เต อนามนฺติตาว ภควโธ สนฺติกํ
อาคตา, เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป มาฆปุณฺณมียํ วทฺธมานกจฺฉายาย ตสฺมี
สนฺนิปาเต ภควา วิสฺสุทฺธโปสถํ อกาลิ, โสภาทปาทิโมกฺขํ อุทฺทิสฺส. อयํ
อมฺหากํ ภควโธ เอโกเยว สวากฺสนฺนิปาโต อโหสิ จาตุรงฺคิโก, อทฺธมฺเตรสาณิ
ภิกฺขุสฺตานิ สพฺเพสฺสเยว ชีณาสวานํ.

มยฺนทานิ อิมํ มาฆปุณฺณมีนกฺขตฺตสมยํ ตกฺกาลสทิสํ สมปตฺตา
สุจิริปริณิพฺพุตมฺปิ ตํ ภควนฺตํ อนุสฺสรมาณา อิมสฺมี ตสฺส ภควโธ
สกฺขิภูเต เจติเย อิมเหติ ทณฺฑทีปฐุปฺปฎาทิสกฺกาเรหิ ตํ ภควนฺตํ ตานิ
จ อทฺธมฺเตรสาณิ ภิกฺขุสฺตานิ อภิปูชยาม.

สาธุ โน ภนฺเต, ภควา สุจิริปริณิพฺพุโตปิ ฅาตพฺเพหิ คฺุณฺเหหิ
อดีตารมฺมณตาย ปญฺญายมาโน อิมเ อมฺเหหิ คหิตเต สกฺกาเร ปฏฺิคฺคณฺหาตุ
อมฺหากญฺเจว ฅาตกานญฺจ ทิฆรตฺตํ หิตาย สุขาย นิพฺพานาย จ.

๑๕๙

คำแปล

ดิถีเพ็ญมาฆะนี้ ถึงพร้อมวันนี้แล้ว ดิถีที่พระจันทร์เพ็ญประกอบด้วย นักขัตตฤกษ์ เดือนมาฆะ เป็นดิถีที่พระผู้มีพระภาคเจ้าองค์อรหันต์ ตรัสรู้ชอบ โดยพระองค์เอง ทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ ในที่ประชุมสาวกสงฆ์ พร้อมองค์สี่ ประการ พระภิกษุซึ่งประชุมกัน นั้นหนึ่งพันสองร้อยห้าสิบองค์ ล้วนแต่เป็นชีนาสพ- อรหันต์ อุปสมบทด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทา แม้ทุกรูปมิได้นัดหมายกัน มายังสำนัก ของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงกระทำวิสุทธิอุโบสถ ทรงยก โอวาทปาฏิโมกข์ในที่ประชุมกัน ณ พระเวฬุวัน สถานที่ให้อาหารแก่กระแต เวลา ตะวันบ่าย ในดิถีมาฆปุณณมี การประชุมของพระสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ของเราทั้งหลาย ครั้งเดียวเท่านั้นนี้ ประกอบด้วยองค์สี่ มีพระภิกษุชีนาสพทั้งมวล หนึ่งพันสองร้อยห้าสิบองค์

บัดนี้เราทั้งหลาย มาถึงมาฆปุณณมีนักขัตตสมัยนี้ คล้ายวันสาวกสันนิบาตนั้น ระลึกถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น แม้เสด็จดับขันธปรินิพพานนานแล้วบูชา พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น กับพระสาวกสงฆ์หนึ่งพันสองร้อยห้าสิบองค์นั้น ด้วยสักการะเหล่านี้ มีธูป เทียน ดอกไม้ เป็นต้น ณ เจตีย์สถานนี้ ที่เป็นสักขีพยาน ของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น

ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า แม้เสด็จดับขันธ- ปรินิพพานนานแล้ว แต่ยังปรากฏอยู่โดยพระคุณทั้งหลาย อันข้าพระพุทธเจ้า ทั้งหลายจะพึงทราบได้โดยเป็นอติदारมณฺ์ ขอจงทรงรับเครื่องสักการะ อันข้า- พระพุทธเจ้าทั้งหลายถือไว้แล้วนี้ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผลนิพพาน แก่ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย และญาติของข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.

๑๖๐

คำนำถวายดอกไม้ธูปเทียน เนื่องในวันวิสาขบูชา

ยมมฺห ชโย มยํ ภควนฺตํ สรณํ คตา, โย โน ภควา สตฺถา, ยสฺส
จ มยํ ภควโต ธมฺมํ โรเจม. อโหสิ ชโย โส ภควา มชฺฌิเมสุ
ชนปเทสุ อริยเกสุ มนุสฺเสสุ อุปฺปนโน ชตฺติโย ชาติยา โคตโม โคตฺเตน
สกฺยปฺตโต สกฺยกุลา ปพฺพชิตฺ, สเทวเก โลเก สมารเก สพฺรหมเก
สสฺสมณพฺราหฺมณียา ปชาย สเทวมนุสฺสาย อนฺุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธิ
อภิสมฺพุทฺธ.

นิสฺสํยํ ชโย โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺธ วิชฺชาจฺรณสมฺปนฺโน
สุคโต โลกวิหฺว อนฺุตฺตรโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺธ
ภควา. สุวากฺขาโต ชโย ปนฺ เตน ภควตา ธมฺโม สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก
เอหิปฺสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิ. สุปฏิปนฺโน ชโย ปนฺสฺส
ภควโต สาวกสงฺฆโม, อุชฺฐปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺฆโม, ฌายปฏิปนฺโน
ภควโต สาวกสงฺฆโม, สามิจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺฆโม, ยทิทํ จตฺตาริ
ปุริสยฺคานิ อญฺจ ปุริสปุคฺคลา, เอส ภควโต สาวกสงฺฆโม อาหุเนยฺโย
ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณเณยฺโย อณฺชลิกรณิโย อนฺุตฺตรํ ปุณฺณกฺุเขตฺตํ โลกสฺส.

อัย ชโย ปนฺ พุทฺธปฏฺิมา ตํ ภควนฺตํ อุทฺทิสฺส กตา ปติฏฺฐาปิตา
ยาวเทว ทสฺสเนน ตํ ภควนฺตํ อนฺุสฺสริตฺวา ปสาทลํเวคปฏฺิลาภาย.

มยํ ชโย เอตฺรหิ อิมํ วิสาขปุณฺณมีกาลํ ตสฺส ภควโต
ชาติสมฺโพธินิพฺพานกาลสมฺมตํ ปตฺวา อิมํ จานํ สมฺปตฺตา อิเม
ทณฺฑทีปธูปปฺปฺพาทิสกฺกาเร คเหตุวา อตฺตโน กายํ สกฺการปฺธานํ กริตฺวา

๑๖๑

ตสฺส ภควโต ยถาภุจํ คฺเณ อนฺนุสฺสรนฺตา อิมํ ญฺปิ (พุทฺธปฏิมามฺหํ)
ติภฺชตฺถํ ปทภฺชิตํ กริสฺสาม ยถาคหิตฺเท สกฺกาเรหิ ปุชฺชํ กุรฺमानา.

สาธุ โน ภนฺเต, ภควา สุจิรปรินิพฺพุโตปิ ฅาตพฺเพหิ คฺเณหิ
อติตารมฺมณตฺยา ปญฺญาเยมาโน อิเม อมฺเหหิ คหิตฺเต สกฺกาเร ปฏิกคณฺหาตุ
อมฺหากญฺเจว ฅาตกานญฺจ ทิฆรตฺถํ หิตาย สุขาย นิพฺพานาย จ.

คำแปล

เราทั้งหลาย ถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด ว่าเป็นที่พึง พระผู้มี
พระภาคเจ้าพระองค์ใด เป็นศาสดาของเราทั้งหลาย ก็เราทั้งหลายขอบใจธรรม
ของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นแล เป็นผู้เกิด
แล้วในมัชฌิมประเทศชนบท ในหมู่มนุษย์ชาวอริยกะทั้งหลาย พระองค์เป็นกษัตริย์
โดยพระชาติ เป็นพระโคตมโดยพระโคตร เป็นศากยบุตร เสด็จออกบรรพชาแล้ว
จากศากยตระกูล เป็นผู้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณในโลก พร้อมทั้งเทวโลก
มารพรหม ในหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ เทวดา และมนุษย์

ไม่ต้องสงสัยเลยว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นแล เป็นพระอรหันต์
ตรัสรู้ชอบโดยพระองค์เอง ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปได้แล้ว ทรงรู้แจ้ง
โลก ทรงเป็นสารถิฝักบุรุษอย่างยอดเยี่ยม ทรงเป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์
ทั้งหลาย ทรงเบิกบานแล้ว ทรงจำแนกธรรม

อนึ่ง พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นแลตรัสไว้ดีแล้ว
เป็นธรรมที่ผู้ปฏิบัติจะเห็นได้ด้วยตนเอง ไม่ขึ้นอยู่กับกาลเวลา เป็นสิ่งที่จะเรียกบุคคล
อื่นให้มาดูได้ เป็นสิ่งสมควรน้อมเข้ามาในตน เป็นสภาพที่ผู้ฉลาดทั้งหลายจะพึงรู้
ได้เฉพาะตน

อนึ่ง พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติตรง
ปฏิบัติเป็นธรรม ปฏิบัติชอบยิ่ง นี่คือนุรุษสี่คู่ นับเรียงเป็นบุรุษบุคคล แปด นี่คือนุ

๑๖๒

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ควรของค่านับ เป็นผู้ควรของต้อนรับ เป็นผู้-
ผู้ควรของทำบุญ เป็นผู้ควรเคารพกราบไหว้ เป็นเนืองนิตย์อย่างยอดเยี่ยมของชาวโลก

ก็แลพระพุทธปฏิมานี้ อันท่านผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใส ได้สร้างประดิษฐานไว้
อุทิศถวายพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น เพื่อศาสนิกชนทั้งหลาย เพียงได้เห็น
ก็ระลึกถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น แล้วได้ความเลื่อมใสและความสลัดใจ

บัดนี้เราทั้งหลายแล มาถึงกาลวิสาขปุณณมี เพ็ญเดือนหก เป็นที่รู้ว่ากาล
เป็นที่ประสูติตรัสรู้และปรินิพพาน ของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น จึงมาพร้อมกัน
ณ สถานที่นี้ ถือเครื่องสักการะเหล่านี้ มีรูปเทียนดอกไม้เป็นต้น กระทำกายของตน
ให้เป็นภาชนะรองรับเครื่องสักการะ ระลึกถึงพระคุณตามความเป็นจริง ของพระผู้มี-
พระภาคเจ้าพระองค์นั้น จักกระทำประทักษิณสามรอบพระสถูป (เรือนพระพุทธ-
ปฏิมา) นี้ กระทำการบูชาด้วยสักการะตามที่ถือไว้

ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า แม้เสด็จดับขันธ-
ปรินิพพานนานแล้ว แต่ยังปรากฏอยู่โดยพระคุณทั้งหลาย อันข้าพระพุทธเจ้า
ทั้งหลายจะพึงทราบได้โดยเป็นอดีตารมณ ขอจทรงรับเครื่องสักการะ อันข้าพระพุทธเจ้า
ทั้งหลายถือไว้แล้วนี้ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผลนิพพานแก่
ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย และญาติของข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ.

๑๖๓

คำนำถวายดอกไม้ธูปเทียน เนื่องในวันอาสาฬหบูชา

ยมมฺห โห มยํ ภควนฺตํ สรณํ คตา, โย โน ภควา สตุถา,
ยสฺส จ มยํ ภควโต ฌมฺมํ โรเจม. อโหสิ โห โส ภควา อรหํ
สมฺมาสมฺพุทฺธ สตุเตสฺส การุณญํ ปฏิจฺจ กรุณายโก หิตสฺสึ อนุกมฺป
อุปาทาย อาสาฬหปุณณมียํ พาราณสียํ อิลิปตเน มิคทาเย ปณฺจวคฺคิยานํ
ภิกฺขุณฺํ อนุตฺตรํ ฌมฺมจกฺกํ ปจฺมํ ปวตฺเตตฺวา จตฺตาริ อริยสจฺจานิ
ปกาเสสิ.

ตสฺมิณฺจ โห สมเย ปณฺจวคฺคิยานํ ภิกฺขุณฺํ ปมุโข อายสฺมา
อณฺเฎาโกณฺทณฺโณ ภควโต ฌมฺมํ สุตฺวา วิรชํ วิตมลํ ฌมฺมจกฺขํ
ปฏิลภิตฺวา "ยงฺกิลฺลิจิ สมฺพุทฺธมฺมํ สพฺพพนฺตํ นิโรธมฺมนฺติ" ภควนฺตํ
อุปสมฺปทํ ยาจิตฺวา ภควโตเยว สนฺติกา เอหิภิกฺขุอุปสมฺปทํ ปฏิลภิตฺวา
ภควโต ฌมฺมวินเย อริยสวากสงฺโฆ โลเก ปจฺมํ อุปฺปนฺโน อโหสิ.

ตสฺมิณฺจปิ โห สมเย สงฺฆมรตฺนํ โลเก ปจฺมํ อุปฺปนฺนํ อโหสิ
พุทฺธมรตฺนํ ฌมฺมมรตฺนํ สงฺฆมรตฺนนฺติ ติริตฺนํ สมฺปุณฺณํ อโหสิ.

มยํ โห เอตฺรหิ อิมํ อาสาฬหปุณณมียํกาลํ ตสฺส ภควโต
ฌมฺมจกฺกปฺวตฺตณกาลสมฺมตํ อริยสวากสงฺฆอุปฺปตฺติกาลสมฺมตญฺจ
รตฺนตฺตยสมฺปุณฺณกาลสมฺมตญฺจ ปตฺวา อิมํ จานํ สมฺปตฺตา อิเม
ทณฺฑิทีปฐูปุปฺผาทิสกฺกาเร คเหตุวา อตฺตโน กายํ สกฺการูปธานํ กริตฺวา
ตสฺส ภควโต ยถาภุจํ คฺกุณฺเณ อนุสฺสรนฺตา อิมํ ญฺปิ (พุทฺธปฏิมามฺหํ)
ติภฺขตฺตํ ปทกฺขิณํ กริสฺสาม ยถาคหิตฺเทหิ สกฺกาเรหิ ปุชฺชํ กุรฺมานา.

๑๖๔

สาธุ โน ภนฺเต, ภควา สุจิรปริณิพฺพุโตปิ ฅาตพฺเพหิ ฅุณฺเห
อติตารมฺมณตยา ปญฺญามาโน อิม อมฺเหหิ ฅหิตะ สกฺกาเร ปฏิกุณฺหาตุ
อมฺหากญฺเจว ฅาตกานญฺจ ทิฆรตฺถํ หิตาย สุขาย นิพฺพานาย จ.

คำแปล

เราทั้งหลายถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด ว่าเป็นที่พึง พระผู้มี-
พระภาคเจ้าพระองค์ใด เป็นศาสดาของเราทั้งหลาย ก็เราทั้งหลายชอบใจธรรม
ของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นแล เป็นพระอรหันต์
ตรัสรู้ชอบโดยพระองค์เอง ทรงอาศัยความกรุณาในสัตว์ทั้งหลายทรงพระกรุณา
แสวงหาประโยชน์เกื้อกูล ทรงอาศัยความเอ็นดู ยังพระธรรมจักรอันยอดเยี่ยมให้เป็นไป
ทรงประกาศอริยสัจสี่เป็นครั้งแรก แก่พระภิกษุปัญจวัคคีย์ ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน
ใกล้กรุงพาราณสี ในวันเพ็ญเดือนแปด

อนึ่ง ในสมัยนั้นแล ท่านพระอัญญาโกณฑัญญะ ผู้เป็นหัวหน้าของ
พระภิกษุปัญจวัคคีย์ ฟังธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว ได้ธรรมจักขุอันปราศจาก
ธุลี ปราศจากมลทินว่า "สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้น
ทั้งหมดมีความดับไปเป็นธรรมดา" จึงทูลขออุปสมบทกะพระผู้มีพระภาคเจ้า
ได้เอหิภิกขุอุปสัมปทาจากสำนักพระผู้มีพระภาคเจ้านั่นเอง เป็นพระอริยสาวกสงฆ์
ในพระธรรมวินัย ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ได้บังเกิดขึ้นเป็นองค์แรกในโลก

อนึ่ง ในสมัยนั้นแล พระสังฆรัตนะได้บังเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ครบพระรัตนตรัย
คือ พระพุทธรัตตะ พระธรรมรัตนะ พระสังฆรัตนะ ได้สมบูรณ์แล้วในโลก

บัดนี้เราทั้งหลายแล มาถึงกาลแห่งอาสาฬหปุณณมี วันเพ็ญเดือนแปด
เป็นที่รู้ว่ากาลเป็นวันที่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ทรงประกาศพระธรรมจักร
เป็นวันเกิดขึ้นแห่งพระอริยสาวกสงฆ์ และเป็นวันที่พระรัตนตรัยครบบริบูรณ์
จึงมาพร้อมกัน ณ สถานที่นี้ ถือเครื่องสักการะเหล่านี้ มีธูป เทียน ดอกไม้ เป็นต้น

๑๖๕

กระทำการของตน ให้เป็นภาชนะรองรับเครื่องสักการะ ระลึกถึงพระคุณตามความเป็นจริง ของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น จักกระทำให้ประทัภษณสามารถพระสอุป (เรือนพระพุทธรูป) นี้ กระทำการบูชาด้วยสักการะตามที่ถือไว้

ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า แม้เสด็จดับขันธ-
ปรินิพพานนานแล้ว แต่ยังปรากฏอยู่โดยพระคุณทั้งหลาย อันข้าพระพุทธเจ้า
ทั้งหลายจะพึงทราบได้โดยเป็นอดีตารมณ ขอจงทรงรับเครื่องสักการะ อัน
ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายถือไว้แล้วนี้ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผล
นิพพาน แก่ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย และญาติของข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
ตลอดกาลนานเทอญ.

คำกล่าวนำบูชาพระรัตนตรัยวันอัฐมีบูชา (วันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๖ วันถวายพระเพลิง)

ยมมฺห โห มยํ ภควนฺตํ สรณํ คตา, โย โน ภควา สตฺถา, ยสฺส
จ มยํ ภควโต ธมฺมํ โรเจม. อโหสิ โห โส ภควา มชฺฌิเมสฺส ชนฺปเทสฺส
อริยเกสฺส มนุสฺเสสฺส อุปฺปนฺโน ชตฺตโย ชาตียา โคตโม โคตฺเตน สกฺยปฺตฺโต
สกฺยกุลา ปพฺพชิตฺ, สมฺมาปโยคมาคมฺม สมฺมาปธานมนฺวาย สมฺมา-
มนสิกามนฺวาย อรุเวลายํ นชฺชา เนรญฺชราย ตีเร อสฺสสตฺถโพรฺถุขฺมุเล สพฺพโส
ตณฺหานํ ขยา วิราคา นิโรธา ปฏินิสฺสัคคา สเทวเก โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก
สสฺสมณพฺราหฺมณียา ปชาย สเทวมนุสฺสาย อนฺตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธิ
อภิสมฺพุทฺโธ.

๑๖๖

นิสสัยสยัม ไช โส ภควา อรหํ สมมาสมพุทฺธโร วิชาจรณสมปนโน
 สุกโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมมสารถิ สตถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺธโร ภควา.
 สวากฺขาโต ไช ปน เตน ภควตา ธมฺโม สนฺทิภฺจิกโก อกาลิกโก เอหิปสฺสีกโก
 โอปนยิกโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิ. สุปฺภิปนโน ไช ปนสฺส ภควโต
 สวากสงฺฆโม, อุชฺฐุปฺภิปนโน ภควโต สวากสงฺฆโม, ฌายุปฺภิปนโน ภควโต
 สวากสงฺฆโม, สามิจิปปฺภิปนโน ภควโต สวากสงฺฆโม, ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยฺศานิ
 อญฺ्ञํ ปุริสปุคฺคลา, เอส ภควโต สวากสงฺฆโม อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย
 ทกฺขิณเนยฺโย อณฺุชลิกรณิยฺโย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺุเขตฺตํ โลกสฺส.

อัยมํ ไช ปน พุทฺธปฺภิมา ตํ ภควนฺตํ อุทฺทิสฺส กตา ปติฏฺฐาปิตา
 ยาวเทว ทสฺสเนน ตํ ภควนฺตํ อนุสฺสรติว ปสาทลํเวคปฏฺฐิลาภาย.

มยํ ไช เอตฺรหิ อิมํ วิสาขปุณฺณมิตฺโต ปริ อญฺ्ञมมีกาลํ ตสฺส
 ภควโต สรรีรขฺฌาปนกาลสมมตํ ปตฺวา อิมํ จานํ สมปตฺตา อิเม ทณฺฑ-
 ทิปฐูปปฺปฎาทิสกฺกาเร คเหตฺวา อตฺตโน กายํ สกฺการูปธานํ กริตฺวา
 ตสฺส ภควโต ยถาภุจํ คุณฺเณ อนุสฺสรนฺตา อิมํ ฐูปิ (พุทฺธปฺภิมาพฺร)
 ดิกฺขตฺตํ ปทกฺขิณํ กริสฺสาม ยถาคหิตฺเทหิ สกฺกาเรหิ ปุชฺชํ กุรฺมามา.

สาธุ โน ภนฺเต, ภควา สุจิรปริณิพฺพุโตปิ ฌาตพฺเพหิ คุณฺเณหิ
 อตฺตารมฺมณตฺตาย ปญฺญาयมาโน อิเม อมฺเหหิ คหิตฺเต สกฺกาเร ปฏฺฐิคุณฺหาตุ
 อมฺหากญฺเจะ ฌาตกานญฺจ ทิฆมฺรตฺตํ หิตาย สุขาย นิพฺพานาย จ.

๑๖๓

คำแปล

เราทั้งหลาย ถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด ว่าเป็นที่พึง พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด เป็นศาสดาของเราทั้งหลาย ก็เราทั้งหลายขอบใจธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นแล เป็นผู้เกิดแล้วในมัชฌิมประเทศชนบท ในหมู่มนุษย์ชาวอริยกะทั้งหลาย พระองค์เป็นกษัตริย์โดยพระชาติ เป็นพระโคตมโดยพระโคตร เป็นศากยบุตร เสด็จออกบรรพชาแล้วจากศากยตระกูล ทรงอาศัยการประกอบความเพียรพยายามโดยชอบ และความเอาพระทุกข์ใส่โดยชอบ เพราะความหมดสิ้นไป ความล้ารอกออกไป ความดับไป โดยไม่มีส่วนเหลือ และเพราะสลัดตัณหาทั้งหลายออกไปโดยสิ้นเชิง จึงได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ที่โคนต้นโพธิ์อัสดตถฤกษ์ ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม ในโลกพร้อมทั้งเทวโลก มารพรหมในหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ เทวดา และมนุษย์

ไม่ต้องสงสัยเลยว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นแล เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ชอบโดยพระองค์เอง ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดีแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก ทรงเป็นสารถีฝึกบุรุษอย่างยอดเยี่ยม ทรงเป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ทรงเบิกบานแล้ว ทรงจำแนกธรรม

อนึ่ง พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นแลตรัสไว้ดีแล้ว เป็นธรรมที่ผู้ปฏิบัติจะเห็นได้ด้วยตนเอง ไม่ขึ้นอยู่กับกาลเวลา เป็นสิ่งที่จะเรียกบุคคลอื่นให้มาดูได้ เป็นสิ่งสมควรน้อมเข้ามาในตน เป็นสภาพที่ผู้ฉลาดทั้งหลายจะพึงรู้ได้เฉพาะตน

อนึ่ง พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติเป็นธรรม ปฏิบัติชอบยิ่ง นี่คือนุรุษสี่คู่ นับเรียงเป็นบุรุษบุคคลแปด นี่คือนุรุษสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ควรของค่านับ เป็นผู้ควรของต้อนรับ เป็นผู้ควรของทำบุญ เป็นผู้ควรเคารพกราบไหว้ เป็นเนื่อนานุญอย่างยอดเยี่ยมของชาวโลก

๑๖๘

ก็แลพระพุทธปฏิมานี้ อันท่านผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใส ได้สร้างประดิษฐานไว้
อุทิศถวายพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น เพื่อศาสนิกชนทั้งหลาย เพียงได้เห็นก็
ระลึกถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น แล้วได้ความเลื่อมใสและความสลัดใจ

บัดนี้ เราทั้งหลายแล มาถึงกาลแห่งอัฐมี คือวันแรมแปดค่ำเดือนหก
ต่อจากวันวิสาขบูชา เป็นที่รู้ว่ากาลเป็นที่ถวายพระเพลิงสรีระ ของพระผู้มีพระ-
ภาคเจ้าพระองค์นั้น จึงมาพร้อมกัน ณ สถานที่นี้ ถือเครื่องสักการะเหล่านี้ มีรูป เทียน
ดอกไม้ เป็นต้น กระทำกายของตนให้เป็นภาชนะรองรับเครื่องสักการะ ระลึกถึง
พระคุณตามความเป็นจริง ของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น จักกระทำประทักษิณ
สามรอบพระสถูป (เรือนพระพุทธปฏิมา) นี้ กระทำการบูชาด้วย สักการะตามที่ถือไว้

ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า แม้เสด็จดับขันธ-
ปรินิพพานแล้ว แต่ยังปรากฏอยู่โดยพระคุณทั้งหลาย อันข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
จะพึงทราบได้โดยเป็นอติदारมณฺ์ ขอจงทรงรับเครื่องสักการะ อันข้าพระพุทธเจ้า
ทั้งหลายถือไว้แล้วนี้ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผลนิพพาน
แก่ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย และญาติของข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ.

๑๖๙

คำถวายสังฆทาน (ประเภทสามัญ)

อิมาโน มยํ ภนฺเต, ภตฺตานิ, สปริวารานิ, ภิกฺขุสงฺฆมฺสฺส, โอบโนชยาม.
สาธุ โน ภนฺเต, ภิกฺขุสงฺโฆ, อิมาโน, ภตฺตานิ, สปริวารานิ, ปฏิกฺคณฺหาตุ,
อมฺหากณฺเฏ, ฅาตกานณฺเฏ, ทิฆรตฺตํ, หิตาย, สุขาย, นิพฺพานาย จ.

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายภัตตาหาร กับทั้งบริวาร
เหล่านี้ แต่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์ จงรับภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของ
ข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผลนิพพาน แก่ข้าพเจ้า
ทั้งหลาย และญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ.

คำถวายสลากภัต

เอตานิ มยํ ภนฺเต, สลากภตฺตานิ, สปริวารานิ, อสุกฺกฺจาเน, จปีตานิ,
ภิกฺขุสงฺฆมฺสฺส, โอบโนชยาม. สาธุ โน ภนฺเต, ภิกฺขุสงฺโฆ, เอตานิ, สลาก-
ภตฺตานิ, สปริวารานิ, อสุกฺกฺจาเน, จปีตานิ, ปฏิกฺคณฺหาตุ, อมฺหากณฺเฏ,
ฅาตกานณฺเฏ, ทิฆรตฺตํ, หิตาย, สุขาย, นิพฺพานาย จ.

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายสลากภัต กับทั้งบริวาร
เหล่านี้ ซึ่งตั้งไว้ ณ ที่โน้น แต่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์ จงรับสลากภัต กับทั้ง
บริวารเหล่านี้ ซึ่งตั้งไว้ ณ ที่โน้น ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข
และเพื่อมรรคผลนิพพาน แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย
ตลอดกาลนานเทอญ.

๑๗๐

คำถวายข้าวสาร

อิมานิ มยํ ภนฺเต, ตณฺหุลาณิ, สปริวารานิ, ภิกฺขุสงฺฆสฺส, โอบนฺชาม.
 สาธุ โน ภนฺเต, ภิกฺขุสงฺโฆ, อิมานิ, ตณฺหุลาณิ, สปริวารานิ, ปญฺญิคฺคณฺหาตุ,
 อมฺหากญฺเฆ, ฅาตกานญฺจ, ทิฆมฺรตฺตํ, หิตาย, สุขาย, นิพฺพานาย จ.

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายข้าวสาร กับทั้งบริวาร
 เหล่านี้ แต่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์ จงรับข้าวสาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ของ
 ข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผลนิพพาน แก่ข้าพเจ้า
 ทั้งหลาย และญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ.

คำถวายเสนาสนะ กุฏิ วิหาร

อิมานิ มยํ ภนฺเต, เสนาสนานิ, อาคตานุคตสฺส, จาตุทฺทิสสฺส,
 ภิกฺขุสงฺฆสฺส, โอบนฺชาม. สาธุ โน ภนฺเต, ภิกฺขุสงฺโฆ, อิมานิ, เสนาสนานิ,
 ปญฺญิคฺคณฺหาตุ, อมฺหากญฺเฆ, ฅาตกานญฺจ, ทิฆมฺรตฺตํ, หิตาย, สุขาย,
 นิพฺพานาย จ.

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย เสนาสนะเหล่านี้
 แต่พระภิกษุสงฆ์ ผู้มีในทิศทั้ง ๔ ที่มาแล้วก็ดี ยังไม่มาแล้วก็ดี ขอพระภิกษุสงฆ์ จงรับ
 เสนาสนะเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผล
 นิพพาน แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ.

๑๗๑

คำถวายผ้าวัสสิกสาฎก

อิมาโน มยํ ภนฺเต, วสสิกสาฎกานิ, สปริวารานิ, ภิกขุสงฺฆสฺส, โธโณชยาม.
สาธุ โน ภนฺเต, ภิกขุสงฺโฆ, อิมาโน, วสสิกสาฎกานิ, สปริวารานิ, ปฏิกุณฺหาตุ,
อมฺหากณฺเฏ, ฅาตกานณฺเฏ, ทิฆมรตฺตํ, หิตาย, สุขาย, นิพฺพานาย จ.

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย ผ้าอาบน้ำฝน กับทั้ง
บริวารเหล่านี้ แต่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์ จงรับ ผ้าอาบน้ำฝน กับทั้งบริวาร
เหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผลนิพพาน
แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ.

คำถวายผ้าป่า

อิมาโน มยํ ภนฺเต, ปัสสูกจิวรานิ, สปริวารานิ, ภิกขุสงฺฆสฺส, โธโณชยาม.
สาธุ โน ภนฺเต, ภิกขุสงฺโฆ, อิมาโน, ปัสสูกจิวรานิ, สปริวารานิ, ปฏิกุณฺหาตุ,
อมฺหากณฺเฏ, ฅาตกานณฺเฏ, ทิฆมรตฺตํ, หิตาย, สุขาย, นิพฺพานาย จ.

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าป่า กับทั้งบริวาร
เหล่านี้ แต่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับผ้าป่ากับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้า
ทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผลนิพพาน แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย
และญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ.

๑๗๒

คำถวายผ้ากฐิน

อิมี ภนฺเต, สปริวาริ, กฐินจิวรทุสฺสํ, สงฺฆสฺส, โอโณชยาม. สาธุ โน
ภนฺเต, สงฺโฆ, อิมี สปริวาริ, กฐินทุสฺสํ, ปฏิกุคฺคหาคู, ปฏิกุคฺคเหตุวา จ,
อิมินา ทุสฺเสน, กฐินิ, อตฺถธตฺถ, อมฺหากถฺยเจว ฅาตถานถฺยจ, ทีฆธตฺถิ, หิตาย,
สุขาย, นิพฺพานาย จ.

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย ผ้ากฐินจิวร กับทั้งบริวารนี้
แด่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับผ้ากฐิน กับทั้งบริวารนี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย
รับแล้ว จงกรานกฐินด้วยผ้านี้ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผลนิพพาน
แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ.

คำถวายพระพุทธรูป

อิมี มยิ ภนฺเต, พุทฺธปฏิมิ, ภิกฺขุสงฺฆสฺส, โอโณชยาม. สาธุ โน
ภนฺเต, ภิกฺขุสงฺโฆ, อิมี พุทฺธปฏิมิ, ปฏิกุคฺคหาคู, อมฺหากถฺยเจว,
ฅาตถานถฺยจ, ทีฆธตฺถิ, หิตาย, สุขาย, นิพฺพานาย จ.

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย พระพุทธรูปปฏิมา
แด่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์ จงรับพระพุทธรูปปฏิมานี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย
เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผลนิพพาน แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และญาติ
ของข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ.

หมายเหตุ : ถ้าไม่มีเครื่องบริวารถวายพ่วงด้วย ก็ตัดคำบาลีว่า "สปริวารานิ" หรือ
"สปริวาริ" และคำที่แปลว่า "กับทั้งบริวาร" ออกเสียทุกแห่ง

๑๗๓

วิธีอาราธนาศีล อาราธนาพระปริตร, อาราธนาธรรม

การอาราธนา คือ การเชื่อเชิญพระสงฆ์ในพิธีให้ศีล ให้สวดพระปริตร หรือให้แสดงธรรม เป็นธรรมเนียมมีมาแต่ดั้งเดิมที่จะต้องอาราธนา ก่อน พระสงฆ์ จึงจะประกอบพิธีกรรมนั้นๆ และการอาราธนาที่ถือเป็นธรรมเนียมกันมา ก็มี ๒ กรณีนี้เท่านั้น

วิธีอาราธนานิยามกันว่า ถ้าพระสงฆ์นั่งบนอาสนะยกสูง เจ้าภาพและแขก นั่งบนเก้าอี้ ผู้อาราธนาเข้าไปยืนระหว่างเจ้าภาพกับแถวพระสงฆ์ตรงกับรูปที่ ๓ หรือ ที่ ๔ ห่างแถวพระสงฆ์พอสมควร หันหน้าไปทางโต๊ะที่บูชา ประนมมือไหว้พระพุทธรูป ก่อน แล้วยืนประนมมือตั้งตัวตรง กล่าวคำอาราธนาตามแบบที่ต้องการ ถ้าพระสงฆ์ นั่งอาสนะต่ำ ธรรมดาเจ้าภาพและแขกอื่นก็ต้องนั่งบนพื้น ผู้อาราธนาต้องเข้าไป นั่งคุกเข่าต่อหน้าแถวพระสงฆ์ตรงหัวหน้า กราบพระที่โต๊ะบูชา ๓ ครั้งก่อน แล้วประนมมือ ตั้งตัวตรง กล่าวคำอาราธนาที่ต้องการ ตามแบบ คือ

พิธีสวดมนต์เย็น อาราธนาศีล อาราธนาพระปริตร

พิธีเลี้ยงพระ อาราธนาศีล

พิธีถวายทานทุกอย่าง อาราธนาศีล

พิธีเทศน์ ถ้าเทศน์ต่อจากสวดมนต์ ตอนสวดมนต์ไม่ต้องอาราธนาศีล เริ่มต้นด้วยอาราธนาพระปริตร แล้วอาราธนาศีลตอนพระขึ้นเทศน์ รับศีลแล้ว อาราธนาธรรมต่อ แต่ถ้าสวดมนต์กับเทศน์ไม่ได้ต่อเนื่องกัน ถือว่าเป็นคนละพิธี ตอนสวดมนต์ก็อาราธนาตามแบบพิธีสวดมนต์เย็นที่กล่าวแล้ว ตอนเทศน์ก็เริ่มต้น ด้วยอาราธนาศีลก่อน จบรับศีล แล้วจึงอาราธนาธรรม

พิธีสวดศพต่างๆ เช่น สวดแจ้ง สวดพระอภิธรรม เป็นต้น ถ้าไม่มีพิธีอื่น นำหน้า ให้อาราธนาศีลก่อน ถ้ามีพิธีอื่นนำหน้าแล้วไม่ต้องอาราธนาศีล.

๑๗๔

อาราธนาศีล ๕^๑

มยฺ ภนฺเต, วิสฺสุ วิสฺสุ รกฺขณตฺถาย, ติสฺรเณน สห, ปญฺจ สីลานิ ยาจาม.
 ทุตฺติยมฺปิ มยฺ ภนฺเต, วิสฺสุ วิสฺสุ รกฺขณตฺถาย, ติสฺรเณน สห, ปญฺจ สីลานิ ยาจาม.
 ตตฺติยมฺปิ มยฺ ภนฺเต, วิสฺสุ วิสฺสุ รกฺขณตฺถาย, ติสฺรเณน สห, ปญฺจ สីลานิ ยาจาม.

อาราธนาศีล ๘^๑

มยฺ ภนฺเต, ติสฺรเณน สห, อญฺ्ञ สีลานิ ยาจาม.
 ทุตฺติยมฺปิ มยฺ ภนฺเต, ติสฺรเณน สห, อญฺ्ञ สีลานิ ยาจาม.
 ตตฺติยมฺปิ มยฺ ภนฺเต, ติสฺรเณน สห, อญฺ्ञ สีลานิ ยาจาม.

คำให้ไตรสรณคมน์

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส. (๓ ครั้ง)

พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ

ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ

สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ

ทุตฺติยมฺปิ พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ

ทุตฺติยมฺปิ ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ

ทุตฺติยมฺปิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ

ตตฺติยมฺปิ พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ

ตตฺติยมฺปิ ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ

ตตฺติยมฺปิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ

^๑ สำหรับผู้อาราธนาศีลเองและคนเดียว ให้เปลี่ยนคำ "มยฺ" เป็น "อหํ" และเปลี่ยนคำสุดท้าย "ยาจาม" เป็น "ยาจามิ"

๑๗๕

คำให้ศีล ๕

- (๑) ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ.
- (๒) อทินฺนาทานา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ.
- (๓) กาเมสุมิจฺฉาจารา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ.
- (๔) มุสาวาทา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ.
- (๕) สุราเมรยมชฺชปมาทญฺ्ञานา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ.

(อิมานิ ปญฺจ สิกขาปทานิ, สีเลน สุกตฺติ ยนฺติ, สีเลน โภคสมฺปทา,
สีเลน นิพฺพุตฺติ ยนฺติ, ตสฺมา สีลํ วิโสธเย.)

คำให้ศีล ๘

- (๑) ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ.
- (๒) อทินฺนาทานา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ.
- (๓) อพฺรหฺมจริยา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ.
- (๔) มุสาวาทา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ.
- (๕) สุราเมรยมชฺชปมาทญฺ्ञานา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ.
- (๖) วิกาลโภชนา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ.
- (๗) นจฺจคฺคิฉวาทิตฺติสฺสูกทสฺสสน - มาลาคนฺธวิเลปนธารณมณฺฑนวิภูสนญฺ्ञานา
เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ.
- (๘) อุจฺจาสยณมหาสยนา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ.

(อิมานิ อฏฺฐ สิกขาปทานิ, สีเลน สุกตฺติ ยนฺติ, สีเลน โภคสมฺปทา,
สีเลน นิพฺพุตฺติ ยนฺติ, ตสฺมา สีลํ วิโสธเย.)

๑๗๖

อาราธนาพระปริตร

วิปตติปฏิพาหาย	สพฺพสมฺปตฺตีสัทธินา
สพฺพทุกขวินาสาย	ปริตฺตํ พุทฺธ มงฺคลํ
วิปตติปฏิพาหาย	สพฺพสมฺปตฺตีสัทธินา
สพฺพภยวินาสาย	ปริตฺตํ พุทฺธ มงฺคลํ
วิปตติปฏิพาหาย	สพฺพสมฺปตฺตีสัทธินา
สพฺพโรควินาสาย	ปริตฺตํ พุทฺธ มงฺคลํ.

คำแปล

เพื่อป้องกันความวิบัติ เพื่อความสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง
 เพื่อให้ทุกข์ทั้งหมดพินาศไป ขอท่านทั้งหลายจงสวดพระปริตรอันเป็นมงคล
 เพื่อป้องกันความวิบัติ เพื่อความสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง
 เพื่อให้ภัยทั้งหมดพินาศไป ขอท่านทั้งหลายจงสวดพระปริตรอันเป็นมงคล
 เพื่อป้องกันความวิบัติ เพื่อความสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง
 เพื่อให้โรคทั้งหมดพินาศไป ขอท่านทั้งหลายจงสวดพระปริตรอันเป็นมงคล.

อาราธนาธรรม

พรหฺมา จ โลกาทิปตี สหฺมปติ
 กตญฺชลิ อนธิวรํ อยาจถ
 สนฺตึธ สตฺตาปฺพรชกฺขชาติกา
 เทเสตุ ธมฺมํ อนุกมฺปิมี ปชํ.

คำแปล

ก็ท้าวสหัมบดีพรหม ผู้เป็นอธิบดีของโลก ได้ประณมกรณมัสการกราบทูลวิงวอน
 พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้ประเสริฐว่า สัตว์ทั้งหลายที่มีธุลีคือราคาคิเลส ในปัญญาจกษุณ้อย
 เบาบางมีอยู่ในโลกนี้ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงธรรมอนุเคราะห์หมู่สัตว์นี้เถิด.

ภาคผนวก ๒

๑๗๘

คำทำพินทุกับปะ

พึงตั้งนโม ๓ จบก่อน และเปล่งวาจา หรือผูกใจในขณะที่ทำอยู่ว่า

อิ มั พินทุกปปิ กโรมิ

ทุติยมุปิ อิ มั พินทุกปปิ กโรมิ

ตติยมุปิ อิ มั พินทุกปปิ กโรมิ.

คำอธิษฐานผ้า

ผ้าสังฆาฏิ : อิ มั สงฆาฏิ อธิญจามิ

ทุติยมุปิ อิ มั สงฆาฏิ อธิญจามิ

ตติยมุปิ อิ มั สงฆาฏิ อธิญจามิ.

อธิษฐานบริวารชื่ออื่นยกบทว่า "สงฆาฏิ" ออกเสียง เปลี่ยนตามชื่อดังต่อไปนี้

อุตุตราสงค์ ผ้าอุตุตราสงค์ (จีวร)

อนตรวาสก ผ้าอันตรวาสก (สบง)

ปัตตัม บาตร

นิสีทนะ ผ้านิสีทนะ (ผ้าปูนั่ง)

กณทุปฏิจจาทิ ผ้าปิดฝี

วสฺสสิกฺสาฎิกัม ผ้าอาบนํ้าฝน

ปจฺจตุถฺรณัม ผ้าปูที่นอน

มุขปุณฺณจฺลัม ผ้าเช็ดหน้า, ผ้าเช็ดปาก

ปริกฺขารจฺลัม ผ้าเป็นบริวาร (ผ้าเล็กน้อย)

ตั้งแต่ "ผ้าสังฆาฏิ" ถึง "ผ้าอาบนํ้าฝน" อธิษฐานได้เฉพาะผืนเดียว

ผ้านอกนั้นจะอธิษฐานตั้งแต่สองผืนขึ้นไป โดยอธิษฐานรวมกัน

เช่น ผ้าปูที่นอน เป็นตัวอย่างดังนี้ "อิมานิ ปจฺจตุถฺรณานิ อธิญจามิ"

๑๗๙

คำปัจจัยุทธธรรณ (คำถอนอธิษฐาน)

อิมํ สงฺฆาภี ปจฺจุทฺธรามิ
 ทุตฺติยมฺปิ อิมํ สงฺฆาภี ปจฺจุทฺธรามิ
 ตตฺติยมฺปิ อิมํ สงฺฆาภี ปจฺจุทฺธรามิ.

คำวิกปัปผา

ผาผินเดียวฟังว่า : อิมํ จีวรํ ตฺยหํ วิกปฺเปมิ
 ทุตฺติยมฺปิ อิมํ จีวรํ ตฺยหํ วิกปฺเปมิ
 ตตฺติยมฺปิ อิมํ จีวรํ ตฺยหํ วิกปฺเปมิ.

ถ้าผาสองผืนขึ้นไปฟังใช้ว่า : "อิมานิ จีวรานิ ตฺยหํ วิกปฺเปมิ".
 บาตรใบเดียวฟังว่า : "อิมํ ปตฺตํ ตฺยหํ วิกปฺเปมิ".
 บาตรสองใบขึ้นไปฟังว่า : "อิมเ ปตฺเต ตฺยหํ วิกปฺเปมิ".
 ถ้าวิกปัปแล้วจะใช้นุ่งห่มต้องถอนวิกปัป คำถอนวิกปัปว่าดังนี้
 ผาผินเดียวและผู้ถอนแก่กว่าฟังว่า : อิมํ จีวรํ มยฺหํ สนฺตกํ ปริกฺกฺขฺช วา
 วิสฺสชฺเชหิ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรหิ.
 ถ้าผู้ถอนอ่อนกว่าฟังว่า : อิมํ จีวรํ มยฺหํ สนฺตกํ ปริกฺกฺขฺชถ วา
 วิสฺสชฺเชถ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรถ.

คำถอนจีวรผินเดียวว่า "อิมํ จีวรํ"
 ถ้าสองผืนขึ้นไปเปลี่ยนเป็น "อิมานิ จีวรานิ"
 "สนฺตกํ" เป็น "สนฺตกานิ" นอกนั้นเหมือนกัน

๑๘๐

คำเสียสละผ้าครองแก่ภิกษุ

ผ้าผืนเดียวพึงว่า : อิทํ เม ภนฺเต จีวรํ รตฺตวิปฺปวฺตถํ
 อณฺณตฺร ภิกฺขุสมฺมตฺติยา นิสฺสคฺคิยํ
 อิมํ อยสฺมโต นิสฺสชฺชามิ.

คำให้คืน

อิมํ จีวรํ อยสฺมโต ทมฺมิ.

หมายเหตุ : ถ้าผู้เสียสละแก่กว่าผู้รับ เปลี่ยน ภนฺเต เป็น อาวุโส
ถ้าผ้า ๒ ผืน จีวรํ เปลี่ยนเป็น ทฺวิจีวรํ
ผ้า ๓ ผืน จีวรํ เปลี่ยนเป็น ตฺจีวรํ
คำให้คืนผ้าหลายผืน ใช้ อิมานิ จีวรานิ แทน อิมํ จีวรํ

คำเสียสละอดิเรกจีวรแก่ภิกษุ

ผ้าผืนเดียวพึงว่า : อิทํ เม ภนฺเต จีวรํ ทสฺสาทิกฺกนฺตํ นิสฺสคฺคิยํ
 อิมํ อยสฺมโต นิสฺสชฺชามิ.

ตั้งแต่ ๒ ผืนขึ้นไป : อิมานิ เม ภนฺเต จีวรานิ ทสฺสาทิกฺกนฺตานิ
 นิสฺสคฺคิยานิ, อิมานํ อยสฺมโต นิสฺสชฺชามิ.

หมายเหตุ : ถ้าผู้เสียสละแก่กว่าผู้รับ เปลี่ยน "ภนฺเต" เป็น "อาวุโส"
ส่วนคำว่าให้คืนใช้เหมือนผ้าครอง ต่างแต่ผ้าหลายผืน
เปลี่ยน "อิมํ จีวรํ" เป็น "อิมานิ จีวรานิ"

๑๘๑

คำขอขมา (หรือทำวัตร)

เถเร ปมาเทน, ทวารตฺตเยน กตํ, สพฺพํ อปรารธํ, ขมถ เม ภาณฺเต.

ท่านผู้รับขมาพึงนั่งพับเพียบ ประนมมือกล่าวว่า

อหํ ขมามิ, ตยาปิ เม ขมิตพฺพํ.

ผู้ขอขมาพึงรับคำท่านอีกว่า "อุกาส ขมามิ ภาณฺเต".

ถ้าขอขมารวมหมู่กันทีเดียวให้เปลี่ยน "เม" เป็น "โน" เปลี่ยน "ขมามิ ภาณฺเต" เป็น "ขมาม ภาณฺเต" ผู้รับเปลี่ยน "ตยาปิ" เป็น "ตุเมหิปิ" "ขมามิ" เป็น "ขมาม"

คำบูชาข้าวพระ^๑

อุกาส สุปฺพยุถฺชนสมฺปนฺนํ สาลินํ โภชนญจ (โอหนญจ) อุทกํ วรํ
พุทฺธสฺส ธมฺมสฺส สงฺฆสฺส ปุเชมิ.

ข้าพเจ้าขอโอกาสบูชา ซึ่งโภชนะ (ข้าวสุก) แห่งข้าวสาลี อันสมบูรณ์
ด้วยแฉงและกับ และน้ำ บริสุทฺธิ์นี้ แต่พระพุทฺธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสังฆเจ้า.

คำลาข้าวพระ

เสถํ มงฺคลํ ยาจามิ.

ข้าพเจ้าขอของที่เหลืออันเป็นมงคล.

^๑ในหนังสือศาสนพิธีเล่ม ๑ ใช้ อิมํ สุปฺพยุถฺชนสมฺปนฺนํ สาลินํ โภชนํ อุทกํ วรํ พุทฺธสฺส ปุเชมิ.

(ข้าพเจ้าขอบูชาข้าวสุกแห่งข้าวสาลีทั้งหลาย พร้อมด้วยแฉง และกับ และน้ำบริสุทฺธิ์นี้ แต่พระพุทฺธเจ้า)

๑๘๒

คำชักผ้าป่าที่เขาทอดทิ้งไว้

อิทํ วตถํ อสฺสํมิกํ ปัสสฺสกูลจิวรํ มยฺหํ ปาปฺปณฺตํ.
ผ้าบังสูกุลจิวรอันหาเจ้าของมิได้นี้ ย่อมถึงแก่เรา.

คำชักผ้าป่าที่มีเจ้าของคอยรับพร

อิทํ วตถํ สสฺสํมิกํ ปัสสฺสกูลจิวรํ มยฺหํ ปาปฺปณฺตํ.
ผ้าบังสูกุลจิวรอันมีเจ้าของนี้ ย่อมถึงแก่เรา.

คำอนุโมทนากฐิน

อตฺถตํ ภนฺเต สงฺฆสฺส กจฺจํ, ธมฺมิโก กจฺจํตถาโร, อนุโมทามิ.
เมื่อว่าพร้อมกันว่า "อนุโมทาม"
ผู้อนุโมทนาที่แก่กว่าผู้กรานว่า "อาวุโส" แทน "ภนฺเต"

คำบังสูกุลคนตาย

อนิจฺจา วต สงฺขารา อุปปาทวยธมฺมิโน.
อุปฺปชฺชิตฺวา นิรุชฺฌนฺติ เตสํ วุปฺสโม สุโข.

คำบังสูกุลคนเป็น

อจฺจํ วตฺถํ กาโย ปจฺวี อธิเสสฺสติ.
จุฑฺโท อเปตวิญญาเณ นินฺตถํว กलिํครํ.

๑๘๓

คำอธิษฐานเข้าพรรษา

อิมสฺมี อาวาเส, อิมํ เตมาสํ, วสฺสํ อุเปมิ. (ฟังว่า ๓ ครั้ง)

คำพิจารณาออกพรรษา

สงฺฆมฺภนฺเต ปวาเรมิ, ทิฏฺฐเณ วา สุเตน วา ปริสํกาย วา, วทนฺตุ
มํ อายสฺมนฺโต, อนุกมฺปํ อุปาทย, ปสฺสนฺโต ปฏิกฺกริสฺสามิ.

ทุติยมฺปิ ภนฺเต สงฺฆํ ปวาเรมิ, ทิฏฺฐเณ วา สุเตน วา ปริสํกาย วา,
วทนฺตุ มํ อายสฺมนฺโต, อนุกมฺปํ อุปาทย, ปสฺสนฺโต ปฏิกฺกริสฺสามิ.

ตติยมฺปิ ภนฺเต สงฺฆํ ปวาเรมิ, ทิฏฺฐเณ วา สุเตน วา ปริสํกาย วา,
วทนฺตุ มํ อายสฺมนฺโต, อนุกมฺปํ อุปาทย, ปสฺสนฺโต ปฏิกฺกริสฺสามิ.

คำขอสัตตาทะ

สตุตฺตากรณียํ กิจจํ เม อตฺถิ, ตสฺมา มยา คนฺตพฺพํ, อิมสฺมี
สตุตฺตาหพฺพนฺตเร นีวตฺติสฺสามิ.

วิธีแสดงอาบัติอย่างโบราณ

ผู้แสดงอาบัติมีพรรษาอ่อนกว่า :

สพฺพา ตา อาปตฺติโย อาโรเจมิ. (๓ ครั้ง)

สพฺพา ครุสฺสุกา อาปตฺติโย อาโรเจมิ. (๓ ครั้ง)

อหํ ภนฺเต สมฺพหฺสุลา นานาวตฺถุกาโย อาปตฺติโย อาปชฺชึ ตา
ตุมฺหฺมุเล ปฏฺิเทเสมิ.

๑๘๔

พรรษาแก่พึงรับว่า ปสฺสสิ อวฺโส ตา อาปตฺติโย.
 พรรษาอ่อนพึงรับว่า อุกาส อาม ฆนฺเต ปสฺสามิ.
 พรรษาแก่พึงรับว่า อายตี อวฺโส สํเวรฺยาสิ.
 พรรษาอ่อนพึงรับว่า สาสฺ สุณฺณฺ จ ฆนฺเต สํวริสฺสามิ.

ทุติยมฺปิ สาสฺ สุณฺณฺ จ ฆนฺเต สํวริสฺสามิ.

ตติยมฺปิ สาสฺ สุณฺณฺ จ ฆนฺเต สํวริสฺสามิ.

น ปุณฺเว กริสฺสามิ. (พรรษาแก่รับว่า สาสฺ)

น ปุณฺเว ภาสิสฺสามิ. (พรรษาแก่รับว่า สาสฺ)

น ปุณฺเว จินตยิสฺสามิ. (พรรษาแก่รับว่า สาสฺ)

จบอ่อนพรรษา

ผู้แสดงอาบัติมีพรรษาแก่กว่า

สพฺพา ตา อาปตฺติโย อาโรเจมิ. (๓ ครั้ง)

สพฺพา ครุสฺสํ อาปตฺติโย อาโรเจมิ. (๓ ครั้ง)

อหํ อวฺโส สมฺพหฺล นานาวตฺถกาโย อาปตฺติโย อาปชฺชี ตา
 ตฺยหฺมฺเล ปฏฺิเทเสมิ.

พรรษาอ่อนพึงรับว่า อุกาส ปสฺสถ ฆนฺเต ตา อาปตฺติโย.

พรรษาแก่พึงรับว่า อาม อวฺโส ปสฺสามิ

พรรษาอ่อนพึงรับว่า อายตี ฆนฺเต สํเวรฺยาถ.

พรรษาแก่พึงรับว่า สาสฺ สุณฺณฺ อวฺโส สํวริสฺสามิ.

ทุติยมฺปิ สาสฺ สุณฺณฺ อวฺโส สํวริสฺสามิ.

ตติยมฺปิ สาสฺ สุณฺณฺ อวฺโส สํวริสฺสามิ.

๑๘๕

น ปุณฺหวํ กริสฺสามิ. (พรรษาอ่อนรับว่า สาธุ)
 น ปุณฺหวํ ภาสิสฺสามิ. (พรรษาอ่อนรับว่า สาธุ)
 น ปุณฺหวํ จินตยิสฺสามิ. (พรรษาอ่อนรับว่า สาธุ)

สามเณรสิกขา

บทขัดสิกขาบท ๑๐

สมฺพุทฺโธ โลเก อุปฺปนฺโน	มหาการุณิกो मुनि
ธมฺมจกฺกํ ปวตฺเตตฺวา	โลเก อปฺปฏิวตฺตียํ
โลกสฺส สงฺคหํ กาคฺตุํ	จริตฺวา โลกจาริกํ
ตวิธํ โลเก สทฺธมฺมํ	สมฺมเทวปวตฺตียํ
อนุปฺพุเพน สวตฺถิ	ปตฺวา เชตวนเณ วสํ
สามเณรानํ นิสฺสาय	จิตฺตํ กถาณฺสิกฺขิตฺตํ
อนฺุญฺญาสิ ทส สิกฺขา	สามเณเรหิ สิกฺขิตฺตํ
สามเณรानํ ทสฺสํ	สิกฺขาปทํ ภณฺนาม เส.

สิกขาบท ๑๐

อนฺุญฺญาสิ โข โส ภควา สามเณรानํ ทส สิกฺขาปทานิ เตสุ จ
 สามเณเรหิ สิกฺขิตฺตํ

ปาณาติปาตา เวรมณี.
 อทินฺนาทานา เวรมณี.
 อพฺรหฺมจริยา เวรมณี.
 มุสสาวทา เวรมณี.

๑๘๖

สุราเมрымชูปมาทฏฺจานา เวมณี.

วิกาลโกชนา เวมณี.

นจุคิตวาทิตวิสูกทสฺสนา เวมณี.

มาลาคนุธิวิเลปนธารณมณฺฑนวิฏฺสนฏฺจานา เวมณี.

อุจฺจาสยนมหาสยนา เวมณี.

ชาตฺรุปรชตปฏิกุคฺคหนา เวมณี.

บทชัฒนาสนังคะ

เตน โข ปน สมเย

สกยปฺตโตปนนทส

สามเณโร กณฺณโก นาม

กณฺณกึ ภิกฺขุณี ทฺล

ถตฺวา ตมตฺถํ ภควา

ภิกฺขุนญเณว สนฺติกา

อนฺุญฺบาลิ โข นาเสตฺ

สามเณรํ ทสฺจิกํ

สามเณรานํ นาสน-

การณฺจํ ภณาม เส.

นาสนังคะ ๑๐ ลิกขาบท

อนฺุญฺบาลิ โข โส ภควา ทสฺหิ อญฺเคหิ สมณฺนาคตํ สามเณรํ
นาเสตฺ. กตเมหิ ทสฺหิ.

ปาณาติปาตี โหติ

อทินฺนาทายี โหติ

อพฺรหฺมจารี โหติ

มุสาวาทิ โหติ

มชฺชปายี โหติ

พฺทุธสฺส อวณฺณํ ภาสติ

ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ

สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ

มิจฺจาทิฏฺฐิโก โหติ

ภิกฺขุณีทฺลโก โหติ

๑๘๗

อนฺนุญฺญาสิ โข โส ภควา อิมํหิ ทสฺหิ อํฺเคหิ สมนฺนาคตํ
สามเณรํ นาเสตฺตุนฺติ.

บทขัดั้ทั้ณทกรรม

เตน โข ปน สมเย	สามเณรา อคารวา
ภิกฺขุสฺส อปฺปติสฺสา เจว	อสภาควตฺติกา
ยตฺวา ตมตฺถํ ภควา	ภิกฺขุนญฺเวยว สนฺติกา
อนฺนุญฺญาสิ ทณฺฑกมฺมํ	กาตํ ปญฺจจฺกิสฺส จ
สามเณรานํ ทณฺฑกมฺม-	การณฺจํ ภาณาม เส.

ทั้ณทกรรม ๕ ลิกขาบท

อนฺนุญฺญาสิ โข โส ภควา ปญฺจหิ อํฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส
สามเณรสฺส ทณฺฑกมฺมํ กาตํ. กตเมหิ ปญฺจหิ.

ภิกฺขุณํ อลาภาย ปริสกฺกติ
ภิกฺขุณํ อนตฺถาย ปริสกฺกติ
ภิกฺขุณํ อนาวาสาย ปริสกฺกติ
ภิกฺขุณํ อกฺโกสติ ปริภาสติ
ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ เกเทติ

อนฺนุญฺญาสิ โข โส ภควา อิมํหิ ปญฺจหิ อํฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส
สามเณรสฺส ทณฺฑกมฺมํ กาตฺตุนฺติ.

๑๘๘

หลักธรรมที่บรรพชิต ควรพิจารณาเนืองๆ ๑๐ ประการ

๑. บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า บัดนี้เรามีเพศต่างจากคฤหัสถ์แล้ว
อาการกิริยาอันไม่กำเริบด้วยทวิภูมิฐานะใดๆ ของสมณะ เราต้องทำอาการกิริยานั้นๆ
๒. บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า ความเลื่องชีวิตของเราเนืองด้วยผู้อื่น
เราควรทำตัวให้เขาเลื่องง่าย.
๓. บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า เราจักต้องล้ารวมกาย วาจา ให้เหมาะสม
กับความเป็นสมณะ คือผู้สงบ.
๔. บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า ตัวของเราเองติเตียนตัวเราเองโดยศีล
ได้หรือไม่.
๕. บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า ผู้รู้ใคร่ครวญแล้ว ติเตียนเราโดยศีล
ได้หรือไม่
๖. บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า เราจะต้องพลัดพรากจากของรัก
ของชอบใจทั้งนั้น.
๗. บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า เรามีกรรมเป็นของตัว เราทำดีจักได้ดี
ทำชั่วจักได้ชั่ว
๘. บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า วันคืนล่วงไปๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่.
๙. บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า เรายินดีในที่สงัดหรือไม่.
๑๐. บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า คุณวิเศษของเรามีอยู่หรือไม่ ที่จะทำให้
เราเป็นผู้ไม่เก้อเขิน ในเวลาเพื่อนบรรพชิตถามในกาลภายหลัง.

๑๘๙

กิจกรรมเผยแผ่ธรรมปฏิบัติตามแนวสติปัฏฐานสี่
ถึงธรรมกายและพระนิพพานของพระพุทธเจ้า
ที่ พระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวกาน้ำ
พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ได้สั่งสอนและถ่ายทอดไว้
โดย วัดหลวงพ่อดาวธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

.....

ติดตามข่าวสารและกิจกรรมบำเพ็ญกุศลต่างๆ ณ วัดหลวงพ่อดาวฯ ได้ที่

- www.dhammakaya.org
- <https://www.facebook.com/Watluangporsodh/>

กิจกรรมเผยแผ่ธรรมะ โดย วัดหลวงพ่อดาวฯ

- ขีวประวัติ และผลงาน พระเทพญาณมงคล ปฐมเจ้าอาวาส
 - www.luangpa.org
 - <https://www.facebook.com/Sermchai/>
- VDO รวมธรรมปฏิบัติและธรรมบรรยาย
 - www.mongkoldhamma.org
 - <https://www.youtube.com/user/mongkoldhamma>
- ธรรมปฏิบัติภาคภาษาอังกฤษ
 - www.dhammacenter.org

รายชื่อเจ้าภาพ

พระอุดม อุตตมปญโญ และญาติมิตร	๓,๐๐๐	บาท
พระมหาพิเชษฐ กนตเชฏฐโฐ-คุณไชยี่ ช้างหทัย และญาติมิตร	๒,๕๐๐	บาท
พระมหาสมชาติ สุชาติ	๒,๐๐๐	บาท
พระจำนงค์ อุตตานุกรุโฆ	๒,๐๐๐	บาท
พระสมุห์สิน ขนติพล และญาติมิตร	๒,๐๐๐	บาท
พระมหาวิชา ญาณเมธี	๑,๐๐๐	บาท
พระมหาธีรชัย ธีรโย	๑,๐๐๐	บาท
พระมหาสมพร วรธโม และญาติมิตร	๑,๐๐๐	บาท
พระครูวินัยธร วิสันต กิตติคุณโณ	๑,๐๐๐	บาท
พระครูสมุห์พชร กนตพมโน	๑,๐๐๐	บาท
พระธนวัฒน์ ชินวโส (พรมเลิศ)	๑,๐๐๐	บาท
พระเจริญ ผลวฑฒโก	๑,๐๐๐	บาท
พระทวีวัฒน์ (หลวงพ่อกุ) โยมนิต และญาติมิตร	๑,๐๐๐	บาท
พระอนุภาพ อาคมญาโณ	๑,๐๐๐	บาท
พระสมหมาย สิริภุโ	๑,๐๐๐	บาท
คุณนิธิ รัตนราช และครอบครัว	๒๐,๐๐๐	บาท
คุณธนซ์-คุณอมฤต อินทร์จันทร์	๕,๐๐๐	บาท
คุณกัลยารัตน์ สันติวิจิตร	๕,๐๐๐	บาท
บริษัท พีบี เมทัลเวิร์ค จำกัด	๕,๐๐๐	บาท
คุณวัฒนา-คุณปทุมวัลย์-ร.ต.ศรिता-คุณพรไพลิน อุดมภักดีพงศ์	๕,๐๐๐	บาท
คุณพงศ์ภณ-คุณสุภาณิน เกียรติสีสกุล	๔,๐๐๐	บาท
คุณลักษมี เตชะพิพัฒน์ชัย	๔,๐๐๐	บาท
คุณณัฐภคินันท์ ธนทัตถนอมสิน	๔,๐๐๐	บาท
คุณสุกัญญา อารีรวมเขต	๓,๐๐๐	บาท
คุณสุเมธ วงศ์พิภมมงคล-คุณโนรี คุ่มวงษ์	๒,๐๐๐	บาท
คุณพันธุ์ทิพ เกยุราพันธุ์	๒,๐๐๐	บาท
คุณสรวิวัฒน์ โรจน์นรินทร์ และครอบครัว	๒,๐๐๐	บาท
คุณปวีร์นุช วันเด่น	๒,๐๐๐	บาท
คุณแม่สมศรี ไมตรีวงษ์-คุณกฤษ พรหมประเทศ-คุณนฤมล ศรีโมรา	๒,๐๐๐	บาท
คุณสุวรรณี ทรวงศิริสุนทร	๑,๕๐๐	บาท
คุณจิรเดช-คุณวรทัย-คุณณัฐชยธรรม-คุณกันดา วิมลวิทยา	๑,๕๐๐	บาท
คุณสุรินทร์ บุญยสุรักษ์	๑,๓๐๐	บาท

คุณสุพร พจน์คมพร	๑,๐๐๐	บาท
คุณพรสม แซ่เตียว	๑,๐๐๐	บาท
คุณสนธิ์-คุณต๋ม ศิริธรรมเชิดชู และลูกหลาน	๑,๐๐๐	บาท
คุณชิตชนก ภัคดี	๑,๐๐๐	บาท
คุณศรีสุภาค สันติศิริ	๑,๐๐๐	บาท
คุณดวงพร จุลวนิชย์พงษ์	๑,๐๐๐	บาท
คุณพ่อประกิตติ-คุณแม่บุญเรือน	๑,๐๐๐	บาท
คุณปรีศศักดิ์-รศ.เยาวกุล เกียรติสุนทร-คุณสิน-คุณกอบกุล อุดมวรภัณฑ์		
คุณศศิธร (แมรี) ลัจจะพิทักษ์จิตต์-พ่อแม่-คุณชัยพฤษก์ รังสิรัตนกุล	๑,๐๐๐	บาท
คุณจิตาภา ธนะชัยพันธ์	๑,๐๐๐	บาท
คุณอุสุมา บุญยสุรักษ์	๑,๐๐๐	บาท
คุณวราภรณ์ บุญยสุรักษ์	๑,๐๐๐	บาท
คุณอภิญา ธรรมแสง	๑,๐๐๐	บาท
คุณนพวรรณ ตั้งสุวรรณวงศ์	๑,๐๐๐	บาท
คุณแม่พิมล มงคลสุขไพบูลย์	๑,๐๐๐	บาท
คุณจิตติพันธุ์ ยนต์สมบัติ	๑,๐๐๐	บาท
คุณสุรศักดิ์ ว่องเกียรติถาวร	๑,๐๐๐	บาท
คุณณัฐลีณ สิริธนาสุวัฒน์ และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
ครูเบญจลักษณ์ พัทวิวัฒน์	๑,๐๐๐	บาท
คุณเทพธีร์ จันทอง-คุณสุดธิดา เสนารักษ์	๑,๐๐๐	บาท
พ.ต.อ.บัญชา-คุณภรณ์ ศรีจุฑาภากร และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
คุณสรารุช สายสุพรรณ และคณะ	๑,๐๐๐	บาท
ครอบครัวเลิศสิริมั่นคง	๑,๐๐๐	บาท
ดร.สุรัชย์-อาจารย์สุภัทร อังคนาสายพันธ์ และญาติมิตร	๑,๐๐๐	บาท
คุณสุนันท์-คุณทับ-คุณวรรณ-คุณวรัญญา บัวผ่อง	๑,๐๐๐	บาท
คุณโกศล เมธางกูร	๑,๐๐๐	บาท
คุณบุญชัย เมธางกูร	๑,๐๐๐	บาท
คุณโสมสิต รัตนโสภณ	๑,๐๐๐	บาท
คุณประกิต ตันติภาคย์-คุณเกตุแก้ว ลีละวรพงษ์ และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
กลุ่มบุญศักดิ์สิทธิ์	๑,๐๐๐	บาท
คุณจินตนา กิรติปัญชร-คุณกิตติยา เจตศักดิ์รุ่งโรจน์ และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
คุณพงศ์เลิศ ชูครุวงศ์ และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท

คุณสุนีย์ วงษ์น้อย และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
คุณณัฏฐ์ทิศา พัทธกุลเขมศิริ	๑,๐๐๐	บาท
คุณแม่สวาท-ชยุต-ทองอยู่-ภักจิรา-ชุตีเดช แสงทอง และญาติมิตร	๑,๐๐๐	บาท
อ.อุดม-คุณสุดา ตรีชั้น	๑,๐๐๐	บาท
คุณดลชา เปรมปราณี และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
คุณปมน-คุณอัศววัฒน์ วรรณแสงแก้ว	๑,๐๐๐	บาท
คุณกุลประวีณ์ ศิริภูมิพลังกร	๑,๐๐๐	บาท
คุณพิรพัฒน์ วรรณแสงแก้ว	๑,๐๐๐	บาท
คุณวิรัชพัชร วรรณแสงแก้ว	๑,๐๐๐	บาท
คุณชุติชัย-คุณนิศารัตน์ ชนากร	๑,๐๐๐	บาท
คุณศิริวิฑฒิ์ สุพรรณ	๑,๐๐๐	บาท
คุณพ่อสุพจน์ มาตีสุขสถิตย์	๑,๐๐๐	บาท
คุณกิติ มาตีสุขสถิตย์ และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
คุณอรุภา วัฒนะโชติ	๑,๐๐๐	บาท
คุณศศิประภา กระจำ	๑,๐๐๐	บาท
คุณนรมน ศรีทองเสถียร	๑,๐๐๐	บาท
ครอบครัวสุมิตรณะ	๑,๐๐๐	บาท
คุณสุภาค-คุณภาวิญ ดันตติลิตา และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
คุณรุ่งวิทย์-คุณอัมภา-คุณชาธิสสา สนวนทวิ	๑,๐๐๐	บาท
คุณโนรี คุ่มวงษ์ และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
คุณกฤษฎีทัศน์ เลิศโสภามารณ์	๑,๐๐๐	บาท
คุณผ่อง-คุณเพชร คือประโคน	๑,๐๐๐	บาท
นพ.สุทัศน์-คุณน้ำทิพย์-นพ.ชนกชนม์-คุณกรองแก้ว ไชยบัง	๑,๐๐๐	บาท
คุณณัฐกานต์ เตชาจุนันท์	๑,๐๐๐	บาท
คุณแพรสลิน เขาวลิต	๑,๐๐๐	บาท
คุณแม่หนูจันทร์ จันทร์ฟ้าเลื่อม	๑,๐๐๐	บาท
คุณมนัสนันท์ เตชาจุนันท์	๑,๐๐๐	บาท
คุณภักกร-คุณปริญา-ด.ช.ปวิชกร-ด.ญ.ปษยา เมืองนิล	๑,๐๐๐	บาท

คำอธิษฐาน

ขอกุศลผลบุญที่ข้าพเจ้าได้ประกอบบำเพ็ญไว้ด้วยดีแล้ว มีทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล และการอุทิศแผ่ส่วนกุศลนั้นแก่สรรพสัตว์โลกทั้งหลายเป็นต้นนี้ ตั้งแต่อดีตจนตราบเท่าถึงปัจจุบัน จงเป็นตะบะ เตะบะพลวปัจจัย ให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ปราศจากกิเลสนิวรณ์ และวิปัสสนูปกิเลสทั้งหลาย ให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีปัญญอันเห็นชอบในพระอริยสัจทั้ง ๔ และให้ได้ดวงตาเห็นธรรม ขอให้สิ้น อาสวกิเลส ตัณหา อุปาทาน และได้บรรลุมรรคผลนิพพานฝ่ายสัมมาทิฏฐิแต่ส่วนเดียว และ ขอจงเป็นพลวปัจจัยเกื้อหนุนข้าพเจ้า

๑. ให้แตกฉานในพระไตรปิฎก มีพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก

๒. ให้ถึงพร้อมด้วยจรณะ ๑๕ ธรรมเครื่องยังให้เกิดและเจริญโพธิปักขิยธรรม องค์ธรรม เครื่องตรัสรู้ ๓๗ ประการ อันประกอบด้วย ทิพพจักขุ ทิพพโสต สมนต์จักขุ ปัญญาจักขุ ธรรมจักขุ และพุทธจักขุ อันบริสุทธิ พร้อมด้วยวิชา ๓ วิชา ๘ อภิญญา ๖ และปฏิสัมภิทาญาณ ๔

(สำหรับผู้ปรารถนาพุทธภูมิ พึงอธิษฐานเพิ่มว่า ให้เจริญด้วยอาสยานุสยญาณ และ อินทรีย์ปโรปริยัตตญาณ^๑ ธรรมเครื่องช่วยในการโปรดสัตว์)

๓. ให้ได้เข้าถึง ได้รู้-เห็น และเป็นพระธรรมกายมรรค ผล และพระนิพพาน คือ ธรรมกาย ที่บรรลुพระอรหัตตผลแล้วทำให้แจ้งทั้งพระนิพพานถอดกาย และทั้งพระนิพพานเป็น โดยพลัน ให้ได้ตรัสรู้ในธรรมที่ควรรู้ ทั้งสังขตธาตุ-สังขตธรรม และอสังขตธาตุ-อสังขตธรรม ทั้งหลาย ตามที่เป็นจริง ให้สามารถละธรรมที่ควรละ ให้สามารถเจริญในธรรมที่ควรเจริญ มุ่งตรงต่อมรรค ผล นิพพาน ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง

๔. ขอให้ได้บุญศักดิ์สิทธิ์ บารมี รัศมี กำลัง ฤทธิ์ อำนาจ สิทธิ สิทธิเฉียบขาด เป็น ทับทิว ตามศักดิ์แห่งบารมี และหน้าที่ทนายแห่งพระพุทธศาสนา

๕. ขอให้ข้าพเจ้าได้ชนะศัตรู คือ กิเลสมาร ชนธมาร มัจจุมาร และอุปาทานใน อภิสังขารมาร ด้วยตณหาและทิฏฐิ คือความหลงผิด และขอให้พญามารทั้งหลาย และบริวาร จงอย่าได้ช่องเข้าครอบงำขัดขวาง และทำลายการบำเพ็ญบารมีแห่งข้าพเจ้า ตลอดทั้งเพื่อน ผู้ร่วมบำเพ็ญบารมีทั้งหลายของข้าพเจ้าได้

^๑อินทรีย์ปโรปริยัตตญาณ อ่านว่า อิน - ทรี - ยะ

๖. ให้ได้รู้ถูกเห็นถูก ในธรรมที่ควรรู้และควรเห็น ให้เป็นผู้คิดถูก พุทถูก กระทำถูก นำผู้อื่นถูก และทรงไว้ซึ่งพระพุทธานุศาสนาของพระบรมศาสดาตลอดไปในการกาลทุกเมื่อ

๗. ขอให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ฉลาดในอุบายแห่งความเจริญและความเสื่อม เป็นผู้เจ็บแสบในอรรถและในธรรม

๘. ขอให้สุขสมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยปัจจัย ๔ สิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหลาย มีเวทยานพาหนะ และเครื่องใช้สอยต่างๆ เป็นต้น ขึ้นชื่อว่าความขาดแคลนในสิ่งเหล่านี้ อย่าได้มี

๙. แม้ว่าข้าพเจ้าจะยังอาภัพอยู่ ยังจะต้องท่องเที่ยวไปในวัฏฏสงสาร ก็ขอให้ได้เกิดในอุทกษะสร้างบารมี บริบูรณ์ด้วยสมบัติ ๖ ประการ คือ กาลสมบัติ ชาติสมบัติ ตระกูลสมบัติ ประเทศสมบัติ ภูมิสมบัติ และอุปนิสัยสมบัติ ให้ได้มีโอกาสศึกษาและปฏิบัติธรรมเพื่อความพ้นทุกข์ตามแนวทางพระพุทธศาสนา และขอให้ข้าพเจ้าเป็นเหมือนพระโพธิสัตว์ ผู้เที่ยงแท้ได้รับการพยากรณ์จากพระพุทธเจ้าแล้ว ไม่กระทำอกุศลกรรมอันจะนำไปสู่อบายภูมิอีก และถ้าหากยังมีเศษกรรมเหลืออยู่ ก็ขออย่าได้ถึงฐานะแห่งความอาภัพต่างๆ

๑๐. เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ก็ขอให้ได้เพศบริสุทธิ์ เป็นชาย ให้ได้บรรพชาอุปสมบทเป็นผู้มีอายุยืนกว่าอายุขัยของมนุษย์ในกาลนั้นตามปรารถนา และแม้ว่าจะผ่านวัยกลางคน ก็ขอให้มีความแข็งแรง อายุยืนอยู่ในดีเลิศ และสุขภาพจิตใจดีเลิศ

๑๑. ขอให้ข้าพเจ้าไม่พึงคบมิตรชั่ว ให้พึงคบแต่บัณฑิตในการกาลทุกเมื่อ และขอให้ข้าพเจ้าเป็นบ่อเกิดแห่งคุณความดี คือเป็นผู้มีศรัทธา สติ หิริ โอตตัปปะ ประกอบด้วยความเพียรและขันติ พึงเว้นจากเวรทั้ง ๕ ไม่เกาะเกี่ยวในกามคุณทั้ง ๕ พึงเว้นจากเปือกตมคือกาม พึงยินดีในการรักษาศีล เจริญสมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ โดยสัมมาทิฐิแต่ส่วนเดียว.

พระเทพญาณมงคล

(เสริมชัย ชยมงคลโล)

ปฐมเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

วิธีบูชาพระกัมมัฏฐาน

.....

ยมหิ สมมาสมพุทฺธิ, ภควนฺตํ สรณํ คโต (ชาย) คตา (หญิง), อิมินา สกกาเรน.

ตํ ภควนฺตํ อภิปุชยามิ.

ข้าพเจ้าบูชาบัดนี้, ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า, ผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ,
ซึ่งข้าพเจ้าถึง, ว่าเป็นที่พึ่ง, ก่อจัดทุกขได้จริง, ด้วยสักการะนี้.

ยมหิ สุวากุชาตํ, ภควตา ธมฺมํ สรณํ คโต (ชาย) คตา (หญิง),

อิมินา สกกาเรน, ตํ ธมฺมํ อภิปุชยามิ.

ข้าพเจ้าบูชาบัดนี้, ซึ่งพระธรรม, อันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว, ซึ่งข้าพเจ้าถึง,
ว่าเป็นที่พึ่ง, ก่อจัดภัยได้จริง, ด้วยสักการะนี้.

ยมหิ สุปฏิปนฺนํ, สงฺฆํ สรณํ คโต (ชาย) คตา (หญิง), อิมินา สกกาเรน,

ตํ สงฺฆํ อภิปุชยามิ.

ข้าพเจ้าบูชาบัดนี้, ซึ่งพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดี,

ซึ่งข้าพเจ้าถึง, ว่าเป็นที่พึ่ง, ก่อจัดโรคได้จริง, ด้วยสักการะนี้

อรหิ สมมาสมพุทฺธโร ภควา, พุทฺธํ ภควนฺตํ อภิวาเทมิ. (กราบ ๑ ครั้ง)

สุวากุชาโต ภควตา ธมฺโม, ธมฺมํ นมสฺสามิ. (กราบ ๑ ครั้ง)

สุปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ, สงฺฆํ นมามิ. (กราบ ๑ ครั้ง)

(นำ) หนฺต มยฺ พุทฺธสฺส ภควโต ปุพฺพภาคนมการํ กโรมฺ เส.

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส. (สวดพร้อมกัน ๓ จบ)

อุกาส อจฺจโย โน ภนฺเต อจฺจมา ยถาพาลเ ยถามุพฺพเต ยถากุสเล เย มยฺ
กรมทา, เอวฺ ภนฺเต มยฺ, อจฺจโย โน ปฏิคฺคณฺหต อายตฺติ สํเวรยยามิ.

ข้าพระพุทธเจ้าขอวโรกาส ได้พลั่งพลาตด้วยกาย วาจาใจ ในพระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์ เพียงไรแต่ข้าพระพุทธเจ้า เป็นคนพาลคนหลง อุกุศลเข้าสิงจิต ให้กระทำความผิด
ต่อพระพุทธพระธรรมพระสงฆ์ ขอพระพุทธ พระธรรมพระสงฆ์ จงดลความผิดทั้งหลายเหล่านั้น
แก่ข้าพระพุทธเจ้า จำเดิมแต่วันนี้เป็นต้นไป ข้าพระพุทธเจ้าจักขอสำรวมระวังซึ่งกายวาจาใจ
สืบต่อไปในเบื้องหน้า.

(กราบ ๓ ครั้ง)

จัดพิมพ์เพื่อถวายเป็นกุศลแด่
พระเดชพระคุณ พระเทพญาณมงคล วิ. (เสริมชัย)
ปฐมเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ชีวประวัติและผลงานของพระเทพญาณมงคล

www.luangpa.org

๒๕๖๒